

Vlaamse Overheid – Ministerie van Onderwijs - Departement – Afdeling BDK

KLEUTERPARTICIPATIE:

INSCHRIJVINGEN & AANWEZIGHEDEN

KWANTITATIEF

Inhoud

Inleiding	4
Belang van kleuterparticipatie vanuit de literatuur	4
1.1 De effecten variëren naargelang de doelgroep	5
1.2 De effecten variëren op korte en/of lange termijn.....	5
1.3 De effecten variëren naargelang intensiteit.....	6
1.4 De effecten variëren naargelang de duurtijd	6
Belang van kleuterparticipatie vanuit de Vlaamse datagegevens	8
1.5 Over welke gegevens beschikken we & wat gebeurt ermee?	8
1.5.1 Kleuterinschrijvingen.....	8
1.5.1.1 Aantallen & acties.....	8
1.5.2 Kleuteraanwezigheid	10
1.6 Onderzoeksvragen, hypotheses, methode & leeswijzer	12
1.7 Wie verdwijnt uit het Vlaams onderwijs?	15
1.8 Wie wordt wanneer ingeschreven & wie is onvoldoende aanwezig?	16
1.9 Wanneer kan welke kleuter best ingeschreven/voldoende aanwezig zijn?	19
1.9.1 Welk kleutertraject wordt gevolgd?.....	32
1.9.2 Welk effect heeft het kleutertraject op schoolse vordering & BuLO?	33
1.10 Multivariaat	42
1.10.1 Liggen de cesuren van kleuteraanwezigheid goed?.....	42
1.10.2 Hoeveel dagen naar de kleuterschool?	61
1.11 Hoeveel leerlingen kunnen we een extra jaar besparen?	76
1.12 Besluit: méér, maar ook een andere kleuter- en lagere school?	79
Wie participeert (voldoende en wie niet)?	80
1.13 Volgens soort gemeente, leeftijd, geslacht, nationaliteit & leerlingenkenmerken	80
1.14 Aanwezigheid & Onderwijskansarmoede-index	108
1.14.1 Gemiddelde aanwezigheid	108
1.14.2 Op schoolniveau	113
1.14.3 Volgens onderwijsnet	114
1.14.4 Volgens soort gemeente	116
1.15 Multivariaat analyses	120

2.1	Wie doet het goed?	139
2.1.1	Welke gemeentes met hoge OKI doen het goed?.....	139
2.1.2	Welke schoolgemeenschappen met hoge OKI doen het goed?	150
2.1.3	Welke scholen met hoge OKI doen het goed?	154
	168
Bijlage	169
1.1	Belang van kleuterparticipatie vanuit de Vlaamse datagegevens	169
1.1.1	Kleutertraject.....	169
1.2	Wie participeert (voldoende) en wie niet	171
1.2.1	Volgens gemeente - kaartjes 'niet-ingeschreven' & 'onvoldoende aanwezig'	165
1.2.2	Volgens LOP	171

Inleiding

Internationale studies, zoals het PISA-onderzoek, tonen aan dat de prestaties van leerlingen in het Vlaamse onderwijssysteem sterk afhankelijk zijn van de socio-economische status (SES). (Verachtert, Verhaeghe, Onghena, Van Petegem, & Van Damme, 2005).

Uit het onderzoek naar Schoolloopbanen in het BasisOnderwijs (SiBO) bleek dat het **aanvangsniveau van leerlingen** een **sterke predictor** is voor de **prestaties** op het einde van het eerste leerjaar. De thuistaal van een leerling, de culturele achtergrond en de socio-economische status hebben een significante en unieke invloed op de het aanvangsniveau (Verachtert et al., 2005).

Het aanvangsniveau van leerlingen in het lager onderwijs wordt wellicht sterk bepaald door de mate waarin de leerlingen deelnemen aan het kleuteronderwijs. Een antwoord op deze vraag zoeken we in de wetenschappelijke literatuur die hieromtrent bestaat. Vervolgens bekijken we in het **eerste luik** het belang van kleuterparticipatie vanuit de Vlaamse datagegevens, in de mate dat deze beschikbaar zijn binnen het Ministerie van Onderwijs. Omwille van beperkte output-variabelen waarover we beschikken, worden schoolprestaties vereenvoudigd tot 'schoolse vordering' en de instroom in het 'buitengewoon onderwijs'. Indien we middels deze gegevens indicaties vinden voor het belang van kleuterparticipatie dan is het in tweede instantie van belang om na te gaan wie wél en wie niet (in dezelfde mate) participeert. Dit doen we in het in het **tweede luik** van het rapport.

Belang van kleuterparticipatie vanuit de literatuur

Onderzoek wijst uit dat sociaal zwakkere en allochtone ouders hun kinderen later naar het kleuteronderwijs sturen dan ouders uit de middenklasse (Mahieu, 2003). Zowel de socio-economische, etnische en culturele achtergrond spelen mogelijk een rol in de non-participatie aan het onderwijs van de 2,5- tot 3-jarige kleuters (Groenez et al., 2003). Een vaststelling is dat allochtone kleuters significant minder deelnemen aan het kleuteronderwijs (Groenez et al., 2003). Vooral allochtonen die als thuistaal Maghrebijns of Turks spreken, hebben een grote kans om niet te participeren (Verhaeghe & Vandegaer, 2007). Na nadere analyse bleek de lage participatie van kinderen met een andere nationaliteit afhankelijk te zijn van de beroepsstatus van de ouder en niet zozeer van de nationaliteit (Groenez et al., 2003). Vooral de inactiviteit van de ouders, dus het werkloos zijn, speelt een enorme rol bij de non-participatie (Groenez et al., 2003).

Vandenbroeck (2004) wijst op het Mattheüseffect: vooral kinderen uit sterke sociaal-economische gezinnen nemen deel aan het onderwijs terwijl kinderen uit zwakke gezinnen ondervertegenwoordigd zijn. Verder stellen beide onderzoeken vast dat jongens en kinderen van alleenstaande moeders minder participeren aan het kleuteronderwijs (Groenez et al., 2003; Verhaeghe & Vandegaer, 2007). Maar vooral de leeftijd blijkt bepalend te zijn bij de participatie aan het kleuteronderwijs: hoe ouder kleuters worden hoe vaker ze ingeschreven zijn (OECD, 2000; Groenez et al., 2003).

Aan de hand van onderzoek naar **effecten** van kleuterparticipatie wordt aangetoond dat participatie aan het kleuteronderwijs, mits een aantal voorwaarden, wel degelijk de gelijke kansen kan bevorderen. Doordat kleuters onderwijs volgen, beschikken ze aan de start van het leerplichtonderwijs over de nodige kennis, vaardigheden en competenties en zijn ze dus schoolrijp (Zigler et al., 2006). Het kleuteronderwijs biedt eveneens de mogelijkheid om ontwikkelingsproblemen vroeg te identificeren. Hoe vroeger men leerproblemen kan identificeren, hoe vroeger men kan interveniëren en hoe beter de leeruitkomsten zullen uitdraaien (Bowman, Donovan, & Burns, 2000, in Zigler et al., 2006). Bovendien kan kleuterparticipatie mee helpen bij de integratie van kansarme (Unicef, 2008) en vooral allochtone kinderen (Zigler et al., 2006). De effecten zijn groter als kansarme kinderen deel uitmaken van een groep kinderen met een diverse sociale achtergrond (Sylva et al., 2004).

Er is echter kritiek op de optimistische resultaten met betrekking tot alle korte en lange termijneffecten. Er zijn bij heel wat studies **methodologische problemen** en vaak zijn de resultaten gebaseerd op resultaten van interventieprogramma's (Reynolds, 1997; Takanishi & Bogard, 2007; Barnett, 2008). Geen enkele studie is perfect opgezet. Vaak is de steekproefgrootte te klein, zijn de experimentele en vergelijkingsgroep niet ad random geselecteerd, zijn er participanten die afvallen na verloop van tijd en zijn er te weinig longitudinale onderzoeken. Daarom is het belangrijk om ons niet te focussen op één studie. (Barnett, 1995; Takanishi & Bogard, 2007 in Pecceu, 2009, p. 14)

1.1 De effecten variëren naargelang de doelgroep.

De effecten variëren naargelang etniciteit en socio-economische status (Henry, Gordon, & Rikman, 2006 in Takanishi & Bogard, 2007). Elk kind profiteert van participatie aan het kleuteronderwijs, maar de effecten zijn het grootst bij de meest sociaal en economisch achtergestelde kinderen (Barnett, 1995; Currie, 2001; Sylva et al., 2004; Takanishi & Bogard, 2006; Zigler et al., 2006; Barnett, 2008; Unicef, 2008).

1.2 De effecten variëren op korte en/of lange termijn.

De participatie aan het kleuteronderwijs heeft in de eerste plaats een duidelijke positieve invloed op de **schoolprestaties**. Schoolprestaties worden niet alleen gemeten aan de hand van leerprestaties (die duidelijk verbeteren), maar eveneens aan de hand van de **schoolloopbaan**. Dit wordt in de meeste studies geoperationaliseerd in drie zaken: zittenblijven, het volgen van buitengewoon onderwijs en afstuderen in het secundair onderwijs (Leseman, 2002; Barnett, 2008 in Pecceu, 2009, p. 11-12).

Gilliam en Zigler (2000) baseren zich op het openbaar kleuteronderwijs en leiden af dat er minder leerlingen blijven zitten, maar dat kinderen niet significant minder worden doorverwezen naar het buitengewoon onderwijs. De effecten zijn wel het sterkst bij kansarme kinderen (Zigler et al., 2006).

Temple en Reynolds (2007) stellen aan de hand van kosten-batenanalyses vast dat er grote economische voordelen zijn verbonden aan kleuterparticipatie. De voordelen overstijgen duidelijk de kosten bij elk onderzocht programma: per geïnvesteerde dollar kan tot 10 dollar winst gemaakt worden (Temple & Reynolds, 2007). De overheid bespaart op uitgaven van kinderopvang, scholing (zittenblijven, remediëren en buitengewoon onderwijs), sociale diensten, gezondheid en criminaliteit (Zigler et al., 2006; Temple & Reynolds, 2007). De grootte van de economische voordelen is afhankelijk van de kwaliteit en de karakteristieken van het kleuteronderwijs (Temple & Reynolds, 2007).

1.3 De effecten variëren naargelang intensiteit

Een experimenteel opzet toont aan dat voltijdse kleuterparticipatie aanzet tot grotere effecten op vlak van taal, geletterdheid en wiskundevaardigheden (Robin, Frede, & Barnett, 2005). Het EPPE-onderzoek daarentegen bewijst dat voltijdse aanwezigheid niet leidt tot meer voordelen (Sylva et al., 2004).

1.4 De effecten variëren naargelang de duurtijd

Een andere veelvoorkomende veronderstelling is dat de effecten van het kleuteronderwijs groter en langduriger zullen zijn naarmate het kleuteronderwijs langer duurt. Er is echter weinig evidentie over de in- en uitstapleeftijd van kleuteronderwijs (Barnett, 1995; 2008; Currie, 2001). Bij kansarme kinderen klopt de veronderstelling: naarmate een kind langer heeft deelgenomen aan het kleuteronderwijs heeft het betere schoolprestaties. Zelfs op 12 en 15 jaar zijn die effecten nog zichtbaar (Reynolds, 2003, in Zigler et al., 2006).

Verschillende studies wezen op de relativiteit van de duur en de intensiteit (Blok et al., 2005; Zigler et al., 2006). De intensiteit en de duur zijn gerelateerd aan elkaar en staan onder druk van de kwaliteit. Langdurig voltijds onderwijs lijkt vanuit verschillende overwegingen de beste optie (Zigler et al., 2006). Idealiter vangt het kleuteronderwijs aan tussen 2 en 3 en loopt het tot en met 5 of 6 jaar (Sylva et al., 2006 in Pecceu, 2009, p. 47-48).

Uit het onderzoek naar de effecten van het kleuteronderwijs kunnen we besluiten dat kleuteronderwijs wel degelijk de gelijke kansen van (kansarme) kleuters kan bevorderen mits de kwaliteit van het kleuteronderwijs gegarandeerd is. Dit kleuteronderwijs heeft een aantal gezamenlijke kenmerken: een vroege start, de nadruk op de taalontwikkeling, een

uitgeschreven pedagogische methode, kleine klassen met voldoende leerkrachten en een aanpak die niet alleen gericht is op het kind, maar ook op de ouders.¹

¹ Voor meer recent onderzoek zie bv. Bennett, J. (2012). ECEC for children from disadvantaged backgrounds: findings from a European literature review and two case studies. Final Report. SOFRECO & EIESP, Commissioned by the European Commission. http://ec.europa.eu/education/policy/school/doc/ecec-report_en.pdf

CoRe - Competence Requirements in Early Childhood Education and Care (2011). A Study for the European Commission Directorate-General for Education and Culture. London & Ghent: University of East London, Cass School of Education & University of Ghent, Department for Social Welfare Studies.
<http://www.vbjk.be/files/CoRe%20Final%20Report%202011.pdf>

De Bruyckere, P. (2015), Waarom vroegschoolse begeleiding niet genoeg is om ongelijkheid weg te werken, Itinera institute analyse http://www.itinera institute.org/sites/default/files/articles/pdf/heckman_-_pedro_debruyckere.pdf

Roose, I., Pulinx, R., & Van Avermaet, P. (2014). Kleine kinderen, grote kansen. Hoe kleuterleraren leren omgaan met armoede en ongelijkheid. Brussel: Koning Boudewijnstichting in samenwerking met de Vlaamse overheid.
<http://www.diversiteitleren.be/sites/default/files/Kleine%20kinderen%20grote%20kansen.pdf>
<http://www.vbjk.be/files/Accessibility%20of%20ECEC%20in%20EU%20for%20children%20from%20ethnic%20minority%20and%20low%20income%20families.pdf>

Starting Strong III, A Quality Toolbox for Early Childhood Education and Care
<http://www.oecd.org/edu/school/49325825.pdf>

Belang van kleuterparticipatie vanuit de Vlaamse datagegevens

1.5 Over welke gegevens beschikken we & wat gebeurt ermee?

Vooraleer in te gaan op de concrete cijfers, wordt eerst stilgestaan bij de beschikbaarheid van de cijfergegevens omtrent inschrijvingen van kleuters. Momenteel zijn er twee soorten gegevens beschikbaar bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi):

- **Kleuterinschrijvingen:** het aantal en de kenmerken van kleuters die wel/niet zijn ingeschreven in het kleuteronderwijs;
- **Kleuteraanwezigheid:** het aantal halve dagen dat kleuters op school aanwezig zijn.

1.5.1 Kleuterinschrijvingen

‘Kleuterinschrijvingen’ betreft het aantal kleuters dat wel/niet is ingeschreven in het kleuteronderwijs.

1.5.1.1 Aantallen & acties

Om deze oefening te maken vraagt AgODi aan het Rijksregister een tabel met alle peuters en kleuters in het Vlaams Gewest die op de eerste schooldag van september naar school zouden kunnen gaan. Deze tabel wordt dan vergeleken met de leerlingen die AgODi kan terugvinden in de leerlingenzendingen van het desbetreffende schooljaar, de kinderen die ingeschreven zijn in de scholen van de Franse Gemeenschap en de kinderen die ingeschreven zijn in private scholen waarvan AgODi ook een leerlingenbestand krijgt. De kinderen uit de tabel van het Rijksregister die teruggevonden worden in minstens één van de beschikbare lijsten zijn de wel ingeschreven kleuters. De restgroep zijn de niet-ingeschreven kleuters.

Deze oefening kent verschillende **beperkingen**:

- We hebben geen zicht op de kinderen die niet geregistreerd staan in het Rijksregister (inclusief Wachtregister en Vreemdelingenregister).
- De groep van niet-ingeschreven kinderen omvat verschillende categorieën, waaronder verschillende categorieën van kinderen die wel onderwijs volgen (maar niet in de databanken geregistreerd staan):
 - Kinderen die volgens het Rijksregister nog wel gedomicilieerd zijn in Vlaanderen, maar daar in werkelijkheid niet meer verblijven;
 - Kinderen die in het buitenland naar school gaan (Nederland, Frankrijk of Duitsland);
 - Kinderen die naar privéscholen gaan, waar AgODi geen zending (van niet-leerplichtigen) van krijgt;
 - Kinderen die wel naar school gaan, maar waar AgODi geen geldig rijksregisternummer van heeft.

- Wegens de nieuwe regelgeving omtrent huisonderwijs, ontvangt AgODi sinds schooljaar 2013-2014 minder gegevens van privéscholen waardoor het aantal niet-teruggevonden kleuters toegenomen is. (OD 26 zal hierin terug wijzigingen aanbrengen zodoende dat de privé-scholen hun leerlingengegevens kunnen doorsturen naar AgODi).

Al enige jaren volgt AgODi de niet-teruggevonden driejarige kleuters de schooljaren nadien op en daaruit blijkt dat op het moment dat die leerlingen leerplichtig worden ongeveer één op vier verhuisd is (buiten het Vlaams Gewest), één op drie naar een gewone Vlaamse school gaat, een kleine minderheid (1 à 2 procent) niet in orde is met de leerplicht en dat een kleine helft in het “alternatieve circuit” zit (vrijgesteld van leerplicht, huisonderwijs, verblijf in het buitenland, ...). De cijfers omtrent de kleuterparticipatie verdienen dus wel de nodige nuancering.

Deze beperkingen leiden tot zoveel ruis op de data, dat we ze niet meer als valide indicator beschouwen. Waarschijnlijk mogen we er wel van uitgaan dat de ruis constant blijft, waardoor we in ieder geval wel iets kunnen zeggen omtrent de evolutie.

Aan de hand van een vergelijking tussen de inschrijvingen die scholen doorgeven enerzijds en het rijksregister anderzijds, kan een nominatieve lijst van niet-ingeschreven kleuters bekomen worden. AgODi heeft van de Privacy commissie toestemming *gekregen* om deze lijst aan **Kind en Gezin** door te geven. Op die manier kan Kind en Gezin meewerken aan acties naar de ouders van niet-ingeschreven kleuters. Kind en Gezin peilt bij de ouders naar de reden van niet-inschrijving en spoort hen aan tot inschrijving. Deze informatie wordt teruggekoppeld naar de lokale overlegplatforms, waar er met respect voor de privacy van de betrokken ouders verdere stappen kunnen ondernomen worden.

Kind en Gezin krijgt tweemaal per jaar een bestand van het Agentschap voor Onderwijsdiensten:

- De eerste lijst wordt in december van het lopende schooljaar aan Kind en Gezin bezorgd. Deze lijst bevat een eerste bewerking: de kinderen die ingeschreven zijn in oktober in een Vlaamse school en de kinderen die ingeschreven zijn in een private school en waar AgODi een zending van krijgen, worden er dan uitgehaald.
- De tweede lijst wordt in maart bezorgd. AgODi krijgt de inschrijvingen binnen de Franse Gemeenschap meestal in februari of maart, waardoor het niet mogelijk is deze leerlingen vroeger van de lijst te halen. Op dat moment kunnen de leerlingen die zich pas later hebben ingeschreven er ook uitgehaald worden. Daarnaast wordt de nieuwe lijst naast een update van het Rijksregister gelegd, waardoor de overleden en verhuisde kinderen er uit kunnen gehaald worden.

De **lokale overlegplatforms** startten hun zoektocht naar niet-ingeschreven kleuters van vier en vijf jaar oud in schooljaar 2009-2010. De acties van het LOP houden in de praktijk in dat het (na overleg binnen het LOP) één of meerdere organisaties aanduidt die de gezinnen van niet-ingeschreven vier- en vijfjarige kleuters benaderen.

De opdrachten voor de LOP's zijn de volgende:

- Bespreek de geaggregeerde gegevens van de vier- en vijfjarige niet ingeschreven kleuters binnen een algemene vergadering of dagelijks bestuur;

- Maak afspraken rond bijkomende acties. Adres- en andere persoonsgegevens worden daarbij alleen besproken met partners die gebonden zijn aan het beroepsgeheim.

Voor meer informatie omtrent de acties van Kind en Gezin en de LOP verwijzen we u naar de nota² hieromtrent.

1.5.2 Kleuteraanwezigheid

Sinds 2008-2009 beschikt AgODi over cijfers m.b.t. de aanwezigheid. Aanvankelijk, in 2008-2009, waren scholen niet verplicht de aanwezigheden van kleuters door te geven.

Sinds 2012-2013 worden de aanwezigheden geregistreerd in DISCIMUS, dat de communicatie met scholen gemakkelijker maakt, weliswaar op vrijwillige basis. Sinds schooljaar 2013-2014 is de registratie in DISCIMUS verplicht.

De cijfers en vooral de evolutie in de cijfers moeten dan ook genuanceerd geïnterpreteerd worden.

Een noodzakelijke voorwaarde voor een optimaal gebruik van DISCIMUS is dat de scholen hun leerlingengegevens correct en tijdig registreren. Hoewel de meeste scholen zich hiervan bewust zijn, blijft voldoende sensibilisering hierover aangewezen. Bovendien zijn sommige schooladministratiepakketten zo opgebouwd dat voor de uitwisseling van bepaalde leerlingengegevens op dit ogenblik nog bijkomende manuele tussenkomsten nodig zijn. Hierdoor gebeurt het dat sommige leerlingengegevens het agentschap pas met vertraging bereiken. AgODi zal de schoolsoftwareleveranciers verder aanmoedigen om gebruiksvriendelijke toepassingen voor hun klanten te voorzien.

AgODi zet doorlopend in op monitoring van de uitwisseling met de scholen. Enkele voorbeelden: bij het ontbreken van uitwisseling van aan- en afwezigheidsgegevens worden scholen gecontacteerd. In oktober krijgt elke school een overzicht van de geregistreeerde inschrijvingen, zodat zij zelf de kwaliteit nogmaals kunnen nakijken. Ook de verificatie werkt mee aan de kwaliteit van de leerlingendatabanken.³

Sinds 1 september 2008 is er een schooltoelage voor kleuters van minderbegoede ouders, ten bedrage van 92,20 euro (bedrag 2014-2015). Deze schooltoelage wordt gekoppeld aan een engagement dat de kleuters voldoende aanwezig moeten zijn in de kleuterschool, waarbij deze afwezigheid varieert naargelang de leeftijd van de kleuters.

Kleuters moeten een minimumaantal dagen op school aanwezig zijn. Het aantal dagen verplichte aanwezigheid stijgt met de leeftijd:

- Nog geen 3 jaar op 31/12/2014: minstens 100 halve dagen op school

² Inventaris van de acties

³ Schriftelijke vraag 364 (2014-2015) van Koen Daniëls aan minister Hilde Crevits

<https://www.vlaamsparlament.be/parlementaire-documenten/schriftelijke-vragen/970915>

- 3 jaar op 31/12/2014: minstens 150 halve dagen op school
- 4 jaar op 31/12/2014: minstens 185 halve dagen op school
- 5 jaar op 31/12/2014: minstens 220 halve dagen op school
- 6 jaar of ouder op 31/12/2014: maximaal 29 halve dagen ongewettigd afwezig

Het aantal halve dagen op school is echte aanwezigheid: ziekte-dagen en dergelijke tellen niet mee als 'aanwezig op school'.

Wanneer een kleuter te weinig aanwezig was tijdens twee opeenvolgende schooljaren, kan de schooltoelage teruggevorderd worden.

1.6 Onderzoeksvragen, hypotheses, methode & leeswijzer

De onderzoeksvragen luiden als volgt:

- **OV 1: Is er een gedifferentieerd effect naargelang de “doelgroep” m.b.t de kans op ‘schoolse vertraging’ en ‘doorverwijzing naar BuLO’?**

Wat zijn de effecten van participatie aan het kleuteronderwijs en meer specifiek kan kleuterparticipatie de gelijke kansen van ‘kansarme kleuters’ bevorderen?

Vertaald naar de variabelen waarover we beschikken betekent dit ‘aantikken op één van de leerlingenkenmerken’.

Kenmerken	Indicatoren
De culturele bagage van de leerling	Hoogst behaalde opleidingsniveau van de moeder
De financiële draagkracht van het gezin van de leerling	Het ontvangen van een schooltoelage
Het taalkundig en cultureel kapitaal van het gezin van de leerling	Thuistaal van de leerling
Het sociaal kapitaal van het gezin van de leerlingen	Hoogst behaalde opleidingsniveau van de moeder en buurt waar men woont

Deze kenmerken zijn wetenschappelijk valabel (cfr. memorie van toelichting decreet Nieuwe Omkadering Basisonderwijs).⁴

⁴ Uit analyses van D. Kavadias en E. Franck (2006) op de databanken van het ministerie onderwijs en vorming blijkt dat het al dan niet hebben van een schooltoelage invloed heeft op de leerachterstand. Leerlingen uit de 1e graad secundair onderwijs met een schooltoelage hebben 1.8 meer risico om 2 tot meer jaar schoolachterstand op te lopen dan leerlingen zonder schooltoelage. Wordt er naar het effect van zowel het onderwijsniveau van de moeder als het recht op een schooltoelage op de schoolachterstand gekeken, dan blijkt dat het effect van de schooltoelage minder sterk wordt, maar dat het de kans op schoolachterstand versterkt bovenop het effect van

Bijzonder relevant is de vraag aan welke **voorwaarden** het kleuteronderwijs moet voldoen om de gelijke kansen van kansarme kleuters te bevorderen? Maar deze vraag veronderstelt ondermeer bijkomende kwantitatieve informatie over de onderwijskwaliteit (van inspectie), en behoort eerder tot de doelstellingen van het literatuuronderzoek.

- **OV 2: Is er een effect op lange termijn?**

Deze vraag trachten we te beantwoorden door een **cohorte-onderzoek** te voeren. Ook het antwoord hierop zal partieel zijn. Vanaf het schooljaar 2008 beschikken we over leerlingenkenmerken. Dit betekent dat we in analyses van de schoolloopbaan vanaf hier kunnen starten. Kleuters van 2,5 jaar zijn m.a.w. afkomstig van het geboortjaar 2006. Deze cohorte wordt vervolgens voor 3 jaar opgebouwd. Dit betekent dat er leerlingen gedurende deze 3 jaar zullen bijkomen en verdwijnen (zie verder). Vervolgens nemen we de meest actuele cijfers waarover we beschikken nl. schooljaar 2014-2015. Een 'normaal gevorderde' kleuter zal dan in het 3^e leerjaar vertoeven. De kans op schoolse achterstand beperkt zich tot dit kort perspectief in de schoolloopbaan. Relevant is wel dat de kans op zittenblijven gradueel/exponentieel afneemt per leerjaar. M.a.w. het gros van het zittenblijven situeert zich binnen dit tijdbestek.

OV 3: Is er een verschillend effect naargelang de intensiteit? Is er een verschillend effect naargelang de duurtijd?

Hiervoor bekijken we zowel al dan niet inschrijving en al dan niet voldoende aanwezig per schooljaar alsook het 'aantal dagen' aanwezig. Gemakshalve wordt er vanuit gegaan dat een leerjaar 340 halve dagen telt. Het exacte aantal verschilt echter van jaar tot jaar.

Op deze manier krijgen we zicht op gans het '**kleutertraject**' (De volgens afkoringen worden gebruikt: Ni= niet ingeschreven; Oa= onvoldoende aanwezig; Va= voldoende aanwezig).

het opleidingsniveau van de moeder. Een leerling met een schooltoelage en een hoogopgeleide moeder heeft 1,47 keer meer kans op minstens 2 jaar achterstand dan een leerling zonder schooltoelage waarvan de moeder hetzelfde diploma heeft. Voor een leerling met een schooltoelage en een moeder met enkel een diploma lager onderwijs wordt die kans verhoogd met 5.38, dus 6.8 keer meer risico om 2 jaar schoolse achterstand op te lopen dan een leerling die een moeder heeft met een diploma hoger onderwijs en niet schooltoelagegerechtigd is. Op basis van deze analyses komt duidelijk naar voren dat het recht op een schooltoelage een beperkter effect op de schoolachterstand heeft dan het onderwijsniveau van de moeder. Die invloed komt echter bovenop het effect dat uitgaat van het opleidingsniveau van de moeder. In heel wat analyses tekent ook **taal** zich af als een indicator van de onderwijskansen verbonden met het sociaal milieu van de leerlingen. Zo blijkt uit de analyses van de PISA-enquête niet alleen dat het verschil in prestaties van de beter presterende jongeren en de minder presterende jongeren té groot is, maar ook dat dit tevens geldt voor het verschil in prestaties tussen kinderen en jongeren die thuis Nederlands spreken en deze die er een andere taal spreken.

OV4: Indien kleuterparticipatie en –aanwezigheid belangrijk blijkt wie is er dan niet (voldoende) aanwezig?

Deze vraag betreft het profiel van de leerlingen wat gerichte remediëring mogelijk maakt (bv. met behulp van LOP en Kind en Gezin. Specifieke cijfergegevens per LOP-regio zijn terug te vinden in de bijlage).

De **hypotheses** die we hebben is dat de **intensiteit** van kleuterparticipatie een gunstig effect heeft, dat verschillend is naargelang de “doelgroep” (Zigler et al., 2006). In een meta-analyse (Fusaro, 1997) wordt aangetoond dat leerlingen die voltijds deelnemen wel degelijk hogere leerprestaties behalen (Fusaro, 1997) en dus een significante voorsprong hebben aan het begin van het leerplichtonderwijs (Wolgemuth, Cobb, Winokur, Leech, & Ellerby, 2006). (Pecceu, 2009, p. 47)

Een tweede veel voorkomende veronderstelling is dat de effecten van het kleuteronderwijs groter en langduriger zullen zijn naarmate het kleuteronderwijs langer duurt. Er is echter weinig evidentie over de in- en uitstapleeftijd van kleuteronderwijs (Barnett, 1995; 2008; Currie, 2001). Bij kansarme kinderen klopt de veronderstelling: naarmate een kind langer heeft deelgenomen aan het kleuteronderwijs heeft het betere schoolprestaties. Zelfs op 12 en 15 jaar zijn die effecten nog zichtbaar (Reynolds, 2003, in Zigler et al., 2006). Kinderen uit kansarme milieus hebben er dus baat bij op een vroege leeftijd in te stappen, terwijl kinderen uit de hoogste inkomensklasse soms negatieve effecten ervaren. Dit fenomeen wordt verklaard door de kloof tussen de kwaliteit in het thuismilieu als leeromgeving en het kleuteronderwijs (Barnett, 1995). Het longitudinaal EPPE-onderzoek toont aan dat alle kinderen best aanvangen met kleuteronderwijs tussen de leeftijd van 2 en 3 (Sylva et al., 2004). Kinderen zouden op die leeftijd een cognitieve boost ervaren en daardoor meer verrijken op intellectueel vlak en socialer zijn in de klas. (Pecceu, 2009, p. 47)

De **methode** is m.b.t. het cohorte-onderzoek al ter sprake gekomen (eerste luik). Voor het tweede luik (wie participeert) wordt het OSIL-Databestand ‘aanwezigheden’ verrijkt door gegevens uit het Datawarehouse (DWH). Het OSIL-databestand bevat een beperkt aantal gegevens waaronder de aanwezigheden ‘halve dagen’ van gans het schooljaar. De koppeling gebeurde voor het cohorte-onderzoek uitsluitend via het Rijksregisternummer (RR). Voor het profielonderzoek (tweede luik) gebeurde er bijkomend voor het (beperkt) aantal leerlingen zonder RR ook een koppeling via school- en stamnummer van de laatst geregistreerde school met het OSIL-bestand ‘afwezigheden’. Verder willen we nog even wijzen op de reeds geformuleerde beperking m.b.t. de ‘niet-ingeschreven’ kleuters (cfr. 1.5. ‘over welke gegevens beschikken we’).

Nog even een **leeswijzer**: een trend wordt belangrijker naarmate het effect groter is in relatieve én absolute termen. Soms zijn de gepresenteerde absolute aantallen van het **cohorte-onderzoek** (eerste luik) eerder beperkt. Bedenk hierbij dat het een “steekproef” is uit **de volledige populatie leerlingen** van het lager onderwijs; nl. deze met geboortjaar 2006. De gehele leerlingenpopulatie omvat een negental, in omvang nagenoeg gelijkwaardige,

geboortecohorten. M.a.w. deze gegevens moeten/kunnen (afhankelijk van de samenstelling van de cohorte) **geëxtrapolerd** worden naar gans het basisonderwijs.

1.7 Wie verdwijnt uit het Vlaams onderwijs?

In het volgen van de schoolloopbaan van leerlingen met geboortjaar 2006 verdwijnen er leerlingen uit het Vlaams onderwijs. De reden hiervoor is wellicht divers en valt misschien enigszins samen met het profiel van deze leerlingen. De cohorte vanaf het schooljaar 2008-2009 met geboortjaar 2006 bestaat uit 74.719 leerlingen waarvan er een 70.597 overblijven in het schooljaar 2014-2015.⁵ Dit betekent dat er 4.122 leerlingen “verdwenen” zijn (5,5%). Deze leerlingen blijken in relatieve termen voornamelijk een andere nationaliteit te hebben dan de Belgische. Zo is 3,3% van de Belgische leerlingen verdwenen en 28,6% van de niet-Belgische EU- onderdanen en 27% van de leerlingen met een andere nationaliteit. Het blijken in relatieve termen voornamelijk ‘aantickers’ te zijn en meer bepaald voornamelijk aantickers op thuistaal.

Met betrekking tot de afhankelijke variabele ‘schoolse vordering’ vervallen nog, naast de verdwenen leerlingen, de leerlingen die in het BuLO (4,5%) of het methode-onderwijs (3,1%) zitten. Zij kennen immers het leerjarensysteem niet. Hierbij valt op dat het binnen de cohorte van 2006° voornamelijk jongens zijn die naar het BuLO gaan, relatief vaker een andere nationaliteit hebben dan de Belgische en lager zgn. economisch en cultureel kapitaal hebben (proxy d.m.v. ‘aantikken op studietoelage’ en ‘opleiding moeder’). Het methode-onderwijs wordt in relatieve en absolute termen meer bevolkt door Belgische leerlingen en leerlingen die minder aantikken op ‘taal’ en ‘opleiding moeder’.

Afsluitend: meer dan 9 van de 10 leerlingen van de cohorte geboortjaar 2006 betreft leerlingen met de Belgische nationaliteit. Iets meer dan de helft tikt op geen enkel leerlingenkenmerk aan (52%) en een klein kwart tikt op één leerlingenkenmerk aan (23%). Ongeveer één op tien tikt op 3 of 4 kenmerken aan (11,2%). Behalve de indicator ‘buurt’ telt elk ander kenmerk ongeveer 20% aantickers.

Tabel: Kenmerken van de leerlingen met geboortjaar 2006 in het lager onderwijs (dd 01/02/2015).

		Ver- dwenen	BuLO	Meth- ode ond.	op voor- sprong	op leeftijd	op achter- stand	Totaal	Aantal	Kolom %
Geslacht	M	5,7%	5,7%	3,1%	1,1%	74,0%	10,4%	100,0%	38.150	51,1%
	V	5,4%	3,2%	3,1%	1,1%	78,1%	9,1%	100,0%	36.569	48,9%
Nationaliteit	Belg	3,3%	4,4%	3,1%	1,2%	78,8%	9,1%	100,0%	68.047	91,1%

⁵ Dit betekent evenzeer dat leerlingen die er vanaf het 1^e leerjaar bijkomen, niet worden meegenomen.

		Ver- dwenen	BuLO	Meth- ode ond.	op voor- sprong	op leeftijd	op achter- stand	Totaal	Aantal	Kolom %
	Niet- Belg EU	28,6%	4,7%	2,0%	0,6%	50,1%	14,0%	100,0%	3.543	4,7%
	Niet- Belg niet-EU	27,1%	6,1%	2,4%	0,4%	44,4%	19,7%	100,0%	3.129	4,2%
#aantickers	0	2,3%	3,7%	2,6%	1,6%	84,8%	5,0%	100,0%	39.473	52,8%
	1	6,3%	4,8%	4,3%	0,9%	73,7%	10,0%	100,0%	17.170	23,0%
	2	11,0%	6,6%	3,0%	0,5%	61,0%	18,0%	100,0%	9.113	12,2%
	3	9,8%	5,6%	2,6%	0,2%	59,0%	22,8%	100,0%	5.600	7,5%
	4	3,7%	5,3%	3,0%	0,3%	63,3%	24,4%	100,0%	2.799	3,7%
	nb	83,5%	2,3%	1,1%	0,0%	9,4%	3,7%	100,0%	564	0,8%
Aantikker STT	Ja	2,5%	6,4%	3,6%	0,5%	69,2%	17,7%	100,0%	14616	19,6%
	Nee	6,2%	4,1%	2,9%	1,3%	77,7%	7,8%	100,0%	60103	80,4%
Aantikker Buurt	Ja	7,4%	4,3%	4,5%	0,7%	67,6%	15,5%	100,0%	19360	25,9%
	Nee	4,9%	4,6%	2,6%	1,3%	79,0%	7,8%	100,0%	55359	74,1%
Aantikker TNN	Ja	14,7%	3,7%	2,3%	0,5%	60,9%	17,9%	100,0%	14145	18,9%
	Nee	3,4%	4,7%	3,2%	1,3%	79,6%	7,9%	100,0%	60574	81,1%
Aantikker OPLM	Ja	8,2%	8,3%	2,2%	0,3%	58,5%	22,5%	100,0%	15271	20,4%
	Nee	4,8%	3,5%	3,3%	1,3%	80,5%	6,5%	100,0%	59448	79,6%
Totaal		5,5%	4,5%	3,1%	1,1%	76,0%	9,8%	100,0%	74.719	100,0%

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

1.8 Wie wordt wanneer ingeschreven & wie is onvoldoende aanwezig?

Vanaf nu zijn de cijfers gebaseerd op de op 01/02/2015 in het Vlaams onderwijs **aanwezige leerlingen** van de cohorte 2006° (m.a.w. de verdwenen leerlingen zijn eruit gefilterd).

M.b.t. inschrijving geldt algemeen gesproken: hoe ouder de kleuter, hoe hoger het % ingeschreven kleuters. Dit loopt van 82,2% op 2-jarige leeftijd tot 99% van de 5-jarigen.

Hoe meer antik-kenmerken een leerling kent, hoe later deze wordt ingeschreven. Op deze manier worden achterstandskennmerken die zich al geaccumuleerd hebben, wellicht nog verder versterkt. 86,3% van de leerlingen die op geen enkel kenmerk antikken zijn op 2-jarige leeftijd ingeschreven. Voor de leerlingen die op alle kenmerken antikken is dit slechts 71,6% Maar het meest opvallende is dat het moment van inschrijven (leeftijd) verschillend is naargelang de **nationaliteit** van de leerling.

Op 5-jarige leeftijd is dit verschil nagenoeg helemaal weggewerkt maar de leeftijdsgroepen ervoor zien we aanzienlijke verschillen voor de leerlingen met vreemde nationaliteit. M.a.w. het kleutertraject van deze laatste is (veel) minder lang dan dit van Belgische leerlingen (**duurtijd**). Of er ook een verschil is in aanwezigheid leert ons de volgende tabel (**intensiteit**).

Tabel duurtijd: Ingeschreven leerlingen volgens leeftijd met geboortjaar 2006 en zich op 01/02/2015 in het lager onderwijs bevinden.

		2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	Aantal	Kolom %
Geslacht	M	81,9%	97,2%	98,5%	99,1%	35992	51,0%
	V	82,5%	97,3%	98,7%	98,9%	34605	49,0%
Nationaliteit	Belg	84,3%	98,8%	99,4%	99,0%	65788	93,2%
	Niet-Belg EU	55,7%	76,7%	89,0%	98,5%	2528	3,6%
	Niet-Belg niet-EU	50,5%	73,5%	86,3%	98,6%	2281	3,2%
#aantickers	0	86,3%	99,2%	99,5%	98,8%	38558	54,6%
	1	81,5%	97,2%	98,6%	99,1%	16084	22,8%
	2	74,9%	94,0%	96,8%	99,3%	8113	11,5%
	3	72,3%	91,2%	96,2%	99,4%	5053	7,2%
	4	71,6%	93,4%	98,5%	99,5%	2696	3,8%
	nb	12,9%	9,7%	7,5%	81,7%	93	0,1%
Aantikker STT	Ja	80,2%	93,8%	99,2%	99,5%	14246	20,2%
	Nee	82,7%	98,1%	98,5%	98,9%	56351	79,8%
Aantikker Buurt	Ja	76,2%	94,8%	97,8%	99,1%	17931	25,4%
	Nee	84,3%	98,1%	98,9%	98,9%	52666	74,6%
Aantikker TNN	Ja	68,5%	89,2%	95,1%	99,2%	12060	17,1%
	Nee	85,0%	98,9%	99,3%	98,9%	58537	82,9%
Aantikker OPLM	Ja	75,5%	93,8%	97,3%	99,4%	14016	19,9%
	Nee	83,9%	98,1%	98,9%	98,9%	56581	80,1%
Totaal		82,2%	97,2%	98,6%	99,0%	70597	100,0%

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Zeker gezien het belang van nationaliteit zouden we nog kunnen denken dat dit voornamelijk komt omdat er zich behoorlijk wat anderstalige nieuwkomers onder de leerlingen met vreemde nationaliteit bevinden die pas later in het land toekomen en m.a.w. het vooropgestelde aantal dagen aanwezigheid niet kunnen halen (dit is koffiedik kijken want het kenmerk 'anderstalige nieuwkomer' wordt voorlopig nog niet verplicht geregistreerd in Discimus). Dit betekent dat het verschil wellicht helemaal zou vervallen bij de 'aanwezigheden'. Toch blijkt er aanzienlijke oververtegenwoordiging van onvoldoende aanwezige niet-Belgische kinderen. Deze verschillen nemen wel af met het vorderen van de leeftijd. Zo is ongeveer 70% van de ingeschreven 2-jarigen en 34% van de ingeschreven 3-jarigen 'niet-Belgische' kinderen onvoldoende aanwezig; op 5-jarige leeftijd is dit nog "slechts" een kleine 10%. Voor de Belgische kinderen daarentegen zijn dit respectievelijk 46,9%; 3,6% en 2%. Met betrekking tot de

leerlingenkenmerken scoren de leerlingen die op één leerlingenkenmerk aantikken iets minder goed dan de leerlingen die nergens op aantikken. De verschillen worden echter groter bij de leerlingen die op 2 of meer leerlingenkenmerken aantikken. Vooral de leerlingen die aantikken op 'thuis taal' en 'opleiding moeder' zijn beduidend minder voldoende aanwezig.

Tabel intensiteit: 'Onvoldoende aanwezige' leerlingen volgens leeftijd met geboortjaar 2006 en zich op 01/02/2015 in het lager onderwijs bevinden.

		2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	Aantal	Kolom %
Geslacht	M	49,3%	5,9%	3,5%	2,5%	35992	51,0%
	V	47,7%	5,5%	3,2%	2,5%	34605	49,0%
Nationaliteit	Belg	46,9%	3,6%	2,0%	2,0%	65788	93,2%
	Niet-Belg EU	69,3%	31,6%	19,3%	8,4%	2528	3,6%
	Niet-Belg niet-EU	70,8%	36,3%	24,2%	10,0%	2281	3,2%
#aantickers	0	46,0%	2,4%	1,2%	1,7%	38558	54,6%
	1	48,7%	5,9%	3,2%	2,4%	16084	22,8%
	2	53,9%	11,5%	7,5%	4,1%	8113	11,5%
	3	54,3%	15,4%	9,7%	4,7%	5053	7,2%
	4	54,3%	13,4%	5,7%	2,7%	2696	3,8%
	nb	100,0%	97,8%	100,0%	60,2%	93	0,1%
Aantikker STT	Ja	49,9%	7,1%	3,4%	1,9%	14246	20,2%
	Nee	48,2%	5,3%	3,3%	2,6%	56351	79,8%
Aantikker Buurt	Ja	51,2%	9,9%	5,9%	3,4%	17931	25,4%
	Nee	47,6%	4,3%	2,5%	2,2%	52666	74,6%
Aantikker TNN	Ja	56,6%	17,1%	10,3%	4,7%	12060	17,1%
	Nee	46,9%	3,4%	1,9%	2,0%	58537	82,9%
Aantikker OPLM	Ja	53,8%	12,5%	7,4%	4,3%	14016	19,9%
	Nee	47,2%	4,0%	2,3%	2,0%	56581	80,1%
Totaal		48,5%	5,7%	3,3%	2,5%	70597	100,0%

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

1.9 Wanneer kan welke kleuter best ingeschreven/voldoende aanwezig zijn?

In wat volgt belichten we bivariaat (kruistabel) de implicatie van kleuterparticipatie en – aanwezigheid op onze twee afhankelijke variabelen nl. schoolse achterstand en doorverwijzing naar BuLO. We besluiten met een multivariaat model waar de unieke verklaringskracht van elke variabelen naar voren komt.

De kans op achterstand bij ‘niet-inschrijving’ en ‘onvoldoende aanwezigheid’ neemt met stijging van de leeftijd sterk toe en dit ongeacht de nationaliteitsgroep waartoe het kind behoort. Het is m.a.w. “erger” om op 5 jarige leeftijd niet-ingeschreven of onvoldoende aanwezig te zijn dan op 2-jarige leeftijd.

Het aantal en % ‘niet-ingeschreven’ (NI) en ‘onvoldoende aanwezige’ (OA) neemt omgekeerd evenredig toe met de leeftijd, namelijk meer leerlingen zijn ingeschreven en voldoende aanwezig met het stijgen van de leeftijd, maar de gevolgen (in casu achterstand) nemen zeer grote proporties aan. Een 5-jarige die OA is heeft 54% kans op achterstand (# 418). Bij een VA 5-jarige bedraagt dit 11% (# 7304).

We kunnen verwachten dat ‘niet-ingeschreven’ zijn (in het Vlaams onderwijs) met betrekking tot achterstand negatievere consequenties heeft dan ‘onvoldoende aanwezigheid’. Dit blijkt niet overal te kloppen; maar zeer duidelijk is wel dat ‘voldoende aanwezigheid’ een belangrijke impuls geeft aan de vordering van de schoolloopbaan. Voor kinderen met een ‘vreemde nationaliteit’ is dit minder uitgesproken het geval dan voor Belgische kinderen. Kinderen met ‘niet-EU nationaliteit’ scoren systematisch slechter op achterstand ongeacht ze voldoende dan wel onvoldoende aanwezig zijn.

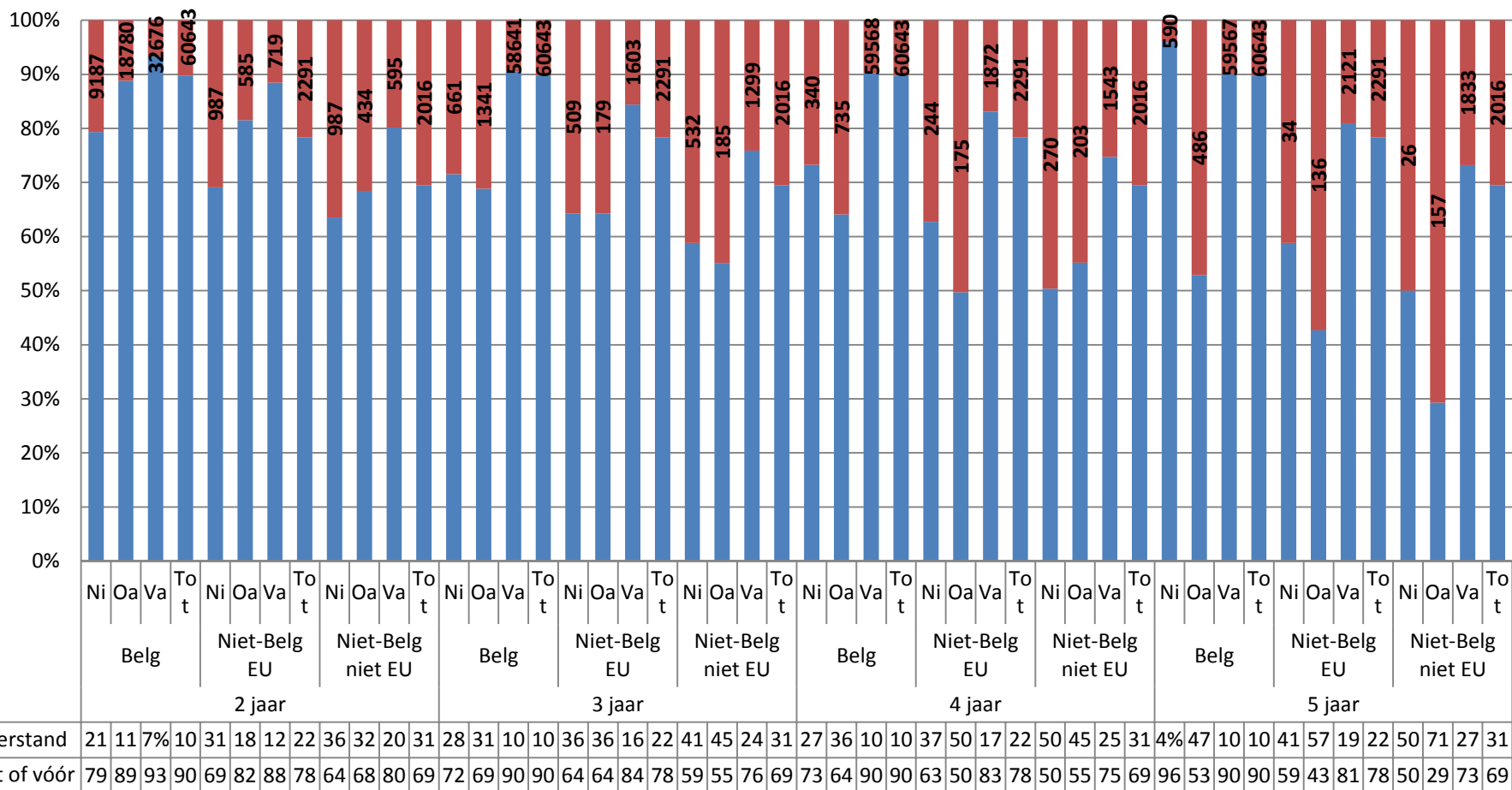
Niettegenstaande zijn het bij de 2-jarigen net de kinderen met een ‘niet-EU nationaliteit’ die het meeste baat hebben bij ‘voldoende aanwezigheid’; gevold door de EU en Belgische kinderen. De achterstandskloof wordt bij deze groep immers meer gedicht door ‘aanwezigheid’ dan de Belgische of EU kinderen nl. respectievelijk van 32% naar 20%; van 18% naar 12% en van 11% naar 7% (wat in absolute aantallen overeenkomt met 139; 119; 105; 86; 2066 en 2287 kleuters). Bij kinderen van 2-jaar is, ongeacht de nationaliteitsgroep, het verschil vooral groot tussen ‘niet-ingeschreven’ langs de ene kant en ‘onvoldoende’ en ‘voldoende aanwezig’ langs de andere kant. De schoolloopbaan van kinderen die niet ingeschreven zijn op 2-jarige leeftijd ondervindt hier de meeste hinder van. Bij het ouder worden, wordt ongeacht de nationaliteitsgroep ‘onvoldoende aanwezigheid’ een steeds sterkere voorspeller van achterstand.

Indien we de grafieken van de leerlingenkenmerken in combinatie met de leeftijd beschouwen dan zien we relatief weinig verschil tussen ‘niet-ingeschreven’ en ‘onvoldoende aanwezigheid’ bij 3 t.e.m. 4-jarigen. Dit verschil is er wel bij 2-jarigen: ‘niet-ingeschreven’ zijn hangt steeds samen met een hoger **achterstands**percentage dan ‘onvoldoende aanwezigheid’. Bij de 5-jarigen is gek genoeg het omgekeerde het geval; maar daar vormt de categorie ‘niet-ingeschrevenen’ in absolute termen een zeer kleine groep.

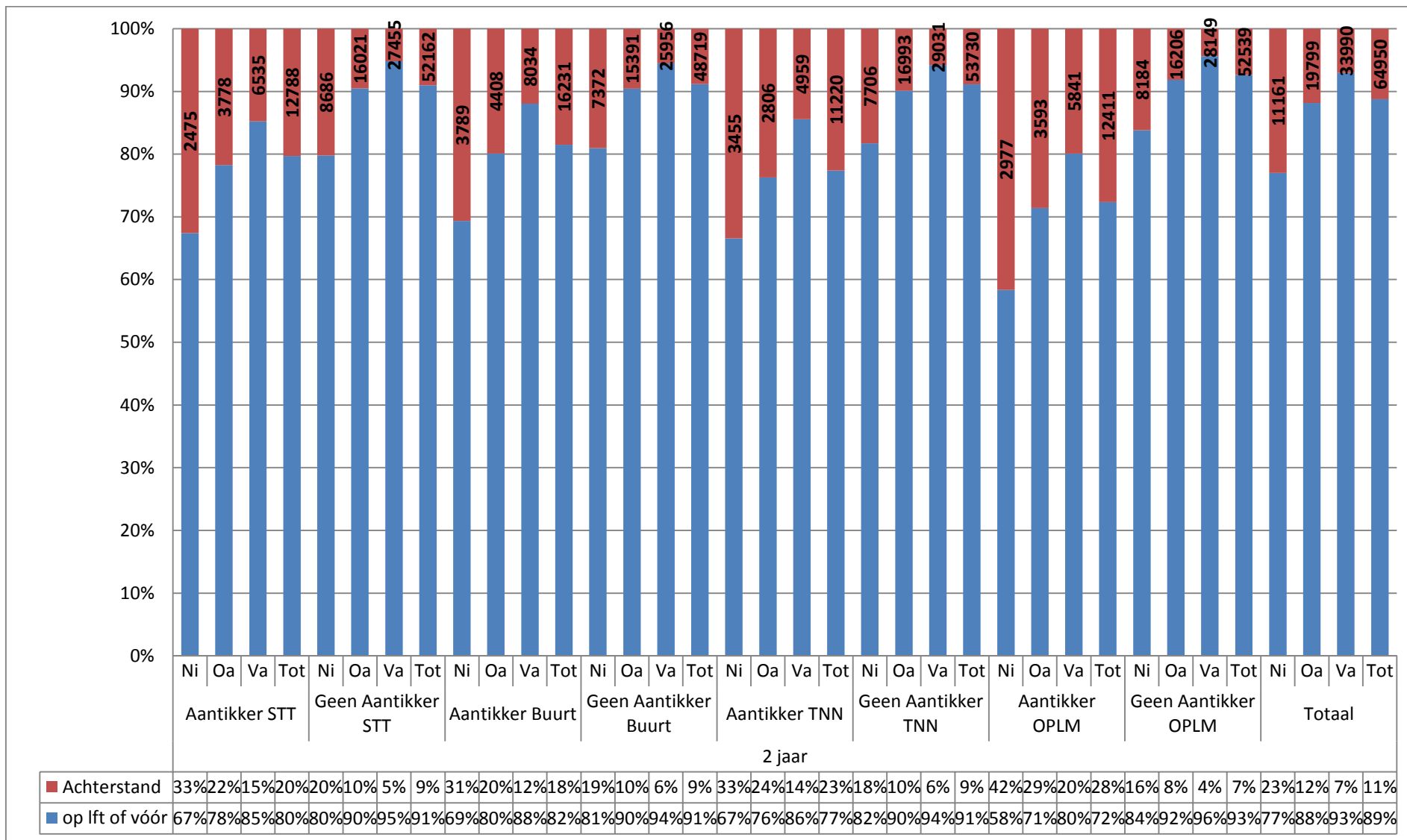
Niettegenstaande ‘voldoende aanwezigheid’ hebben alle **aantickers** (ongeacht dewelke) een hogere kans op schoolse achterstand. Met andere woorden is naar school gaan een noodzakelijke, doch niet-

voldoende voorwaarde om een goede start te maken in het lager onderwijs. Bij de aantickers voor buurt, studietoelage en thuistaal is het verschil ongeveer dubbel zo groot. Bijvoorbeeld een 3-jarige aantikker op TNN die voldoende aanwezig is heeft 19% (# 1785) kans op schoolse achterstand in het 3^e leerjaar. Een 3-jarige die niet aantikt op TNN en 'voldoende aanwezig' is geweest heeft slechts 8% (# 4172) kans op schoolse achterstand. Dit verschil loopt nog sterker op bij de aantikker 'opleiding moeder' nl. respectievelijk 25% en 7% (# 2731 en # 3543).

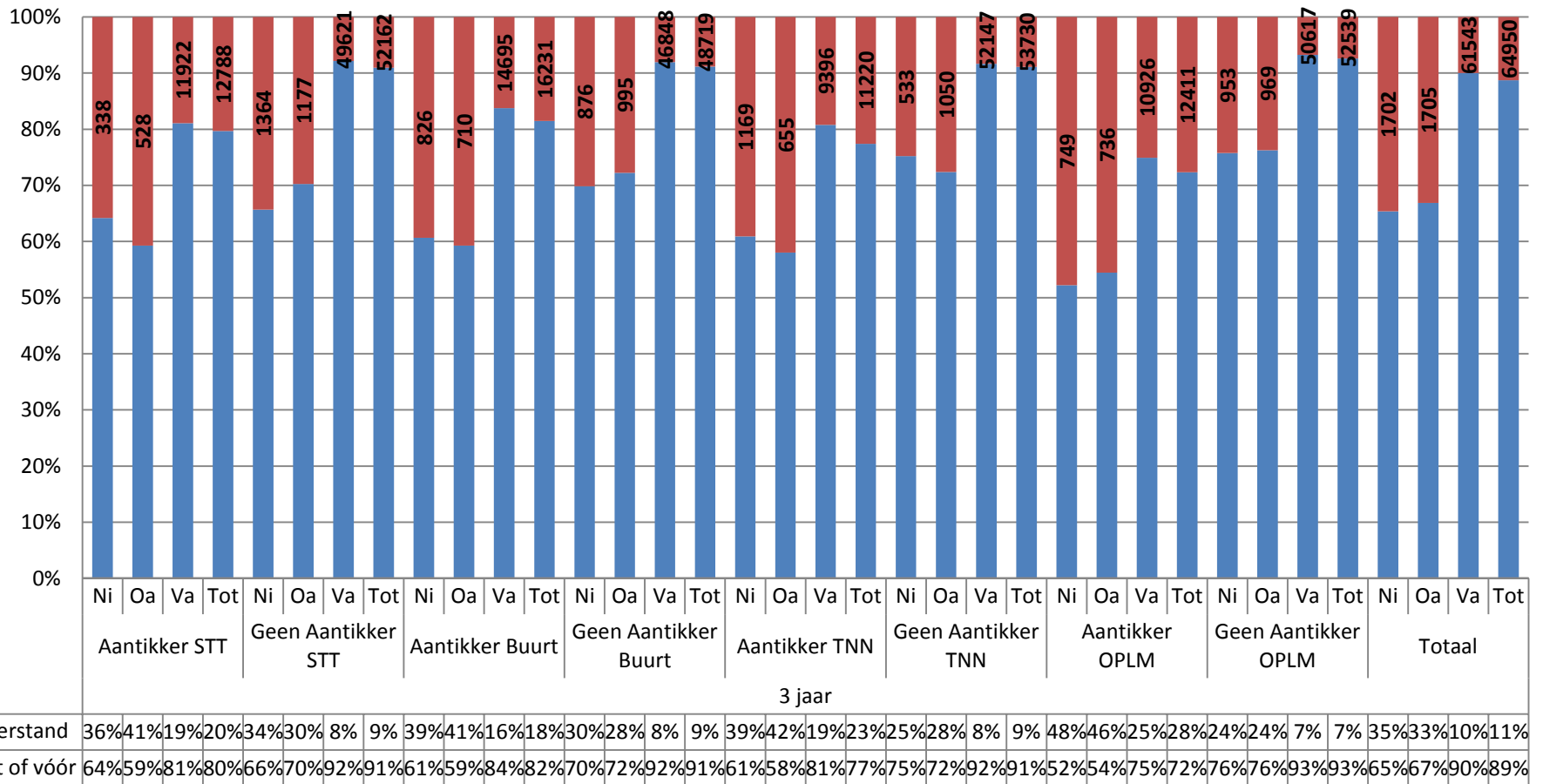
Grafiek: Schoolse vordering op 01/02/2015 van lln. met geboortjaar 2006 vgl. aanwezigheid, nationaliteit en leeftijd

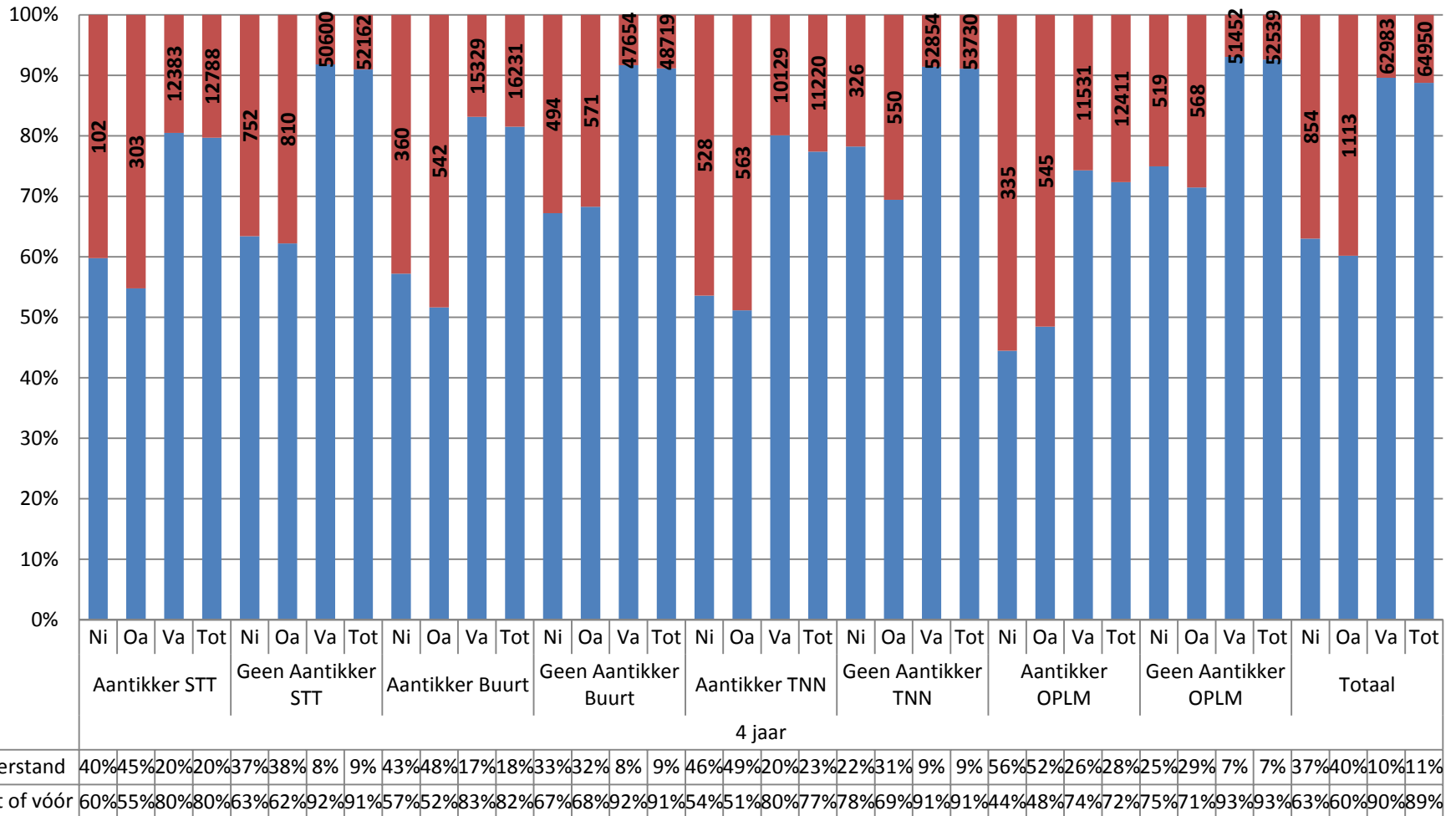
Bron: AgODi; Bewerking: Departement

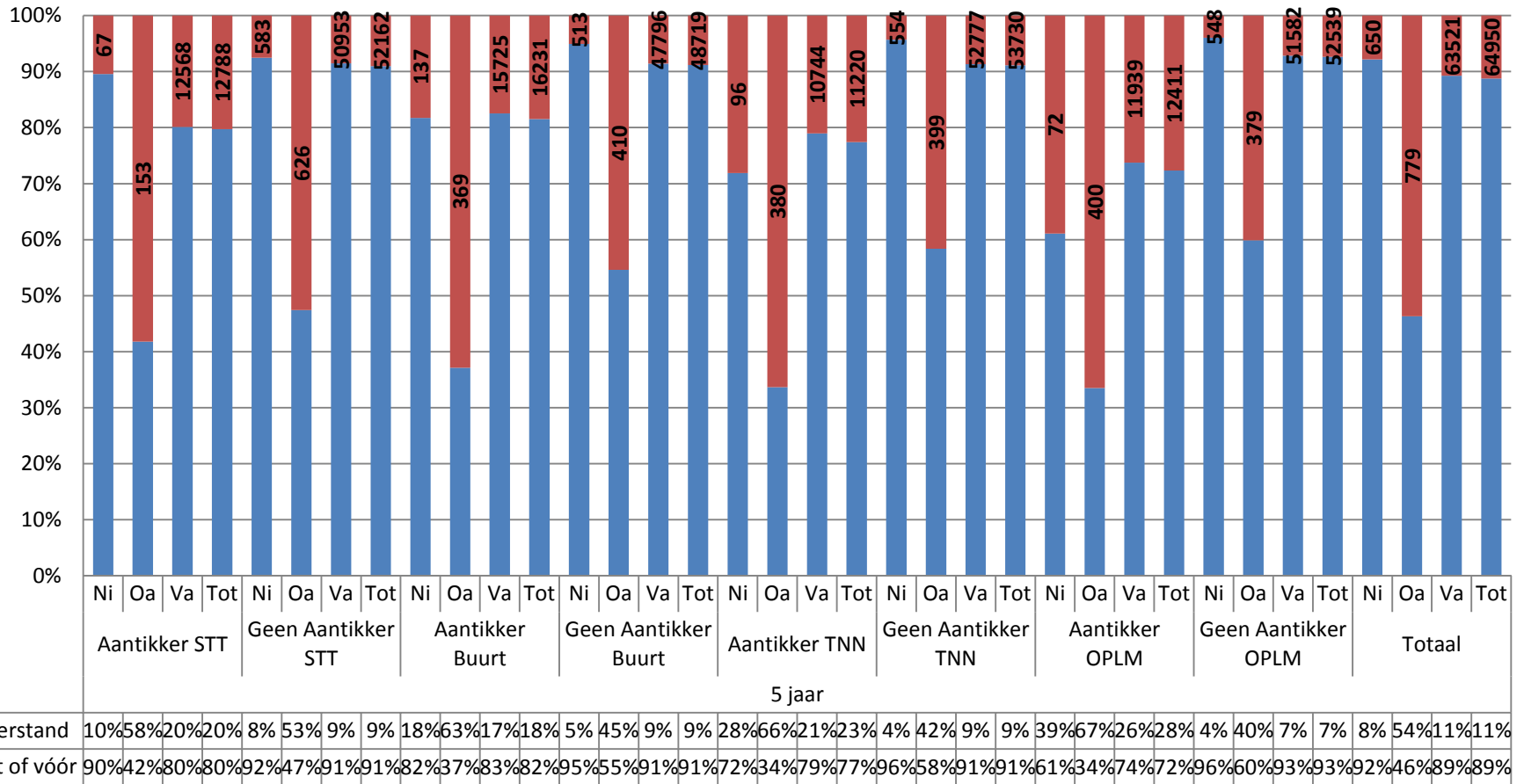
Grafiek: : Schoolse vordering op 01/02/2015 van lln. met geboortjaar 2006 vgl. aanwezigheid, aantikkers en leeftijd

Grafiek : : Schoolse vordering op 01/02/2015 van lln. met geboortjaar 2006 vgl. aanwezigheid, aantikkers en leeftijd

Grafiek: Schoolse vordering op 01/02/2015 van ln. met geboortjaar 2006 vgl. aanwezigheid, aantikkers en leeftijd

Het is meteen duidelijk dat de samenhang tussen ingeschreven zijn en aanwezigheid en overgang naar BuO minder groot is dan deze van schoolse vordering. Het zijn m.a.w. minder goede voorspeller. Dit is niet geheel onverwacht omdat achter de deelname aan BuO andere criteria schuilen (nl. bepaalde stoornissen).

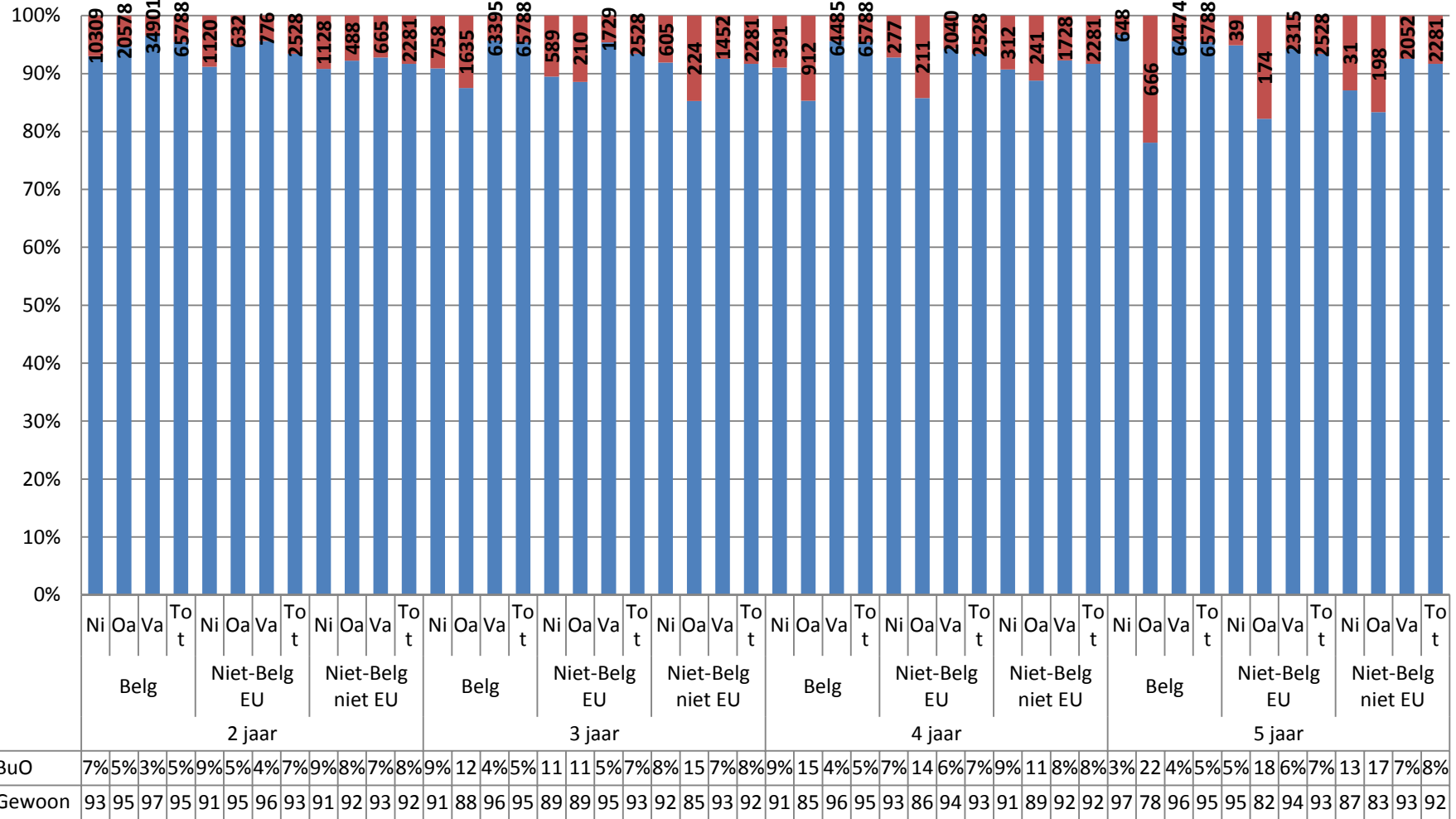
Het effect van nationaliteit speelt hier veel minder dan bij 'schoolse vordering'. Algemeen gesproken worden Belgische kinderen die OA zijn hier verhoudingsgewijs strenger voor "gestraft" dan niet-Belgen in de zin dat de kans van een doorverwijzing naar BuLO voor hen hoger ligt; zeker bij toename van de leeftijd. Omgekeerd is het zo dat de Belgische kinderen die VA zijn in elke leeftijdscategorie beter scoren dan de niet-Belgische kinderen.

Ingeschreven zijn en aanwezigheid in het kleuteronderwijs is aanvankelijk een minder goede voorspeller voor kans op BuLO; maar dit verandert bij het opschuiven van de leeftijd. Een kleuter die OA is op 2 of 3-jarige leeftijd ondervindt minder gevolgen dan een kleuter van 4 jaar maar vooral bij 5-jarigen kleuters spelen de gevolgen. Een 5-jarige ongeacht of deze aantikt op één of meerdere leerlingenkenmerken die OA is heeft 20% kans om in het BuLO te zitten (# 1038). Hieraan liggen wellicht andere factoren ten grondslag die indirect verwijzen naar een stoornis die aanleiding geeft tot suboptimale participatie aan het kleuteronderwijs. Desalniettemin betreft het kleuters die minstens gestart zijn of de overgang naar het gewoon kleuteronderwijs hebben gemaakt. Het (beperkt) aantal kleuters die gestart zijn in het buitengewoon kleuteronderwijs zijn hier immers niet meegenomen.

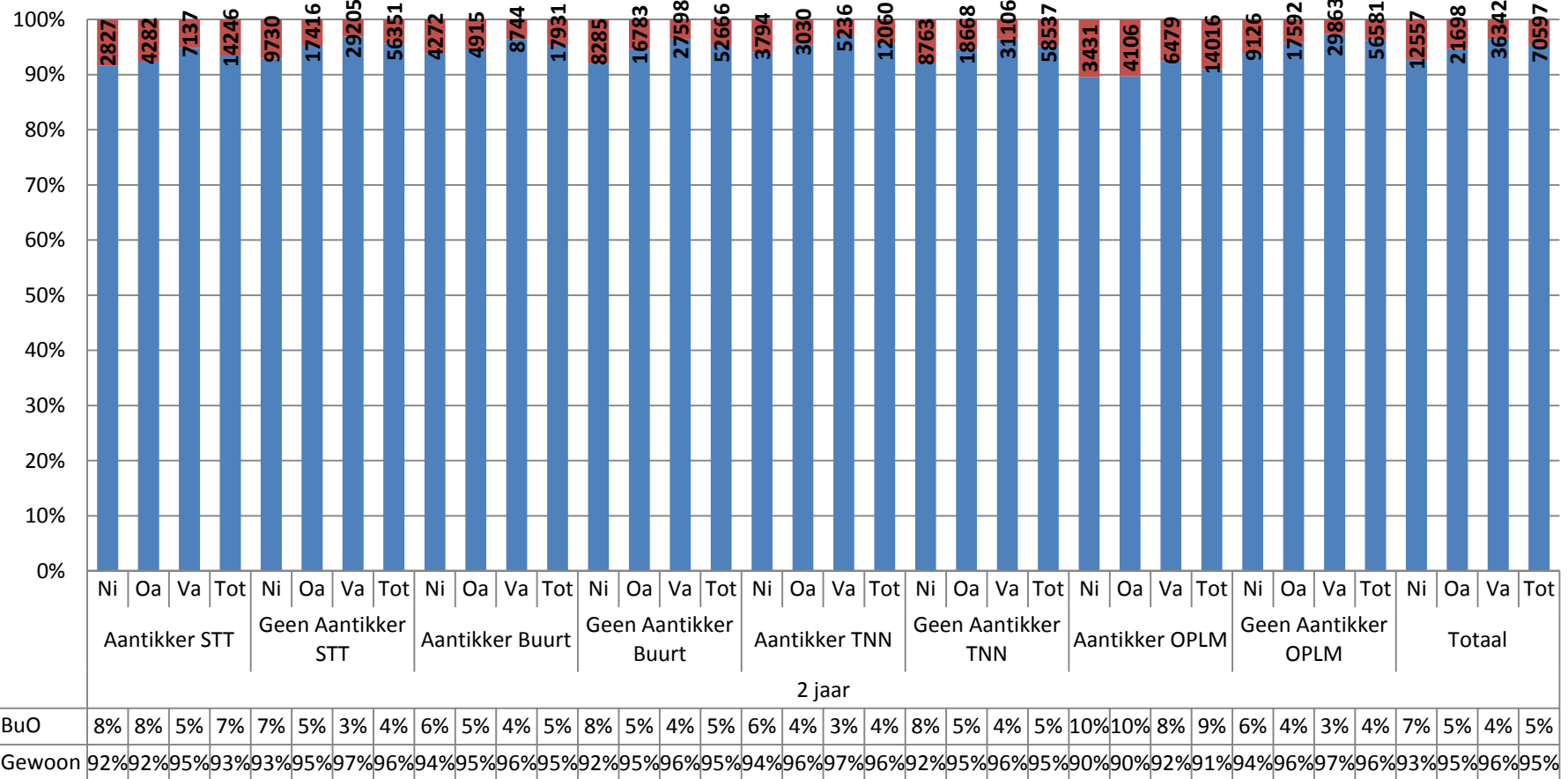
Aantickers op STT en OPLM doen het in elke categorie van aanwezigheid en leeftijd systematisch slechter dan de niet-aantickers op deze kenmerken. Voor de andere kenmerken (buurt en TNN) zien we tussen het al dan niet aantikken nagenoeg geen verschil.

Onverwacht is de vaststelling dat (behoudens voor de 2-jarigen) NI een minder grote positieve samenhang vertoont met BuLO dan voor OA. Merkwaardig is evenwel dat onvoldoende aanwezigheid op zich een hogere positieve samenhang vertoont met 'achterstand' dan niet-ingeschrevenen. Dit wijst wellicht op een verschillend profiel van beiden.

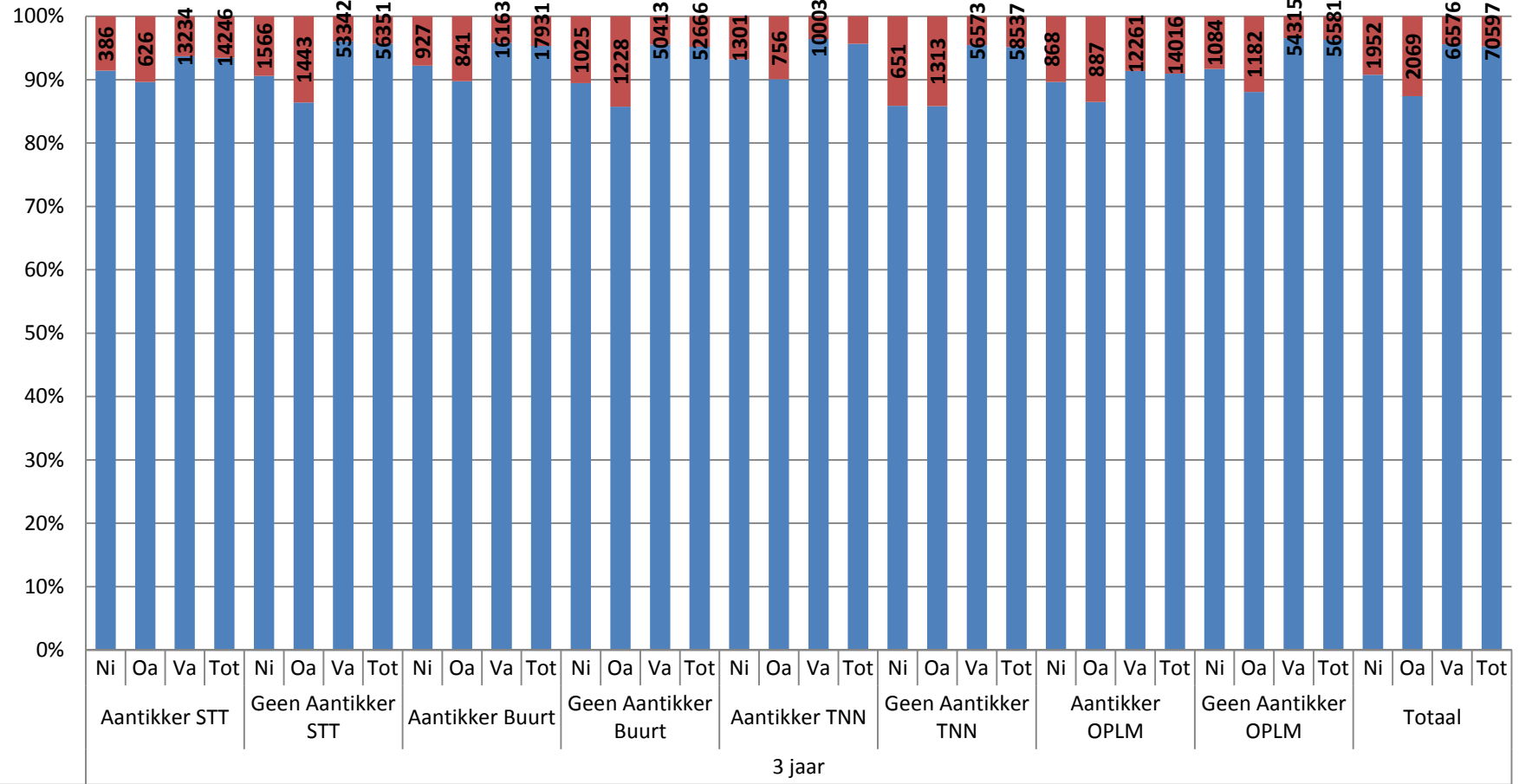
Grafiek: Op 01/02/2015 overgang naar BuO gemaakt van Iln. met geboortjaar 2006 vgl. aanwezigheid, aantekkers en leeftijd

Grafiek: Op 01/02/2015 overgang naar BuO gemaakt van lln. met geboortjaar 2006 vgl. aanwezigheid, aantikkers en leeftijd

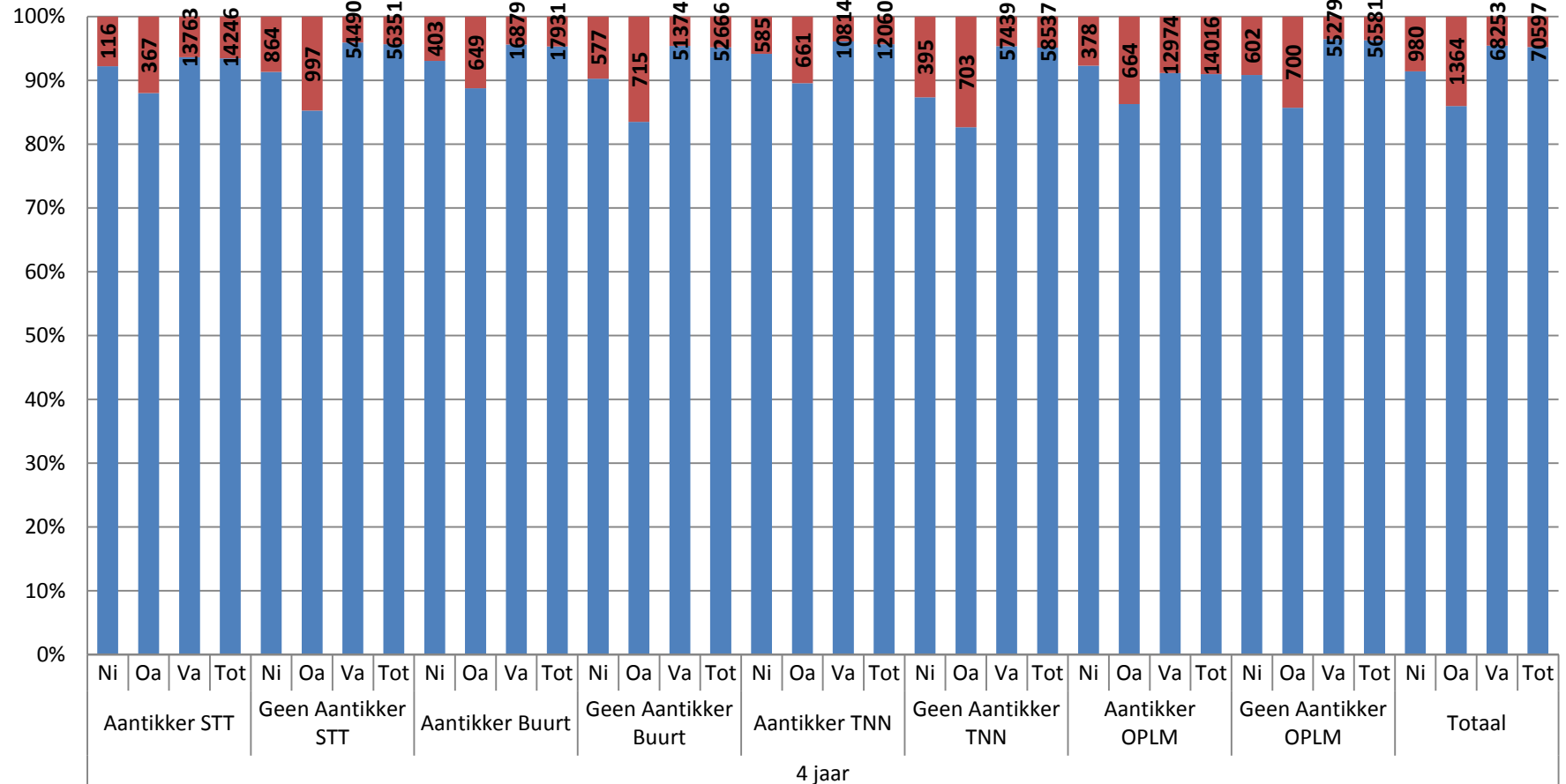

Grafiek: Op 01/02/2015 overgang naar BuO gemaakt van lln. met geboortjaar 2006 vgl. aanwezigheid, aantekkers en leeftijd

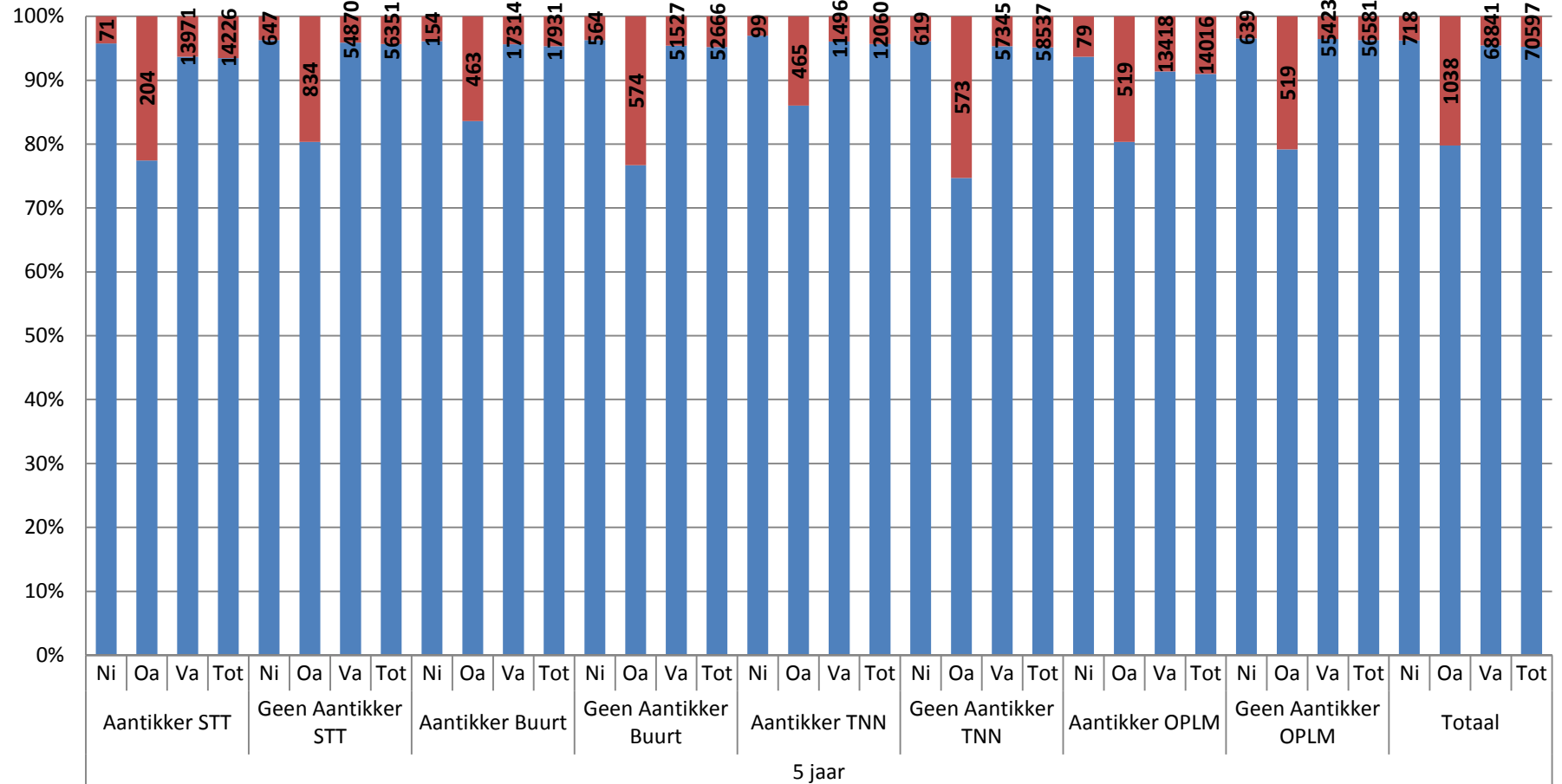
BuO	9%	10%	6%	7%	9%	14%	4%	4%	8%	10%	4%	5%	11%	14%	4%	5%	7%	10%	4%	4%	14%	14%	5%	5%	10%	14%	9%	9%	8%	12%	3%	4%	9%	13%	4%	5%
Gewoon	91%	90%	94%	93%	91%	86%	96%	96%	92%	90%	96%	95%	89%	86%	96%	95%	93%	90%	96%	96%	86%	86%	95%	95%	90%	86%	91%	91%	92%	88%	97%	96%	91%	87%	96%	95%

Grafiek: Op 01/02/2015 overgang naar BuO gemaakt van Iln. met geboortjaar 2006 vgl. aanwezigheid, aantikkers en leeftijd

4 jaar	Ni	Oa	Va	Tot
BuO	8%	12%	6%	7%
Gewoon	92%	88%	94%	93%
BuO	9%	15%	4%	4%
Gewoon	91%	85%	96%	96%
BuO	7%	11%	4%	5%
Gewoon	93%	89%	96%	95%
BuO	10%	17%	5%	5%
Gewoon	90%	83%	95%	95%
BuO	6%	10%	4%	4%
Gewoon	94%	90%	96%	96%
BuO	13%	17%	5%	5%
Gewoon	87%	83%	95%	95%
BuO	8%	14%	9%	9%
Gewoon	92%	86%	91%	91%
BuO	9%	14%	4%	4%
Gewoon	91%	86%	96%	96%
BuO	9%	14%	5%	5%
Gewoon	91%	86%	95%	95%

Grafiek: Op 01/02/2015 overgang naar BuO gemaakt van Iln. met geboortjaar 2006 vgl. aanwezigheid, aantikkers en leeftijd

■ BuO	4%	23%	6%	7%	4%	20%	4%	4%	4%	16%	4%	5%	4%	23%	5%	5%	3%	14%	4%	4%	4%	25%	5%	5%	6%	20%	9%	9%	3%	21%	4%	4%	4%	20%	5%	5%
■ Gewoon	96%	77%	94%	93%	96%	80%	96%	96%	96%	84%	96%	95%	96%	77%	95%	95%	97%	86%	96%	96%	96%	75%	95%	95%	94%	80%	91%	91%	97%	79%	96%	96%	96%	80%	95%	95%

1.9.1 Welk kleutertraject wordt gevolgd?

Bovenstaande cijfers betreffen zgn. fotomomenten of dwarsdoorsnedes van het kleutertraject (welke participatie op de leeftijd van 2 jaar; welke participatie op de leeftijd van 3 jaar enz.). In wat volgt gaan we in op het gevolgd kleutertraject van de cohorte met geboortjaar 2006.

Vooraleer in te gaan op de samenhang met schoolse vertraging & soort van onderwijs (gewoon vs. buitengewoon) bekijken we vooreerst de meest dominante schooltrajecten; althans voor die leerlingen die op 01/02/2015 nog aanwezig waren in het Vlaams onderwijs.

Onderstaande categorieën bevatten 99% van de leerlingen. De restcategorie 'Andere' met de resterende 1% omvat een hele reeks verschillende categorieën die zelden voorkomen. Het cijfer voor het soort traject verwijst naar het aantal NI/OA. Voor de volledige tabel verwijzen we u naar de bijlage.

Meer dan de helft van de Belgen is vanaf de leeftijd van 2 jaar Va. Voor de niet-Belgische kinderen is dit minder dan 30%. 95% van de Belgische kinderen is minstens vanaf de instapleeftijd van 3 jaar VA terwijl dit voor de 'andere EU'-kinderen 67% en voor de niet-EU kindjes 61,5% is.

Tabel: Kleutertraject leerlingen volgens nationaliteit met geboortjaar 2006 en op 01/02/2015 in het lager onderwijs (excl. BuLO & methode-onderwijs).

Traject	Totaal		Belg		Niet-Belg EU		Niet-Belg niet-EU	
	#	%	#	%	#	%	#	%
0.VaVaVaVa	33056	50,9%	31828	52,5%	673	29,4%	555	27,5%
1.OaVaVaVa	18709	28,8%	17848	29,4%	499	21,8%	362	18,0%
1. NiVaVaVa	8594	13,2%	7908	13,0%	364	15,9%	322	16,0%
2.NiNiVaVa	567	0,9%	260	0,4%	159	6,9%	148	7,3%
2.NiOaVaVa	576	0,9%	415	0,7%	81	3,5%	80	4,0%
2.OaOaVaVa	515	0,8%	446	0,7%	39	1,7%	30	1,5%
3.NiNiNiVa	498	0,8%	184	0,3%	155	6,8%	159	7,9%
1.VaVaVaNi	479	0,7%	467	0,8%	9	0,4%	3	0,1%
2.Andere	265	0,4%	207	0,3%	28	1,2%	30	1,5%
3.NiNiOaVa	270	0,4%	80	0,1%	87	3,8%	103	5,1%
3.Andere	170	0,3%	128	0,2%	21	0,9%	21	1,0%
4.Andere	166	0,3%	99	0,2%	30	1,3%	37	1,8%
4.NiNiNiOa	219	0,3%	47	0,1%	77	3,4%	95	4,7%
1.VaOaVaVa	123	0,2%	100	0,2%	12	0,5%	11	0,5%
1.VaVaVaOa	102	0,2%	89	0,1%	9	0,4%	4	0,2%
2.OaVaOaVa	131	0,2%	117	0,2%	8	0,3%	6	0,3%
3.NiOaOaVa	108	0,2%	80	0,1%	11	0,5%	17	0,8%
3.OaOaOaVa	127	0,2%	107	0,2%	11	0,5%	9	0,4%
1.VaVaOaVa	91	0,1%	77	0,1%	3	0,1%	11	0,5%

Traject	Totaal		Belg		Niet-Belg EU		Niet-Belg niet-EU	
	#	%	#	%	#	%	#	%
2.OaVaVaOa	83	0,1%	72	0,1%	7	0,3%	4	0,2%
4.OaOaOaOa	77	0,1%	64	0,1%	6	0,3%	7	0,3%
1.Andere	24	0,0%	20	0,0%	2	0,1%	2	0,1%
Eindtotaal	64950	100%	60643	100%	2291	100%	2016	100%

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

1.9.2 Welk effect heeft het kleutertraject op schoolse vordering & BuLO?

Het meest volledige kleutertraject is ongetwijfeld: '0.VaVaVaVa' gevolgd door '1.OaVaVaVa'. Maar resulteren deze trajecten ook in de laagste kans op achterstand? Wellicht zijn de trajecten waarbij de Oa dicht bij de leerplichtleeftijd komt minder gunstig. Desgevallend zou het traject '1.VaOaVaVa' gunstiger minder achterstand moeten opleveren dan het traject '1.VaVaVaOa'. Misschien heeft het te maken met het eerder uitzonderlijk karakter van deze trajecten maar deze veronderstelling blijkt evenwel niet op te gaan. De achterstandspercentages liggen evenwel in de buurt van elkaar.

Het '1.OaVaVaVa-traject' doet de kans op achterstand stijgen van 7% naar 11% i.v.m. het '0.VaVaVaVa-traject'. Echter; nog beter doet het '1.VaVaVaNI-traject'. Het betreft een zeer kleine categorie van een 500-tal kleuters die wellicht het 3^e kleuterjaar hebben overgeslagen om meteen naar het 1^e leerjaar te gaan.

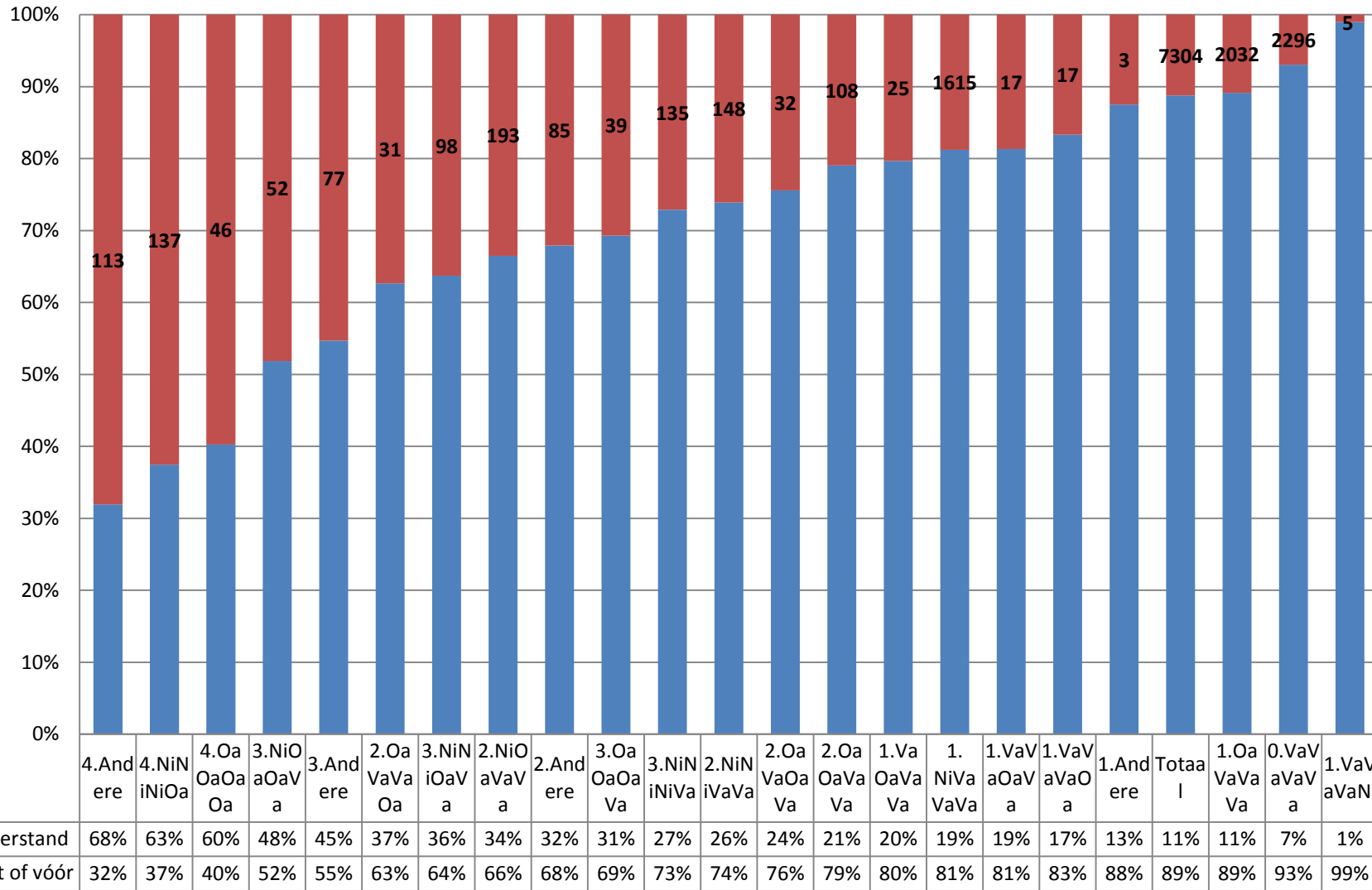
Voor de Belgen resulteert het '0. VaVaVaVa-traject' in een achterstandspercentage van 7%; voor de EU-onderdanen loopt dit op tot 11% en voor de niet-EU onderdanen tot 19% maar zoals gesteld is het probleem van tweeërlei aard: enerzijds het gebrek aan kleuters met vreemde nationaliteit die dit traject afleggen gecombineerd, ondanks participatie, met een hogere achterstandskans.

1.615 of 22% van alle leerlingen met achterstand (# 7.304) met geboortjaar 2006 hebben een instapleeftijd van 3 jaar. Dit resulteert in een stijging van de achterstand van 11% als algemeen gemiddelde tot 19%. De resterende 78% van de leerlingen met achterstand zitten verspreid over een 16-tal andere types van trajecten die resulteren in achterstandspercentages die oplopen tot 68% ('4.Andere').

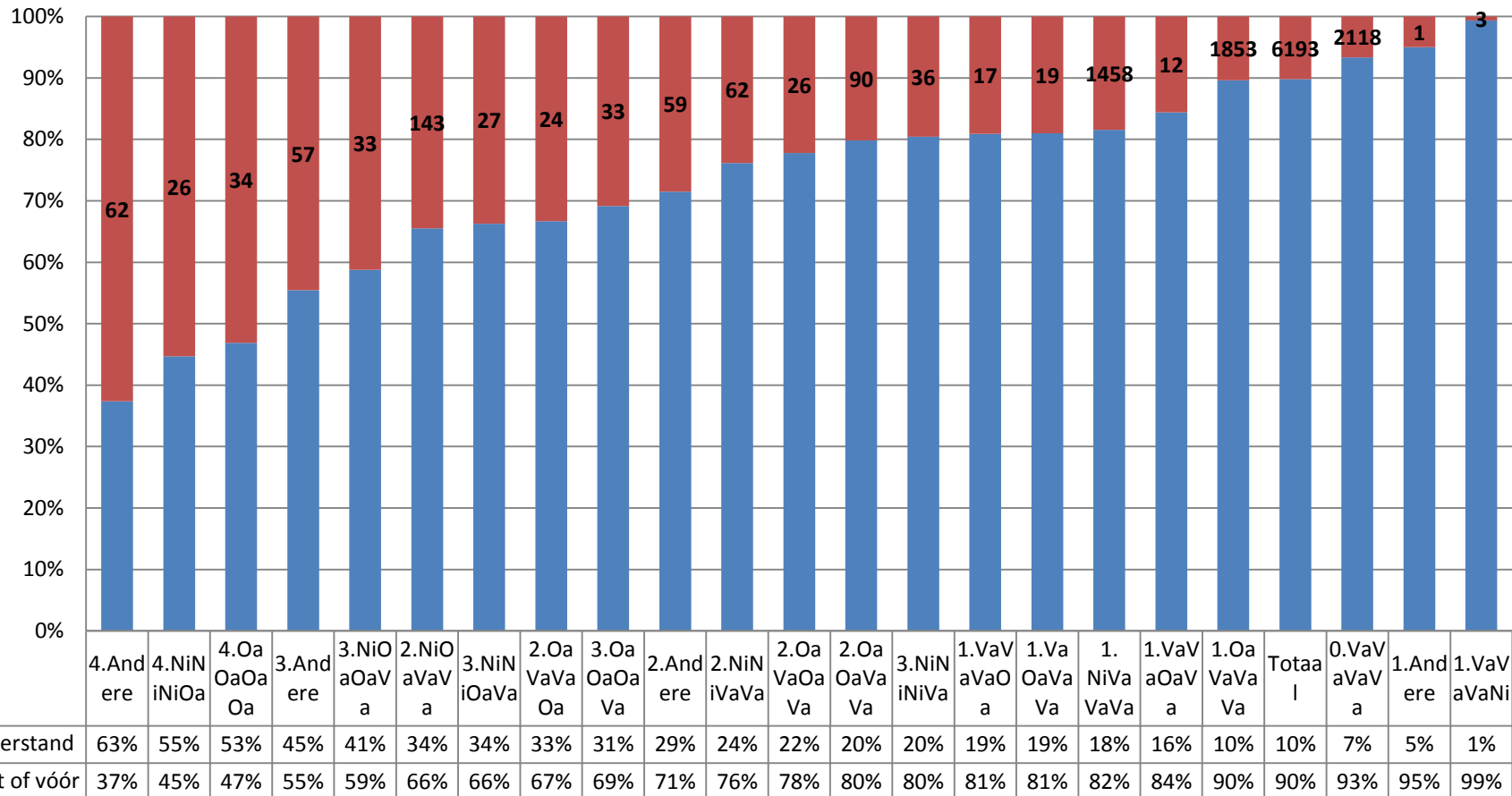
Suboptimale kleutertrajecten die in absolute aantallen het vaakst resulteren in achterstand zijn het '1.OaVaVaVa-traject' (11% met achterstand, #2.032), het '1.NiVaVaVa-traject' (19% met achterstand, #1.615), het '2.NiOaVaVa-traject' (34% met achterstand; #193); het '2.NiNiVaVa-traject' (26%; #148); het '4.NiNiNiOa-traject' (23%; #137).

Met betrekking tot de kans op BuLO zien we wederom het traject '0.VaVaVaVa' met 3% het erg goed doen (#1139). De meest voorkomende trajecten met één Oa en één Ni op 2-jarige leeftijd nl. '1.OaVaVaVa' en '1.NiVaVaVa' doen de kans op BuLO met 2 % stijgen tot 5% (#972 en #502). Samen vormen ze ongeveer 83% van de leerlingen die naar het BuLO gingen (#2.612). De overige 17% van de BuLO leerlingen zaten in trajecten die een veel sterkere kans geven op BuLO (gaande van 7% tot 27%).

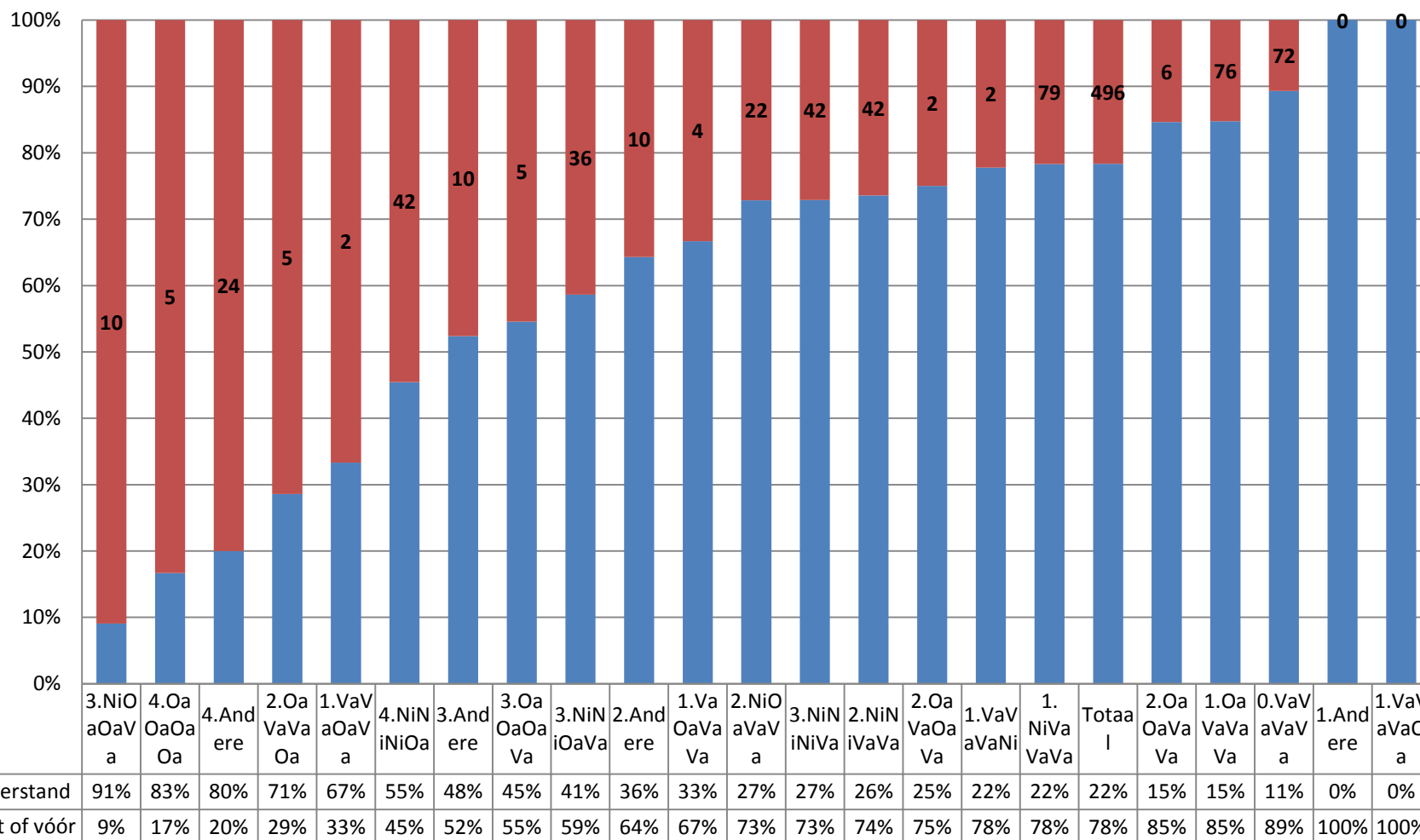
Grafiek: Kleutertraject en schoolse vordering op 01/02/2015 van lln. met geboortjaar 2006

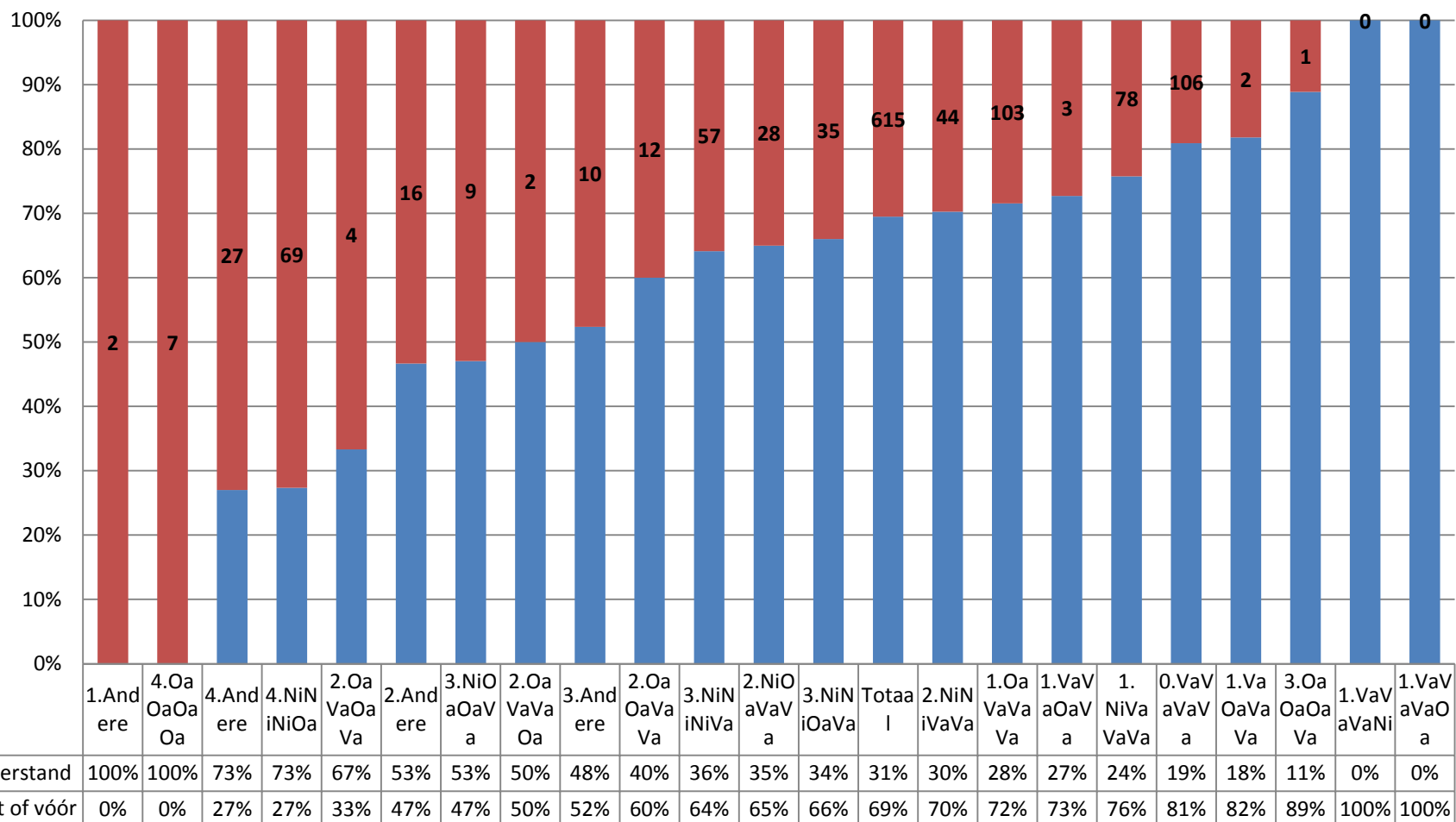
Grafiek: Kleutertraject en schoolse vordering op 01/02/2015 van lln. met geboortjaar 2006 - Belgen

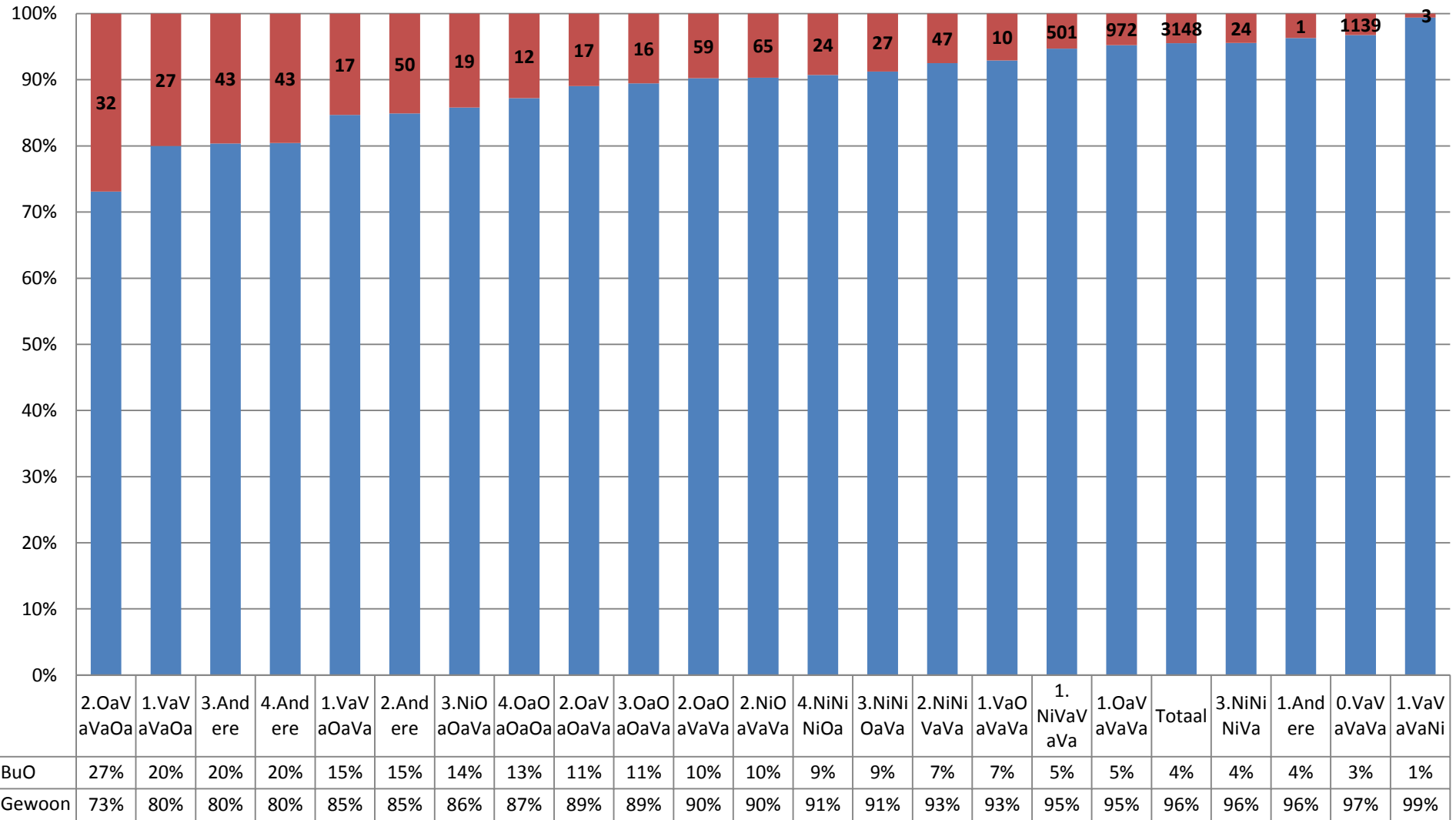
Grafiek: Kleutertraject en schoolse vordering op 01/02/2015 van lln. met geboortjaar 2006 - niet-Belgen EU

Grafiek: Kleutertraject en schoolse vordering op 01/02/2015 van lln. met geboortjaar 2006 - niet-Belgen niet-EU

Grafiek: Kleutertraject en gewoon of BuO op 01/02/2015 van Iln. met geboortjaar 2006 (excl. Iln. in BuKI)

Bovenstaande gegevens zijn binair (en in zekere zin arbitrair). Immers het onderscheid 'Oa' en 'Va' is in principe maar één halve dag verschillend. Je kan er net 'in' of net 'buiten' vallen. In die zin geven verschillen in het effectief aantal gevolgde halve dagen bijkomende inzichten in de grootte van de participatiekloof. Een leerkracht in het 1e leerjaar weet zo, bij wijze van spreken, hoeveel onderwijstijd ze bij bepaalde leerlingen heeft 'goed te maken'. Bepaalde kinderen zullen starten met een surplus, andere met een achterstand.

Onderstaande tabellen houden bijkomend rekening met het aantal aantickers wat eveneens een belangrijke voorspeller bleek van achterstand. Leerlingen die niet ingeschreven zijn in het schooljaar X (maar wel in het schooljaar X+1 of X+2) worden geteld met 0 dagen aanwezigheid.

Algemeen geldt dat hoe meer aantickers, hoe lager het gemiddeld aantal halve dagen aanwezigheid ongeacht de instapleeftijd. Dit verschil wordt groter voor de kinderen met een vreemde nationaliteit.

Een leerling die niet aantikt is in de periode van 2 tot 5 jaar gemiddeld 120 halve dagen méér aanwezig dan een leerling die op 3 kenmerken aantikt (die algemeen het slechtst scoren op de gemiddelde aanwezigheid). Deze leerling begint m.a.w. met een "schoolachterstand" van een kleine 3 maand voltijdse schoolgang. In de periode van 3 tot 5 jaar spreken we over een gemiddeld verschil van 99 halve dagen of een goede 2 maand voltijdse schoolgang. **Binnen** de groep van Belgische kinderen zijn de gemiddelde verschillen respectievelijk 81 halve dagen en 69 halve dagen. Voor de andere-EU kinderen bedragen de verschillen respectievelijk 152 halve dagen en 134 halve dagen. Voor de andere nationaliteitsgroepen zien we deze oplopende verschillen naargelang het aantal aantickers niet; de gemiddelde participatie van deze groep is over het algemeen zeer laag ongeacht het al dan niet aantikken.

Immers, we zien niet alleen zeer grote verschillen binnen de nationaliteitsgroepen; maar ook **tussen** de nationaliteitsgroepen.

Voor de periode van 2 t.e.m. 5-jarigen zijn Belgische kinderen die niet-aantikken gemiddeld 1.003 halve dagen naar de kleuterschool gegaan. De andere EU-kinderen participeren 152 halve dagen minder (nl. 851) en de niet-EU kinderen participeren 311 halve dagen minder (nl. 692). Voor de periode van 3 t.e.m. 5-jarigen zijn de verschillen nog steeds groot maar relatief minder groot.

Immers, globaal genomen (ongeacht aantal aantickers) wordt bij kinderen met een andere nationaliteit 65% van de participatiekloof opgelopen in de leeftijdsgroep van 2 tot 3 jaar (nl. 294 van de 455 halve achterstandsdagen voor de 2 t.e.m. 5 jarigen). Het grootste probleem situeert zich m.a.w. aan het begin van de schoolloopbaan.

In wat volgt gaan we zien hoeveel halve dagen extra er naar de kleuterschool zou moeten gaan om de kans op schoolse achterstand of BuLO te beperken. Maar eerst staan we stil bij het multivariaat model.

Tabel: Gemiddeld aantal halve dagen vgl aantal aantickers voor geboortecohorte 2006

Aantickers	Aantal lln.	% achterstand	% BuO*	Gem. # halve dagen aanw. 2 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 3 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 4 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 5 jaar	Gem. # halve dagen (2j - 5j)	Gem. # halve dagen (3j - 5j)
0	38558	5,1%	3,3%	123	282	294	300	999	876
1	16084	10,7%	5,1%	117	268	284	296	965	848
2	8113	20,2%	7,4%	105	247	268	289	909	804
3	5053	25,2%	6,3%	102	233	259	286	879	777
4	2696	25,4%	5,5%	102	236	267	289	894	792
nb	93	22,6%	10,1%	4	6	2	151	164	160
Totaal	70597	10,3%	4,5%	117	269	285	296	967	850

*excl. lln. die in Buitengewoon kleuteronderwijs zaten en niet de overgang maakten naar gewoon (kleuter- of lager)onderwijs. Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Tabel: Gemid. aantal halve dagen vgl aantal aantickers voor geboortecohorte 2006- Belgen

Aantickers	Aantal lln.	% achterstand	% BuO*	Gem. # halve dagen aanw. 2 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 3 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 4 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 5 jaar	Gem. # halve dagen (2j - 5j)	Gem. # halve dagen (3j - 5j)
0	37727	5,0%	3,2%	124	284	295	300	1003	879
1	15066	10,2%	5,1%	120	273	288	297	978	858
2	6926	19,2%	7,4%	112	260	277	292	940	828
3	3919	23,2%	5,8%	112	250	270	291	922	810
4	2111	24,6%	4,5%	110	248	272	291	921	812
nb	39	20,5%	11,1%	8	14	6	118	146	138
Totaal	65788	9,4%	4,3%	121	276	289	297	983	862

*excl. lln. die in Buitengewoon kleuteronderwijs zaten en niet de overgang maakten naar gewoon (kleuter- of lager)onderwijs. Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Tabel: Gemid. aantal halve dagen vgl aantal aantickers voor geboortecohorte 2006 – Nt Belg EU

Aantickers	Aantal lln.	% achterstand	% BuO*	Gem. # halve dagen aanw. 2 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 3 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 4 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 5 jaar	Gem. # halve dagen (2j - 5j)	Gem. # halve dagen (3j - 5j)
0	735	9,0%	4,3%	83	217	261	290	851	769
1	665	15,6%	4,1%	72	197	244	283	796	724
2	513	23,4%	9,2%	66	174	221	274	736	669
3	422	37,4%	8,1%	63	159	213	263	699	635
4	163	24,5%	9,8%	73	189	252	283	797	724
nb	30	26,7%	3,3%	0	0	0	218	218	218
Totaal	2528	19,6%	6,2%	72	189	237	279	777	705

*excl. lln. die in Buitengewoon kleuteronderwijs zaten en niet de overgang maakten naar gewoon (kleuter- of lager)onderwijs. Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Tabel: Gemid. aantal halve dagen vgl aantal aantickers voor geboortecohorte 2006 – Nt Belg niet-EU

Aantickers	Aantal lln.	% achterstand	% BuO*	Gem. # halve dagen aanw. 2 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 3 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 4 jaar	Gem. # halve dagen aanw. 5 jaar	Gem. # halve dagen (2j - 5j)	Gem. # halve dagen (3j - 5j)
0	96	13,5%	24,7%	55	160	206	271	692	637
1	353	22,1%	5,4%	57	161	218	278	715	658
2	674	28,0%	6,2%	61	170	213	270	714	653
3	712	28,9%	7,5%	71	179	226	276	752	681
4	422	29,4%	8,8%	75	193	246	281	795	720
nb	24	20,8%	17,4%	2	0	0	122	123	122
Totaal	2281	27,0%	7,7%	65	174	221	274	734	669

*excl. lln. die in Buitengewoon kleuteronderwijs zaten en niet de overgang maakten naar gewoon (kleuter- of lager)onderwijs. Bron: AgODi; Bewerking: Departement

1.10 Multivariaat

1.10.1 Liggen de cesuren van kleuteraanwezigheid goed?

De gehanteerde modellen betreffen hiërarchische logistische regressiemodellen waarbij de verschillende afhankelijke variabelen stap voor stap worden ingebracht. Deze variabelen zijn:

- Op individueel niveau:
 - o Geslacht (stap 1)
 - o Geboortemaand (stap 2)
 - o Nationaliteit (stap 3)
 - o Gecombineerde leerlingenkenmerken (stap 4)
 - o Schoolwijziging (stap 5): geoperationaliseerd als verandering van schoolnummer tijdens het kleuteronderwijs
- Op schoolniveau:
 - o Onderwijskansarmoede-index (OKI) wat op schoolniveau het aantal aantickers is t.o.v. totale leerlingenpopulatie (m.a.w. schaal van 0 tot 4) ingedeeld volgens percentielgrenzen gaande van zgn. “concentratiescholen van achterstandskenmerken” (>P75) tot “concentratiescholen van leerlingen zonder achterstandskenmerken” (<P25). (stap 6)
 - o Onderwijsnet (stap 7)
- Boven-schools niveau (stap 8):
 - o LOP-gebied (Ja/Neen)
 - o Soort gemeente
- Kleutertraject (stap 9)

De variabelen zoals OKI, onderwijsnet, LOP-gebied en soort gemeente zijn steeds de laatste (bij schoolverandering) gerapporteerde gegevens van het kleuteronderwijs.

Dit model verklaart 20,2% van de variantie ($R^2 = 0,202$) wat betekent dat het model behoorlijk goed is; maar dat er desalniettemin nog andere ongemeten variabelen zijn die van belang zijn om schoolse vertraging te verklaren (modellen die 50% verklaren van menselijke gedragingen zijn eerder ongewoon).

De **twee belangrijkste** verklarende **variabelen** zijn de gecombineerde aantikkenmerken (stijging van R^2 van 0,064 naar 0,171) en in de laatste stap het kleutertraject (stijging van R^2 van 0,181 naar 0,201). We bekijken verder nog welke van de 2 variabelen de belangrijkste is.

Wat valt op? Vooreerst staan we stil bij enkele opmerkelijke nevenresultaten van het model om vervolgens te focussen op het element van het belang van kleutertraject.

Vooreerst blijkt de **geboortemaand** niet al te veel bij te dragen aan de verklaringskracht van het model; maar wat opvalt is dat ongeacht welke variabelen worden ingebracht (ook het kleutertraject) de

geboortemaand significant blijft. Kinderen geboren vanaf de maand april hebben significant meer kans om schoolse vertraging op te lopen en dit onder controle van alle variabelen in het model. Een kind geboren in april heeft 1,331 meer kans op achterstand, dit loopt gradueel op tot 3,354 voor kind geboren in de maand december.

T.e.m. stap 8 hebben zowel de niet-Belgische EU kinderen als niet-EU kinderen een hogere kans op schoolse vertraging. De niet-EU kinderen hebben hierbij een iets hogere kans dan de niet-Belgische EU kinderen (nl. 1,500 vs 1,475). Bij het inbrengen van het kleutertraject (stap 9) daalt de significantie aanzienlijk in die mate dat het effect voor niet-Belgische EU kinderen niet langer significant is voor de niet-Belgische EU kinderen en alleen nog significant blijft op een minder streng significantieniveau dan gebruikelijk in sociaalwetenschappelijk onderzoek (0.1 i.p.v. 0.05 waarbij een foutmarge van 10% i.p.v. 5% wordt getolereerd).

Dit betekent dat het **nationaliteitseffect** nagenoeg helemaal kan verdwijnen mits aan de voorwaarde voldaan van gelijkaardige kleuterparticipatie conform het gemiddeld ander kind.

Van de **leerlingenkenmerken** is voornamelijk de combinatie onderling de kenmerken belangrijk. M.a.w. aantikken op 1 kenmerk heeft algemeen gesproken een kleinere kans op schoolse vertraging dan aantikken op meerdere kenmerken. Dit geldt evenwel in mindere mate voor de aantikker 'opleiding moeder' die ook wanneer deze alleen voorkomt resulteert in een aanzienlijk hogere kans op schoolse vertraging (nl. 4 maal).

Schoolwijziging in het kleuteronderwijs blijkt ook een goede voorspeller voor schoolse vertraging. Hierachter kunnen wellicht zeer diverse oorzaken schuilgaan (bv. familiale omstandigheden).

In centrumsteden zien we een hogere en in grootsteden een lagere kans op schoolse vertraging.

M.b.t. het **kleutertraject** worden de resultaten zoals gevonden in bivariaat analyses grotendeels bevestigd. Het '0.VaVaVaVa-traject' blijft ook hier een ideaal traject; maar de verschillen met één Oa zijn niet altijd even significant. Een Oa in de leeftijdsgroep van de 2-jarigen (nl. 1. OaVaVaVa) resulteert niet in een hogere kans. M.a.w. hoe langer vóór de overstap naar het lager de Oa valt, hoe minder groot de consequenties. Dit kan niet gezegd worden van de 2-jarigen die niet ingeschreven zijn (nl. 1.NiVaVaVa). Hun kans op schoolse vertraging verschilt significant en stijgt met 42%. Vanaf 2 of meer 'Oa' in het kleutertraject (bv. OaOaVaVa; OaOaOaVa) zijn de verschillen altijd significant en de kansen uitgesproken hoger. Zo stijgt de kans van schoolse vertraging met 75% voor een leerling met het traject '2.OaOaVaVa'.

De belangrijkste conclusie hieruit is dat de grenzen zoals getrokken voor schooltoelage (100 dagen voor 2 jarigen, 150 dagen voor 3 jarigen enz. wat een graduele verhoging inhoudt van het aantal dagen naarmate de leerplichtleeftijd nadert) zeer goede demarcaties zijn.

In de literatuur vinden we soms de stelling dat halftijds participeren aan het kleuteronderwijs zou volstaan. Omdat het niet geheel duidelijk is wat halftijds betekent (elk jaar of in totaal?), maken we 2 bijkomende modellen. In een **2^e model** wordt het kleutertraject in stap 9 vervangen door aanwezigheidspercentages per leeftijd vanaf 3 jaar. 100% aanwezig betekent 340 halve dagen school gevolgd. In een **3^e model** wordt het kleutertraject van 3 t.e.m. 5 jaar opgesplitst (we geven alleen de uitkomst op deze laatste variabele weer). We zien dat in elke leeftijdsgroep leerlingen die minder dan 75% aanwezigheid lieten optekenen significant meer kans hebben op schoolse vertraging. Hoe dichter

tegen de leerplichtleeftijd, hoe belangrijker het wordt om meer dan 75% te participeren. Een leerling die tussen de 50% en <75% aanwezig is heeft op 3- en 4-jarige leeftijd een kleine 25% meer kans op schoolse vertraging, op 5-jarige leeftijd loopt dit op tot boven de 90% wat nagenoeg een verdubbeling is van de kans op achterstand.

Het model voor de kans op **BuLO** is heel erg analoog aan het bovenstaande (behoudens dat de OKI van de school er niet langer inzit). Ook de uitkomsten zijn dit grotendeels. Maar het eerste wat opvalt is dat dit model (gelukkig) veel minder goed in staat is om de kans op BuLO te verklaren. Zoals gesteld, gaat het hier idealiter over 'stoornissen' die op geen enkele manier vevat zitten in het model (tenzij onrechtstreeks via bv. verminderde kleuterparticipatie).

Dit model verklaart maar de helft van de variantie nl. 11,1% ($R^2 = 0,111$). We zien een aantal variabelen zich **anders** gedragen dan bij schoolse vorderingen. Zo zijn het merendeel van de **geboortemaanden** niet langer significant van zodra het kleutertraject wordt ingebracht in het model. Het is m.a.w. niet zo dat een kind dat geboren is in december meer kans heeft om in het BuLO terecht te komen dan een kind dat 11 maanden eerder is geboren. Ook gaan de aantikvariabelen zich anders gedragen en ze doen dit al vóór het inbrengen van het kleutertraject in het model. TNN resulteert zelfs in een significant lagere kans op BuLO. Voor het gros van de andere leerlingenkenmerken zijn de verschillen niet significant verschillend van de leerlingen die nergens op aantikken.

Voor net en soort gemeente doen we gelijkaardige vaststellingen en ook voor het **kleutertraject** zien we **gelijkaardige** (minder uitgesproken) tendensen: hoe langer vóór de overstap naar het lager de Oa valt, hoe minder groot de consequenties. 'Ni' resulteert in een hogere kans dan 'Oa' indien de rest van het traject gelijk is. Bijvoorbeeld, het traject '2.NiNiVaVa' resulteert in een hogere kans op BuLO dan het traject '2.OaOaVaVa'.

Ook de resultaten van de 2 bijkomende modellen zijn analoog. Bijkomend te vermelden is misschien dat voor de periode 3 t.e.m. 5 jarigen minder dan 25% van de onderwijstijd participeren grotere consequenties heeft voor schoolse vertraging dan voor BuLO.

Welke variabele is nu het belangrijkste: 'aantickers' of 'kleutertraject' om schoolse vertraging of de overgang naar BuLO te verklaren? Ons huidige financieringsmodel remedieert immers op het al dan niet aantikken maar doet dit niet voor het kleutertraject. Hebben we een ander en dus meer verfijnd (maar ook complexer) financieringsmodel nodig?⁶ Hiervoor maken we een model waarbij alleen de beide onafhankelijke variabelen 'aantikken' en 'kleutertraject' afzonderlijk in het model worden ingebracht. In het ene model wordt de 'aantikvariabele' als eerste ingebracht en in het andere model

⁶ Sommigen pleiten voor vereenvoudiging van financieringsmodellen. Als de doelstelling hiervan het louter beter begrijpen is (bv. zgn. "transparanter" maken) dan is dit vanuit wetenschappelijk standpunt wellicht onverantwoord te noemen. Ter vergelijking: we maken allen graag gebruik van zeer complexe samengestelde medicatie die zeer goed werkt omdat ze remedieert op plaatsen waar het moet. Een patiënt, noch ziekenhuisdirecteur moet deze complexiteit kunnen doorgronden om ze acceptabel te maken. Ze is acceptabel omdat er wetenschappelijke reden voor bestaan dat ze werkt. Nu beter dan ooit tevoren. Dat een behandelingsmodel werkt is in de medische wereld gelukkig gemakkelijker hard te maken dan in de onderwijswereld (controlegroepen ed). In de onderwijswereld moet men er vaker vanuit gaan dat maartregelen redelijkerwijs werken, tot het tegendeel (liefst onomstotelijk) wordt aangetoond. Pas vanaf dan krijgt het debat een heel andere wending en de sérieus die het verdient.

het 'kleutertraject' als eerste. We doen dit zowel voor de kans op 'schoolse vertraging' als voor de kans op overstap naar 'BuLO'

In beide gevallen (kans op schoolse vertraging en BuLO) blijken de beide variabelen erg belangrijk te zijn om schoolse vertraging en BuLO te voorspellen, maar de samengestelde variabele van de 'aantickers' resulteert in een hogere verklaarde variantie dan het kleutertraject.

Verklaarde variantie (R ²)	Schoolse vertraging	BuLO
Stap 1: aantikken	0,129	0,039
Stap2: kleutertraject	0,181	0,068
Stap 1 : kleutertraject	0,086	0,034
Stap 2: aantikken	0,181	0,068

Tabel 1: Hiërarchische logistische regressie van de kans op schoolse vertraging, N= 64.950

		Stap 1			Stap 2			Stap 3			Stap 4			Stap 5		
		B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje= ref.)	,179	,000	1,196	,184	,000	1,203	,184	,000	1,203	,216	,000	1,241	,216	,000	1,242
Geboortemaand	jan					,000			,000			,000			,000	
	feb				,017	,829	1,017	,013	,870	1,013	,009	,911	1,009	,012	,879	1,012
	mrt				,056	,457	1,058	,069	,361	1,072	,104	,180	1,110	,109	,159	1,116
	apr				,244	,001	1,277	,257	,001	1,294	,287	,000	1,332	,290	,000	1,337
	mei				,360	,000	1,434	,372	,000	1,451	,406	,000	1,501	,408	,000	1,504
	jun				,433	,000	1,542	,430	,000	1,538	,470	,000	1,600	,473	,000	1,605
	jul				,466	,000	1,593	,472	,000	1,603	,521	,000	1,683	,514	,000	1,672
	aug				,568	,000	1,765	,571	,000	1,770	,653	,000	1,921	,649	,000	1,914
	sep				,687	,000	1,988	,692	,000	1,997	,775	,000	2,171	,778	,000	2,176
	okt				,931	,000	2,536	,937	,000	2,552	1,037	,000	2,820	1,040	,000	2,828
	nov				1,164	,000	3,204	1,178	,000	3,249	1,257	,000	3,514	1,272	,000	3,568
	dec				1,395	,000	4,035	1,419	,000	4,134	1,511	,000	4,530	1,531	,000	4,625
	nb				2,272	,000	9,695	1,011	,058	2,749	,723	,182	2,062	,684	,209	1,982
Nationaliteit	Belg (=ref.)								,000			,000			,000	
	Niet-Belg EU							,895	,000	2,447	,415	,000	1,514	,415	,000	1,515
	Niet-Belg niet-EU							1,378	,000	3,966	,468	,000	1,596	,436	,000	1,546
	Geen aantikker (=ref.)											0,000			0,000	
Aantikker	Alleen BU										,283	,000	1,328	,259	,000	1,296
	Alleen OPLM										1,525	,000	4,593	1,486	,000	4,421
	Alleen STT										,873	,000	2,395	,845	,000	2,329
	Alleen TNN										,766	,000	2,152	,765	,000	2,148
	BU+TNN										,996	,000	2,708	,974	,000	2,648
	OPLM+BU										2,031	,000	7,621	1,959	,000	7,089

		Stap 1			Stap 2			Stap 3			Stap 4			Stap 5		
		B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	OPLM+STT										1,912	,000	6,764	1,859	,000	6,419
	OPLM+STT+BU										1,856	,000	6,400	1,778	,000	5,919
	OPLM+TNN										2,099	,000	8,162	2,066	,000	7,893
	OPLM+TNN+BU										2,245	,000	9,436	2,212	,000	9,134
	OPLM+TNN+STT										1,773	,000	5,887	1,738	,000	5,685
	OPLM+TNN+STT+BU										1,861	,000	6,431	1,834	,000	6,259
	STT+BU										1,328	,000	3,774	1,265	,000	3,542
	STT+TNN										,989	,000	2,689	,948	,000	2,580
	STT+TNN+BU										1,271	,000	3,563	1,228	,000	3,415
	nb										1,688	,000	5,407	1,756	,000	5,789
Schoolwijziging	Ja (Nee= ref.)													,381	,000	1,464
Constant		-2,159	0,000	,115	-2,752	0,000	,064	-2,869	0,000	,057	-3,650	0,000	,026	-3,715	0,000	,024
Pseudo R ²		0,02			0,04			0,064			0,171			0,175		

Tabel (vervolg)

		Aantal	Stap 6			Stap 7			Stap 8			Stap 9		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje= ref.)	33056	,216	,000	1,241	,214	,000	1,239	,214	,000	1,239	,212	,000	1,236
Geboortemaand	jan	5546		,000			,000			,000			,000	
	feb	4975	,015	,851	1,015	,020	,807	1,020	,023	,775	1,023	,023	,777	1,024
	mrt	5674	,109	,161	1,115	,108	,167	1,114	,111	,155	1,117	,119	,133	1,126
	apr	5259	,292	,000	1,339	,291	,000	1,337	,294	,000	1,342	,286	,000	1,331
	mei	5618	,410	,000	1,507	,411	,000	1,508	,417	,000	1,518	,377	,000	1,458
	jun	5429	,474	,000	1,607	,473	,000	1,605	,478	,000	1,613	,430	,000	1,537
	jul	5591	,517	,000	1,677	,524	,000	1,689	,526	,000	1,692	,498	,000	1,645
	aug	5719	,653	,000	1,922	,650	,000	1,915	,655	,000	1,925	,589	,000	1,802
	sep	5601	,781	,000	2,184	,782	,000	2,186	,785	,000	2,192	,663	,000	1,940
	okt	5577	1,040	,000	2,830	1,044	,000	2,841	1,049	,000	2,856	,902	,000	2,466
	nov	5030	1,273	,000	3,572	1,276	,000	3,582	1,281	,000	3,600	1,079	,000	2,941
	dec	4916	1,534	,000	4,637	1,541	,000	4,671	1,549	,000	4,706	1,210	,000	3,354
	nb	15	,741	,173	2,097	,649	,236	1,913	,620	,258	1,859	,360	,513	1,434
Nationaliteit	Belg (=ref.)	60643		,000			,000			,000			,130	
	Niet-Belg EU	2291	,409	,000	1,505	,411	,000	1,508	,388	,000	1,475	,084	,179	1,088
	Niet-Belg niet-EU	2016	,436	,000	1,546	,441	,000	1,554	,406	,000	1,500	,107	,082	1,113

			Stap 6			Stap 7			Stap 8			Stap 9		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	Geen antikker (=ref.)	36048		0,000			0,000			0,000			0,000	
Aantikker	Alleen BU	5731	,136	,023	1,146	,143	,017	1,154	,188	,002	1,207	,147	,016	1,158
	Alleen OPLM	3014	1,454	,000	4,281	1,428	,000	4,172	1,422	,000	4,147	1,389	,000	4,009
	Alleen STT	3672	,821	,000	2,272	,803	,000	2,232	,794	,000	2,213	,793	,000	2,209
	Alleen TNN	2112	,687	,000	1,988	,671	,000	1,956	,728	,000	2,071	,569	,000	1,766
	BU+TNN	1698	,805	,000	2,238	,808	,000	2,243	,959	,000	2,609	,797	,000	2,218
	OPLM+BU	1151	1,821	,000	6,179	1,810	,000	6,112	1,838	,000	6,286	1,732	,000	5,652
	OPLM+STT	1492	1,808	,000	6,100	1,765	,000	5,844	1,756	,000	5,792	1,738	,000	5,685
	OPLM+STT+BU	1162	1,616	,000	5,031	1,608	,000	4,994	1,632	,000	5,116	1,640	,000	5,155
	OPLM+TNN	853	1,972	,000	7,186	1,947	,000	7,008	1,969	,000	7,163	1,672	,000	5,325
	OPLM+TNN+BU	1481	2,035	,000	7,654	2,041	,000	7,696	2,140	,000	8,498	1,887	,000	6,598
	OPLM+TNN+STT	793	1,635	,000	5,129	1,598	,000	4,946	1,606	,000	4,982	1,558	,000	4,751
	OPLM+TNN+STT+BU	2465	1,650	,000	5,208	1,663	,000	5,274	1,747	,000	5,735	1,688	,000	5,411
	STT+BU	1386	1,120	,000	3,065	1,118	,000	3,060	1,158	,000	3,185	1,137	,000	3,118
	STT+TNN	661	,849	,000	2,337	,829	,000	2,290	,845	,000	2,329	,823	,000	2,277
	STT+TNN+BU	1157	1,053	,000	2,865	1,057	,000	2,878	1,162	,000	3,197	1,110	,000	3,035
	nb	74	1,642	,000	5,167	1,648	,000	5,196	1,691	,000	5,428	,190	,514	1,210
Schoolwijziging	Ja (Nee= ref.)	11674	,373	,000	1,452	,373	,000	1,452	,366	,000	1,442	,373	,000	1,452

			Stap 6			Stap 7			Stap 8			Stap 9		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
OKI-school	<P25	16408		,000			,000			,000			,000	
	P25-75	32593	,233	,000	1,263	,175	,000	1,191	,205	,000	1,227	,205	,000	1,228
	>P75	15822	,355	,000	1,425	,260	,000	1,298	,414	,000	1,513	,397	,000	1,487
	nb (BuO)	127	,849	,000	2,337	,831	,000	2,295	,981	,000	2,667	,934	,000	2,546
Net	VGO	41060					,000			,000			,000	
	GO!	8619				,376	,000	1,457	,361	,000	1,434	,357	,000	1,429
	OGO	15271				,015	,635	1,016	,040	,223	1,041	,034	,305	1,035
LOP	Ja (nee= ref.)	28038							-,124	,003	,883	-,115	,007	,891
Soort gemeente (school)	Andere (=ref.)	42284								,000			,000	
	Grootsteden	7770							-,111	,039	,895	-,120	,029	,887
	Centrumsteden	7933							,101	,044	1,106	,097	,057	1,101
	R&T	4162							-,164	,005	,849	-,148	,012	,862
	BHG	2801							-,364	,000	,695	-,338	,000	,713
Kleutertraject	0.VaVaVaVa (=ref.)	33056											,000	
	1.VaVaVaNi	479										-1,489	,001	,226
	1.OaVaVaVa	18709										,087	,054	1,091
	1.Andere	24										,311	,629	1,365
	1.VaVaVaOa	102										,482	,087	1,619

			Stap 6			Stap 7			Stap 8			Stap 9		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	1.VaVaOaVa	91										,494	,079	1,640
	1. NiVaVaVa	8594										,351	,000	1,420
	1.VaOaVaVa	123										,641	,007	1,899
	2.OaOaVaVa	515										,564	,000	1,758
	2.OaVaOaVa	131										,547	,012	1,729
	2.NiNiVaVa	567										,703	,000	2,020
	3.NiNiNiVa	498										,937	,000	2,552
	3.OaOaOaVa	127										,997	,000	2,711
	2.Andere	265										1,106	,000	3,021
	2.NiOaVaVa	576										,856	,000	2,354
	3.NiNiOaVa	270										1,098	,000	2,999
	2.OaVaVaOa	83										1,359	,000	3,892
	3.Andere	170										1,695	,000	5,444
	3.NiOaOaVa	108										1,512	,000	4,534
	4.OaOaOaOa	77										2,063	,000	7,868
	4.NiNiNiOa	219										2,393	,000	10,948
	4.Andere	166										2,515	,000	12,362
Constant			-3,877	0,000	,021	-3,882	0,000	,021	-3,880	0,000	,021	-3,899	0,000	,020

			Stap 6			Stap 7			Stap 8			Stap 9		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Pseudo R ²			0,177			0,18			0,181			0,202		

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Tabel:

		Stap 9		
		B	Sig.	Exp(B)
Kleutertraject 3 jarigen	tss 75% - 100% aanwezig (=ref.)		,000	
	tss 50% - 75% aanwezig	,222	,000	1,248
	tss 25% - 50% aanwezig	,472	,000	1,604
	< 25% aanwezig	,584	,000	1,793
Kleutertraject 4 jarigen	tss 75% - 100% aanwezig (=ref.)		,000	
	tss 50% - 75% aanwezig	,208	,000	1,231
	tss 25% - 50% aanwezig	,488	,000	1,629
	< 25% aanwezig	,563	,000	1,756
Kleutertraject 5 jarigen	tss 75% - 100% aanwezig (=ref.)		,000	
	tss 50% - 75% aanwezig	,651	,000	1,917
	tss 25% - 50% aanwezig	1,285	,000	3,616
	< 25% aanwezig	,562	,000	1,754
Constant		-3,977	0,000	,019
Pseudo R ²			0,204	

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

		Stap 9		
		B	Sig.	Exp(B)
Kleutertraject 3e t.e.m. 5e lj	tss 75% - 100% aanwezig		,000	
	tss 50% - 75% aanwezig	,545	,000	1,724
	tss 25% - 50% aanwezig	1,135	,000	3,111
	< 25% aanwezig	2,184	,000	8,881
Constant		-3,949	0,000	,019
Pseudo R ²			0,2	

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Tabel 2: Hiërarchische logistische regressie van de kans om van gewoon onderwijs in BuLO terecht te komen, N= 70.596

		Stap 1			Stap 2			Stap 3			Stap 4		
		B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje= ref.)	,614	,000	1,848	,614	,000	1,848	,614	,000	1,848	,629	,000	1,876
Geboortemaand	jan					,000			,000			,000	
	feb				,063	,521	1,065	,060	,538	1,062	,085	,388	1,089
	mrt				-,052	,595	,950	-,048	,623	,953	-,010	,917	,990
	apr				,151	,109	1,163	,153	,104	1,166	,182	,055	1,200
	mei				,036	,702	1,037	,038	,688	1,039	,070	,467	1,072
	jun				,345	,000	1,412	,341	,000	1,407	,370	,000	1,448
	jul				,314	,000	1,369	,315	,000	1,370	,336	,000	1,399
	aug				,284	,002	1,328	,282	,002	1,325	,314	,001	1,369
	sep				,351	,000	1,421	,350	,000	1,420	,384	,000	1,468
	okt				,404	,000	1,497	,400	,000	1,492	,437	,000	1,549
	nov				,401	,000	1,493	,399	,000	1,491	,417	,000	1,517
	dec				,505	,000	1,657	,504	,000	1,656	,520	,000	1,683
	nb				,579	,577	1,784	-,016	,988	,984	-,226	,829	,798
Nationaliteit	Belg (=ref.)								,000			,000	
	Niet-Belg EU							,371	,000	1,449	,273	,001	1,314
	Niet-Belg niet-EU							,636	,000	1,890	,600	,000	1,822
	Geen aantikker (=ref.)											,000	
Aantikker	Alleen BU										-,434	,000	,648
	Alleen OPLM										1,099	,000	3,002
	Alleen STT										,512	,000	1,669
	Alleen TNN										-1,004	,000	,366
	BU+TNN										-,456	,002	,634
	OPLM+BU										1,104	,000	3,017
	OPLM+STT										1,369	,000	3,931

		Stap 1			Stap 2			Stap 3			Stap 4		
		B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	OPLM+STT+BU										,935	,000	2,547
	OPLM+TNN										,551	,000	1,734
	OPLM+TNN+BU										,444	,000	1,558
	OPLM+TNN+STT										,341	,023	1,406
	OPLM+TNN+STT+BU										,259	,005	1,296
	STT+BU										,133	,292	1,143
	STT+TNN										-,293	,182	,746
	STT+TNN+BU										-,698	,001	,497
	nb										1,133	,000	3,106
Constant		-3,350	0,000	,035	-3,596	0,000	,027	-3,638	0,000	,026	-3,874	0,000	,021
Pseudo R ²		0,013			0,017			0,02			0,058		

Tabel (vervolg)

			Stap 5			Stap 6			Stap 7			Stap 8		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje= ref.)	35991	,628	,000	1,873	,626	,000	1,869	,625	,000	1,869	,623	,000	1,864
Geboortemaand	jan	5934		,000			,000			,000			,000	
	feb	5368	,092	,351	1,097	,097	,325	1,102	,100	,313	1,105	,088	,378	1,092
	mrt	6102	,001	,992	1,001	,004	,964	1,004	,006	,955	1,006	-,021	,835	,980
	apr	5695	,193	,044	1,213	,193	,044	1,213	,195	,042	1,215	,151	,118	1,163
	mei	6035	,072	,460	1,074	,077	,429	1,080	,078	,420	1,081	-,023	,812	,977
	jun	5926	,370	,000	1,448	,372	,000	1,451	,373	,000	1,452	,245	,009	1,278
	jul	6089	,323	,000	1,382	,332	,000	1,394	,335	,000	1,398	,166	,080	1,180
	aug	6223	,309	,001	1,362	,309	,001	1,362	,314	,001	1,369	,053	,588	1,054
	sep	6107	,390	,000	1,477	,393	,000	1,482	,396	,000	1,486	-,017	,866	,983
	okt	6121	,436	,000	1,547	,442	,000	1,555	,447	,000	1,563	-,016	,874	,984
	nov	5523	,448	,000	1,565	,451	,000	1,570	,451	,000	1,570	-,145	,167	,865
	dec	5457	,572	,000	1,772	,581	,000	1,789	,582	,000	1,789	-,262	,020	,769
	nb	16	-,342	,745	,711	-,434	,680	,648	-,453	,668	,636	-,949	,375	,387
Nationaliteit	Belg (=ref.)	65787		,000			,000			,000			,075	
	Niet-Belg EU	2528	,277	,001	1,320	,285	,001	1,330	,284	,001	1,329	-,072	,433	,930
	Niet-Belg niet-EU	2281	,496	,000	1,643	,500	,000	1,648	,477	,000	1,612	,181	,054	1,199

			Stap 5			Stap 6			Stap 7			Stap 8		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	Geen aantikker (=ref.)	38557		,000			,000			,000			,000	
Aantikker	Alleen BU	6341	-,500	,000	,607	-,512	,000	,599	-,563	,000	,570	-,586	,000	,556
	Alleen OPLM	3442	,994	,000	2,703	,972	,000	2,644	,973	,000	2,646	,907	,000	2,477
	Alleen STT	4107	,441	,000	1,555	,422	,000	1,525	,413	,000	1,511	,397	,000	1,487
	Alleen TNN	2194	-1,001	,000	,367	-1,014	,000	,363	-,966	,000	,381	-1,187	,000	,305
	BU+TNN	1803	-,525	,000	,591	-,543	,000	,581	-,517	,001	,596	-,701	,000	,496
	OPLM+BU	1335	,898	,000	2,455	,876	,000	2,400	,822	,000	2,275	,671	,000	1,956
	OPLM+STT	1768	1,234	,000	3,435	1,196	,000	3,307	1,183	,000	3,263	1,150	,000	3,157
	OPLM+STT+BU	1330	,720	,000	2,054	,705	,000	2,024	,621	,000	1,862	,639	,000	1,895
	OPLM+TNN	947	,446	,001	1,563	,422	,001	1,525	,422	,001	1,525	,040	,767	1,041
	OPLM+TNN+BU	1638	,353	,001	1,423	,353	,001	1,424	,309	,006	1,362	-,026	,827	,975
	OPLM+TNN+STT	860	,240	,112	1,271	,194	,200	1,214	,170	,262	1,185	,079	,606	1,082
	OPLM+TNN+STT+BU	2696	,192	,038	1,211	,201	,030	1,222	,138	,166	1,148	,002	,986	1,002
	STT+BU	1563	-,046	,721	,956	-,069	,589	,933	-,135	,298	,873	-,178	,175	,837
	STT+TNN	697	-,415	,060	,660	-,444	,045	,642	-,454	,040	,635	-,503	,024	,605
	STT+TNN+BU	1225	-,811	,000	,444	-,819	,000	,441	-,847	,000	,429	-,920	,000	,399
	nb	93	1,365	,000	3,916	1,367	,000	3,923	1,332	,000	3,790	,394	,236	1,483
Schoolwijziging	Ja (Nee= ref.)	13682	,969	,000	2,635	,966	,000	2,629	,954	,000	2,596	,930	,000	2,535

			Stap 5			Stap 6			Stap 7			Stap 8		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Net	VGO	44003					,000			,000			,000	
	GO!	10202				,242	,000	1,273	,237	,000	1,267	,230	,000	1,258
	OGO	16391				-,207	,000	,813	-,188	,000	,829	-,183	,000	,833
LOP	Ja (nee= ref.)	31207							,147	,005	1,158	,135	,011	1,145
Soort gemeente (school)	Andere (=ref.)	45420								,007			,005	
	Grootsteden	8925							,014	,843	1,014	-,013	,859	,987
	Centrumsteden	8954							,103	,112	1,108	,088	,178	1,092
	R&T	4343							-,240	,012	,787	-,260	,007	,771
	BHG	2954							-,215	,080	,807	-,245	,047	,783
Kleutertraject	0.VaVaVaVa (=ref.)	35257											,000	
	1.VaVaVaNi	518										-1,035	,022	,355
	1.OaVaVaVa	20375										,417	,000	1,518
	1.Andere	27										-,187	,857	,829
	1.VaVaVaOa	135										1,639	,000	5,150
	1.VaVaOaVa	110										1,200	,000	3,319
	1. NiVaVaVa	9537										,926	,000	2,525
	1.VaOaVaVa	141										,431	,201	1,540
	2.OaOaVaVa	604										,931	,000	2,538

			Stap 5			Stap 6			Stap 7			Stap 8		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	2.OaVaOaVa	155										,943	,000	2,567
	2.NiNiVaVa	643										1,411	,000	4,099
	3.NiNiNiVa	545										,978	,000	2,659
	3.OaOaOaVa	153										,893	,001	2,443
	2.Andere	333										1,533	,000	4,633
	2.NiOaVaVa	682										1,322	,000	3,750
	3.NiNiOaVa	315										1,413	,000	4,108
	2.OaVaVaOa	120										2,111	,000	8,258
	3.Andere	231										2,187	,000	8,907
	3.NiOaOaVa	134										1,438	,000	4,212
	4.OaOaOaOa	94										,967	,003	2,629
	4.NiNiNiOa	262										1,571	,000	4,812
	4.Andere	225										2,027	,000	7,595
Constant			-4,098	0,000	,017	-4,088	0,000	,017	-4,141	0,000	,016	-4,191	0,000	,015
Pseudo R ²			0,085			0,087			0,089			0,111		

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Tabel:

		Stap 9		
		B	Sig.	Exp(B)
Kleutertraject 3e lj	tss 75% - 100% aanwezig (=ref.)		,000	
	tss 50% - 75% aanwezig	,329	,000	1,390
	tss 25% - 50% aanwezig	,531	,000	1,700
	< 25% aanwezig	,827	,000	2,286
Kleutertraject 4e lj	tss 75% - 100% aanwezig (=ref.)		,000	
	tss 50% - 75% aanwezig	,239	,000	1,270
	tss 25% - 50% aanwezig	,236	,066	1,266
	< 25% aanwezig	-,161	,260	,851
Kleutertraject 5e lj	tss 75% - 100% aanwezig (=ref.)		,000	
	tss 50% - 75% aanwezig	,858	,000	2,357
	tss 25% - 50% aanwezig	1,060	,000	2,886
	< 25% aanwezig	,513	,000	1,670
Constant		-4,238	0,000	,014
Pseudo R ²			0,112	

		Stap 9		
		B	Sig.	Exp(B)
Kleutertraject 3e t.e.m. 5e lj	tss 75% - 100% aanwezig (=ref.)		,000	
	tss 50% - 75% aanwezig	,700	,000	2,014
	tss 25% - 50% aanwezig	1,187	,000	3,276
	< 25% aanwezig	1,472	,000	4,358
Constant		-4,213	0,000	,015
Pseudo R ²			0,104	

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

1.10.2 Hoeveel dagen naar de kleuterschool?

Gemiddeld heeft een kind uit de cohorte met 'geboortjaar 2006' 11,2% kans om op 8-jarige leeftijd (één of meerdere jaren) schoolse achterstand op te lopen. Het aantal 'halve dagen niet aanwezig' is hier zonder meer sterk bepalend. Deze dagen zijn niet zomaar uitwisselbaar. Het effect is immers niet lineair, maar exponentieel. Naarmate men meer 'halve dagen' begint te missen vergroot de kans exponentieel op schoolse vertraging. (Zo zien we in veel grafieken een afbuigende curve wat wijst op het exponentieel karakter).

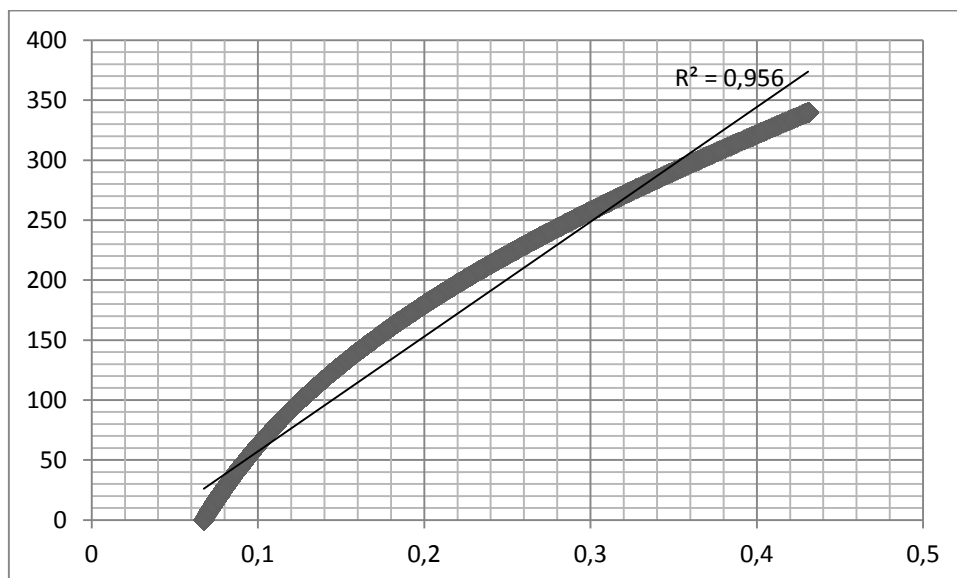
In onderstaande grafieken worden de **halve dagen** afgezet die de kleuters die **niet naar school** gingentegen de **kans op achterstand** die hiertegenover staat. We doen dit voor de leeftijdsgroep van 3 t.e.m. 5 jaar en dit zowel volgens nationaliteitsgroep en de belangrijkste leerlingenkenmerken nl. OPLM en/of TNN.

Een kind dat elke dag naar school gaat vanaf de leeftijd van 2 jaar heeft nog 2,5% kans om achterstand op te lopen. De cesuur van 150 halve dagen doet voor de 3-jarigen de kans dalen van pakweg 44%, indien geen enkele dag naar school wordt gegaan, naar 22%. Een 3-jarig kind dat elke halve dag naar school gaat heeft nog 8% kans op schoolse vertraging.

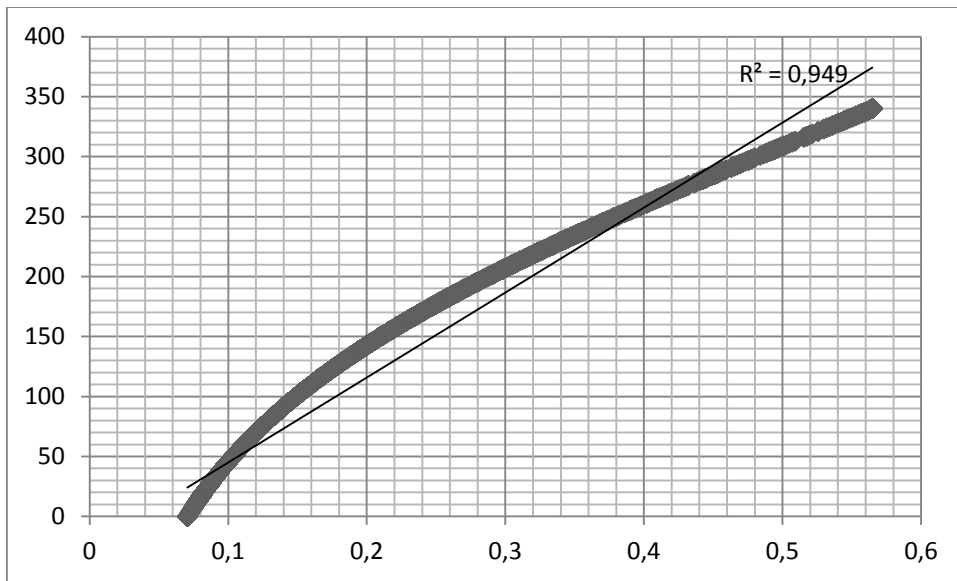
De grens van 185 halve dagen doet voor de 4-jarigen de kans dalen van 56% indien geen enkele dag naar school wordt gegaan, naar 22%. M.a.w. bij het toenemen van de leeftijd nemen de kansen op schoolse achterstand alleen maar toe indien geen enkele dag naar school wordt gegaan .

De grens van 220 halve dagen doet voor 5-jarigen de kans dalen van 44% naar 15% indien geen enkele dag naar school wordt gegaan.

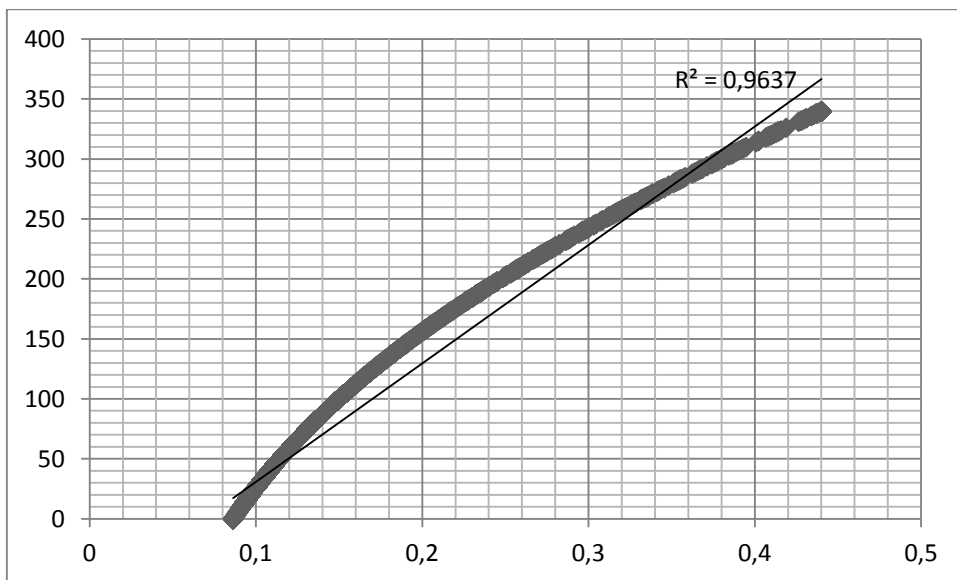
Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 3-jarige niet naar school gaat

Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 4-jarige niet naar school gaat

Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 5-jarige niet naar school gaat

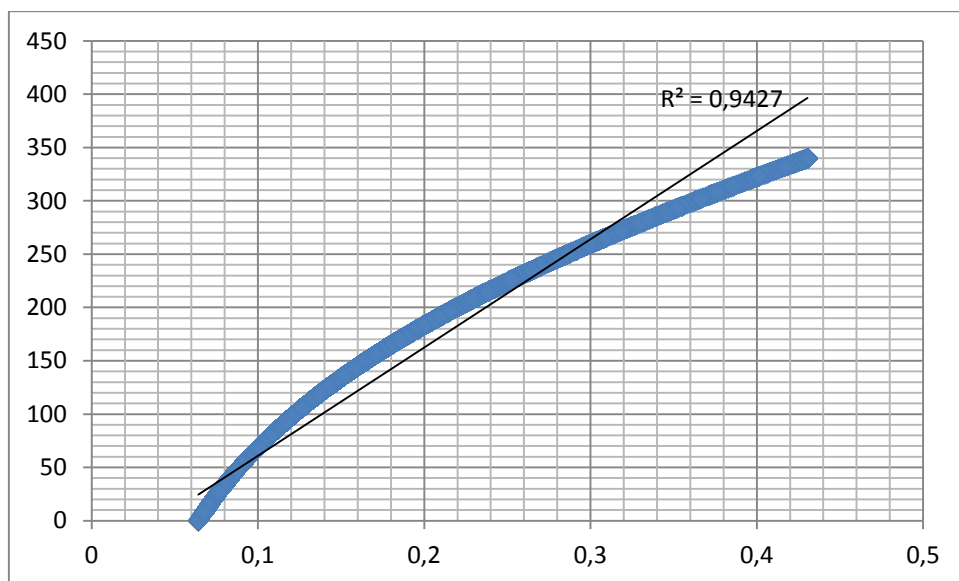

Deze kansen op 'achterstand' zijn niet voor elk kind gelijk. Eén zelfde aantal gemiste schooldagen resulteert in een hogere kans op schoolse vertraging voor kinderen met een vreemde nationaliteit. Bijkomend hebben kinderen met een vreemde nationaliteit, ongeacht het aantal dagen dat ze afwezig zijn, een hogere kans op schoolse vertraging. Zo heeft een Belgisch kind dat geen enkele dag afwezig was op 2-jarige leeftijd ongeveer 3% kans op schoolse vertraging; een kind met een niet-Belgische EU nationaliteit 5% en een kind met een niet-EU nationaliteit ongeveer 10% kans op schoolse vertraging.

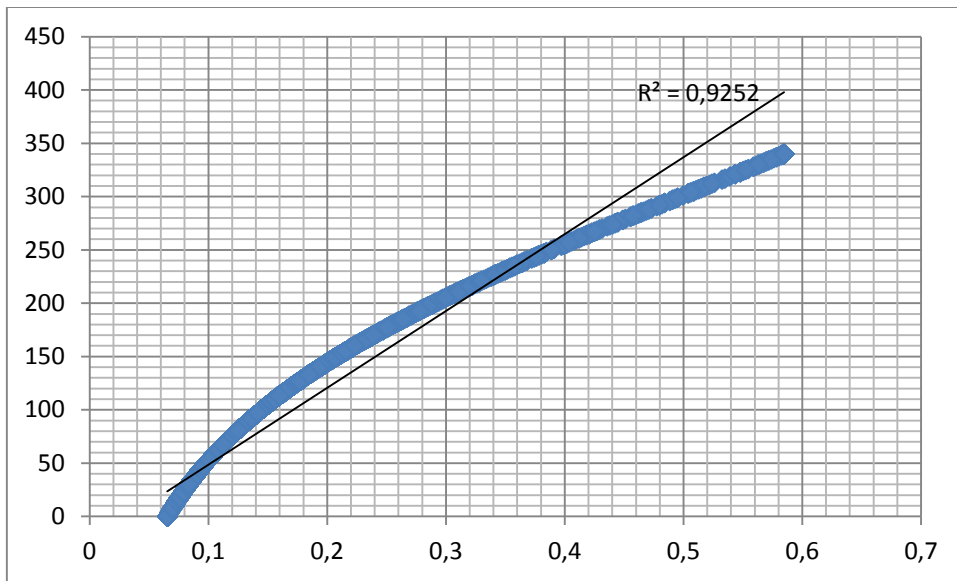
Een kind met Belgische nationaliteit dat op 3-jarige leeftijd elke dag aanwezig is, heeft ongeveer 6% kans op 'schoolse vertraging'; op 4-jarige leeftijd 7% en op 5-jarige leeftijd 8%. Voor een kind met een andere nationaliteit loopt dit op tot respectievelijk 14%, 16% en 18%.

De gelegde cesuren doen bij kinderen van vreemde nationaliteit de kans dalen van 42%, indien geen enkele dag aanwezig, tot 28% voor 3 jarigen; van 51% tot 28% voor 4-jarigen en van 82% tot 26% voor 5-jarigen.

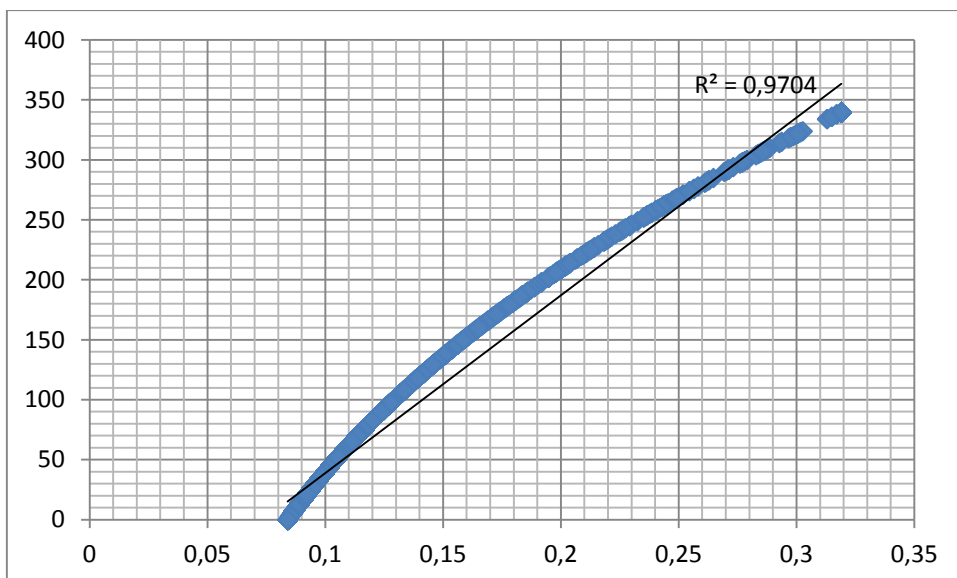
Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 3-jarige niet naar school gaat - Belg

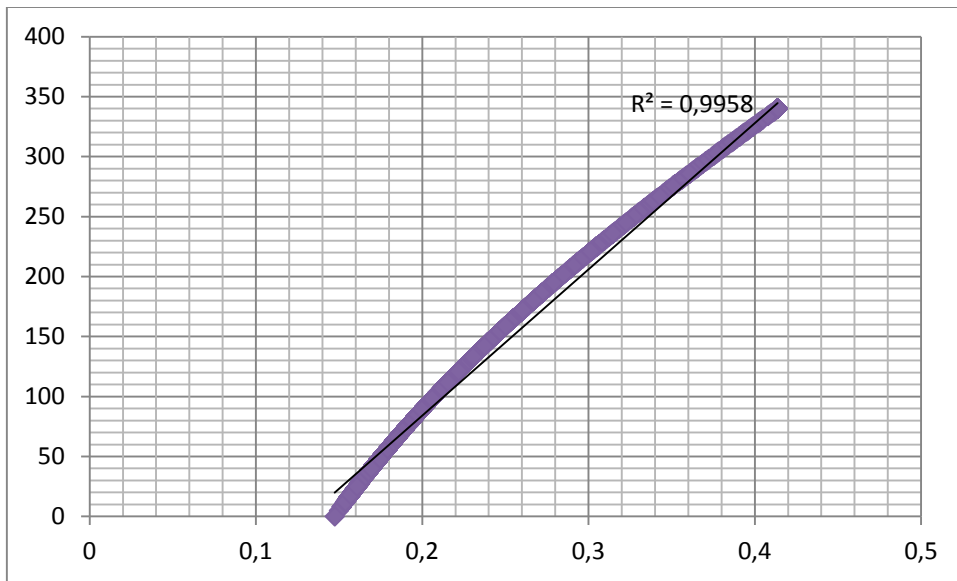
Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 4-jarige niet naar school gaat - Belg

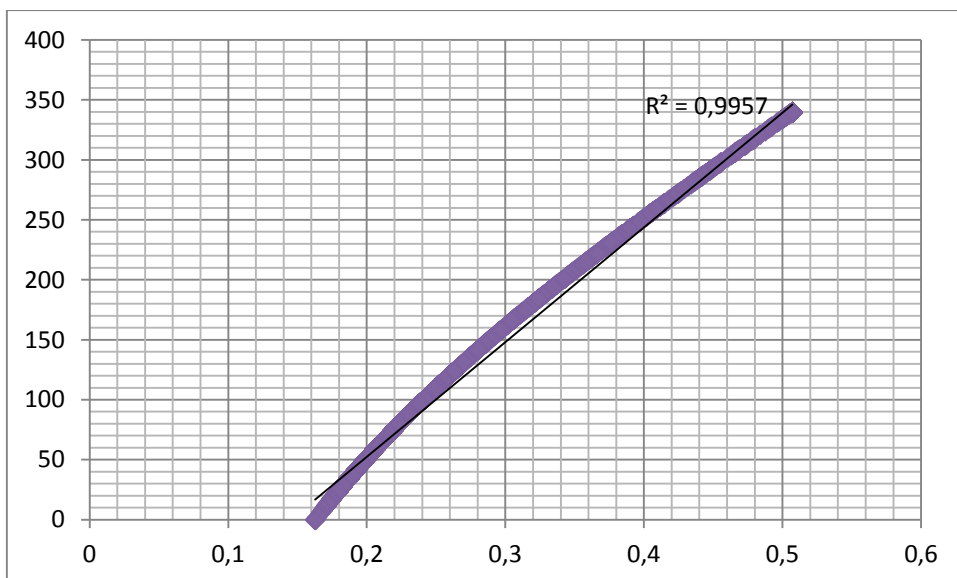
Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 5-jarige niet naar school gaat - Belg

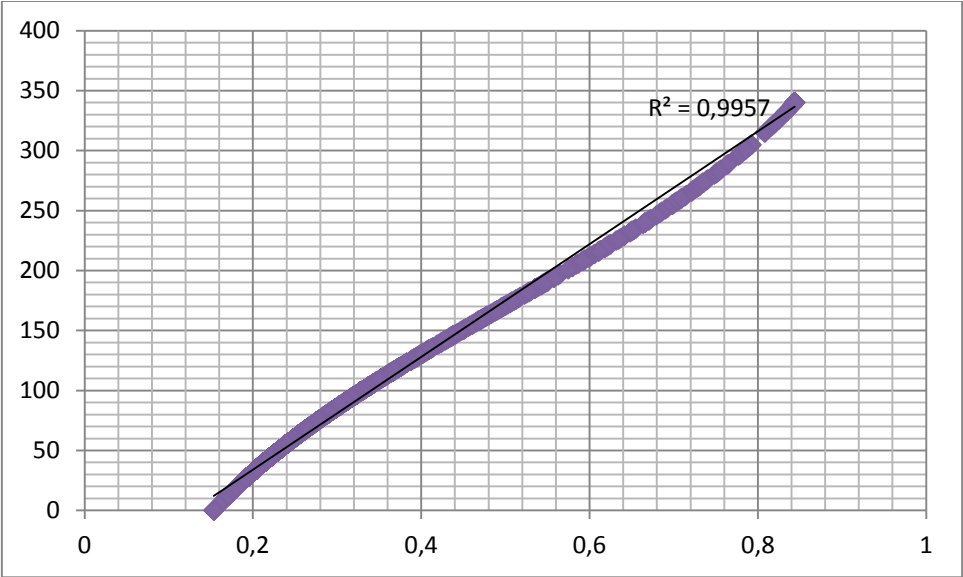
Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 3-jarige niet naar school gaat – niet-Belg

Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 4-jarige niet naar school gaat – niet-Belg

Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 5-jarige niet naar school gaat – niet-Belg

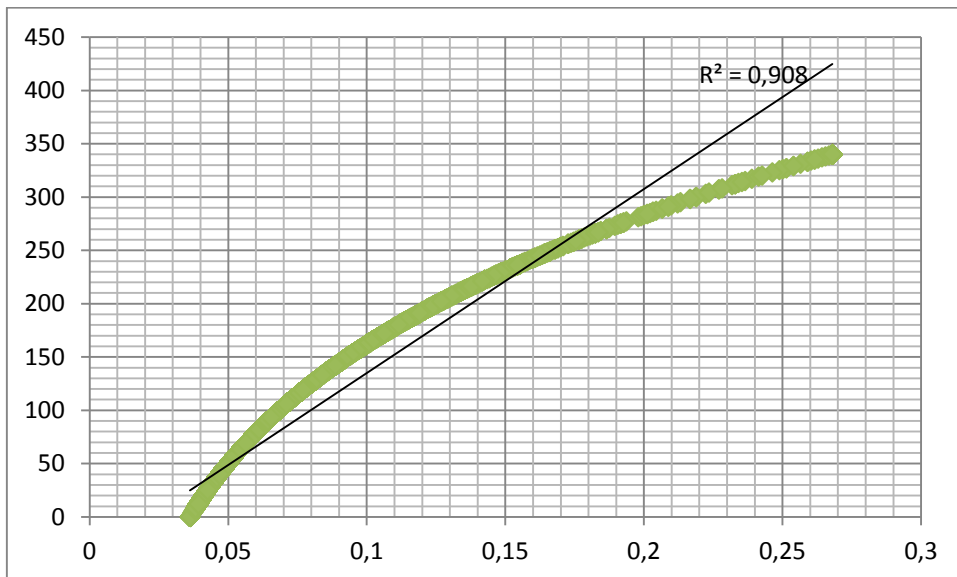

Zoals gesteld, de kansen op achterstand zijn niet voor elk kind gelijk. Naast nationaliteit beschouwen we ook al dan niet aantikken en aantikken begrepen als aantikken op de belangrijkste kenmerken nl. OPLM en/of TNN.

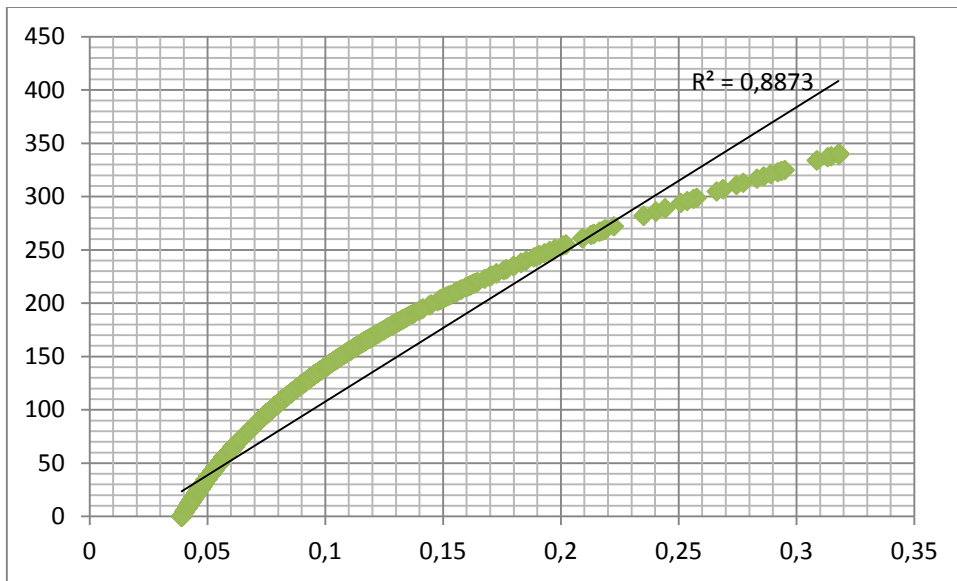
Bij 3 jarigen loopt de 'spread' van 4%, indien elke dag aanwezig tot 27% indien geen enkele dag aanwezig; bij 4-jarigen van 4% tot 32% en bij 5-jarigen van 5% tot 21%.

Bij de aantickers voor OPLM en/of TNN loopt de 'spread' bij 3-jarigen van 16%, indien elke dag aanwezig tot 44% indien geen enkele dag aanwezig; bij 4-jarigen van 18% tot 54% en bij 5-jarigen van 18% tot 74%.

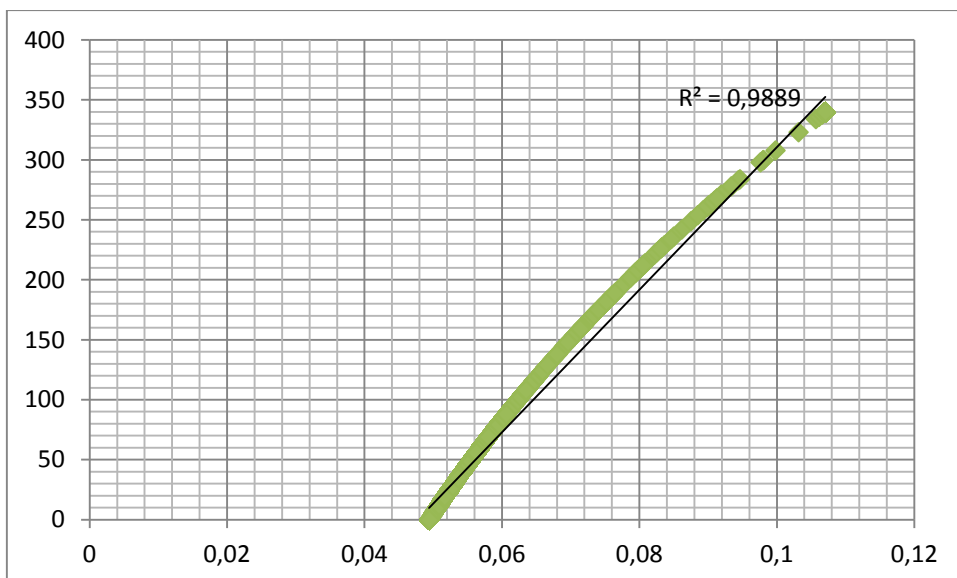
Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 3-jarige niet naar school gaat – Geen aantikker

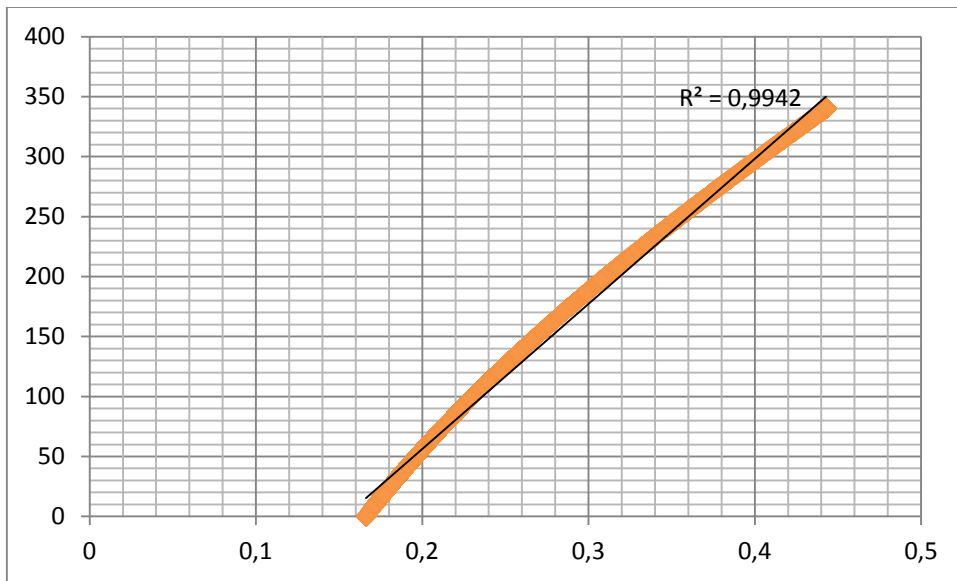
Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 4-jarige niet naar school gaat – Geen aantikker

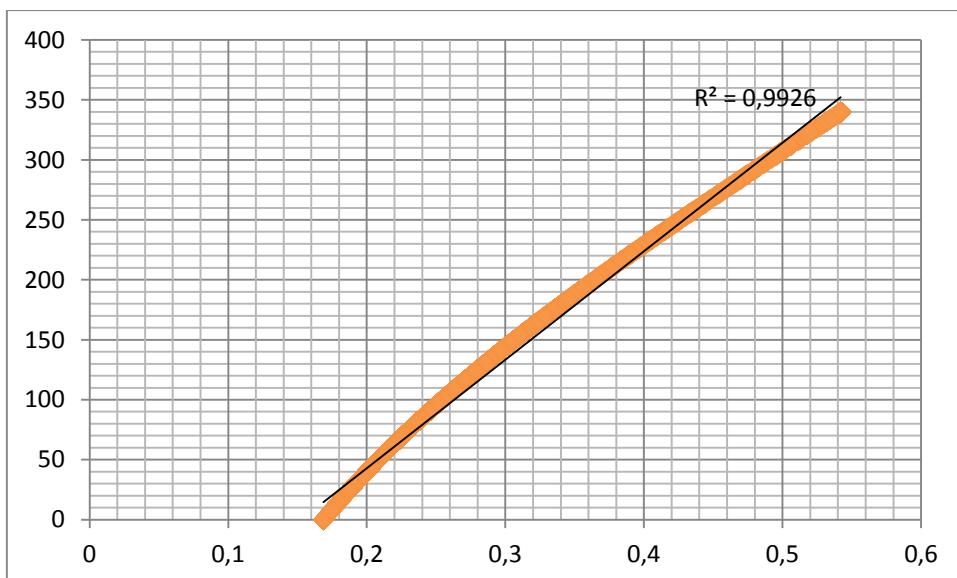
Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 5-jarige niet naar school gaat – Geen aantikker

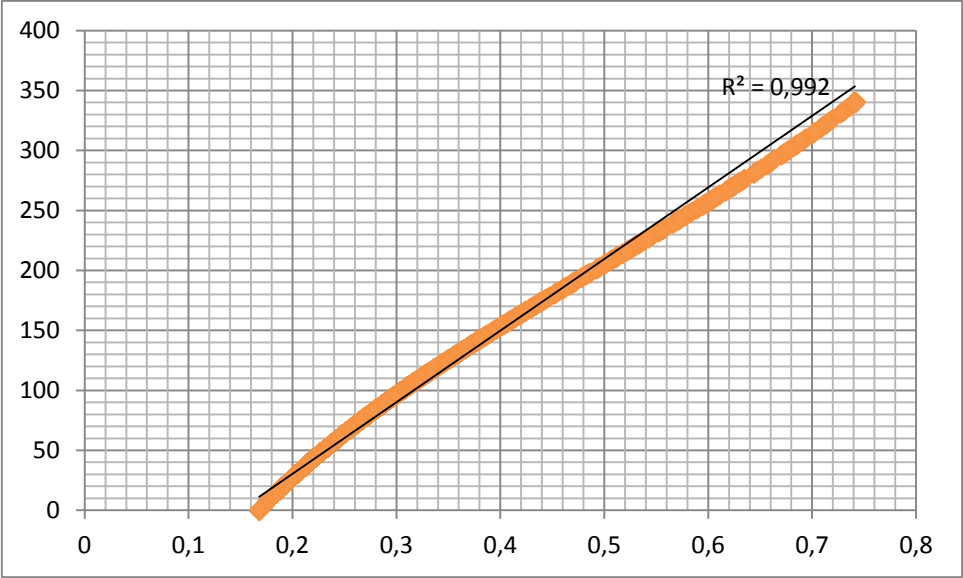
Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 3-jarige niet naar school gaat – Aantikker opleidingen moeder en/of thuistaal

Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 4-jarige niet naar school gaat – Aantikker opleidingen moeder en/of thuistaal

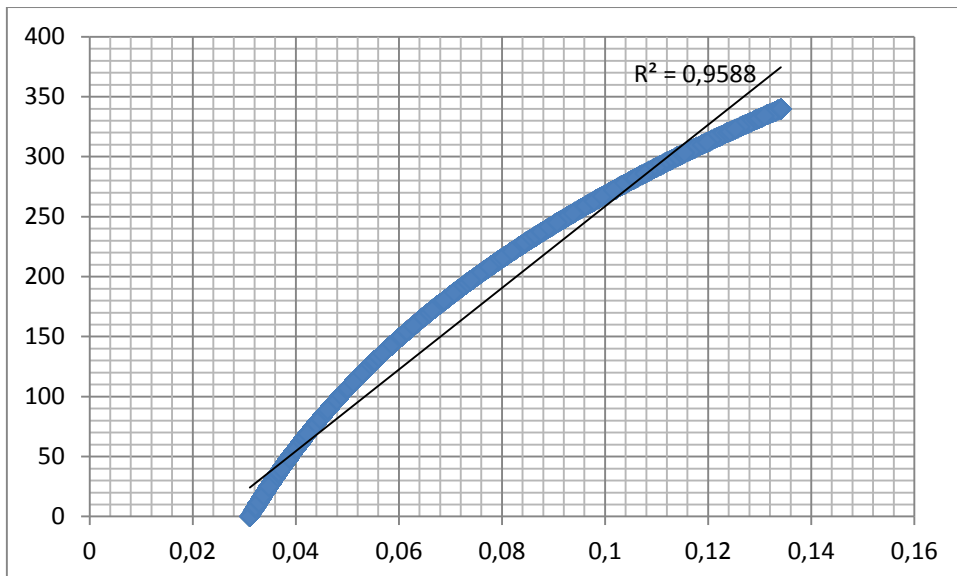
Grafiek: Kans op 'schoolse vertraging' volgens het aantal halve dagen dat een 5-jarige niet naar school gaat – Aantikker opleidingen moeder en/of thuistaal

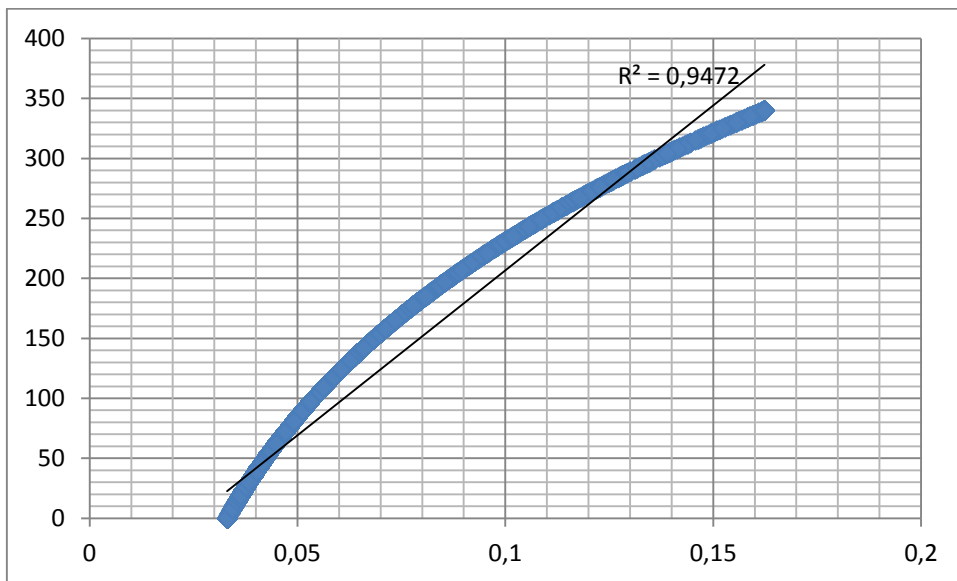
Met betrekking tot de kans op **BuLO** liggen de conclusies in dezelfde lijn als voor de kans op schoolse vertraging; alleen is de spread kleiner.

Bij 3-jarigen loopt de 'spread' van 3%, indien elke dag aanwezig tot 13% indien geen enkele dag aanwezig; bij 4-jarigen van 4% tot 16% en bij 5-jarigen van 4% tot 17%. Voor de Belgische kleuters zijn de verschillen iets kleiner en voor de kleuters met vreemde nationaliteit liggen de beginwaarden hoger, maar liggen de eindwaarden ook lager (behoudens voor de 5-jarigen).

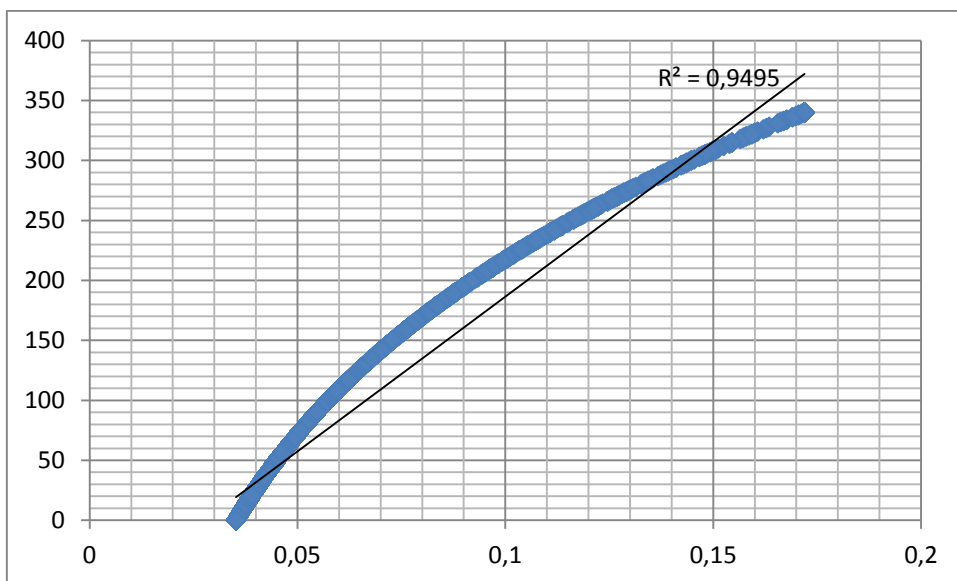
Grafiek: Kans op 'BuLO' volgens het aantal halve dagen dat een 3-jarige niet naar school gaat

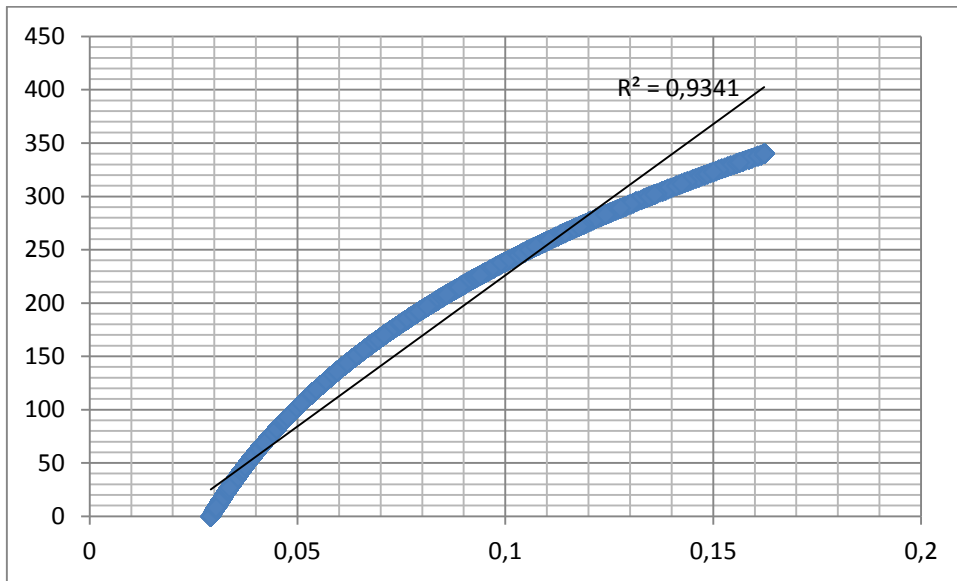
Grafiek: Kans op 'BuLO' volgens het aantal halve dagen dat een 4-jarige niet naar school gaat

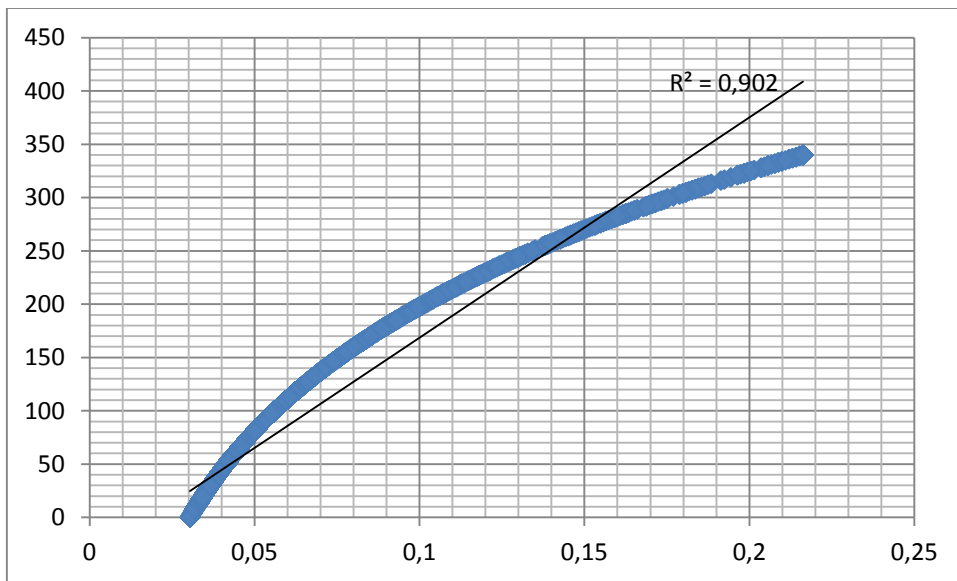
Grafiek: Kans op 'BuLO' volgens het aantal halve dagen dat een 5-jarige niet naar school gaat

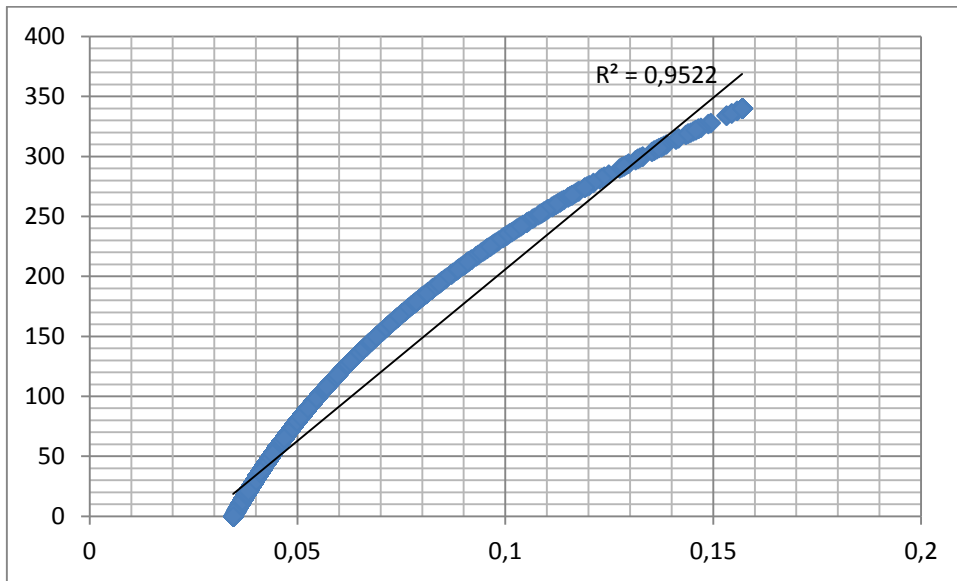
Grafiek: Kans op 'BuLO' volgens het aantal halve dagen dat een 3-jarige niet naar school gaat - Belg

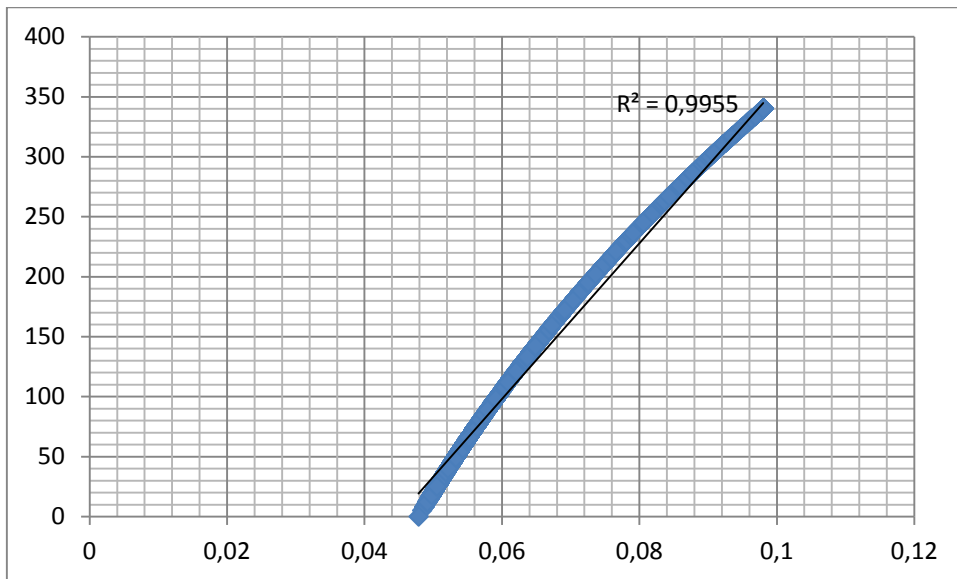
Grafiek: Kans op 'BuLO' volgens het aantal halve dagen dat een 4-jarige niet naar school gaat - Belg

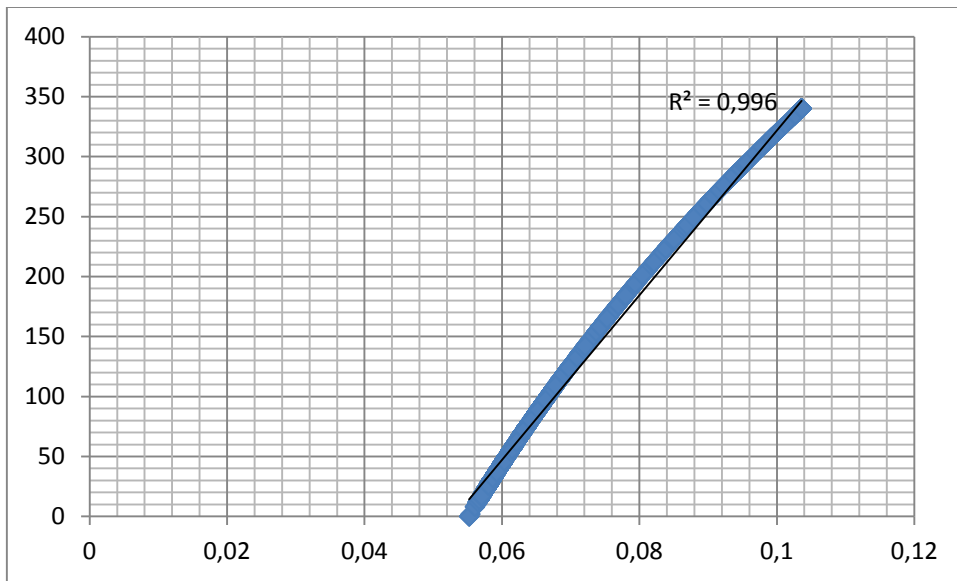
Grafiek: Kans op 'BuLO' volgens het aantal halve dagen dat een 5-jarige niet naar school gaat -Belg

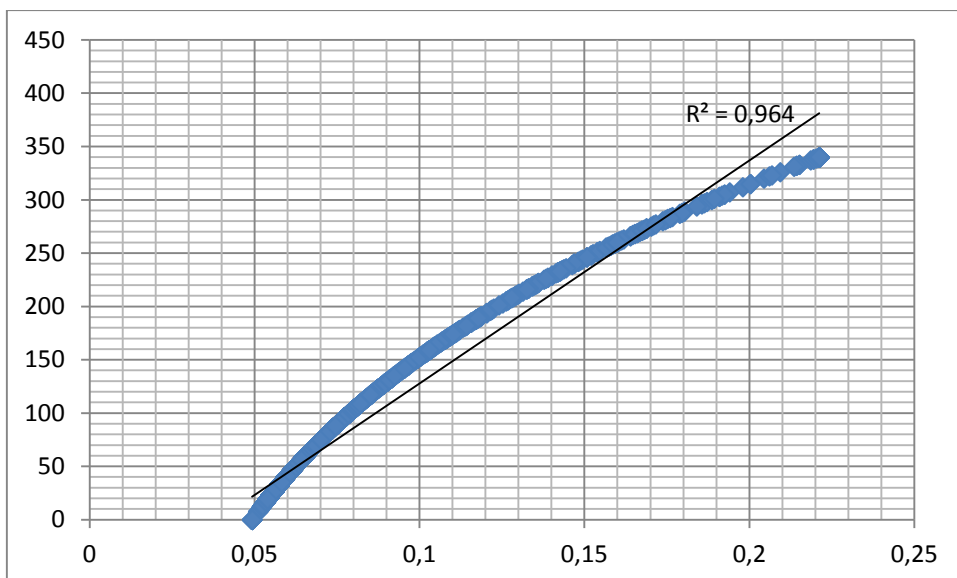
Grafiek: Kans op 'BuLO' volgens het aantal halve dagen dat een 3-jarige niet naar school gaat – niet-Belg

Grafiek: Kans op 'BuLO' volgens het aantal halve dagen dat een 4-jarige niet naar school gaat –niet-Belg

Grafiek: Kans op 'BuLO' volgens het aantal halve dagen dat een 5-jarige niet naar school gaat –niet-Belg

1.11 Hoeveel leerlingen kunnen we een extra jaar besparen?

Theoretisch kunnen we de volgende oefening maken: wat indien de leerlingen die aan bepaalde kenmerken voldoen i.p.v. suboptimaal, optimaal zouden participeren aan het kleuteronderwijs. We passen hiertoe het achterstandspercentage toe van de kleuters die vanaf het 3e jaar voldoende aanwezig waren op de kleuters die niet voldoende aanwezig waren. Bv. leerlingen die niet aantikken op het kenmerk OPLM en/of TNN én voldoende aanwezig waren vanaf 3 jaar hebben 6,3% kans op achterstand. Dit loopt op tot 13,1% voor diegenen die niet voldoende aanwezig waren. Het achterstandspercentage loopt voor de aantickers op het kenmerk OPLM en/of TNN op van 21,7% tot 35,2% voor diegenen die niet voldoende participeerden. Indien deze leerlingen allemaal voldoende zouden participeren dan kunnen we verwachten dat het aantal leerlingen met achterstand in het 3^e leerjaar zou gedaald zijn met 532 leerlingen wat een daling zou betekenen van een goede 7% van leerlingen met achterstand in de geboortecohorte 2006. Indien alleen de Belgische leerlingen al allemaal voldoende aanwezig zijn vanaf de leeftijd van 3 (die redelijkerwijs gezien hiertoe in de mogelijkheid zijn gezien ze veelal op het grondgebied verblijven) dan kunnen we veronderstellen dat het aantal leerlingen met achterstand daalt met 383 leerlingen (in geboortecohorte 2006).

Tabel: Leerlingen op achterstand volgens al dan niet voldoende aanwezig, leerlingenkenmerken en nationaliteit – geboortecohorte 2006 (01/02/2015)

				OPLM en/of TNN			OPLM			TNN			Belg		
				N	J	Totaal	N	J	Totaal	N	J	Totaal	Belg	Niet-Belg	Totaal
Ja	<i>Achterstand</i>	<i>Neen</i>	#	42251	12352	54603	46516	8087	54603	47103	7500	54603	52571	2032	54603
			%	93,7%	78,3%	89,7%	93,1%	74,2%	89,7%	91,6%	79,7%	89,7%	90,3%	76,9%	89,7%
	<i>Ja</i>	#	2830	3419	6249	3443	2806	6249	4334	1915	6249	5637	612	6249	
		%	6,3%	21,7%	10,3%	6,9%	25,8%	10,3%	8,4%	20,3%	10,3%	9,7%	23,1%	10,3%	
	Totaal		#	45081	15771	60852	49959	10893	60852	51437	9415	60852	58208	2644	60852
			%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Neen	<i>Achterstand</i>	<i>Neen</i>	#	1526	1517	3043	2150	893	3043	1859	1184	3043	2231	812	3043
			%	86,9%	64,8%	74,3%	83,3%	58,8%	74,3%	81,1%	65,6%	74,3%	77,1%	67,5%	74,3%
	<i>Ja</i>	#	230	825	1055	430	625	1055	434	621	1055	664	391	1055	
		%	13,1%	35,2%	25,7%	16,7%	41,2%	25,7%	18,9%	34,4%	25,7%	22,9%	32,5%	25,7%	

Voldoende aanwezig vanaf 3 jaar				OPLM en/of TNN			OPLM			TNN			Belg			
				N	J	Totaal	N	J	Totaal	N	J	Totaal	Belg	Niet-Belg	Totaal	
				#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	
Totaal				1.756	2.342	4.098	2.580	1.518	4.098	2.293	1.805	4.098	2.895	1.203	4098	
				100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Totaal	Achterstand	Neen	#	43777	13869	57646	48666	8980	57646	48962	8684	57646	54802	2844	57646	
			%	93,5%	76,6%	88,8%	92,6%	72,4%	88,8%	91,1%	77,4%	88,8%	89,7%	73,9%	88,8%	
		Ja	#	3060	4244	7304	3873	3431	7304	4768	2536	7304	6301	1003	7304	
			%	6,5%	23,4%	11,2%	7,4%	27,6%	11,2%	8,9%	22,6%	11,2%	10,3%	26,1%	11,2%	
	Totaal			#	46837	18113	64950	52539	12411	64950	53730	11220	64950	61103	3847	64950
				%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Tabel: Leerlingen op achterstand volgens al dan niet voldoende aanwezig, leerlingenkenmerken en nationaliteit – geboortecohorte 2006 (01/02/2015)

Voldoende aanwezig vanaf 3 jaar				OPLM en/of TNN			OPLM			TNN			Belg			
				N	J	Totaal	N	J	Totaal	N	J	Totaal	Belg	Niet-Belg	Totaal	
				#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	
Ja	BuLO	Ja	#	1704	1160	2864	1046	1818	2864	371	2493	2864	2663	201	2864	
			%	3,5%	6,7%	4,4%	8,6%	3,4%	4,4%	3,7%	4,5%	4,4%	4,2%	6,9%	4,4%	
		Neen	#	46741	16185	62926	11174	51752	62926	9668	53258	62926	60194	2732	62926	
			%	96,5%	93,3%	95,6%	91,4%	96,6%	95,6%	96,3%	95,5%	95,6%	95,8%	93,1%	95,6%	
	Totaal			#	48445	17345	65790	12220	53570	65790	10039	55751	65790	62857	2933	65790
				%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Neen	BuLO	Ja	#	251	251	502	220	282	502	150	352	502	372	130	502	
			%	11,8%	9,4%	10,4%	12,2%	9,4%	10,4%	7,4%	12,6%	10,4%	10,9%	9,4%	10,4%	
		Neen	#	1873	2432	4305	1576	2729	4305	1871	2434	4305	3055	1250	4305	
			%	88,2%	90,6%	89,6%	87,8%	90,6%	89,6%	92,6%	87,4%	89,6%	89,1%	90,6%	89,6%	
	Totaal			#	2.124	2.683	4.807	1.796	3.011	4.807	2.021	2.786	4.807	3.427	1.380	4807
				%												

Voldoende aanwezig vanaf 3 jaar				OPLM en/of TNN			OPLM			TNN			Belg		
				N	J	Totaal	N	J	Totaal	N	J	Totaal	Belg	Niet-Belg	Totaal
				100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Totaal	BuLO	Ja	#	1955	1411	3366	1266	2100	3366	521	2845	3366	3035	331	3366
			%	3,9%	7,0%	4,8%	9,0%	3,7%	4,8%	4,3%	4,9%	4,8%	4,6%	7,7%	4,8%
	Neen	#	48614	18617	67231	12750	54481	67231	11539	55692	67231	63249	3982	67231	
		%	96,1%	93,0%	95,2%	91,0%	96,3%	95,2%	95,7%	95,1%	95,2%	95,4%	92,3%	95,2%	
	Totaal	#	50569	20028	70597	14016	56581	70597	12060	58537	70597	66284	4313	70597	
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

1.12 Besluit: méér, maar ook een andere kleuter- en lagere school?

De data wijzen op het belang van optimale participatie en het aanwezig zijn van suboptimale participatie aan de kleuterschool. Over de 'ideale kleuterschool' en hoe de overgang naar de lagere school moet gebeuren doen we geen uitspraken. Pedagogen en andere onderwijsdeskundigen zijn hier beter voor geplaatst.

Maar het moge duidelijk zijn dat leerkrachten van het 1^e leerjaar te maken krijgen met kinderen met zeer uiteenlopende startposities omwille van redenen waar de kinderen veelal geen vat op hebben. Het concept school met zijn bankjes, stilzitten, luisteren, capteren en presteren is voor behoorlijk wat kindjes in het 1^e leerjaar op zijn minst een relatief nieuwe ervaring. De combinatie van kleutertraject in combinatie met bv. een late geboortemaand, andere nationaliteit en leerlingenkenmerken kunnen het rugzakje van de leerling die het lager onderwijs aanvat wellicht danig verzwaren. Voor leerkrachten lijkt het dan ook niet makkelijk om leerachterstand en -potentieel in te schatten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zittenblijven eerder een courante praktijk is in het 1^e leerjaar. Hieruit volgt de vraag naar de mogelijkheid om, rekening houdend met het kleuterprofiel- en traject, leerachterstand niet ineens te moeten inlopen maar eerder te spreiden over meerdere leerjaren. Een andere vraag betreft de maatregelen die genomen kunnen worden om kleuterparticipatie en -aanwezigheid te stimuleren. Het kwalitatief luik dat binnenkort van start gaat zal wellicht leiden tot bijkomende inzichten.

Wie participeert (voldoende en wie niet)?

In het voorgaande hebben we getracht het belang van kleuterparticipatie aan te tonen. In wat volgt gaan we enerzijds dieper in op de **evolutie** en anderzijds proberen we **doelgroepen** te detecteren die suboptimaal participeren.

In het **eerste luik** bekijken we de participatie volgens leeftijd, geslacht, nationaliteit, leerlingenkenmerken en soort gemeente (de LOP-gegevens zijn terug te vinden in bijlage).

In het **tweede luik** focussen we op de leerlingenkenmerken en meer bepaald op de onderwijskansarmoede-index (OKI). Eindigen doen we met multivariaat analyses waar we stilstaan bij het netto-effect van elke variabele.

1.13 Volgens soort gemeente, leeftijd, geslacht, nationaliteit & leerlingenkenmerken

De evolutie van het **aantal** niet-ingeschreven en onvoldoende aanwezige kleuters is in elke **leeftijdscategorie** sinds 2008 t.e.m. 2014 nagenoeg stabiel gebleven. M.b.t. tot het aantal niet-ingeschreven kleuters zien we wel een toename voor het jaar 2013. Wellicht een belangrijke reden hiervoor is te vinden in de nieuwe regelgeving omtrent huisonderwijs. Sinds het schooljaar 2013-2014 ontvangt AgODi minder gegevens van privéscholen waardoor het aantal niet-terugggevonden kleuters toegenomen is.

In 2014 zijn er in totaal 3.291 niet-ingeschreven kleuters. De grootste groep hiervan zijn de 3-jarigen (# 1.083; 33%). De verschillen met de andere leeftijdsgroepen boven de 3-jaar zijn qua omvang beperkt. De 2-jarigen vormen de kleinste groep (#233 in schooljaar 2014; 7%). Bij de onvoldoende aanwezigen zijn net de 2-jarigen de grootste groep. In totaal zijn er in het schooljaar 2013, 31.722 onvoldoende aanwezige kleuters. 74% hiervan (# 23.502) zijn 2-jarigen. De reden hiervoor ligt in het feit dat afhankelijk van de geboortemaand de 2,5 jarigen instappers 'de facto' niet kunnen voldoen aan het aantal voldoende halve dagen aanwezigheid. Deze groep is m.a.w. beleidsmatig minder interessant. In de leeftijdsgroep van 3 t.e.m. 5 jaar tellen we voor datzelfde schooljaar 8.220 kleuters die onvoldoende aanwezig waren.

In **relatieve** termen is er volgens leeftijdscategorie evenmin weinig evolutie vast te stellen in het aandeel niet-ingeschreven en onvoldoende aanwezige kleuters. Globaal genomen zijn er in het schooljaar 2014 1,4% niet-ingeschreven kleuters. Dit aandeel ligt hoger voor de onvoldoende aanwezige kleuters (10,9% in het schooljaar 2013).

Met betrekking tot het **soort gemeente** onderscheiden we de 'grootsteden' (Antwerpen en Gent), de 13 centrumsteden, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG), rand- & taalgrensgemeenten en de andere gemeentes. Voor het BHG beschikken we niet over cijfers voor de niet-ingeschreven kleuters.

Het gros van de niet-ingeschreven kleuters bevinden zich in de grootstad (1.403 in 2014 of 43%). Dit aantal neemt ook toe met de jaren (van 970 in 2008 tot 1.403 in 2014 of een stijging van 45%). De 'andere gemeentes' tellen het op één na meest aantal niet-ingeschreven leerlingen (1032 of 31%). Maar hier stijgt dit aantal minder gestaag (van 937 in 2008 naar 1.032 in 2014 of een stijging met 10%).

In **relatieve** termen zijn het de **grootsteden** die zowel qua niet-ingeschrevenen als onvoldoende aanwezigen het hoogst scoren. Het aandeel niet-ingeschrevenen stijgt bovendien in de grootsteden van 3,6% in 2008 tot 4,3% in 2014 en het aandeel onvoldoende-aanwezigen stijgt van 12,9% in 2008 tot 13,4% in 2013. Deze stijging doet zich voor de niet-ingeschrevenen voor in alle leeftijdsgroepen vanaf 3 jaar en vooral de 4- & 5-jarigen (respectievelijk van 3,1% in 2008 naar 4,2% en van 2,8% naar 4%). M.b.t. onvoldoende aanwezigen situeert de stijging zich voornamelijk in de leeftijdsgroep van 2-jarigen (van 34,8% in 2008 naar 38,3% in 2013). Het aandeel niet-ingeschrevenen ligt hoger in Antwerpen dan in Gent (respectievelijk 5,5% en 1,4% in 2014); terwijl het aandeel 'onvoldoende aanwezigen' iets hoger is in Gent dan in Antwerpen (respectievelijk 13,7% en 13,3% in 2013).

De **centrumsteden** die qua niet-ingeschrevenen gemiddeld slechter scoren zijn Leuven (1,8% in 2014 maar we zien wel een dalende trend van 2,9% in 2008) en Oostende (1,7% in 2014; maar wel eerder een stijgende trend). Oostende scoort ook hoog m.b.t. % onvoldoende aanwezigen (nl. 13,4% in 2013; maar wel eerder een dalende trend van 14,1% in 2008).

Het gros van de niet-ingeschrevenen en onvoldoende aanwezigen hebben de Belgische **nationaliteit** (respectievelijk 2.115 en 26.095 of 64% en 82%); gevolgd door de 'niet-Belgen EU' en 'niet-EU' (respectievelijk 793 en 2.973 of 24% en 9,4%; 383 en 2.654 of 12% en 8,4%).

In **relatieve** termen is het beeld totaal verschillend. De Belgen vormen relatief de kleinste groep van niet-ingeschrevenen en onvoldoende aanwezigen (nl. 1% en 9,9% in 2014). Terwijl het % niet-ingeschrevenen bij de niet-Belgen rond de 5,5% ligt en het aandeel onvoldoende aanwezigen rond de 21,5% ligt. De **plaats** waar men woont (niet-ingeschreven) of school loopt (onvoldoende aanwezig) lijkt hier van belang. Zo scoren ook de niet-ingeschreven Belgen in de grootstad aanzienlijk hoger (4% in 2014). In die mate dat het verschil met de EU en niet-EU onderdanen eerder klein is (nl. 5,2% en 5,9% niet-ingeschrevenen). Bijkomend valt het hoge aandeel niet-ingeschrevenen EU en niet EU onderdanen op in de rand & taalgrensgemeentes (13,8% en 10,1% in 2014).

Wat betreft 'onvoldoende aanwezigheden' scoren de kinderen met vreemde nationaliteit ongeacht het soort gemeente waar de school zich bevindt, aanzienlijk slechter dan de Belgische kinderen. De enige uitzondering hierop vormt het BHG waar de kinderen met vreemde nationaliteit bovengemiddeld goed scoren qua aanwezigheid.

De kinderen met vreemde nationaliteit scoren in alle **leeftijdsgroepen** slechter dan de Belgische kinderen. Dit beperkt zich m.a.w. niet tot de eerste schooljaren, maar trekt zich door t.e.m. de leeftijd van 5 jaar. Het % niet-ingeschrevenen en onvoldoende aanwezigen is ongeacht de nationaliteitsgroep iets hoger bij **jongens** dan bij meisjes.

Als we verder inzoomen op de nationaliteiten dan blijken voornamelijk de niet-ingeschreven en onvoldoende aanwezige kleuters vanuit de **MOE-landen** (zowel Bulgarije en Roemenië alsook de andere MOE-landen) te stijgen in absolute termen.

In relatieve termen scoren voornamelijk de kleuters met Indische nationaliteit slecht (nl. 24% niet-ingeschreven en 35,9% onvoldoende aanwezig). De ex-Joegoslaven, Russen en MOE-onderdanen scoren voornamelijk slecht op 'onvoldoende aanwezigheid' (tussen de 22% en 35%).

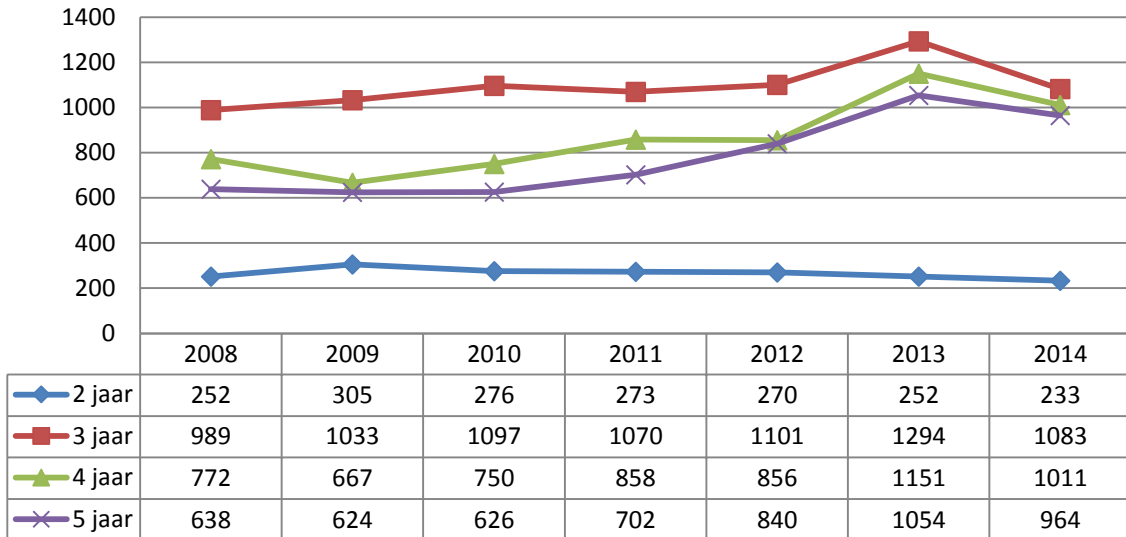
Als we kijken naar het aantal **leerlingenkenmerken** dan zien we in absolute termen voornamelijk een stijging van de onvoldoende aanwezige kleuters met 2 of meer leerlingenkenmerken (van 7.422 in 2008 naar 8.481 in 2012 of van 25,9% tot 29,2%). (Over de leerlingenkenmerken van de niet-ingeschrevenen beschikken we logischerwijs niet). In relatieve termen scoren de niet-aantickers het best (8,9% in 2012) en de leerlingen die op 3 kenmerken aantikken het slechtst (14,2% in 2012).

Als we kijken naar het aantal **leerlingenkenmerken en nationaliteit** dan valt op dat kleuters die niet aantikken maar wel een vreemde nationaliteit hebben, aanzienlijk hoger scoren op het aandeel onvoldoende aanwezigheden dan de kleuters met Belgische nationaliteit. 8,6% van de Belgische kleuters die niet aantikken zijn onvoldoende aanwezig, terwijl dit 17,5% bedraagt bij de andere EU-onderdanen en 19,8% bij de niet-EU onderdanen. Veelal zien we, ongeacht de nationaliteitsgroep, een toename bij het stijgen van het aantal aantickers (met uitzondering van leerlingen die op alle 4 leerlingenkenmerken scoren).

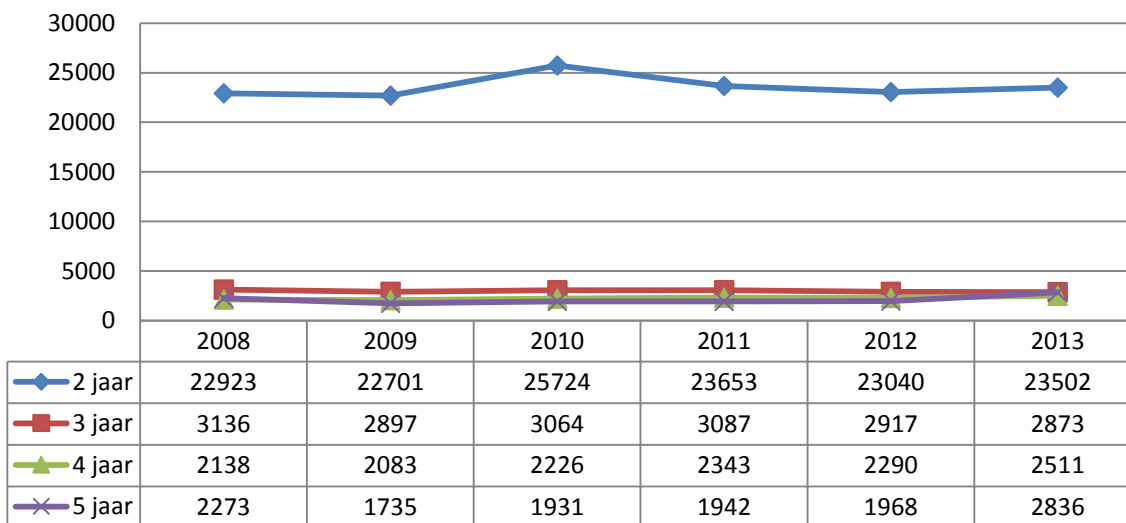
Meer gedetailleerd kunnen we kijken naar de **combinaties** van de 4 leerlingenkenmerken. Het gros van de onvoldoende aanwezige kleuters tikt alleen aan op buurt (BU; 2.586 in 2012); gevolgd door de aantickers op de combinatie 'opleiding moeder' (OPLM) en 'thuis taal niet Nederlands' (TNN) en buurt. Het aantal onvoldoende aanwezige kleuters die alleen aantikken op thuis taal (TNN) is gestegen van 1.032 in 2008 tot 1.425 in 2012 wat een stijging betekent van 38%. Voor het gros van de kenmerken die te combineren zijn met TNN, zien we een stijging van het aantal onvoldoende aanwezigen. Vooral de combinaties 'BU+TNN'; 'OPLM+TNN'; 'OPLM+TNN+BU' vallen op (de onvoldoende aanwezige kleuters stijgen hier tussen de 38% en 44%).

In **relatieve** termen zijn voornamelijk de aantickers op 'OPLM+TNN' en 'OPLM+TNN+BU' onvoldoende aanwezig (22,1% en 21% in 2012). Ook de kleuters die alleen op TNN aantikken scoren relatief hoog (13,9%). We zien de tendens voor deze aantickers terugkomen in elke nationaliteitsgroep: het minst sterk voor de Belgen (tussen de 11% en 16%) en sterker voor de andere-EU en niet-EU onderdanen (tussen de 20,7% en 30,8%).

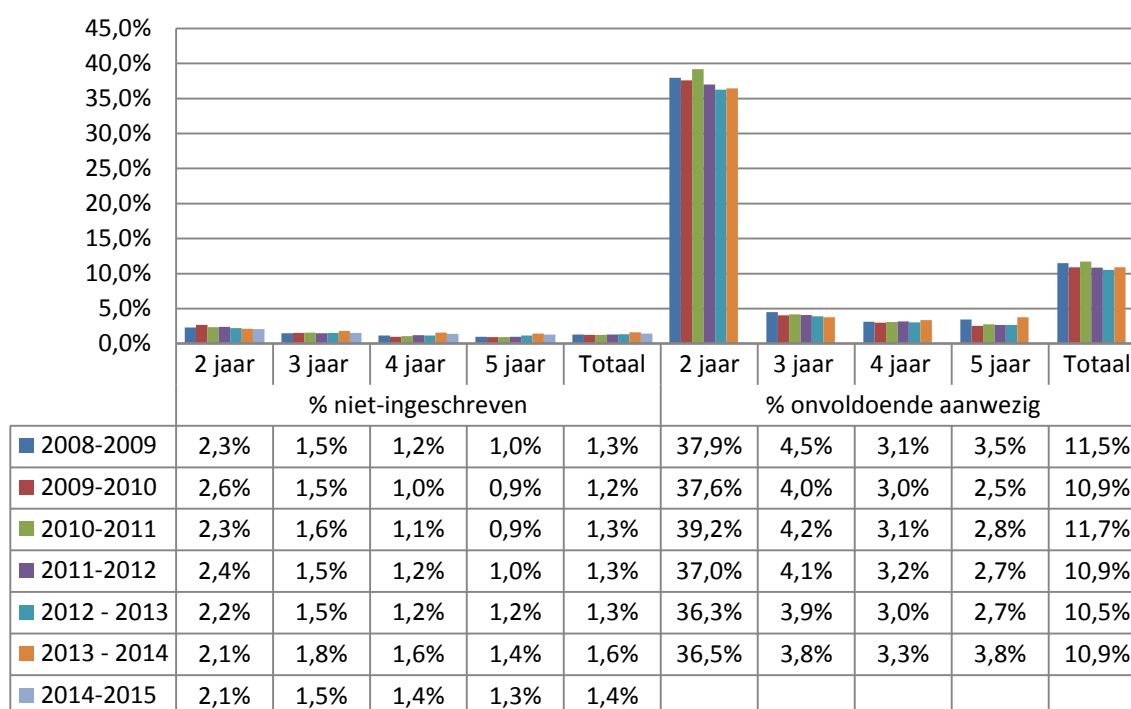
Grafiek: Evolutie van # niet-ingeschreven kleuters vgl leeftijd

Grafiek: Evolutie van # onvoldoende aanwezige kleuters vgl leeftijd

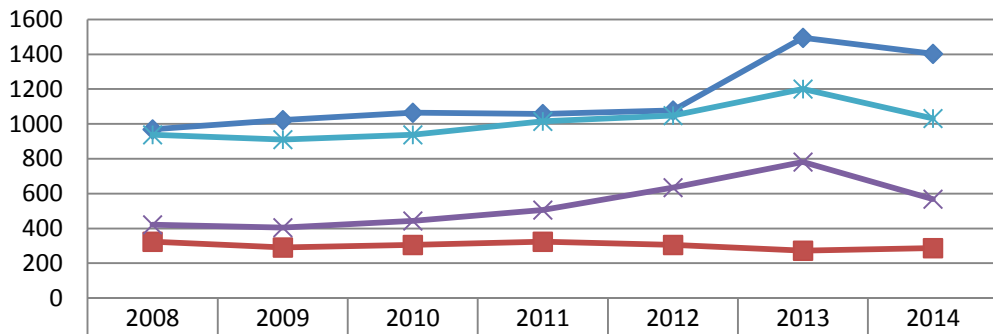

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving en aanwezig vgl. leeftijd

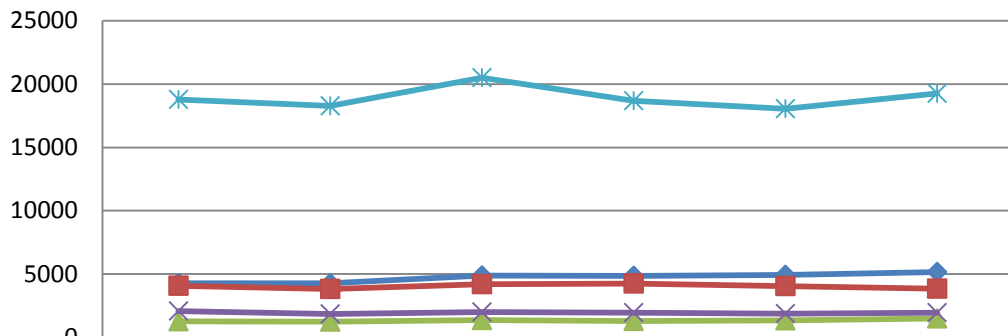
Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Grafiek: Evolutie van # niet-ingeschreven kleuters vgl soort gemeente

◆ Grootstad	970	1022	1064	1058	1078	1495	1403
■ Centrumstad	323	291	305	324	306	273	288
▲ BHG							
✕ Rand&Taal	421	405	443	506	635	782	568
✱ Andere	937	911	937	1015	1048	1201	1032

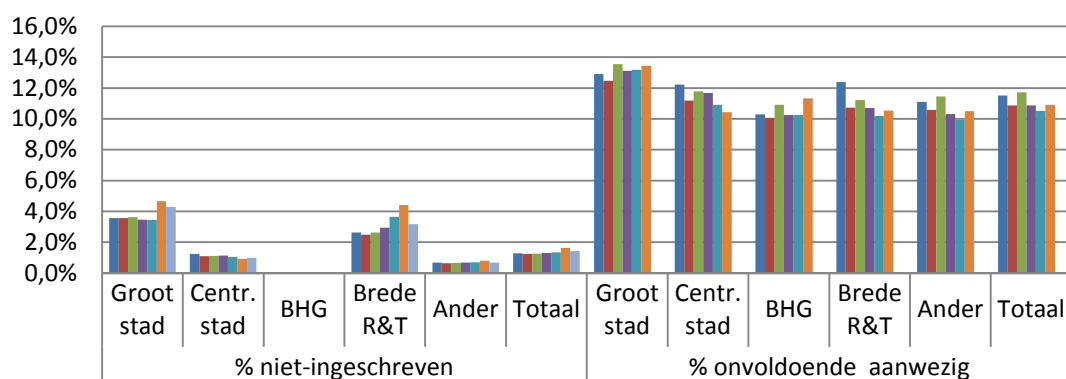
Grafiek: Evolutie van # onvoldoende aanwezige kleuters vgl soort gemeente

◆ Grootstad	4273	4266	4869	4858	4926	5163
■ Centrumstad	4080	3816	4196	4244	4048	3852
▲ BHG	1257	1228	1364	1302	1332	1499
✕ Rand&Taal	2086	1839	2006	1935	1863	1947
✱ Andere	18774	18267	20510	18686	18046	19261

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

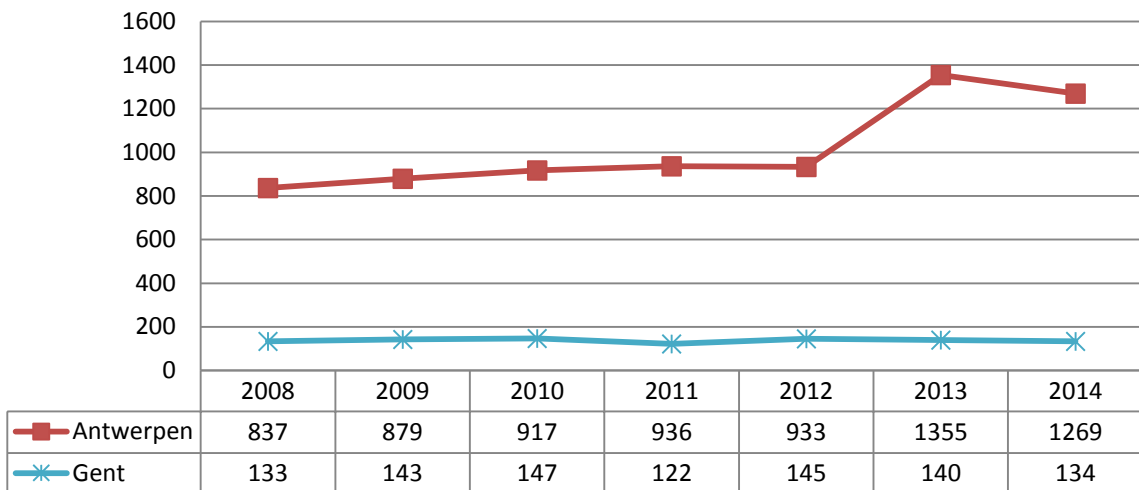
Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving en aanwezigheid vgl soort gemeente

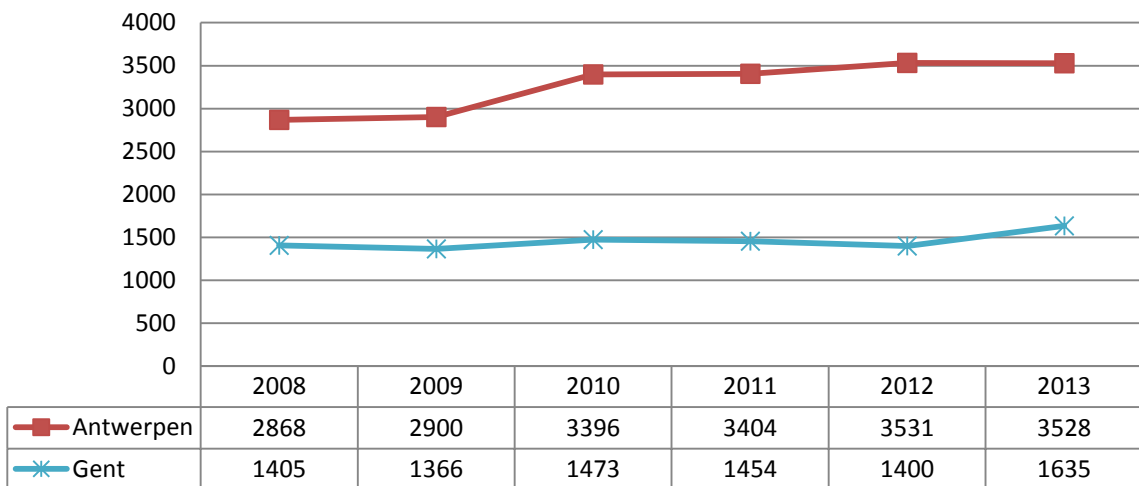
	% niet-ingeschreven						% onvoldoende aanwezig					
	Groot stad	Centr. stad	BHG	Brede R&T	Ander	Totaal	Groot stad	Centr. stad	BHG	Brede R&T	Ander	Totaal
■ 2008-2009	3,6%	1,2%		2,6%	0,7%	1,3%	12,9%	12,2%	10,3%	12,4%	11,1%	11,5%
■ 2009-2010	3,6%	1,1%		2,5%	0,6%	1,2%	12,5%	11,2%	10,1%	10,7%	10,6%	10,9%
■ 2010-2011	3,6%	1,1%		2,6%	0,6%	1,3%	13,5%	11,8%	10,9%	11,2%	11,5%	11,7%
■ 2011-2012	3,5%	1,1%		3,0%	0,7%	1,3%	13,1%	11,7%	10,2%	10,7%	10,3%	10,9%
■ 2012 - 2013	3,4%	1,1%		3,6%	0,7%	1,3%	13,2%	10,9%	10,3%	10,2%	9,9%	10,5%
■ 2013 - 2014	4,7%	0,9%		4,4%	0,8%	1,6%	13,4%	10,4%	11,3%	10,5%	10,5%	10,9%
■ 2014-2015	4,3%	1,0%		3,2%	0,7%	1,4%						

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

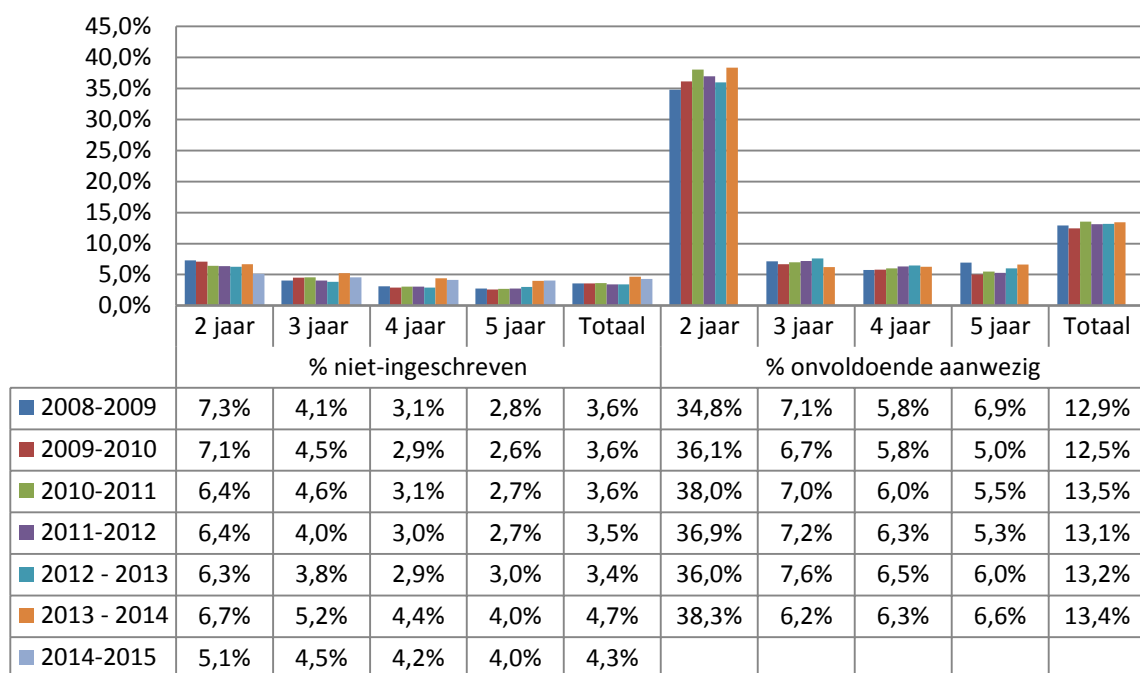
Grafiek: Evolutie van #-niet-ingeschreven kleuters vgl grootstad

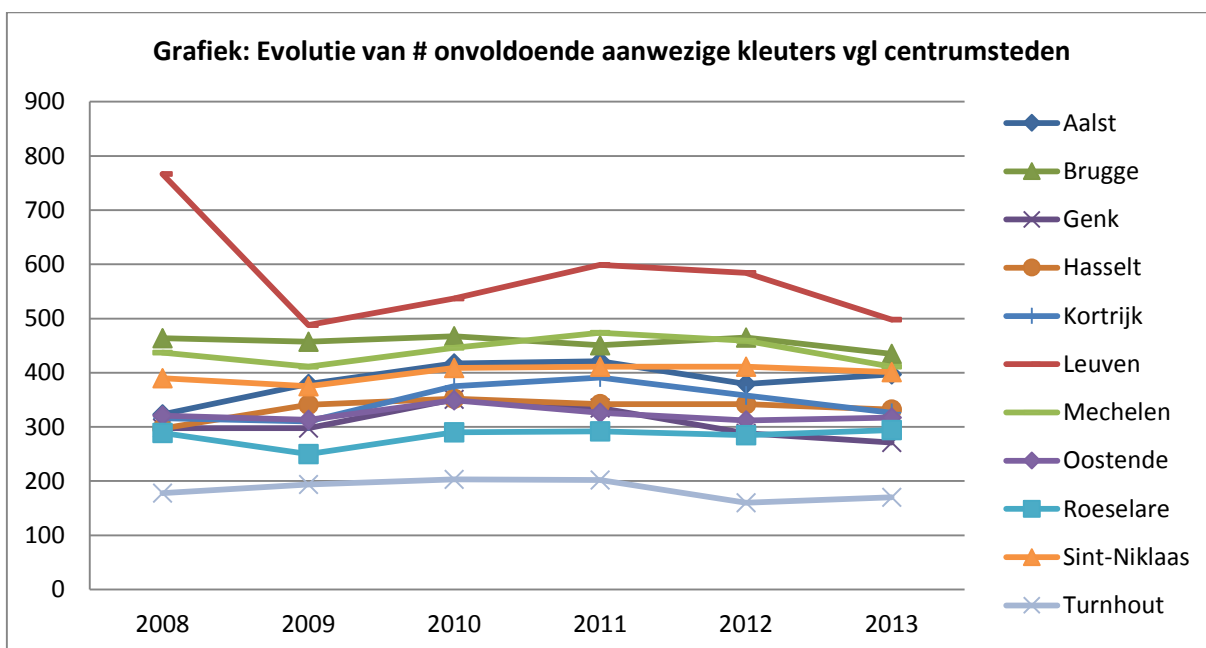
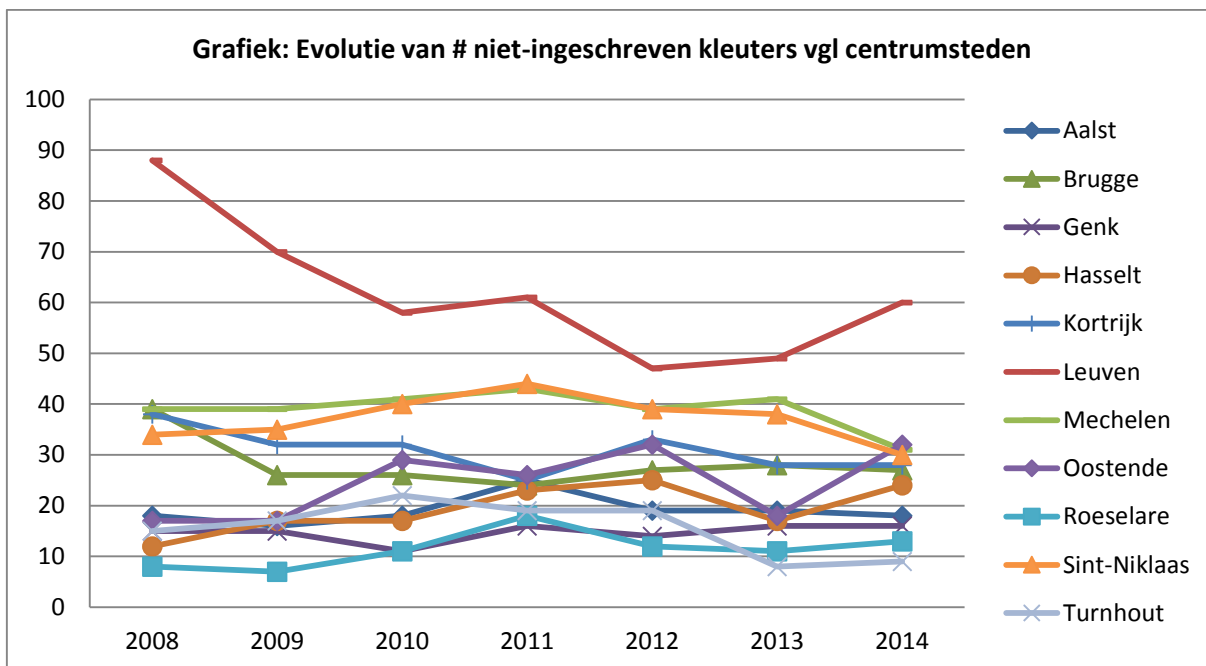
Grafiek: Evolutie van # onvoldoende aanwezige kleuters vgl grootstad

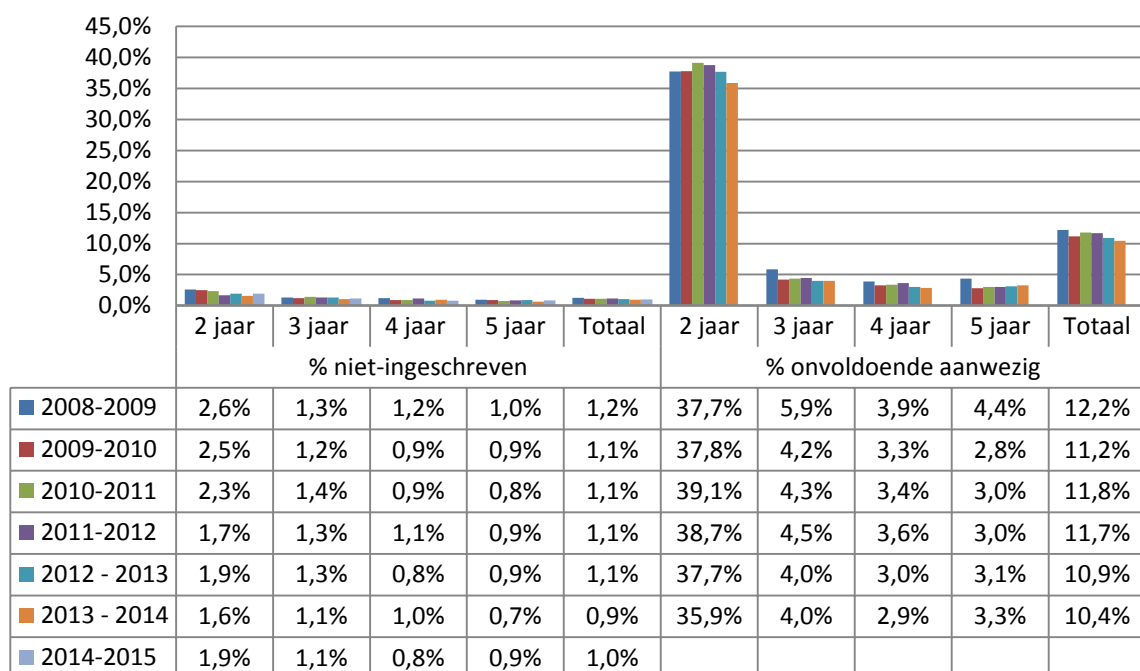
Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving en aanwezigheid vgl leeftijd in de grootsteden

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

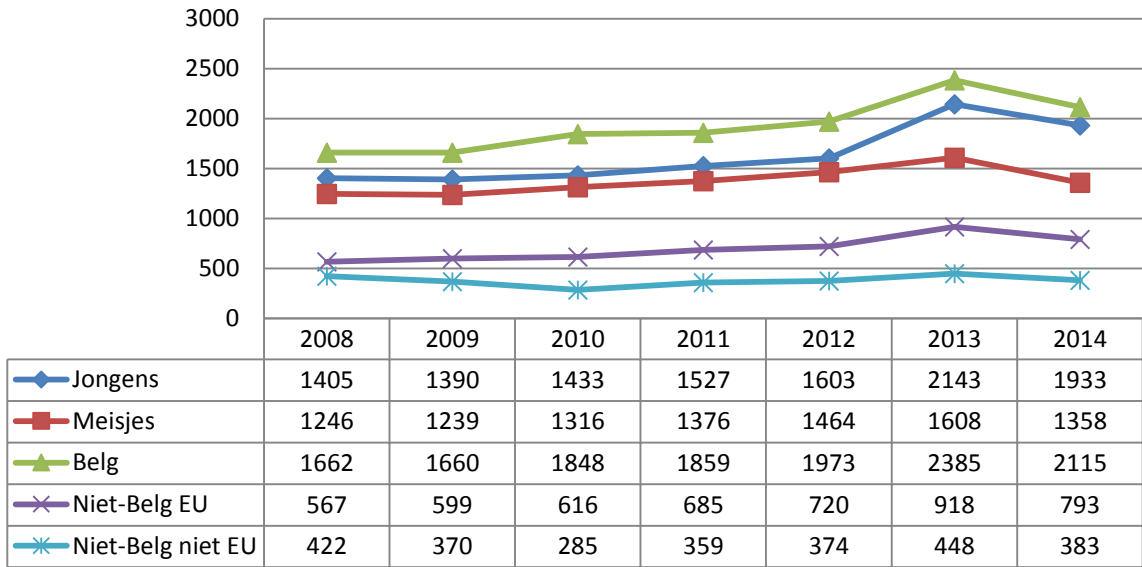

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving en aanwezigheid vgl leeftijd in de centrumsteden

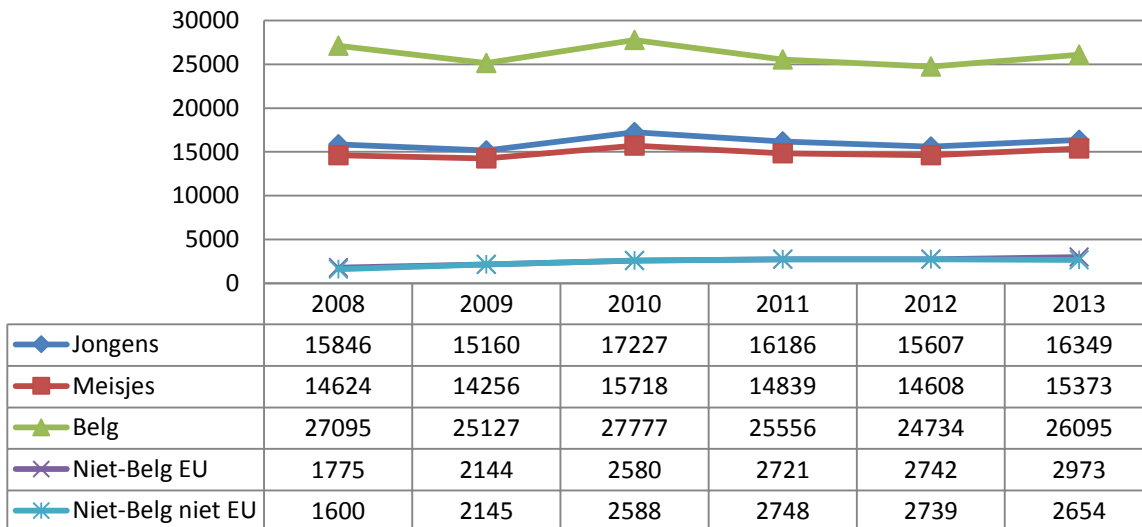

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

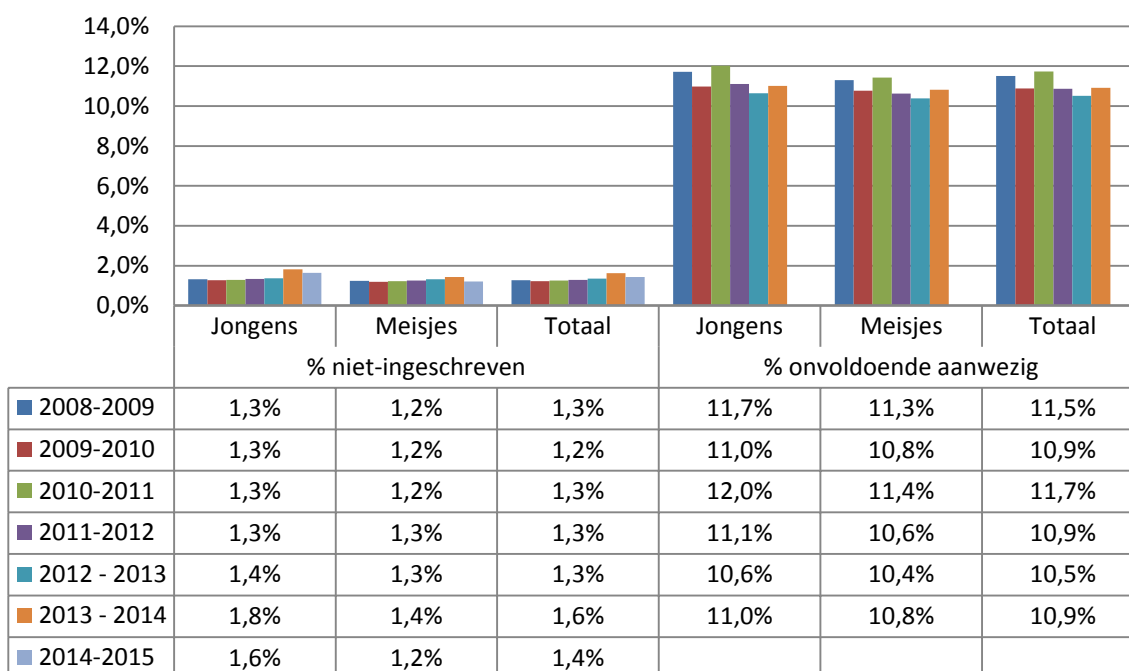
Grafiek: Evolutie van # niet-ingeschreven kleuters volgens geslacht en nationaliteit

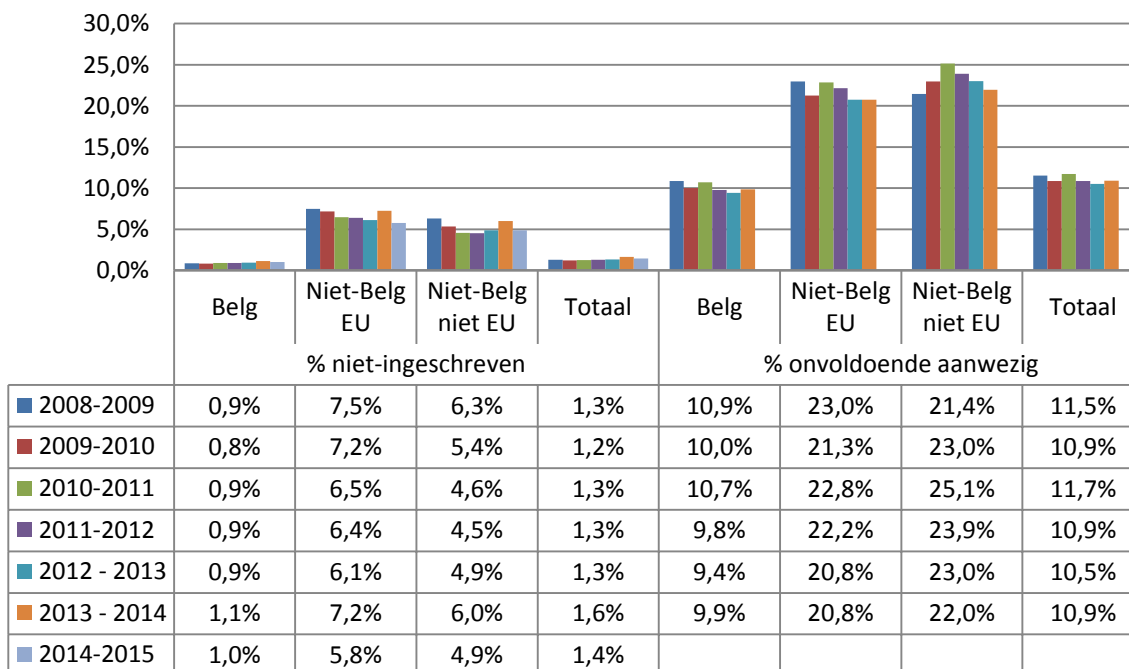
Grafiek: Evolutie van # onvoldoende aanwezige kleuters vgl geslacht en nationaliteit

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving en aanwezigheid vgl geslacht

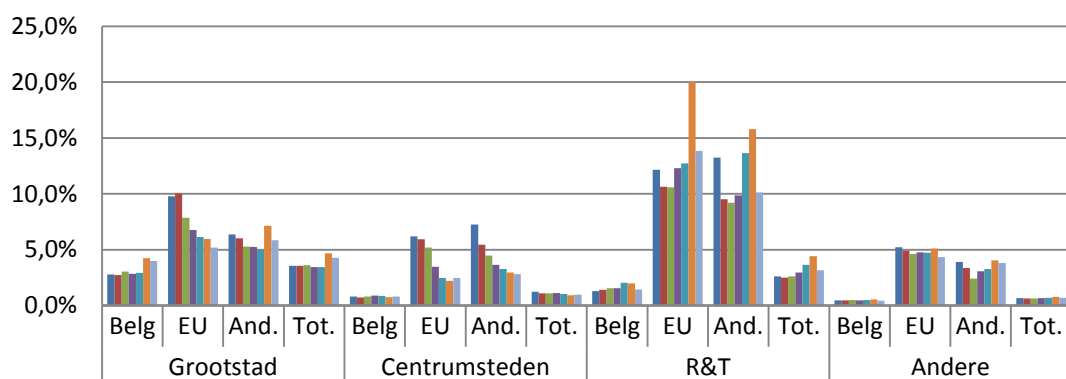

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving en aanwezigheid vgl nationaliteit

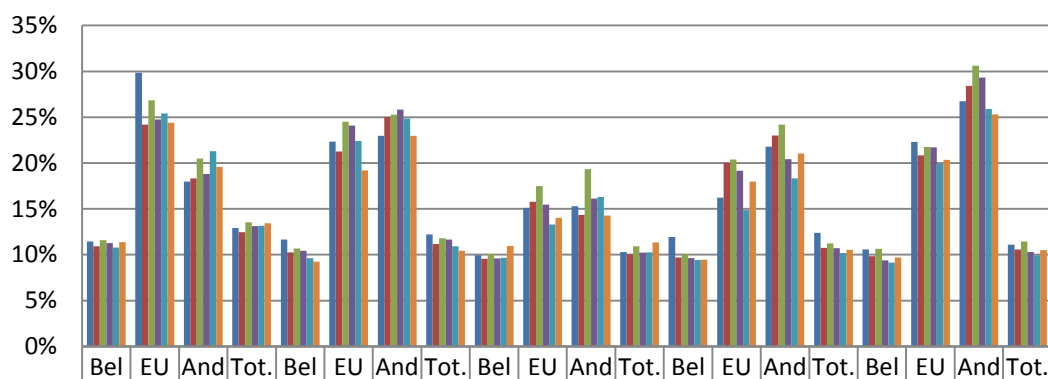
Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving vgl nationaliteit en soort gemeente

	Grootstad				Centrumsteden				R&T				Andere			
	Belg	EU	And.	Tot.	Belg	EU	And.	Tot.	Belg	EU	And.	Tot.	Belg	EU	And.	Tot.
■ 2008-2009	2,8%	9,8%	6,4%	3,6%	0,8%	6,2%	7,3%	1,2%	1,3%	12,1	13,3	2,6%	0,5%	5,2%	3,9%	0,7%
■ 2009-2010	2,7%	10,0	6,0%	3,6%	0,7%	5,9%	5,4%	1,1%	1,4%	10,6	9,5%	2,5%	0,5%	4,9%	3,4%	0,6%
■ 2010-2011	3,0%	7,9%	5,3%	3,6%	0,8%	5,2%	4,5%	1,1%	1,5%	10,6	9,2%	2,6%	0,5%	4,6%	2,4%	0,6%
■ 2011-2012	2,9%	6,8%	5,2%	3,5%	0,9%	3,5%	3,7%	1,1%	1,6%	12,3	9,9%	3,0%	0,5%	4,8%	3,1%	0,7%
■ 2012 - 2013	2,9%	6,2%	5,0%	3,4%	0,9%	2,5%	3,3%	1,1%	2,1%	12,7	13,6	3,6%	0,5%	4,7%	3,3%	0,7%
■ 2013 - 2014	4,2%	6,0%	7,1%	4,7%	0,8%	2,2%	3,0%	0,9%	2,0%	20,0	15,8	4,4%	0,6%	5,1%	4,0%	0,8%
■ 2014-2015	4,0%	5,2%	5,9%	4,3%	0,8%	2,5%	2,8%	1,0%	1,4%	13,8	10,1	3,2%	0,5%	4,4%	3,8%	0,7%

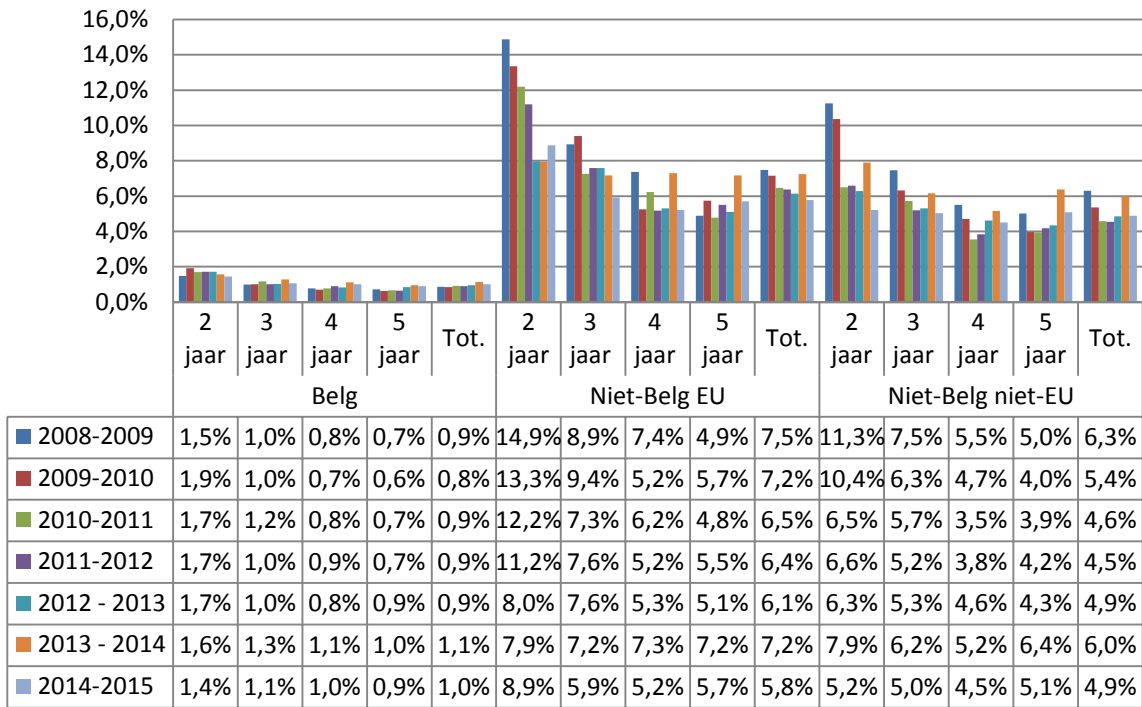
Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl nationaliteit en soort gemeente

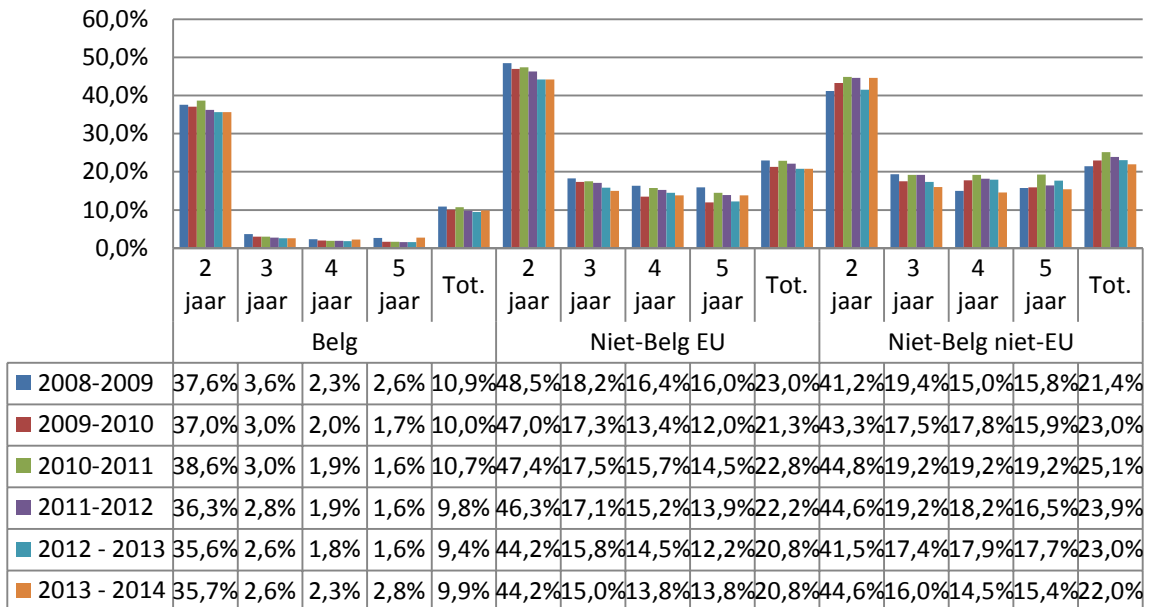
	Grootstad				Centrumstad				BHG				Brede R&T				Andere			
	Bel	EU	And	Tot.	Bel	EU	And	Tot.	Bel	EU	And	Tot.	Bel	EU	And	Tot.	Bel	EU	And	Tot.
■ 2008-2009	11%	30%	18%	13%	12%	22%	23%	12%	10%	15%	15%	10%	12%	16%	22%	12%	11%	22%	27%	11%
■ 2009-2010	11%	24%	18%	12%	10%	21%	25%	11%	10%	16%	14%	10%	10%	20%	23%	11%	10%	21%	28%	11%
■ 2010-2011	12%	27%	20%	14%	11%	25%	25%	12%	10%	17%	19%	11%	10%	20%	24%	11%	11%	22%	31%	11%
■ 2011-2012	11%	25%	19%	13%	10%	24%	26%	12%	10%	15%	16%	10%	10%	19%	20%	11%	9%	22%	29%	10%
■ 2012 - 2013	11%	25%	21%	13%	10%	22%	25%	11%	10%	13%	16%	10%	9%	15%	18%	10%	9%	20%	26%	10%
■ 2013 - 2014	11%	24%	20%	13%	9%	19%	23%	10%	11%	14%	14%	11%	9%	18%	21%	11%	10%	20%	25%	10%

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving vgl nationaliteit en leeftijd

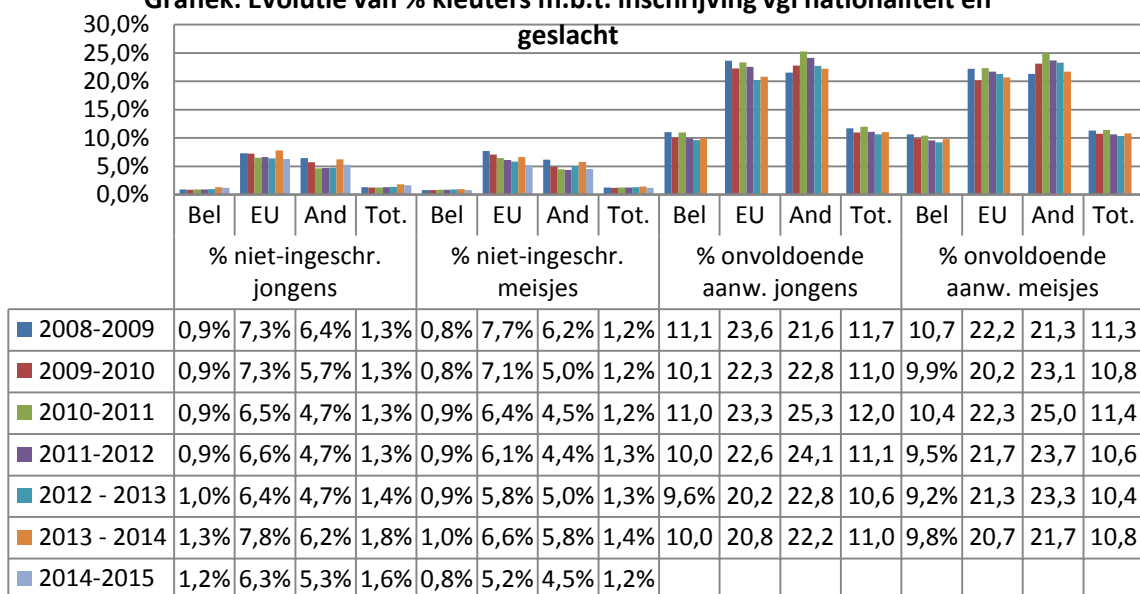

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl nationaliteit en leeftijd

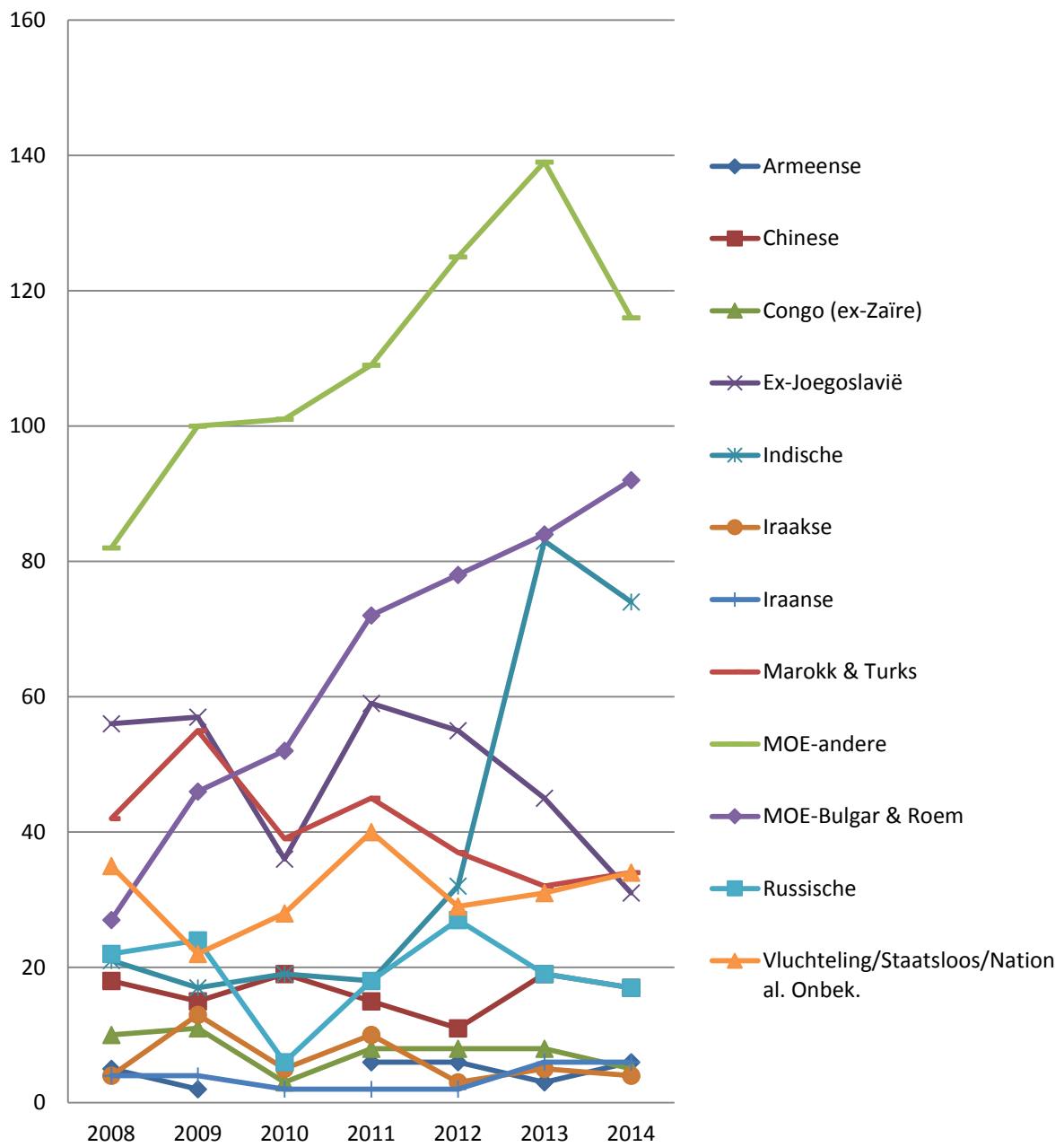
Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving vgl nationaliteit en geslacht

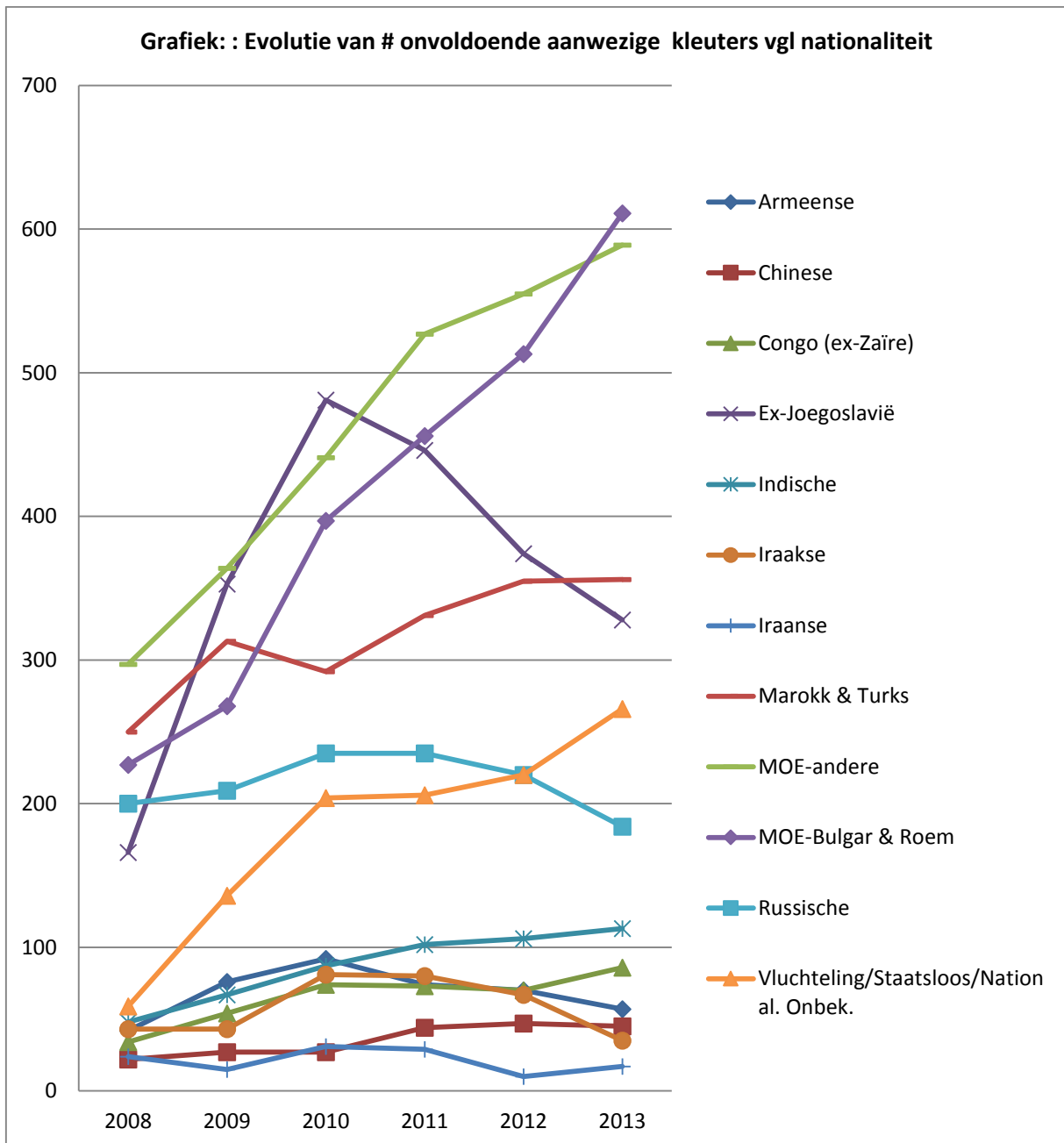

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Grafiek: Evolutie van # niet-ingeschreven kleuters vgl nationaliteit

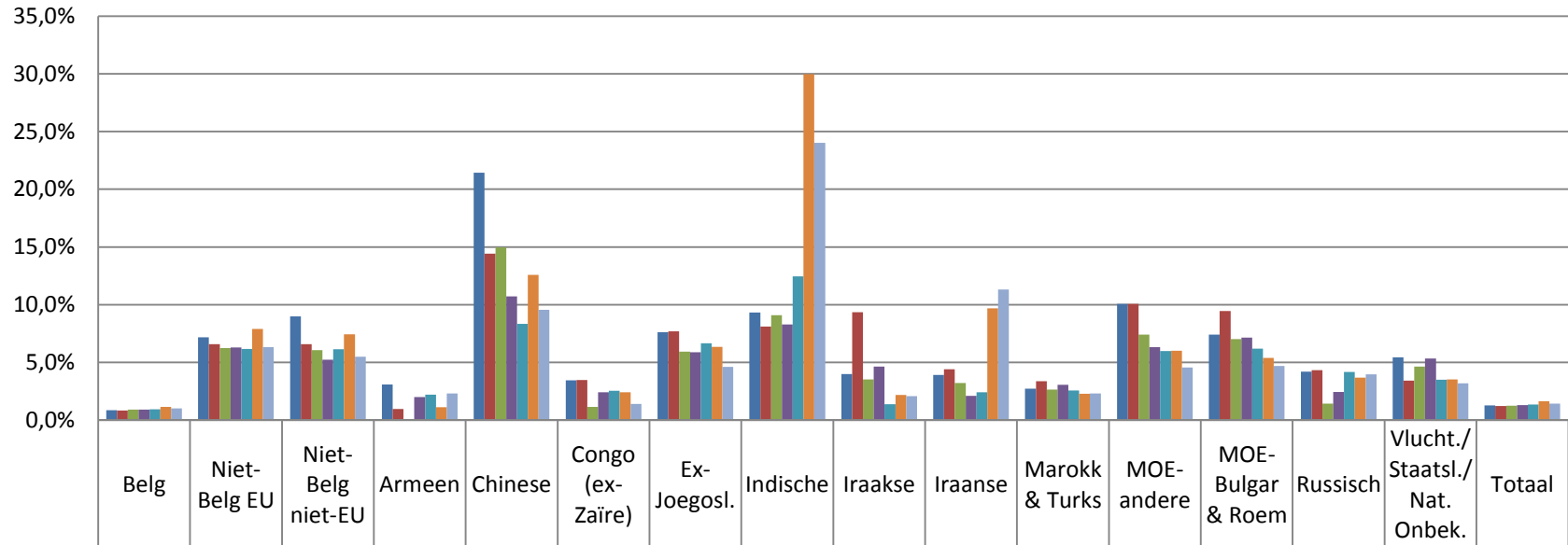

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

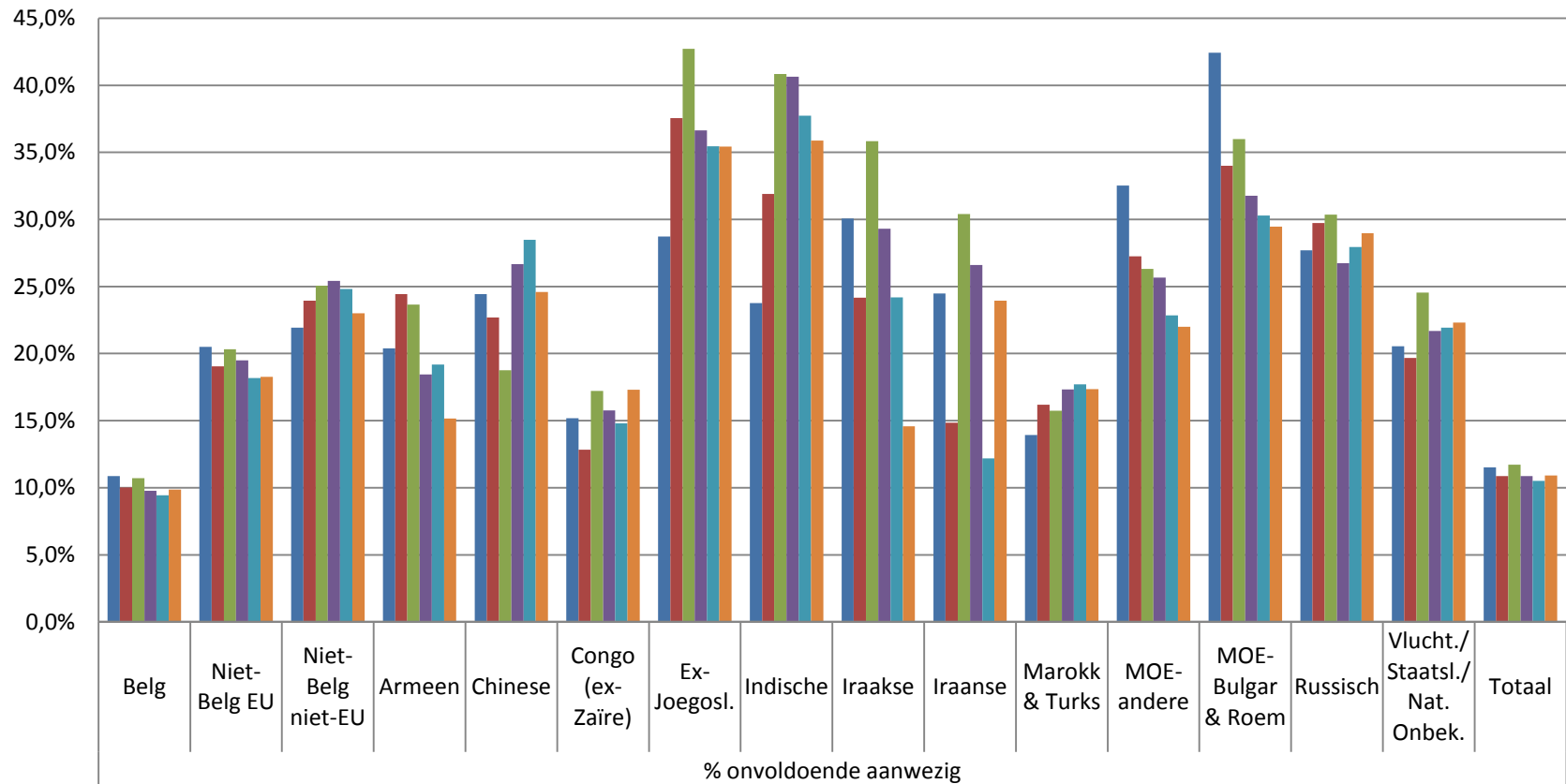
Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving vgl nationaliteit

% niet-ingeschreven

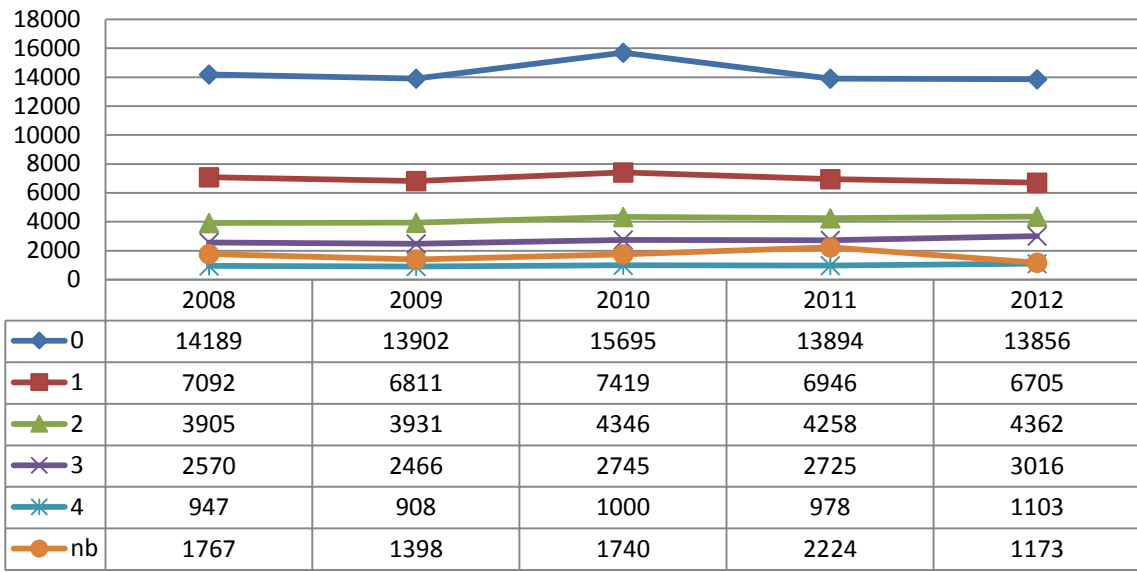
	Belg	Niet-Belg EU	Niet-Belg niet-EU	Armeen	Chinese	Congo (ex-Zaire)	Ex-Joegosl.	Indische	Iraakse	Iraanse	Marokk & Turks	MOE-andere	MOE-Bulgar & Roem	Russisch	Vlucht./Staatsl./Nat. Onbek.	Totaal
■ 2008-2009	0,9%	7,2%	9,0%	3,1%	21,4%	3,4%	7,6%	9,3%	4,0%	3,9%	2,7%	10,1%	7,4%	4,2%	5,4%	1,3%
■ 2009-2010	0,8%	6,6%	6,6%	1,0%	14,4%	3,5%	7,7%	8,1%	9,4%	4,4%	3,4%	10,1%	9,4%	4,3%	3,4%	1,2%
■ 2010-2011	0,9%	6,2%	6,1%	0,0%	15,0%	1,1%	5,9%	9,1%	3,5%	3,2%	2,6%	7,4%	7,0%	1,4%	4,6%	1,3%
■ 2011-2012	0,9%	6,3%	5,2%	2,0%	10,7%	2,4%	5,9%	8,3%	4,7%	2,1%	3,1%	6,3%	7,1%	2,4%	5,3%	1,3%
■ 2012 - 2013	0,9%	6,2%	6,1%	2,2%	8,3%	2,5%	6,7%	12,5%	1,4%	2,4%	2,6%	6,0%	6,2%	4,2%	3,5%	1,3%
■ 2013 - 2014	1,1%	7,9%	7,4%	1,1%	12,6%	2,4%	6,3%	30,0%	2,2%	9,7%	2,3%	6,0%	5,4%	3,7%	3,5%	1,6%
■ 2014-2015	1,0%	6,3%	5,5%	2,3%	9,6%	1,4%	4,6%	24,0%	2,1%	11,3%	2,3%	4,6%	4,7%	4,0%	3,2%	1,4%

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl nationaliteit

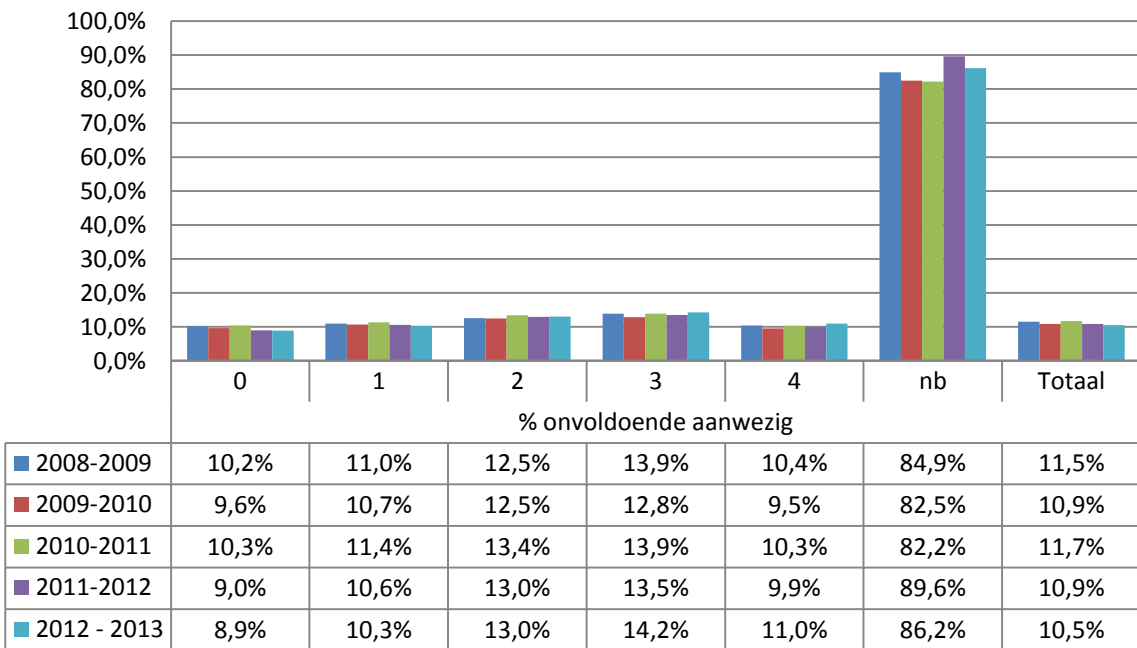

	% onvoldoende aanwezig															
	Belg	Niet-Belg EU	Niet-Belg niet-EU	Armeen	Chinese	Congo (ex-Zaire)	Ex-Joegosl.	Indische	Iraakse	Iraanse	Marokk & Turks	MOE-andere	MOE-Bulgar & Roem	Russisch	Vlucht./Staatsl./Nat. Onbek.	Totaal
■ 2008-2009	10,9%	20,5%	21,9%	20,4%	24,4%	15,2%	28,7%	23,8%	30,1%	24,5%	13,9%	32,5%	42,4%	27,7%	20,6%	11,5%
■ 2009-2010	10,0%	19,0%	23,9%	24,4%	22,7%	12,8%	37,6%	31,9%	24,2%	14,9%	16,2%	27,2%	34,0%	29,7%	19,7%	10,9%
■ 2010-2011	10,7%	20,3%	25,1%	23,7%	18,8%	17,2%	42,7%	40,8%	35,8%	30,4%	15,7%	26,3%	36,0%	30,4%	24,5%	11,7%
■ 2011-2012	9,8%	19,5%	25,4%	18,5%	26,7%	15,8%	36,6%	40,6%	29,3%	26,6%	17,3%	25,7%	31,8%	26,7%	21,7%	10,9%
■ 2012 - 2013	9,4%	18,2%	24,8%	19,2%	28,5%	14,8%	35,5%	37,7%	24,2%	12,2%	17,7%	22,9%	30,3%	28,0%	21,9%	10,5%
■ 2013 - 2014	9,9%	18,3%	23,0%	15,2%	24,6%	17,3%	35,4%	35,9%	14,6%	23,9%	17,4%	22,0%	29,5%	29,0%	22,3%	10,9%

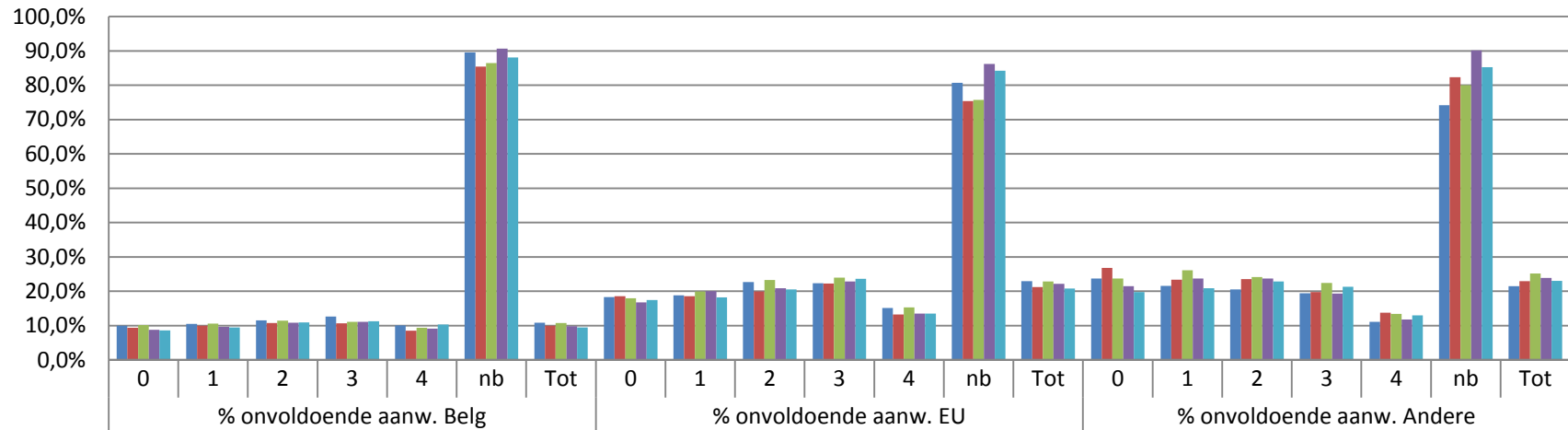
Grafiek: Evolutie van # onvoldoende aanwezige kleuters vgl aantal aantikkers

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl aantal aantikkers

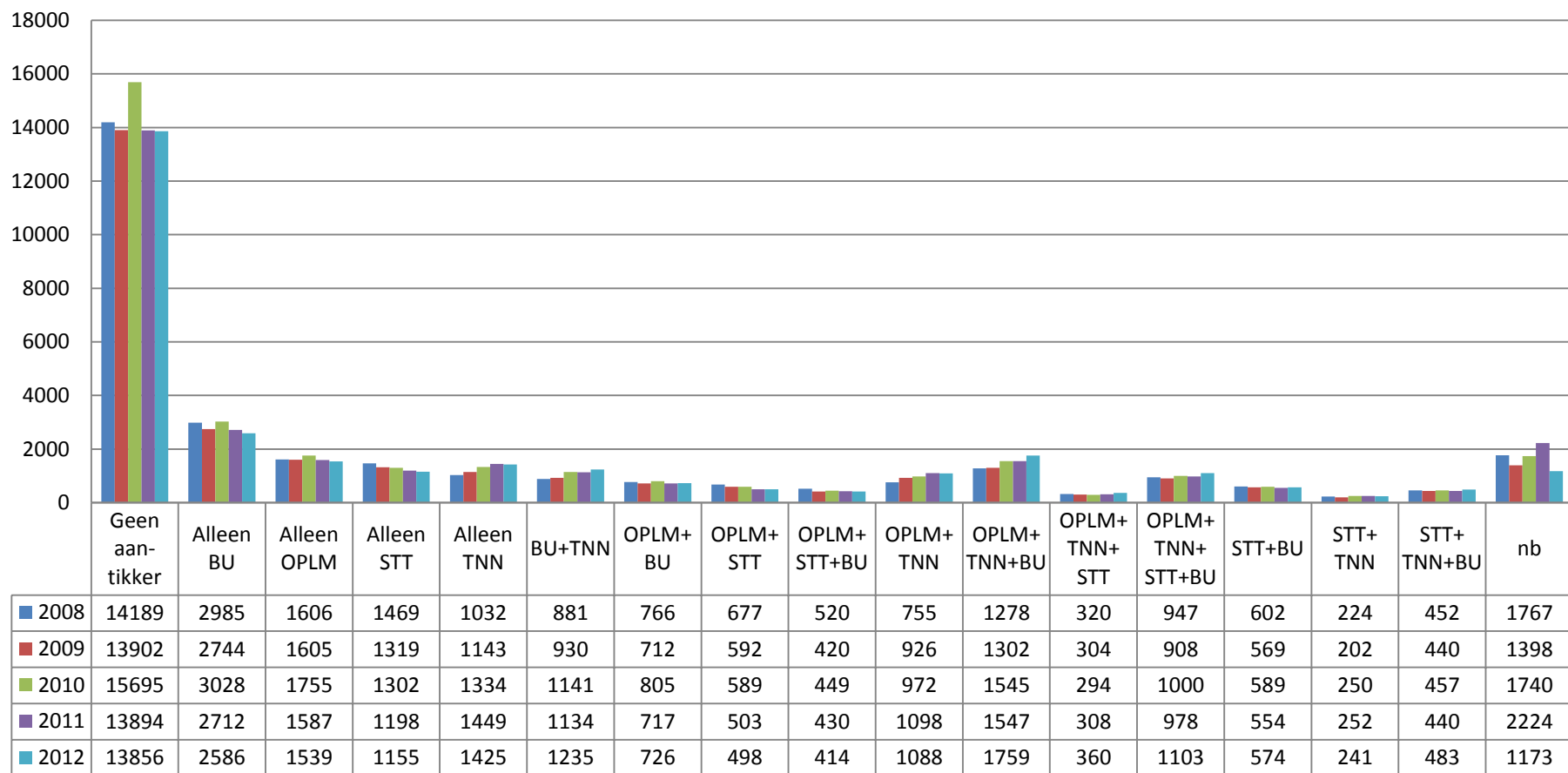

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl aantal aantickers en nationaliteit

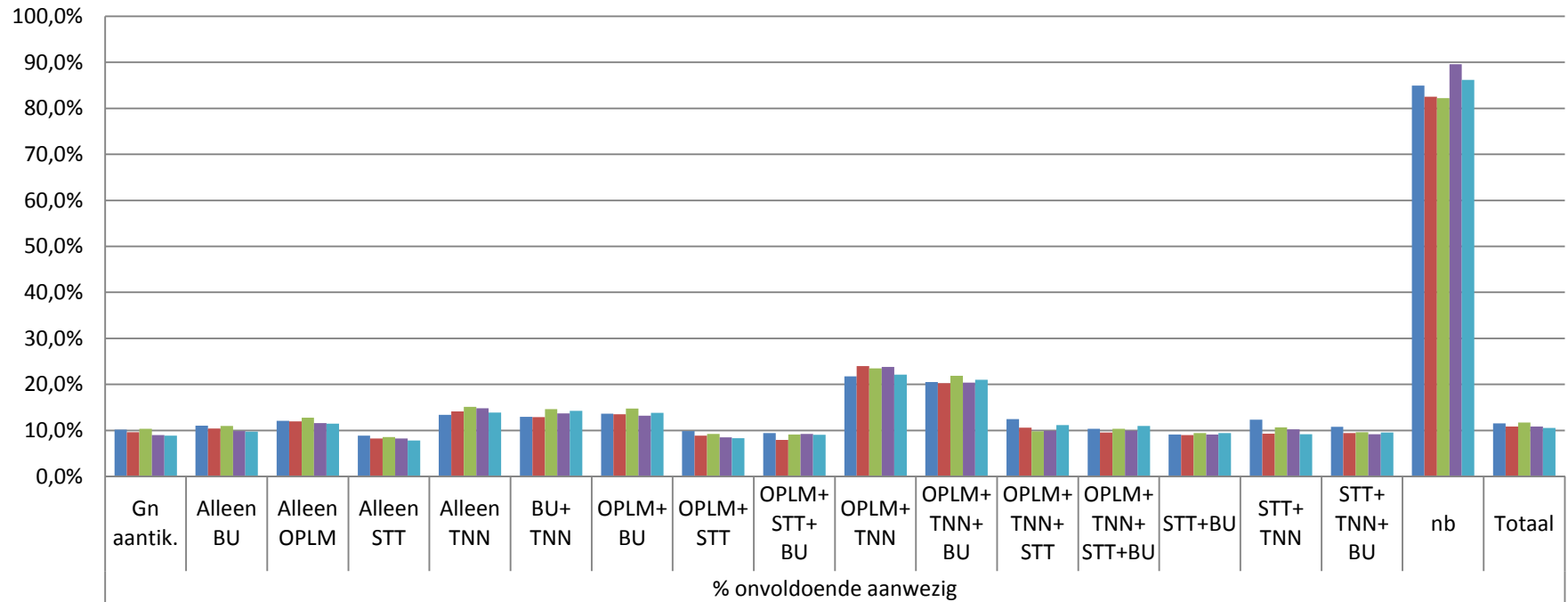

	% onvoldoende aanw. Belg							% onvoldoende aanw. EU							% onvoldoende aanw. Andere						
	0	1	2	3	4	nb	Tot	0	1	2	3	4	nb	Tot	0	1	2	3	4	nb	Tot
■ 2008-2009	10,0%	10,5%	11,5%	12,6%	10,0%	89,5%	10,9%	18,3%	18,8%	22,6%	22,4%	15,1%	80,7%	23,0%	23,7%	21,6%	20,6%	19,4%	11,1%	74,1%	21,4%
■ 2009-2010	9,3%	10,0%	10,8%	10,7%	8,5%	85,4%	10,0%	18,5%	18,5%	20,0%	22,3%	13,3%	75,4%	21,3%	26,8%	23,4%	23,5%	19,7%	13,7%	82,3%	23,0%
■ 2010-2011	10,1%	10,5%	11,4%	11,1%	9,4%	86,4%	10,7%	17,9%	19,9%	23,3%	24,0%	15,3%	75,7%	22,8%	23,7%	26,2%	24,1%	22,4%	13,4%	80,0%	25,1%
■ 2011-2012	8,8%	9,7%	10,8%	11,1%	9,2%	90,7%	9,8%	16,7%	20,0%	20,9%	22,9%	13,5%	86,2%	22,2%	21,5%	23,7%	23,7%	19,3%	11,8%	90,1%	23,9%
■ 2012 - 2013	8,6%	9,4%	10,9%	11,3%	10,3%	88,1%	9,4%	17,5%	18,2%	20,5%	23,6%	13,5%	84,2%	20,8%	19,8%	20,9%	22,8%	21,3%	13,0%	85,3%	23,0%

Grafiek: Evolutie van # onvoldoende aanwezige kleuters vgl soort aantikker

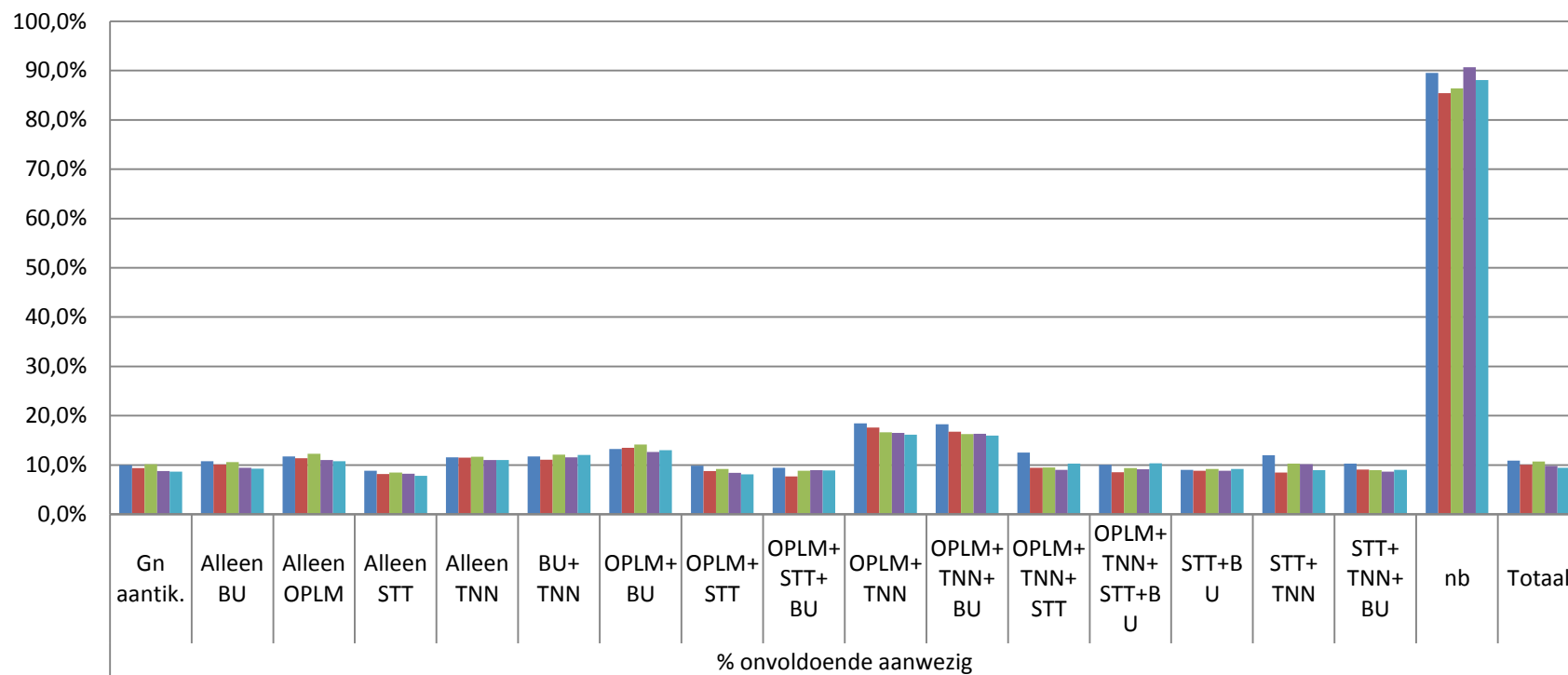
Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl aantickers

	Gn aantik.	Alleen BU	Alleen OPLM	Alleen STT	Alleen TNN	BU+ TNN	OPLM+ BU	OPLM+ STT	OPLM+ STT+ BU	OPLM+ TNN	OPLM+ TNN+ BU	OPLM+ TNN+ STT	OPLM+ TNN+ STT+BU	STT+BU	STT+ TNN	STT+ TNN+ BU	nb	Totaal
■ 2008-2009	10,2%	11,0%	12,1%	8,9%	13,4%	12,9%	13,7%	9,8%	9,4%	21,7%	20,5%	12,5%	10,4%	9,1%	12,4%	10,8%	84,9%	11,5%
■ 2009-2010	9,6%	10,4%	12,0%	8,3%	14,1%	12,9%	13,5%	8,9%	7,9%	24,0%	20,2%	10,6%	9,5%	9,0%	9,3%	9,4%	82,5%	10,9%
■ 2010-2011	10,3%	11,0%	12,7%	8,6%	15,1%	14,6%	14,8%	9,2%	9,1%	23,5%	21,8%	9,8%	10,3%	9,4%	10,7%	9,6%	82,2%	11,7%
■ 2011-2012	9,0%	9,8%	11,6%	8,3%	14,8%	13,7%	13,2%	8,5%	9,2%	23,8%	20,4%	9,9%	9,9%	9,1%	10,2%	9,2%	89,6%	10,9%
■ 2012 - 2013	8,9%	9,7%	11,4%	7,8%	13,9%	14,2%	13,8%	8,3%	9,1%	22,1%	21,0%	11,2%	11,0%	9,4%	9,2%	9,6%	86,2%	10,5%

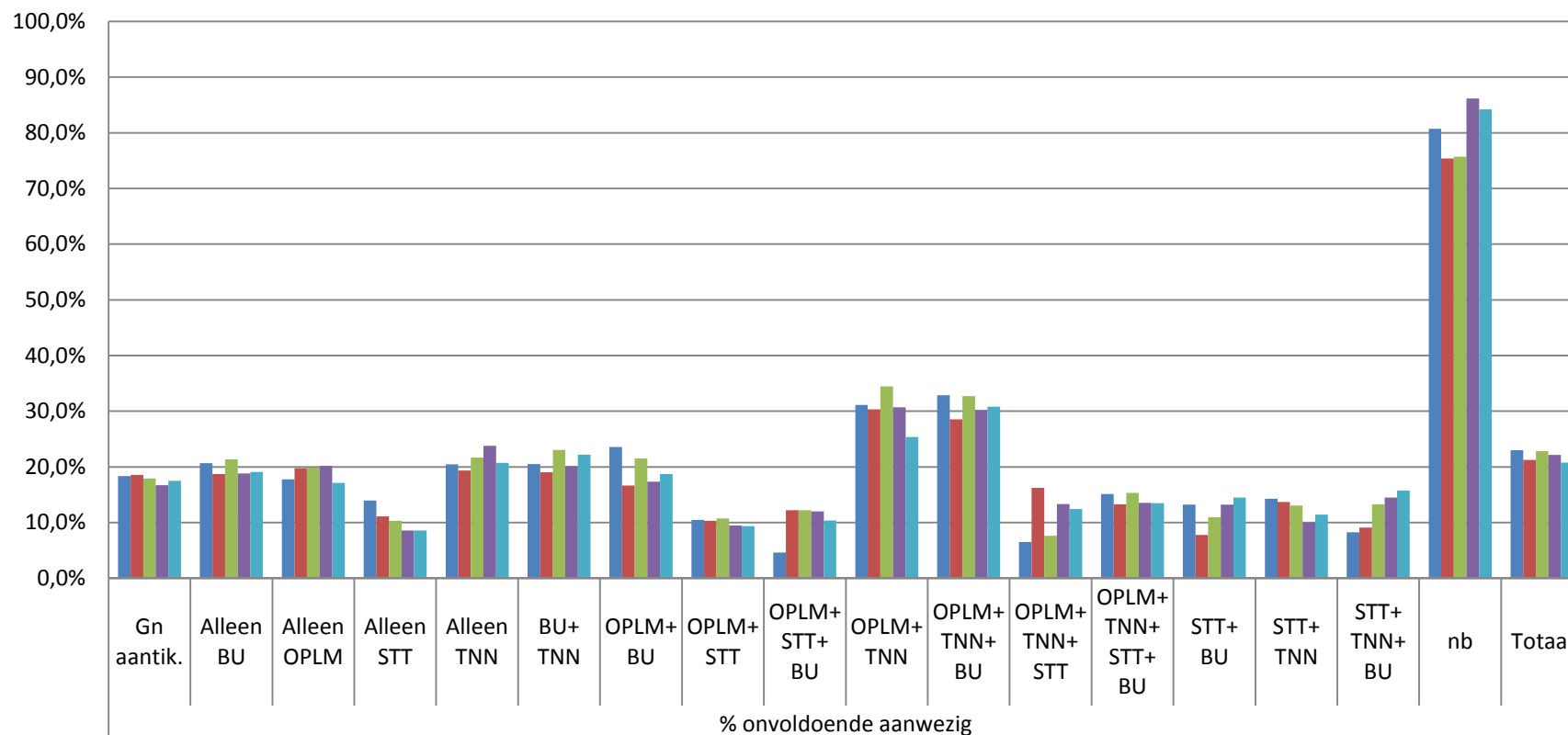
Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl aantickers en nationaliteit (Belg)

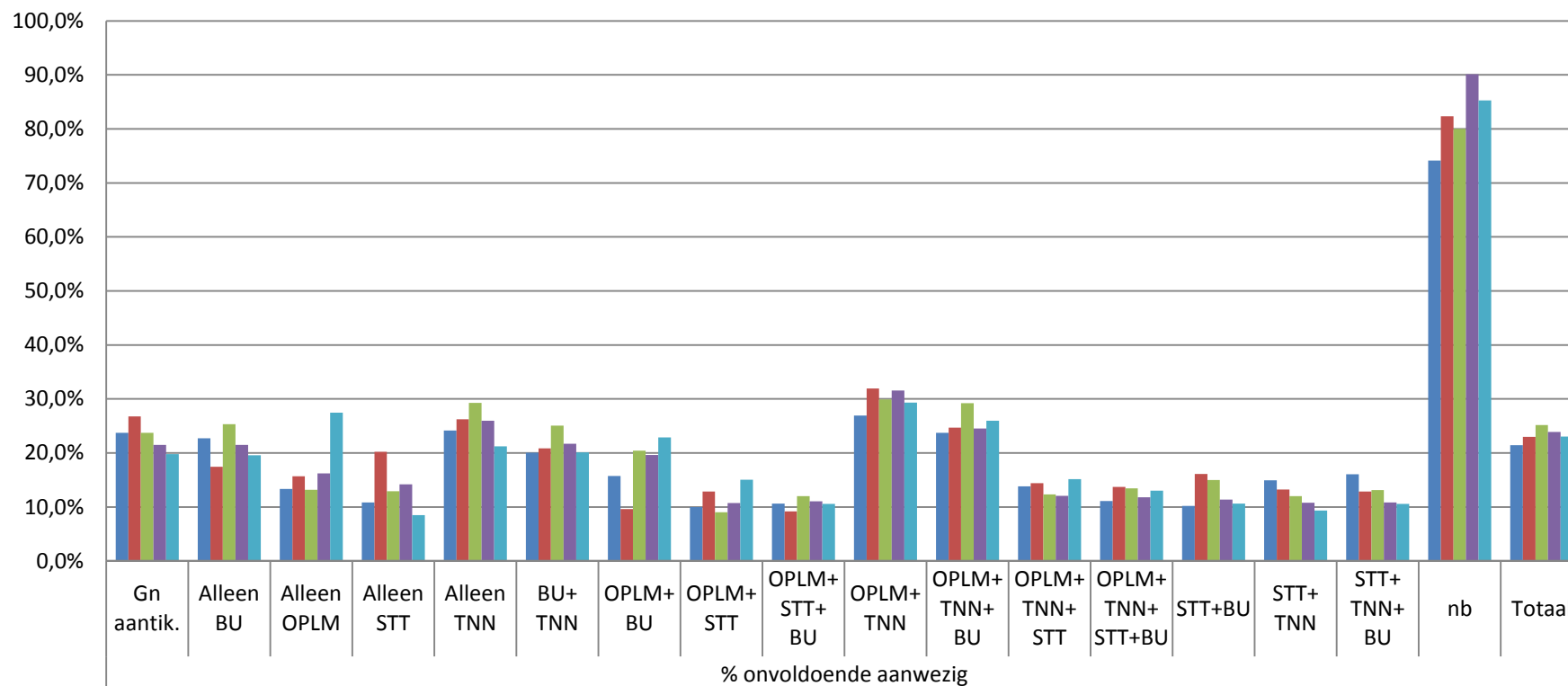
	% onvoldoende aanwezig																	
■ 2008-2009	10,0%	10,8%	11,7%	8,8%	11,6%	11,7%	13,2%	9,8%	9,4%	18,4%	18,3%	12,5%	10,0%	9,0%	12,0%	10,3%	89,5%	10,9%
■ 2009-2010	9,3%	10,1%	11,4%	8,2%	11,5%	11,1%	13,5%	8,8%	7,7%	17,6%	16,8%	9,4%	8,5%	8,8%	8,5%	9,1%	85,4%	10,0%
■ 2010-2011	10,1%	10,6%	12,3%	8,5%	11,7%	12,1%	14,2%	9,2%	8,8%	16,7%	16,3%	9,5%	9,4%	9,2%	10,3%	9,0%	86,4%	10,7%
■ 2011-2012	8,8%	9,4%	11,0%	8,2%	11,0%	11,5%	12,6%	8,4%	9,0%	16,5%	16,3%	9,0%	9,2%	8,8%	10,1%	8,6%	90,7%	9,8%
■ 2012 - 2013	8,6%	9,3%	10,8%	7,8%	11,0%	12,0%	13,0%	8,1%	8,9%	16,1%	16,0%	10,3%	10,3%	9,2%	9,0%	9,0%	88,1%	9,4%

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl aantickers en nationaliteit (niet-Belg EU)

	% onvoldoende aanwezig																	
	Gn aantik.	Alleen BU	Alleen OPLM	Alleen STT	Alleen TNN	BU+ TNN	OPLM+ BU	OPLM+ STT	OPLM+ STT+ BU	OPLM+ TNN	OPLM+ TNN+ BU	OPLM+ TNN+ STT	OPLM+ TNN+ STT+ BU	STT+ BU	STT+ TNN	STT+ TNN+ BU	nb	Totaal
■ 2008-2009	18,3%	20,7%	17,7%	13,9%	20,5%	20,5%	23,6%	10,5%	4,6%	31,1%	32,9%	6,5%	15,1%	13,2%	14,3%	8,3%	80,7%	23,0%
■ 2009-2010	18,5%	18,7%	19,8%	11,1%	19,3%	19,0%	16,7%	10,3%	12,2%	30,3%	28,6%	16,3%	13,3%	7,8%	13,7%	9,1%	75,4%	21,3%
■ 2010-2011	17,9%	21,4%	19,9%	10,3%	21,7%	23,0%	21,5%	10,7%	12,2%	34,5%	32,7%	7,6%	15,3%	10,9%	13,0%	13,3%	75,7%	22,8%
■ 2011-2012	16,7%	18,8%	20,2%	8,6%	23,8%	20,1%	17,3%	9,4%	12,0%	30,7%	30,2%	13,3%	13,5%	13,2%	10,0%	14,5%	86,2%	22,2%
■ 2012 - 2013	17,5%	19,1%	17,1%	8,6%	20,7%	22,2%	18,7%	9,4%	10,4%	25,4%	30,8%	12,4%	13,5%	14,5%	11,4%	15,8%	84,2%	20,8%

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl aantikkers en nationaliteit (Niet-Belg-niet EU)

	% onvoldoende aanwezig																	
■ 2008-2009	23,7%	22,7%	13,3%	10,8%	24,2%	20,1%	15,8%	10,0%	10,6%	26,9%	23,7%	13,8%	11,1%	10,2%	14,9%	16,1%	74,1%	21,4%
■ 2009-2010	26,8%	17,5%	15,7%	20,2%	26,2%	20,8%	9,6%	12,8%	9,2%	31,9%	24,7%	14,4%	13,7%	16,1%	13,2%	12,8%	82,3%	23,0%
■ 2010-2011	23,7%	25,3%	13,2%	12,9%	29,3%	25,1%	20,4%	9,0%	12,0%	29,9%	29,2%	12,3%	13,4%	15,0%	12,0%	13,1%	80,0%	25,1%
■ 2011-2012	21,5%	21,5%	16,2%	14,2%	25,9%	21,7%	19,6%	10,7%	11,1%	31,6%	24,5%	12,1%	11,8%	11,4%	10,8%	10,8%	90,1%	23,9%
■ 2012 - 2013	19,8%	19,6%	27,5%	8,5%	21,2%	20,1%	22,9%	15,0%	10,6%	29,3%	25,9%	15,1%	13,0%	10,6%	9,3%	10,6%	85,3%	23,0%

1.14 Aanwezigheid & Onderwijskansarmoede-index

1.14.1 Gemiddelde aanwezigheid

We kunnen voor bovenstaande gegevens hetzelfde herhalen als voor het eerste luik, het zijn binaire (en in zekere zin arbitraire) gegevens. Immers het verschil tussen ‘onvoldoende’ en ‘voldoende’ aanwezig bedraagt in principe maar één halve dag. Een kleuter kan er net ‘in’ of net ‘buiten’ vallen. In die zin geven verschillen in het effectief aantal gevolgde halve dagen bijkomende inzichten in de grootte van de participatiekloof. Een leerkracht in het 1e leerjaar weet, bij wijze van spreken, zo hoeveel onderwijstijd hij/zij bij bepaalde leerlingen heeft ‘goed te maken’. Bepaalde kinderen zullen starten met een surplus, andere met een achterstand.

Onderstaande tabellen houden voor het **schooljaar 2012** rekening met het aantal aantickers wat eveneens een belangrijke voorspeller blijkt van achterstand in de schoolse vordering. Leerlingen die **niet ingeschreven** zijn in het schooljaar X worden **niet meegeteld (in tegenstelling tot de gegevens in het 1^e luik** omdat we daar het kleutertraject per leerling reconstrueerden). Deze gegevens zullen m.a.w. een **positiever beeld** geven dan de **werkelijke verschillen** met rekenschap van de niet-ingeschreven kleuters die na verloop van tijd instromen in het kleuteronderwijs.

Algemeen geldt dat hoe meer aantickers, hoe lager het gemiddeld aantal halve dagen aanwezigheid ongeacht de instapleeftijd. Dit verschil wordt groter voor de kinderen met een vreemde nationaliteit.

Een leerling die **niet aantikt** is in de periode van 2 tot 5 jaar gemiddeld 93 halve dagen méér aanwezig dan een leerling die op **3 kenmerken** aantikt (nl. 1.030 vs 937 halve dagen, die algemeen het slechts scoren op de gemiddelde aanwezigheid). Deze leerlingen beginnen m.a.w. met een gemiddelde “schoolachterstand” van een 2 maand voltijdse schoolgang. In de periode van 3 tot 5 jaar spreken we over een gemiddeld verschil van 85 halve dagen (nl. 881 vs 796 halve dagen) of eveneens een 2 maand voltijds schoollopen. **Binnen** de groep van Belgische kleuters zijn de gemiddelde verschillen respectievelijk 70 halve dagen (nl. 1.032 vs 962 halve dagen) en 65 halve dagen (nl. 883 vs. 818 halve dagen). Voor de andere-EU kleuters bedragen de verschillen respectievelijk 37 halve dagen (nl. 920 vs. 883 halve dagen) en 42 halve dagen (nl. 795 vs. 753 halve dagen). Voor de niet-EU onderdanen tenslotte is het verschil het kleinst nl. 27 halve dagen minder (899 vs 872) en 17 halve dagen minder (758 vs. 741). Daarbij moet opgemerkt dat zij sowieso al minder participeren.

We zien niet alleen zeer grote verschillen binnen de nationaliteitsgroepen; maar ook en vooral **tussen** de nationaliteitsgroepen. We kunnen m.a.w. stellen dat nationaliteits- en aantikkenmerken **elkaar versterken**.

De 2 t.e.m. 5-jarigen Belgische kinderen die niet-aantikken gaan gemiddeld 1.032 halve dagen naar de kleuterschool. De andere EU-kinderen participeren 112 halve dagen minder (nl. 920) en de niet-EU kinderen participeren 133 halve dagen minder (nl. 899). Voor de groep van 3 t.e.m. 5-jarigen zijn de verschillen nagenoeg even groot. De Belgische kleuters gaan nl. 883 halve dagen, de andere EU gaan 88 halve dagen minder (nl. 795) en de andere niet-EU 125 halve dagen minder (nl. 758).

Globaal genomen (ongeacht aantal aantickers) wordt 54% van de participatiekloof bij vreemdelingen opgelopen in de leeftijdsgroep van 2 tot 3 jaar (nl. 179 van de 311 halve achterstandsdagen voor de 2

t.e.m. 5 jarigen). Het probleem situeert zich m.a.w. niet alleen aan het begin van de schoolloopbaan. Dit zou evenwel anders zijn moest de niet-ingeschrevenen worden meegenomen (cfr. luik 1).

Tabel: Aantal aantikkers (2012)

Aantikkers	Totaal			Belg			Niet-Belg EU			Niet-Belg niet-EU		
	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.
0	8,9%	13856	261	8,6%	13111	262	17,5%	635	233	19,8%	110	228
1	10,3%	6705	254	9,4%	5604	257	18,2%	650	230	20,9%	451	221
2	13,0%	4362	244	10,9%	2954	250	20,5%	562	224	22,8%	846	217
3	14,2%	3016	239	11,3%	1758	246	23,6%	510	217	21,3%	748	221
4	11,0%	1103	248	10,3%	804	249	13,5%	103	242	13,0%	196	243
nb	86,2%	1173	76	88,1%	503	68	84,2%	282	87	85,3%	388	77
Totaal	10,5%	30215	254	9,4%	24734	258	20,8%	2742	225	23,0%	2739	217

Tabel: Aantal aantikkers (2012) - 2 jarigen

Aantikkers	Totaal			Belg			Niet-Belg EU			Niet-Belg niet-EU		
	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.
0	35,4%	12491	149	35,2%	12075	149	45,6%	370	125	37,1%	46	141
1	35,5%	5118	148	35,2%	4596	150	39,5%	321	135	39,3%	201	134
2	38,4%	2731	140	37,3%	2112	143	46,1%	268	126	40,5%	351	130
3	37,8%	1702	141	36,2%	1175	144	43,5%	202	130	41,4%	325	131
4	38,6%	731	140	38,3%	552	141	38,3%	59	141	40,0%	120	140
nb	83,7%	267	54	87,2%	143	47	88,7%	55	49	74,2%	69	69
Totaal	36,3%	23040	146	35,6%	20653	148	44,2%	1275	128	41,5%	1112	131

Tabel: Aantal aantikkers (2012) - 3 jarigen

Aantikkers	Totaal			Belg			Niet-Belg EU			Niet-Belg niet-EU		
	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.
0	1,5%	602	284	1,2%	462	285	12,6%	121	241	13,3%	19	240
1	3,9%	670	272	2,8%	437	276	13,1%	133	241	15,9%	100	231
2	7,7%	677	256	5,5%	385	263	15,1%	118	233	17,4%	174	226
3	9,3%	521	248	6,5%	265	256	18,6%	107	222	15,6%	149	231
4	6,3%	169	256	5,7%	115	257	10,8%	24	249	7,1%	30	253
nb	90,0%	278	62	88,5%	115	60	88,8%	71	68	92,9%	92	60
Totaal	3,9%	2917	273	2,6%	1779	278	15,8%	574	233	17,4%	564	228

Tabel: Aantal aantikkers (2012) - 4 jarigen

Aantikkers	Totaal			Belg			Niet-Belg EU			Niet-Belg niet-EU		
	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.
0	1,0%	427	296	0,8%	312	296	9,5%	89	269	17,2%	26	249
1	3,0%	516	286	2,1%	330	289	12,1%	108	261	14,4%	78	253
2	5,7%	515	274	3,3%	242	280	13,7%	102	251	17,4%	171	245
3	7,8%	439	267	4,5%	187	274	18,2%	106	242	15,8%	146	249
4	4,1%	113	274	3,4%	72	276	6,4%	13	269	7,2%	28	268
nb	91,8%	280	67	94,9%	93	55	87,0%	80	87	93,0%	107	61
Totaal	3,0%	2290	287	1,8%	1236	291	14,5%	498	254	17,9%	556	244

Tabel: Aantal aantikkers (2012) - 5 jarigen

Aantikkers	Totaal			Belg			Niet-Belg EU			Niet-Belg niet-EU		
	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	% OA	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.
0	0,9%	336	301	0,7%	262	302	5,9%	55	285	13,8%	19	269
1	2,4%	401	295	1,6%	241	297	10,3%	88	276	15,1%	72	264
2	5,1%	439	286	3,0%	215	290	11,7%	74	268	17,5%	150	259
3	6,4%	354	281	3,2%	131	288	17,7%	95	260	15,1%	128	261
4	3,2%	90	287	3,0%	65	287	3,8%	7	289	4,5%	18	285
nb	81,3%	348	108	84,9%	152	99	75,2%	76	125	81,1%	120	107
Totaal	2,7%	1968	295	1,6%	1066	298	12,2%	395	271	17,7%	507	257

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

1.14.2 Op schoolniveau

In wat volgt gebruiken we de **onderwijskansarmoede-index** (OKI) wat op schoolniveau het aantal aantickers is t.o.v. totale leerlingenpopulatie (m.a.w. schaal van 0 tot 4). We bekijken deze achtereenvolgens op schoolniveau, volgens onderwijsnet en soort gemeente.

We zouden kunnen verwachten dat de belangrijkste tendensen die we bovenaan op **individueel niveau** zagen, zien terugkomen op **schoolniveau** (gezien de schoolsegregatie). Dit zou betekenen dat de leerlingen met een onvolledig kleutertraject voornamelijk terug te vinden zijn in een beperkt aantal scholen. Beleidsmatig wil dit zeggen dat er naar sensibilisering en preventie ook gericht kan gewerkt worden. Desalniettemin blijken de leerlingen ook behoorlijk **gespreid** te zitten. Het gemiddeld aantal OA per school bedraagt in OKI-scholen die zeer weinig leerlingen met achterstandskenmerken hebben (OKI-score <0,5) toch nog 15,5, maar voor zgn. concentratiescholen loopt dit wel op tot gemiddeld 27,8. Eenmaal een OKI boven ≥ 1 (die 28% van de scholen vertegenwoordigen, 29% van de leerlingen en 34,5% van de leerlingen die OA zijn) zien we het %OA ook boven het gemiddelde uitkomen (10,5%); gaande van 11,4% OA tot 19,2% voor scholen met een OKI-score ≥ 3 .

Tabel: OKI (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen	Gem. aantal OA per school
<0,5	1144	143014	13452	259	148	281	293	299	9,4%	50,0%	51,2%	11,8
$\geq 0,5 - < 1$	465	61027	6286	255	147	273	287	295	10,3%	21,3%	20,8%	13,5
$\geq 1 - < 1,5$	229	29765	3383	251	146	267	283	291	11,4%	10,4%	10,3%	14,8
$\geq 1,5 - < 2$	153	20552	2386	248	145	264	278	288	11,6%	7,2%	6,9%	15,6
$\geq 2 - < 2,5$	112	14791	1985	240	142	255	270	279	13,4%	5,2%	5,0%	17,7
$\geq 2,5 - < 3$	94	11961	1632	240	144	255	268	281	13,6%	4,2%	4,2%	17,4
≥ 3	36	5202	1001	235	139	243	261	275	19,2%	1,8%	1,6%	27,8
Totaal	2233	286312	30125	255	147	274	287	295	10,5%	100%	100%	13,5

1.14.3 Volgens onderwijsnet

Het gemiddeld aantal halve dagen aanwezig is het laagst in de scholen van het officieel gesubsidieerd onderwijs (OGO) met een hoge OKI-score. In OKI-scholen van het OGO met een OKI van 3 of meer tellen we gemiddeld 229 halve dagen aanwezigheid t.o.v. 241 in scholen van het gemeenschapsonderwijs (GO!) en 243 in het vrij gesubsidieerd onderwijs. Ook ligt het % OA bij deze OGO-scholen opmerkelijk hoog nl. 21,9% vs. 13,3% in het GO! en 15,5% in het VGO.

Tabel: OKI - GO! (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen
<0,5	71	6635	614	258	151	281	288	298	9,3%	15,5%	18,4%
>= 0,5 - < 1	140	15705	1619	256	152	271	285	294	10,3%	36,8%	36,3%
>= 1 - < 1,5	69	7495	857	251	151	264	282	289	11,4%	17,6%	17,9%
>= 1,5 - < 2	47	5668	711	245	144	261	275	285	12,5%	13,3%	12,2%
>= 2 - < 2,5	38	4701	629	241	145	254	270	276	13,4%	11,0%	9,8%
>= 2,5 - < 3	15	1657	180	247	148	259	272	286	10,9%	3,9%	3,9%
>= 3	6	833	109	241	143	254	268	283	13,1%	2,0%	1,6%
Totaal	386	42694	4719	252	150	268	282	290	11,1%	100%	100%

Tabel: OKI - OGO (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen
<0,5	254	32266	3150	258	149	279	292	297	9,8%	48,4%	51,6%
>= 0,5 - < 1	87	11666	1207	255	148	274	289	294	10,3%	17,5%	17,7%
>= 1 - < 1,5	42	6022	690	250	145	268	281	290	11,5%	9,0%	8,5%
>=1,5 - <2	30	4632	534	248	150	267	280	293	11,5%	7,0%	6,1%
>= 2 - <2,5	25	3582	537	232	142	248	257	270	15,0%	5,4%	5,1%
>=2,5 - < 3	34	5091	777	233	142	248	258	275	15,3%	7,6%	6,9%
>=3	20	3366	737	229	136	239	258	271	21,9%	5,1%	4,1%
Totaal	492	66625	7632	252	147	271	284	292	11,5%	100%	100%

Tabel: OKI - VGO (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen
<0,5	819	104113	9688	260	147	281	294	300	9,3%	58,8%	60,4%
>= 0,5 - < 1	238	33656	3460	254	144	274	288	296	10,3%	19,0%	17,6%
>= 1 - < 1,5	118	16248	1836	251	143	268	285	293	11,3%	9,2%	8,7%
>=1,5 - <2	76	10252	1141	249	143	265	279	288	11,1%	5,8%	5,6%
>= 2 - <2,5	49	6508	819	244	140	259	276	285	12,6%	3,7%	3,6%
>=2,5 - < 3	45	5213	675	243	145	260	275	285	12,9%	2,9%	3,3%
>=3	10	1003	155	243	143	244	263	281	15,5%	0,6%	0,7%
Totaal	1355	176993	17774	256	146	276	290	297	10,0%	100%	100%

1.14.4 Volgens soort gemeente

Het gemiddeld aantal halve dagen aanwezigheid ligt algemeen gesproken het laagst in de grootsteden (nl. 246; waarvan Antwerpen er gemiddeld 244 en Gent 249 telt), gevolgd door het BHG (248), de centrumsteden en rand & taalgrensgemeentes (254) en het hoogst in 'andere gemeentes' (257). Vooral de scholen met een hoge OKI-score (≥ 3) in het BHG doen het goed (nl. 251) en de scholen in de grootsteden doen het minst goed (nl. 227). Binnen het BHG vertegenwoordigen deze scholen met een hoge OKI-score 7,2% van de leerlingen; binnen de grootsteden 10,1% van de leerlingen. Gent scoort in dit segment ook iets lager volgens het gemiddeld aantal halve dagen aanwezigheid dan Antwerpen (nl. 224 vs 228); maar m.b.t. het % OA zien we het omgekeerde (respectievelijk 22,8% en 23,2%). Het OKI-profiel van de scholen is in beide steden evenwel verschillend: Antwerpen telt 13% van zijn leerlingen in de scholen uit het hoogste segment; terwijl dit voor Gent 3,5% is.

Tabel: OKI - Grootsteden (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen
<0,5	15	1943	149	263	155	285	295	302	7,7%	5,2%	6,3%
$\geq 0,5 - < 1$	21	3319	331	255	146	272	287	293	10,0%	8,9%	8,9%
$\geq 1 - < 1,5$	56	8863	944	256	151	275	286	294	10,7%	23,8%	23,6%
$\geq 1,5 - < 2$	43	6879	744	252	153	268	283	292	10,8%	18,5%	18,1%
$\geq 2 - < 2,5$	36	5581	806	237	148	253	264	271	14,4%	15,0%	15,2%
$\geq 2,5 - < 3$	43	6836	1075	234	143	246	260	275	15,7%	18,4%	18,1%
≥ 3	23	3745	866	227	133	231	255	269	23,1%	10,1%	9,7%
Totaal	237	37166	4915	246	148	261	275	285	13,2%	100%	100%

Tabel: OKI - Antwerpen (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen
<0,5	8	814	68	261	154	286	294	301	8,4%	3,2%	5,0%
>= 0,5 - < 1	5	944	102	248	131	263	283	295	10,8%	3,7%	3,1%
>= 1 - < 1,5	34	5639	591	256	151	275	285	294	10,5%	22,0%	21,4%
>=1,5 - <2	28	4488	486	253	152	269	284	292	10,8%	17,5%	17,6%
>= 2 - <2,5	31	4976	713	238	151	253	264	271	14,3%	19,4%	19,5%
>=2,5 - < 3	34	5459	789	236	147	247	262	276	14,5%	21,3%	21,4%
>=3	19	3342	774	228	132	235	257	270	23,2%	13,0%	11,9%
Totaal	159	25662	3523	244	148	259	273	283	13,7%	100%	100%

Tabel: OKI - Gent (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen
<0,5	7	1129	81	264	157	283	295	303	7,2%	9,8%	9,0%
>= 0,5 - < 1	16	2375	229	257	151	274	288	293	9,6%	20,6%	20,5%
>= 1 - < 1,5	22	3224	353	255	151	275	286	294	10,9%	28,0%	28,2%
>=1,5 - <2	15	2391	258	250	154	266	281	292	10,8%	20,8%	19,2%
>= 2 - <2,5	5	605	93	234	134	254	266	274	15,4%	5,3%	6,4%
>=2,5 - < 3	9	1377	286	226	128	243	254	273	20,8%	12,0%	11,5%
>=3	4	403	92	224	134	210	249	263	22,8%	3,5%	5,1%
Totaal	78	11504	1392	249	147	265	279	289	12,1%	100%	100%

Tabel: OKI - Centrumsteden (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen
<0,5	82	10259	918	263	149	283	295	300	8,9%	27,8%	30,4%
>= 0,5 - < 1	75	11853	1233	257	145	278	290	296	10,4%	32,2%	27,8%
>= 1 - < 1,5	51	6910	812	249	143	268	285	293	11,8%	18,7%	18,9%
>=1,5 - <2	35	4668	594	243	134	256	276	287	12,7%	12,7%	13,0%
>= 2 - <2,5	17	1980	314	241	137	249	269	277	15,9%	5,4%	6,3%
>=2,5 - < 3	8	814	109	240	132	257	269	284	13,4%	2,2%	3,0%
>=3	2	377	40	245	130	261	270	287	10,6%	1,0%	0,7%
Totaal	270	36861	4020	254	143	272	287	294	10,9%	100%	100%

Tabel: OKI - BHG (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen
<0,5	2	36	1	270	102	266	282	287	2,8%	0,3%	1,6%
>= 0,5 - < 1	1	83	7	258	153	286	297	297	8,4%	0,6%	0,8%
>= 1 - < 1,5	11	1086	87	262	150	284	293	298	8,0%	8,4%	8,9%
>=1,5 - <2	31	3613	391	251	148	276	284	288	10,8%	27,9%	25,0%
>= 2 - <2,5	32	3386	378	242	143	264	274	280	11,2%	26,1%	25,8%
>=2,5 - < 3	38	3825	386	246	150	266	279	288	10,1%	29,5%	30,6%
>=3	9	929	80	251	155	266	275	289	8,6%	7,2%	7,3%
Totaal	124	12958	1330	248	148	270	280	287	10,3%	100%	100%

Tabel: OKI - Rand & Taal (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen
<0,5	24	3201	358	256	147	280	289	293	11,2%	17,5%	18,6%
>= 0,5 - < 1	57	7796	709	257	154	276	291	295	9,1%	42,6%	44,2%
>= 1 - < 1,5	19	2519	271	252	152	269	280	292	10,8%	13,8%	14,7%
>=1,5 - <2	16	2726	283	250	150	266	279	293	10,4%	14,9%	12,4%
>= 2 - <2,5	9	1621	190	244	142	259	274	293	11,7%	8,9%	7,0%
>=2,5 - < 3	3	320	44	250	117	255	264	278	13,8%	1,8%	2,3%
>=3	1	97	8	244	181	263	236	277	8,2%	0,5%	0,8%
Totaal	129	18280	1863	254	151	273	285	293	10,2%	100%	100%

Tabel: OKI - Andere (2012)

OKI	Aantal scholen	Aantal lln.	Aantal lln. OA	Gem. # halve dagen aanw.	Gem. # halve dagen aanw. 2 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 3 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 4 jarig.	Gem. # halve dagen aanw. 5 jarig.	% OA	Aandeel lln.	Aandeel scholen
<0,5	1021	127575	12026	259	148	281	293	299	9,4%	70,5%	69,3%
>= 0,5 - < 1	311	37976	4006	254	147	271	286	295	10,5%	21,0%	21,1%
>= 1 - < 1,5	92	10387	1269	247	142	259	280	288	12,2%	5,7%	6,2%
>=1,5 - <2	28	2666	374	241	140	255	267	281	14,0%	1,5%	1,9%
>= 2 - <2,5	18	2223	297	240	131	247	271	284	13,4%	1,2%	1,2%
>=2,5 - < 3	2	166	18	242	130	246	263	283	10,8%	0,1%	0,1%
>=3	1	54	7	238	111	248	273	279	13,0%	0,0%	0,1%
Totaal	1473	181047	17997	257	147	276	290	297	9,9%	100%	100%

1.15 Multivariaat analyses

De **eerste reeks modellen** gaan over de kans om **niet-ingeschreven** te zijn voor het schooljaar 2014. We doen dit **Vlaanderenbreed** en afzonderlijk voor **Antwerpen** en **Gent**.

De gehanteerde modellen betreffen hiërarchische logistische regressiemodellen waarbij de verschillende afhankelijke variabelen stap voor stap worden ingebracht. Deze variabelen zijn:

- Op individueel niveau:
 - o Geslacht (stap 1)
 - o Leeftijd (stap 2)
 - o Nationaliteit (stap 3)
- Boven-schoolsniveau (stap 4):
 - o LOP-gebied (Ja/Neen)
 - o Soort gemeente

Het model voor **Vlaanderen** verklaart 12,3% van de variantie ($R^2 = 0,123$). Het model voor Antwerpen en Gent verklaart 4% en 7,7% wat betekent dat er nog meer **ongemeten**, maar wel bepalende **factoren** zijn om 'niet-ingeschreven' te zijn (bv. huisonderwijs, ziekte, enz.).

Voor Vlaanderen valt op dat: meisjes, onder controle van alle variabelen in het model, een hogere kans hebben om niet-ingeschreven te zijn dan jongens en dat de kans op niet-ingeschreven te zijn afneemt naarmate de kleuter ouder wordt en dat kleuters met een vreemde nationaliteit algemeen gesproken meer kans maken om niet-ingeschreven te zijn. Dit geldt niet voor kleuters met de Marokkaanse en Turkse nationaliteit, maar des te meer voor kleuters met Indische en Chinese nationaliteit (alhoewel numeriek minder belangrijk). Ook kleuters met een niet Belgische EU-nationaliteit hebben 4 keer meer kans om niet-ingeschreven te zijn. Dit geldt in mindere mate voor Russische kinderen, onderdanen van ex-Joegoslavië en de MOE-landen. De categorie vluchtelingen/staatlozen scoren het best van de kleuters met een vreemde nationaliteit. Een kleuter die woont in een LOP-gebied heeft minder kans om niet-ingeschreven te zijn. Van de groot- en centrumsteden hebben kleuters die in Antwerpen wonen de hoogste kans om niet-ingeschreven te zijn, gevolgd door Oostende, Gent en de rand-en taalgrensgemeentes .

Voor het **Antwerps** model valt op dat: meisjes, onder controle van alle variabelen in het model, een hogere kans hebben om niet-ingeschreven te zijn dan jongens en dat leeftijd niet langer significant is. Kleuters met de Marokkaanse en Turkse 'roots' hebben een significant lagere kans om niet-ingeschreven te zijn (m.a.w. meer kans hebben om wél ingeschreven te zijn en het m.a.w. goed doen). Dit geldt in mindere mate ook voor de vluchtelingen/staatlozen. Vooral de Indische en in mindere mate de kleuters met Chinese nationaliteit vallen in negatieve zin op.

Voor het **Gents** model valt op dat: geslacht niet langer significant is en dat de kans op niet-ingeschreven te zijn afneemt naarmate de kleuter ouder wordt. Bepaalde nationaliteitsgroepen zijn zo beperkt aanwezig dat het model aan stabiliteit inboet en we m.a.w. moeten voorzichtig zijn in de vaststellingen; maar wat wel opvalt is het slechter resultaat voor de MOE-onderdanen.

De **tweede reeks modellen** betreft de kans om **onvoldoende aanwezig** te zijn voor het schooljaar 2012. We doen dit andermaal **Vlaanderenbreed** en afzonderlijk voor **Antwerpen** en **Gent**. De 2-jarigen werden niet mee opgenomen in het model.

De gehanteerde modellen betreffen hiërarchische logistische regressiemodellen waarbij de verschillende afhankelijke variabelen stap voor stap worden ingebracht. Deze variabelen zijn:

- Op individueel niveau:
 - o Geslacht (stap 1)
 - o Leeftijd (stap 2)
 - o Nationaliteit (stap 3)
 - o Gecombineerde leerlingenkenmerken (stap 4)
 - o Schoolwijziging (stap 5): geoperationaliseerd als verandering van schoolnummer tijdens het kleuteronderwijs
- Op schoolniveau:
 - o Onderwijskansarmoede-index (OKI) wat op schoolniveau het aantal aantickers is t.o.v. totale leerlingenpopulatie (m.a.w. schaal van 0 tot 4) ingedeeld volgens percentielgrenzen gaande van zgn. “concentratiescholen van achterstandskenmerken” (>P75) tot “concentratiescholen van leerlingen zonder achterstandskenmerken” (<P25). (stap 6)
 - o Onderwijsnet (stap 7)
- Boven-schoolsniveau (stap 8):
 - o LOP-gebied (Ja/Neen)
 - o Soort gemeente

Het model voor **Vlaanderen** verklaart 24,7% van de variantie. Het model voor Antwerpen en Gent verklaart 19,8% en 31,7%.

Voor Vlaanderen valt op dat: geslacht, onder controle van alle variabelen van het model, niet significant is en de kans op OA afneemt met het ouder worden en dat we met betrekking tot nationaliteit dezelfde tendensen zien als in het model om niet-ingeschreven te zijn. De aantickers op OPLM+TNN hebben de hoogste kans op OA en aantickers op studietoelage (STT) hebben het minste kans van alle leerlingenkenmerken (wat een indicatie kan zijn dat het verbinden van aanwezigheidsvoorwaarden aan studietoelage een gunstig effect heeft op OA). Hoe hoger de OKI van de school, hoe meer kans op OA (wat een indicatie van een groepseffect is: nl. dat kleuter x niet naar school gaat omdat kleuter y van dezelfde school ook niet gaat). Het onderwijsnet OGO scoort het minst goed op OA. Een kleuter die school loopt in een LOP-gebied heeft minder kans om OA te zijn. Een kleuter die in Oostende, Brugge, Roeselare, Leuven, Gent en Antwerpen naar school gaat, heeft meer kans op OA. Een kleuter die in een school in Turnhout, BHG of rand & taalgrensgemeentes ingeschreven is, heeft significant minder kans op OA.

Voor het **Antwerps** model valt op dat het grosso modo overeenstemt met het Vlaams model , behalve voor de volgende variabelen: jongens hebben, onder controle van alle variabelen in het model, een hogere kans op OA dan meisjes. De aantikkenmerken zijn minder doorslaggevend voor de kans op OA.

Voor het **Gents** model valt op dat: het grosso modo overeenstemt met het Vlaams model maar nationaliteit een belangrijker element is in de kans op OA dan elders (vooral i.v.m. Antwerpen en in mindere mate Vlaanderenbreed (cfr. verklaarde variantie in stap 3)). Het eerder beperkt aantal observaties (n= 9010) noopt ons andermaal om voorzichtig te zijn in onze uitspraken over dit model.

Tabel 3: Hiërarchische logistische regressie van de kans om niet-ingeschreven te zijn, N= 229319

		Aantal	Stap 1			Stap 2			Stap 3			Stap 4		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje=ref.)	111973	-,311	,000	,733	-,311	,000	,733	-,328	,000	,720	-,335	,000	,715
Leeftijd		229319				,103	,000	1,108	,093	,000	1,098	,090	,000	1,095
Nationaliteit	Belg (=ref.)	207769								0,000			,000	
	Niet-Belg-EU	9207							1,890	0,000	6,616	1,490	,000	4,438
	Niet-Belg-niet-EU	3715							1,583	,000	4,871	1,106	,000	3,021
	Chinees	178							2,308	,000	10,057	1,824	,000	6,194
	Ex-Joegoslavië	673							1,536	,000	4,648	1,102	,000	3,010
	Indisch	308							3,435	,000	31,022	2,852	,000	17,326
	Marokk. & Turk.	1470							,824	,000	2,279	,121	,495	1,128
	MOE-andere	2540							1,533	,000	4,631	1,077	,000	2,936
	MOE-Bulg. & Roem.	1965							1,567	,000	4,791	1,298	,000	3,662
	Russisch	430							1,398	,000	4,048	1,344	,000	3,833
	Vluchtel./Staatsl.	1064							1,157	,000	3,180	,808	,000	2,245
LOP	Ja (nee= ref.)	96924										-,175	,006	,839
Soort gemeente (woonplaats)	Andere	149672											0,000	

			Stap 1			Stap 2			Stap 3			Stap 4		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	Aalst	2994										-,058	,814	,944
	Antwerpen	23069										1,988	,000	7,304
	Brugge	3399										,318	,117	1,375
	Genk	2333										,149	,566	1,160
	Gent	9636										,726	,000	2,067
	Hasselt	2359										,521	,015	1,684
	Kortrijk	2631										,576	,004	1,779
	Leuven	3276										,945	,000	2,573
	Mechelen	3600										,279	,144	1,322
	Oostende	1902										,959	,000	2,608
	Roeselare	2147										-,027	,924	,973
	Sint-Niklaas	2917										,482	,013	1,620
	Turnhout	1499										-,345	,312	,708
	R&T	17885										1,401	,000	4,061
Constant			-4,089	0,000	,017	-4,206	0,000	,015	-4,536	0,000	,011	-5,049	0,000	,006
Pseudo R ²			0,002			0,003			0,063			0,123		

Tabel 4: Hiërarchische logistische regressie van de kans om niet-ingeschreven te zijn in Antwerpen, N= 23069

		Aantal	Stap 1			Stap 2			Stap 3		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje= ref.)	11246	-,739	,000	,477	-,740	,000	,477	-,756	,000	,470
Leeftijd		23069				,054	,089	1,055	,051	,113	1,052
Nationaliteit	Belg (=ref.)	17855								,000	
	Niet-Belg-EU	2150							,164	,086	1,178
	Niet-Belg-niet-EU	950							-,050	,739	,951
	Chinees	52							,843	,055	2,324
	Ex-Joegoslavië	197							,029	,925	1,030
	Indisch	132							2,451	,000	11,602
	Marokk. & Turk.	602							-,904	,001	,405
	MOE-andere	562							-,617	,013	,540
	MOE-Bulg. & Roem.	267							-,463	,175	,630
	Russisch	53							,111	,852	1,118
	Vluchtel./Staatsl.	249							-,695	,071	,499
Constant			-2,543	0,000	,079	-2,604	0,000	,074	-2,612	0,000	,073
Pseudo R ²			,019			,019			,040		

Tabel 5: Hiërarchische logistische regressie van de kans om niet-ingeschreven te zijn in Gent, N= 9636

		Aantal	Stap 1			Stap 2			Stap 3		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje= ref.)	4708	-,045	,798	,956	-,044	,803	,957	-,083	,639	,921
Leeftijd		9636				,243	,011	1,276	,246	,011	1,279
Nationaliteit	Belg (=ref.)	8307								,000	
	Niet-Belg-EU	212							1,561	,000	4,762
	Niet-Belg-niet-EU	263							1,185	,002	3,271
	Chinees	7							-16,619	,999	,000
	Ex-Joegoslavië	18							-16,533	,999	,000
	Indisch	20							3,683	,000	39,785
	Marokk. & Turk.	135							,481	,505	1,618
	MOE-andere	219							1,973	,000	7,192
	MOE-Bulg. & Roem.	399							1,426	,000	4,163
	Russisch	23							3,106	,000	22,338
	Vluchtel./Staatsl.	33							-16,521	,998	,000
Constant			-4,240	,000	,014	-4,536	,000	,011	-4,930	,000	,007
Pseudo R ²			,000			,005			,077		

Tabel 6: Hiërarchische logistische regressie van de kans om onvoldoende aanwezig te zijn (exclusief 2-jarigen) , N= 223860

		Stap 1			Stap 2			Stap 3		
		B	Sig.	Exp(B)	B	B	B	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Meisje (= ref.)									
	Jongen	,015	,521	1,016	,015	,541	1,015	,018	,467	1,018
Leeftijd					,196	,000	1,216	,189	,000	1,208
Nationaliteit	Belg (=ref.)								,000	
	Niet-Belg-EU							1,823	,000	6,191
	Niet-Belg-niet-EU							2,415	,000	11,193
	Chinees							2,735	,000	15,412
	Ex-Joegoslavië							3,059	,000	21,309
	Indisch							3,041	,000	20,936
	Marokk. & Turk.							1,700	,000	5,473
	MOE-andere							2,382	,000	10,824
	MOE-Bulg. & Roem.							2,764	,000	15,862
	Russisch							2,801	,000	16,456
	Vluchtel./Staatsl.							2,127	,000	8,387
Constant		-3,416	,000	,033	-3,625	,000	,027	-4,103	,000	,017
Pseudo R ²		,000			,003			,125		

		Aantal	Stap 4			Stap 5			Stap 6			Stap 7		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje=ref.)	114326	,051	,053	1,052	,044	,095	1,045	,043	,099	1,044	,042	,115	1,043
Leeftijd			,235	,000	1,264	,237	,000	1,267	,236	,000	1,266	,236	,000	1,266
Nationaliteit	Belg (=ref.)	204331		,000			,000			,000			,000	
	Niet-Belg-EU	8434	1,227	,000	3,412	1,216	,000	3,372	1,205	,000	3,337	1,142	,000	3,133
	Niet-Belg-niet-EU	3736	1,296	,000	3,653	1,279	,000	3,593	1,280	,000	3,597	1,186	,000	3,274
	Chinees	117	1,809	,000	6,104	1,825	,000	6,200	1,807	,000	6,091	1,678	,000	5,354
	Ex-Joegoslavië	857	1,855	,000	6,392	1,859	,000	6,415	1,855	,000	6,391	1,739	,000	5,694
	Indisch	210	1,987	,000	7,291	1,957	,000	7,079	1,995	,000	7,356	1,840	,000	6,294
	Marokk. & Turk.	1520	,718	,000	2,051	,689	,000	1,992	,664	,000	1,943	,591	,000	1,806
	MOE-andere	1905	1,395	,000	4,033	1,402	,000	4,062	1,402	,000	4,062	1,251	,000	3,493
	MOE-Bulg. & Roem.	1350	1,669	,000	5,307	1,661	,000	5,263	1,658	,000	5,248	1,518	,000	4,563
	Russisch	638	1,643	,000	5,173	1,646	,000	5,184	1,659	,000	5,252	1,510	,000	4,525
	Vluchtel./Staatsl.	762	1,101	,000	3,006	1,091	,000	2,977	1,081	,000	2,947	,967	,000	2,630
Aantikker	Geen aantikker (=ref.)	120769		,000			,000			,000			,000	
	Alleen BU	20197	,643	,000	1,902	,534	,000	1,705	,535	,000	1,707	,573	,000	1,774
	Alleen OPLM	10528	1,209	,000	3,350	1,216	,000	3,372	1,206	,000	3,340	1,199	,000	3,315

		Aantal	Stap 4			Stap 5			Stap 6			Stap 7		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	Alleen STT	12048	,073	,408	1,076	,083	,350	1,086	,084	,343	1,087	,069	,434	1,072
	Alleen TNN	7934	1,366	,000	3,918	1,335	,000	3,801	1,323	,000	3,756	1,462	,000	4,315
	BU+TNN	6575	1,413	,000	4,110	1,250	,000	3,491	1,248	,000	3,484	1,463	,000	4,317
	OPLM+BU	4061	1,685	,000	5,390	1,551	,000	4,715	1,541	,000	4,669	1,553	,000	4,727
	OPLM+STT	4963	,681	,000	1,975	,661	,000	1,937	,653	,000	1,922	,630	,000	1,878
	OPLM+STT+BU	3765	1,008	,000	2,741	,841	,000	2,319	,834	,000	2,303	,830	,000	2,293
	OPLM+TNN	3818	2,054	,000	7,796	1,998	,000	7,375	1,992	,000	7,332	2,062	,000	7,864
	OPLM+TNN+BU	6376	2,072	,000	7,944	1,896	,000	6,657	1,870	,000	6,490	1,965	,000	7,135
	OPLM+TNN+STT	2560	,676	,000	1,967	,602	,000	1,826	,600	,000	1,823	,645	,000	1,905
	OPLM+TNN+STT+BU	8173	1,091	,000	2,976	,899	,000	2,457	,863	,000	2,371	,919	,000	2,506
	STT+BU	4889	,511	,000	1,667	,366	,001	1,442	,364	,001	1,439	,379	,001	1,460
	STT+TNN	2147	,478	,001	1,612	,415	,003	1,514	,421	,003	1,523	,480	,001	1,616
	STT+TNN+BU	4015	,687	,000	1,989	,507	,000	1,660	,496	,000	1,643	,637	,000	1,890
	nb	1042	5,846	,000	345,735	5,712	,000	302,465	5,716	,000	303,830	5,879	,000	357,458
OKI-school	<P25	53170					,000			,000			,000	
	P25-75	111790				,126	,005	1,135	,115	,011	1,122	,168	,000	1,183
	>P75	57227				,344	,000	1,410	,301	,000	1,352	,502	,000	1,651
	Nb (BuO)	1673				1,489	,000	4,432	1,465	,000	4,326	1,557	,000	4,745

		Aantal	Stap 4			Stap 5			Stap 6			Stap 7		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Net	VGO	138534								,000			,000	
	GO!	33535							,126	,001	1,134	,147	,000	1,159
	OGO	51791							,330	,000	1,391	,334	,000	1,396
LOP	Ja (nee= ref.)	100463										-,239	,000	,787
Soort gemeente (school)	Andere	141481											,000	
	Aalst	2873										-,258	,041	,773
	Antwerpen	20134										,130	,019	1,139
	Brugge	3544										,367	,003	1,444
	Genk	2227										-,064	,649	,938
	Gent	9010										,215	,002	1,239
	Hasselt	2617										-,100	,474	,905
	Kortrijk	2749										-,134	,332	,875
	Leuven	3646										,252	,016	1,287
	Mechelen	3183										-,090	,435	,914
	Oostende	1868										,508	,000	1,662
	Roeselare	2132										,290	,034	1,336
	Sint-Niklaas	2691										,128	,274	1,136
Turnhout	1385										-,306	,088	,737	

			Stap 4			Stap 5			Stap 6			Stap 7		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	R&T	14236										-,497	,000	,608
	BHG	10084										-,649	,000	,522
Constant			-4,817	,000	,008	-4,951	,000	,007	-5,034	,000	,007	-5,006	,000	,007
Pseudo R ²			,237			,240			,242			,247		

Tabel 7: Hiërarchische logistische regressie van de kans om onvoldoende aanwezig te zijn in Antwerpen (exclusief 2-jarigen) , N= 20064

		Stap 1			Stap 2			Stap 3		
		B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje= ref.)	,168	,002	1,183	,166	,002	1,181	,162	,004	1,176
Leeftijd					,122	,000	1,130	,116	,001	1,124
Nationaliteit	Belg (=ref.)								,000	
	Niet-Belg-EU							1,270	,000	3,561
	Niet-Belg-niet-EU							1,452	,000	4,272
	Chinees							2,724	,000	15,234
	Ex-Joegoslavië							1,837	,000	6,280
	Indisch							2,063	,000	7,872
	Marokk. & Turk.							,849	,000	2,337
	MOE-andere							1,091	,000	2,978
	MOE-Bulg. & Roem.							2,042	,000	7,705
	Russisch							2,283	,000	9,806
	Vluchtel./Staatsl.							1,598	,000	4,943
Constant		-2,625	0,000	,072	-2,753	0,000	,064	-3,221	0,000	,040
Pseudo R ²		0,001			0,003			0,084		

			Stap 4			Stap 5			Stap 6		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje= ref.)	10166	,196	,001	1,217	,196	,001	1,217	,167	,004	1,181
Leeftijd			,144	,000	1,155	,143	,000	1,154	,131	,000	1,140
Nationaliteit	Belg (=ref.)	15578		,000			,000			,000	
	Niet-Belg-EU	1731	,914	,000	2,495	,889	,000	2,433	,859	,000	2,361

			Stap 4			Stap 5			Stap 6		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	Niet-Belg-niet-EU	903	,681	,000	1,977	,661	,000	1,936	,661	,000	1,937
	Chinees	40	2,045	,000	7,732	2,049	,000	7,760	1,892	,000	6,635
	Ex-Joegoslavië	204	1,118	,000	3,058	1,100	,000	3,004	1,075	,000	2,929
	Indisch	67	1,324	,000	3,759	1,297	,000	3,658	1,446	,000	4,247
	Marokk. & Turk.	614	,298	,044	1,347	,284	,055	1,329	,213	,156	1,238
	MOE-andere	524	,457	,002	1,579	,452	,002	1,571	,408	,006	1,504
	MOE-Bulg. & Roem.	201	1,218	,000	3,379	1,196	,000	3,307	1,069	,000	2,911
	Russisch	74	1,529	,000	4,616	1,514	,000	4,543	1,472	,000	4,358
	Vluchtel./Staatsl.	198	,993	,000	2,700	,963	,000	2,620	,912	,000	2,490
Aantikker	Geen aantikker (=ref.)	2230		,000			,000			,000	
	Alleen BU	4497	-,165	,231	,848	-,280	,053	,756	-,328	,023	,720
	Alleen OPLM	247	,230	,455	1,258	,187	,546	1,205	,127	,682	1,136
	Alleen STT	243	-1,192	,044	,304	-1,219	,040	,296	-1,228	,039	,293
	Alleen TNN	442	1,010	,000	2,745	,935	,000	2,548	1,020	,000	2,772
	BU+TNN	1283	,785	,000	2,193	,635	,000	1,887	,650	,000	1,916
	OPLM+BU	1089	,793	,000	2,210	,639	,000	1,895	,532	,001	1,702
	OPLM+STT	146	-,652	,272	,521	-,672	,259	,511	-,690	,248	,502
	OPLM+STT+BU	1271	-,272	,164	,762	-,441	,029	,644	-,534	,008	,586

			Step 4			Step 5			Step 6		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	OPLM+TNN	350	1,491	,000	4,442	1,339	,000	3,815	1,283	,000	3,606
	OPLM+TNN+BU	2206	1,280	,000	3,597	1,108	,000	3,028	,954	,000	2,597
	OPLM+TNN+STT	213	-,207	,586	,813	-,353	,356	,703	-,431	,261	,650
	OPLM+TNN+STT+BU	3133	,335	,013	1,398	,158	,269	1,172	-,030	,833	,970
	STT+BU	1413	-,371	,059	,690	-,524	,010	,592	-,574	,005	,563
	STT+TNN	151	-,514	,323	,598	-,606	,246	,546	-,654	,213	,520
	STT+TNN+BU	1067	-,009	,960	,991	-,180	,350	,835	-,191	,320	,826
	nb	153	3,992	,000	54,181	3,812	,000	45,229	3,921	,000	50,459
OKI-school	P25-75 (=ref.)	2290					,000			,001	
	>P75	17601				,686	,000	1,987	,523	,000	1,686
	Nb (BuO)	243				1,072	,000	2,923	,699	,012	2,012
Net	VGO (=ref.)	9645								,000	
	GO!	1711							,108	,378	1,114
	OGO	8778							,957	,000	2,605
	Constant		-3,560	,000	,028	-4,057	,000	,017	-4,316	,000	,013
	Pseudo R ²		0,167			0,171			0,198		

Tabel 8: Hiërarchische logistische regressie van de kans om onvoldoende aanwezig te zijn in Gent (exclusief 2-jarigen) , N= 9010

		Stap 1			Stap 2			Stap 3		
		B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje=ref.)	-,090	,334	,914	-,089	,339	,915	-,062	,537	,940
Leeftijd					,161	,006	1,175	,179	,004	1,196
Nationaliteit	Belg (=ref.)								,000	
	Niet-Belg-EU							1,950	,000	7,030
	Niet-Belg-niet-EU							1,799	,000	6,046
	Chinees							2,855	,020	17,380
	Ex-Joegoslavië							2,217	,000	9,177
	Indisch							2,874	,000	17,710
	Marokk. & Turk.							1,412	,000	4,105
	MOE-andere							2,981	,000	19,711
	MOE-Bulg. & Roem.							2,892	,000	18,026
	Russisch							2,115	,000	8,286
	Vluchtel./Staatsl.							-17,668	,998	,000
Constant		-2,822	0,000	,059	-2,995	,000	,050	-3,690	,000	,025
Pseudo R ²		0,000			0,003			0,196		

		Aantal	Stap 4			Stap 5			Stap 6		
			B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Geslacht	Jongen (Meisje=ref.)	4521	-,056	,600	,946	-,079	,458	,924	-,079	,459	,924
Leeftijd			,224	,001	1,251	,226	,001	1,254	,228	,001	1,256
Nationaliteit	Belg (=ref.)	7959		,000			,000			,000	
	Niet-Belg-EU	144	1,243	,000	3,467	1,177	,000	3,244	1,181	,000	3,259
	Niet-Belg-niet-EU	199	1,004	,000	2,729	,954	,000	2,597	,946	,000	2,574
	Chinees	3	2,220	,088	9,211	2,149	,106	8,576	2,145	,106	8,543
	Ex-Joegoslavië	19	1,397	,020	4,044	1,340	,025	3,817	1,353	,024	3,867
	Indisch	14	2,212	,000	9,130	2,142	,000	8,515	2,105	,000	8,205
	Marokk. & Turk.	122	,891	,005	2,437	,861	,007	2,365	,861	,007	2,365
	MOE-andere	179	2,029	,000	7,606	1,961	,000	7,105	1,947	,000	7,010
	MOE-Bulg. & Roem.	319	1,893	,000	6,639	1,821	,000	6,176	1,815	,000	6,139
	Russisch	25	1,484	,005	4,409	1,413	,007	4,110	1,415	,007	4,117
	Vluchtel./Staatsl.	27	-18,276	,998	,000	-18,336	,998	,000	-18,316	,998	,000
Aantikker	Geen aantikker (=ref.)	2686		,000			,000			,000	
	Alleen BU	2139	,588	,010	1,801	,642	,011	1,900	,652	,010	1,920
	Alleen OPLM	161	1,619	,000	5,050	1,664	,000	5,278	1,669	,000	5,309
	Alleen STT	193	-,912	,371	,402	-,848	,407	,428	-,848	,407	,428

		Stap 4				Stap 5			Stap 6		
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	Alleen TNN	165	1,490	,000	4,436	1,621	,000	5,059	1,634	,000	5,124
	BU+TNN	366	1,497	,000	4,467	1,523	,000	4,584	1,535	,000	4,640
	OPLM+BU	342	1,693	,000	5,436	1,720	,000	5,585	1,729	,000	5,634
	OPLM+STT	81	,065	,949	1,067	,165	,872	1,179	,167	,871	1,181
	OPLM+STT+BU	336	1,488	,000	4,430	1,464	,000	4,323	1,473	,000	4,360
	OPLM+TNN	108	2,660	,000	14,291	2,744	,000	15,551	2,745	,000	15,565
	OPLM+TNN+BU	603	2,194	,000	8,972	2,178	,000	8,830	2,189	,000	8,923
	OPLM+TNN+STT	69	,332	,658	1,393	,389	,607	1,476	,384	,613	1,468
	OPLM+TNN+STT+BU	852	,950	,000	2,587	,895	,001	2,448	,913	,001	2,491
	STT+BU	462	,293	,462	1,341	,304	,462	1,356	,309	,456	1,362
	STT+TNN	51	,966	,198	2,626	1,047	,166	2,850	1,047	,166	2,849
	STT+TNN+BU	346	,597	,089	1,817	,591	,111	1,805	,610	,101	1,840
	nb	50	6,088	,000	440,483	6,041	,000	420,211	6,046	,000	422,433
OKI-school	<P25 (=ref.)	284					,000			,000	
	P25-75	5133				16,568	,994		16,578	,994	
	>P75	3417				17,050	,994		17,077	,994	
	Nb (BuO)	176				18,664	,994		18,709	,994	
Net	VGO (=ref.)	4890								,725	

		Stap 4			Stap 5			Stap 6			
		Aantal	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
	GO!	934							,031	,886	1,031
	OGO	3186							-,086	,457	,918
	Constant		-4,640	,000	,010	-21,582	,993	,000	-21,586	,993	,000
	Pseudo R ²		0,304			0,317			0,317		

2.1 Wie doet het goed?

2.1.1 Welke gemeentes met hoge OKI doen het goed?

In **bijlage** zijn er geografische **kaartjes** te vinden met aantal & aandeel 'niet ingeschreven' en 'onvoldoende aanwezige' kleuters per gemeente. Boeiender (bv. naar gehanteerde methodieken die in het kwalitatief luik aan bod komen) wordt het als we gemeentes bekijken in functie van het onderwijscliënteel. We gaan met andere woord op zoek naar gemeentes die een hoge OKI combineren met een laag % OA. We stellen deze gegevens grafisch voor door enerzijds een **plot** van het % OA en OKI (tss 0 en 4). Via de twee boxplotten die bovenaan en rechts op de pagina staan, kan grafisch de plot in 4 delen worden gedeeld mbh van de mediaan-streep (dikke streep door de boxplot die 50% van de observaties weergeeft): enerzijds gemeentes die hoog scoren op de OKI maar laag in % OA (de "goede") en vice versa (de "slechte"); en gemeentes die hoog scoren op OKI en %OA en omgekeerd (de "normale").

Zo maakt onderstaande plot duidelijk dat het gros van de gemeentes op een kluitje liggen en dat behoorlijk wat gemeentes van het BHG een hoge OKI combineren met een laag %OA.

Om het iets meer overzichtelijk te maken, bekijken we het per **soort gemeente**.

Beginnen doen we met de **groot- en centrumsteden**. In de **grafiek** ordenen we het %OA en OKI% (OKI/4; dwz. dat bij 100% alle leerlingen aantikken op al de 4 leerlingenkenmerken; bij 50% gemiddeld alle leerlingen aantikken op 2 leerlingenkenmerken).

Hieruit blijkt dat de verhouding tussen OKI en %OA beter ligt in de centrumsteden Genk en Mechelen dan in Gent. M.a.w. beide centrumsteden hebben een hoger OKI en een lager %OA dan Gent. Antwerpen combineert de hoogste OKI met het hoogste %OA. Oostende werd al eerder vernoemd als een centrumstad met een hoog % OA. Dat blijft, maar het heeft ook de 5^e hoogste OKI. Voor Leuven gaat dit veel minder op. Voor Roeselare en Brugge valt op dat ze de laagste OKI hebben van alle groot- en centrumsteden, maar zeker niet het laagste %OA.

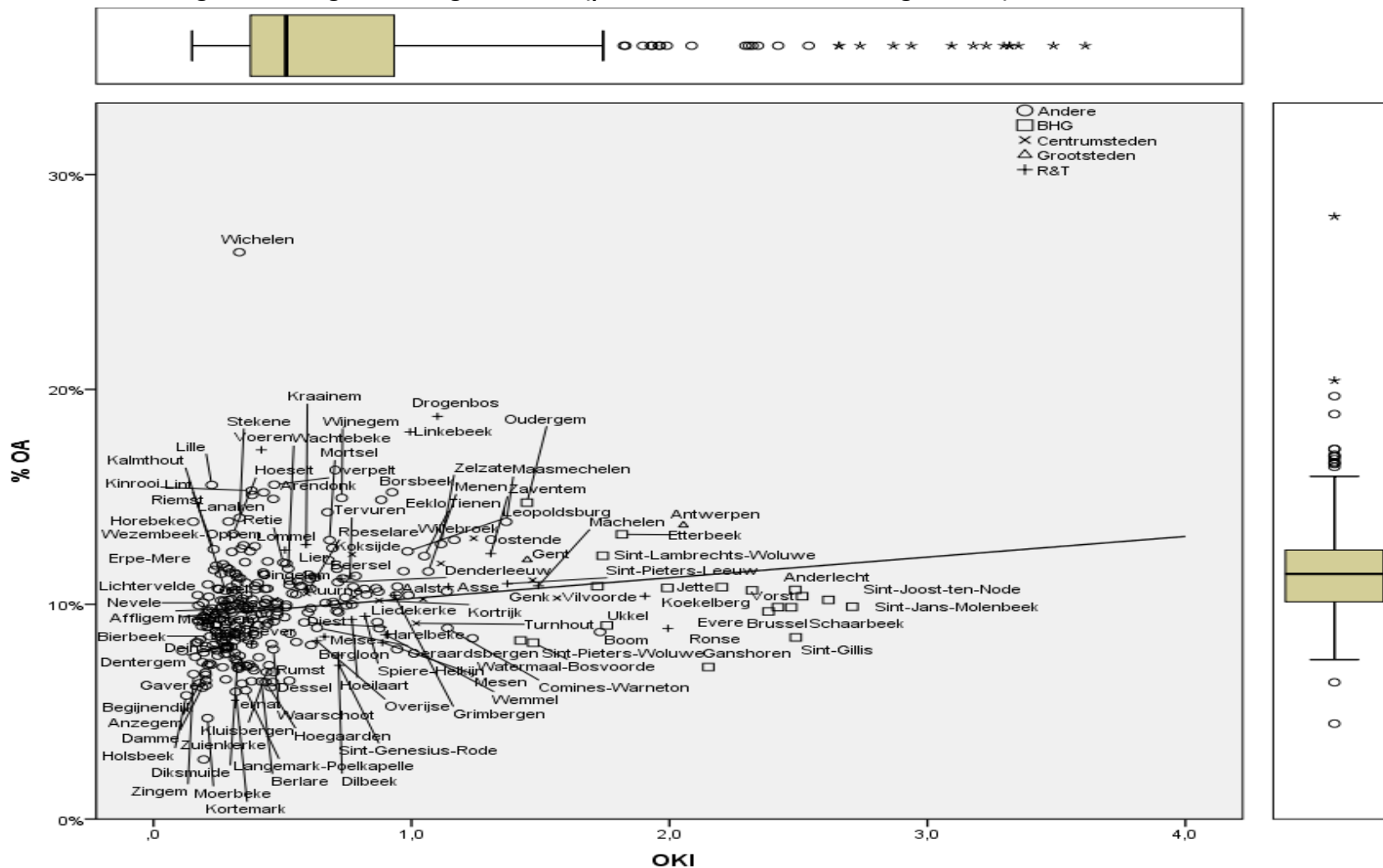
De plot van de groot- en centrumsteden bevestigt dit maar verduidelijkt nog verder de bijzondere positie van Turnhout t.o.v. Aalst, Sint-Niklaas en Oostende. Ongeveer dezelfde OKI; maar een %OA dat begint met 9,1% (Turnhout) tot 13,1% (Oostende).

Voor het **BHG** valt op dat Sint-Jans- Molenbeek en bijzondere hoge OKI (67,7%) combineert met een relatief laag %OA (9,9%). Maar dit is zo voor het gros van de gemeentes van het BHG. In die zin is het gemakkelijker te focussen op de minst goede; dat is klaar en duidelijk Oudergem (dat met een OKI van 36,2% en een %OA van 14,7% en m.a.w. slechter scoort dan Antwerpen ondanks het verschil in OKI).

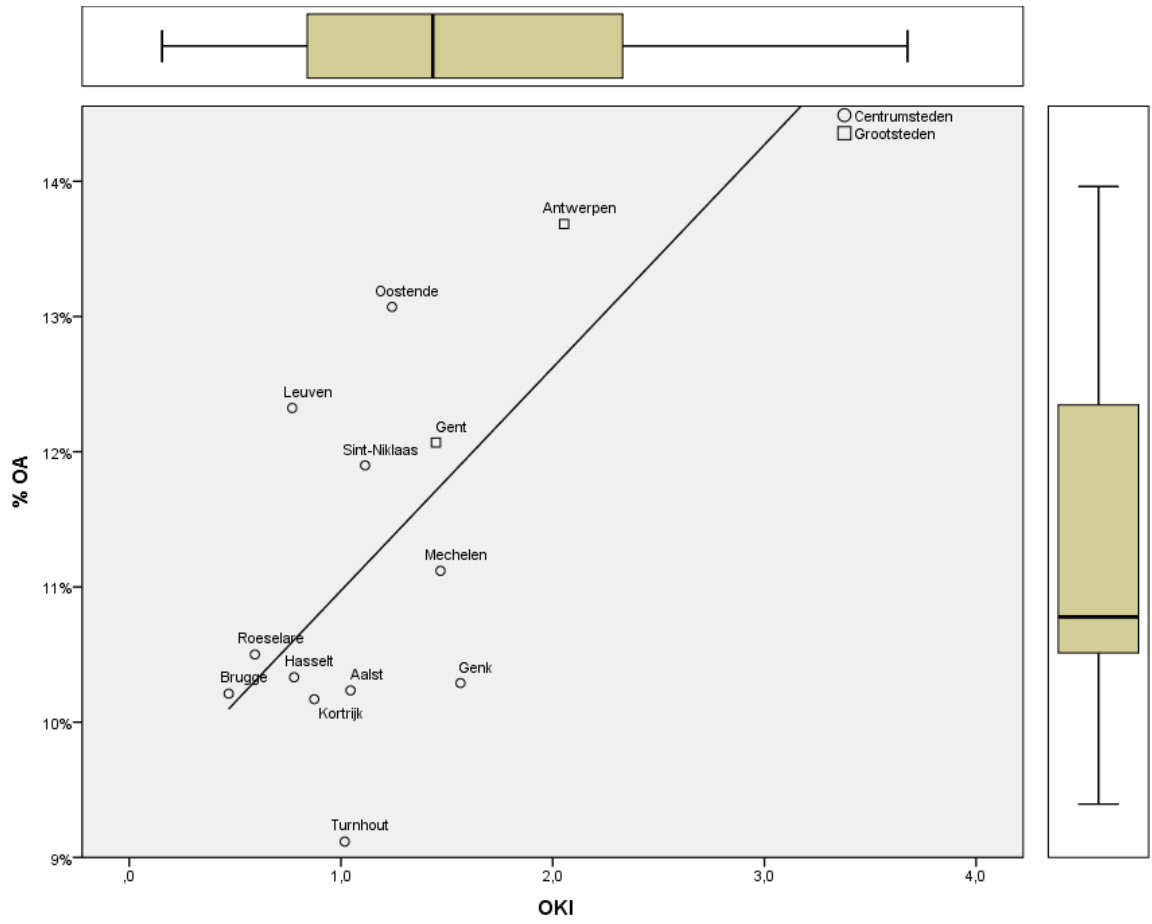
Vilvoorde, maar vooral Ronse scoort van de **Rand & Taalgrensgemeentes** hoog op OKI, maar laag op %OA. De boxplot geeft aan dat Drogenbos, Linkebeek en Voeren stevige 'outliers' (of buitenbeentjes) zijn op het vlak van %OA (18,8%; 18% en 17,2%) zonder daar veel OKI tegenover te zetten.

De categorie '**andere gemeentes**' is te uitgebreid om overzichtelijk te plotten. In een tweede plot maken we daarom een selectie van het percentiel 75 van de gemeentes met de hoogste OKI. Vervolgens kunnen we bekijken welke 'andere gemeentes' het uit deze selectie goed doen. De gemeente Boom uit de provincie Antwerpen valt op door zijn hoge OKI en laag %OA (nl. 43% en 9%). Verder valt gemeente De Panne uit West-Vlaanderen in positieve zin op (nl. 31% en 8%).

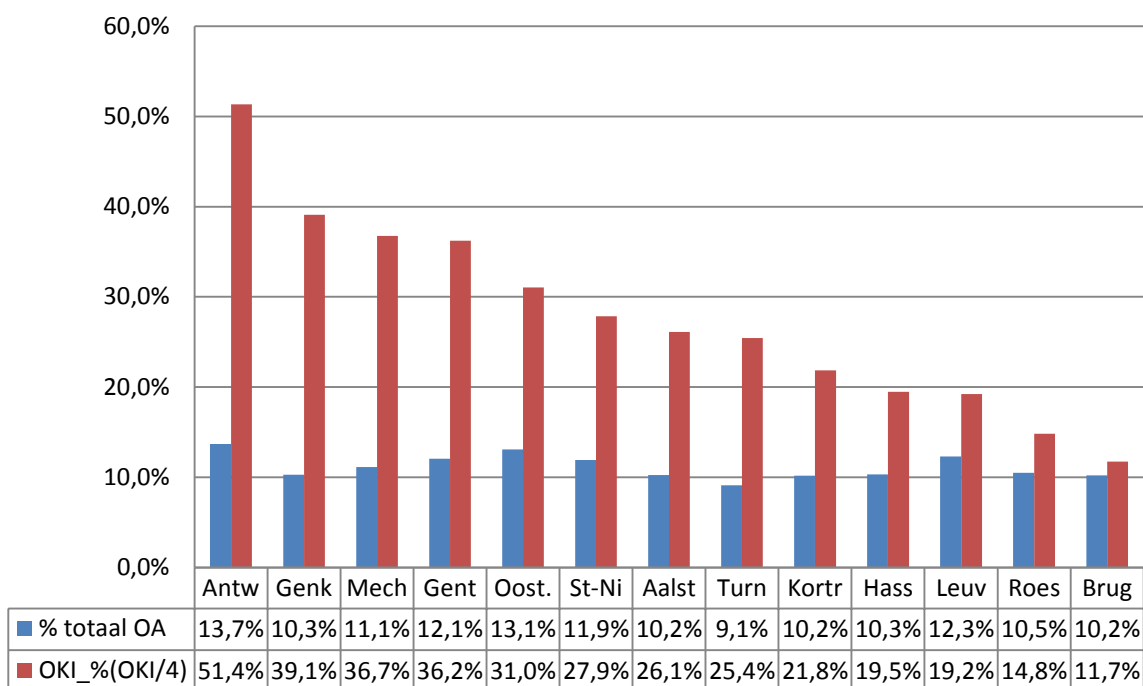
Plot: % onvoldoende aanwezig en OKI volgens soort gemeenten (pearson correlatie: 0,207; sign: 0,000)

Plot: % onvoldoende aanwezig en OKI volgens groot- en centrumsteden (pearson correlatie: 0,542; sign: 0,055)

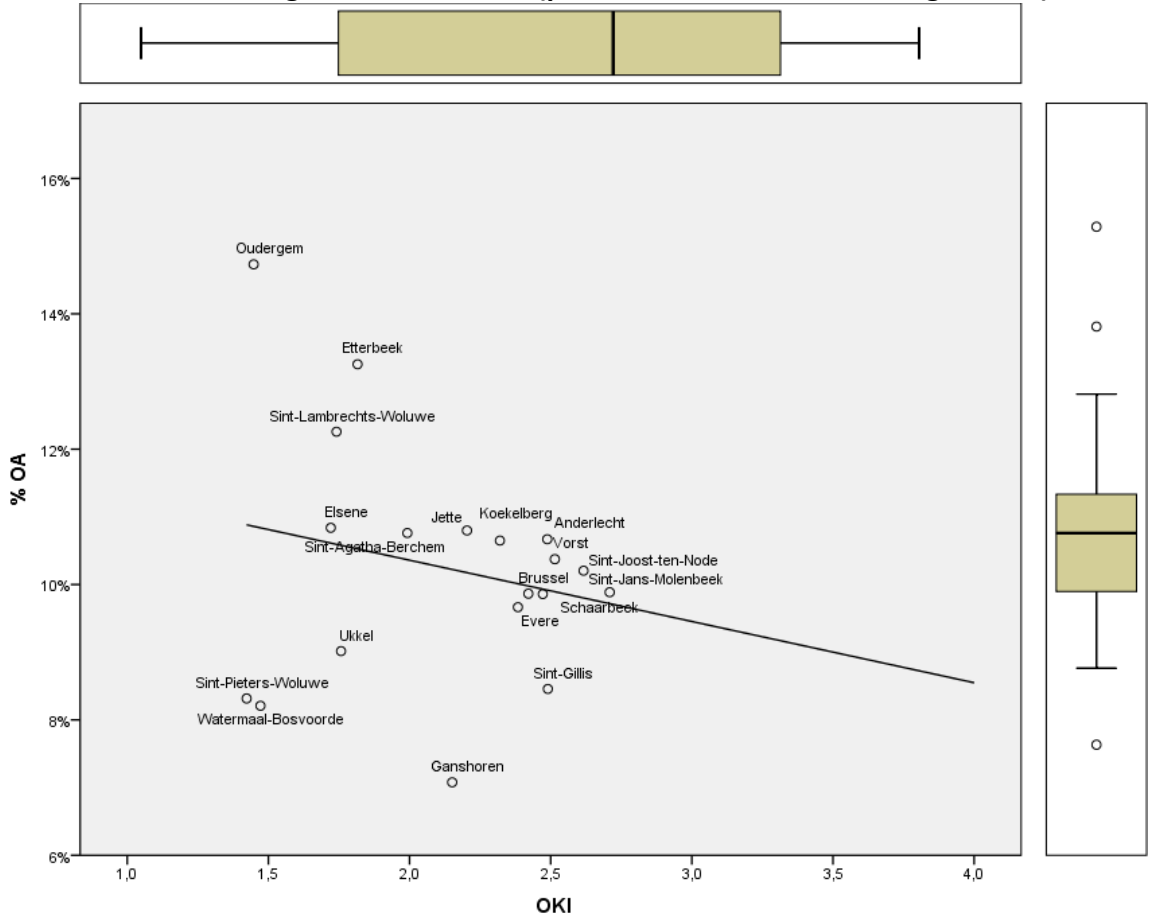

Groot- & centrumsteden

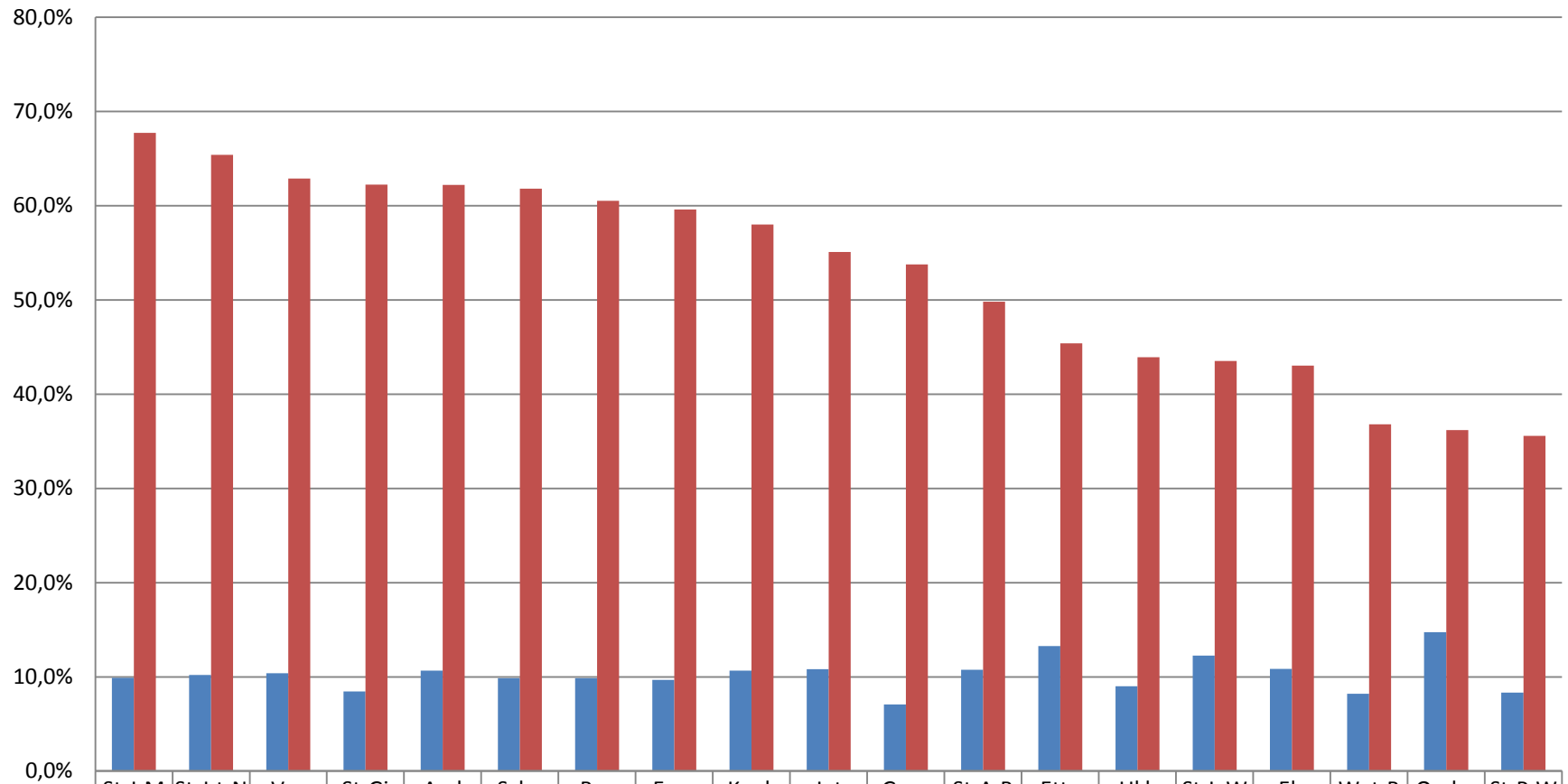

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Plot: % onvoldoende aanwezig en OKI voor BHG (pearson correlatie: -0,215; sign:0,378)

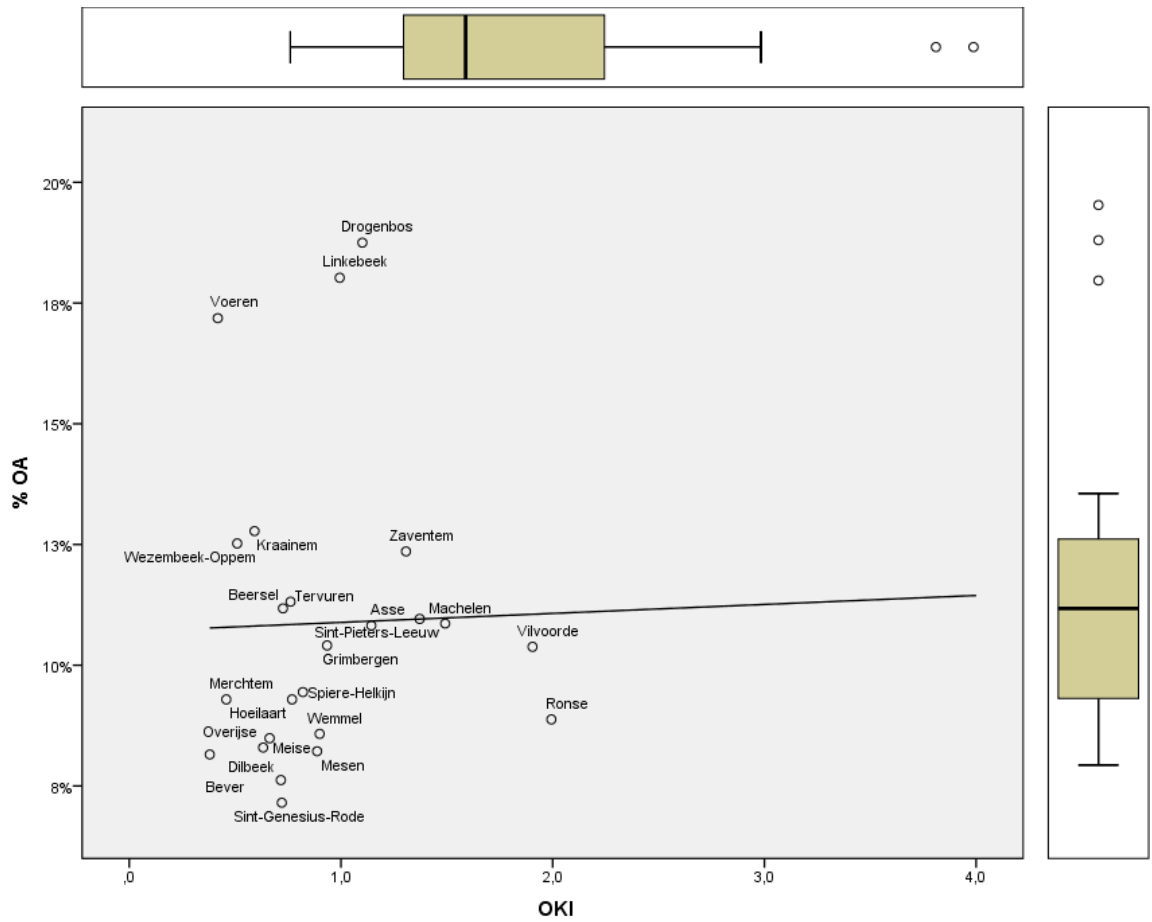

BHG

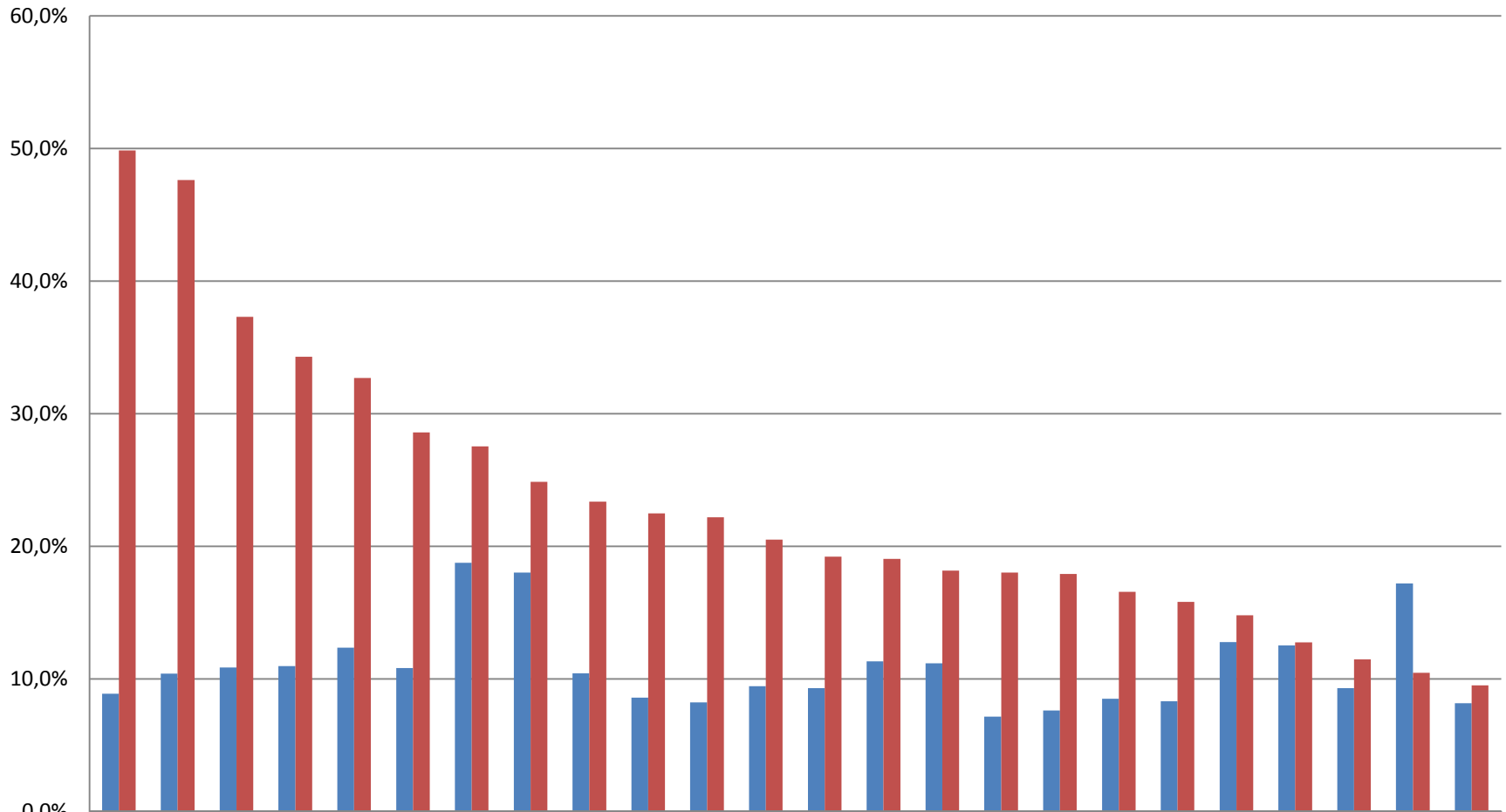

■ % totaal OA	9,9%	10,2%	10,4%	8,5%	10,7%	9,9%	9,9%	9,7%	10,6%	10,8%	7,1%	10,8%	13,3%	9,0%	12,3%	10,8%	8,2%	14,7%	8,3%
■ OKI_%(OKI/4)	67,7%	65,4%	62,9%	62,2%	62,2%	61,8%	60,5%	59,6%	58,0%	55,1%	53,8%	49,8%	45,4%	43,9%	43,5%	43,0%	36,8%	36,2%	35,6%

Plot: % onvoldoende aanwezig en OKI voor R&T (pearson correlatie: 0,025; sign:0,907)

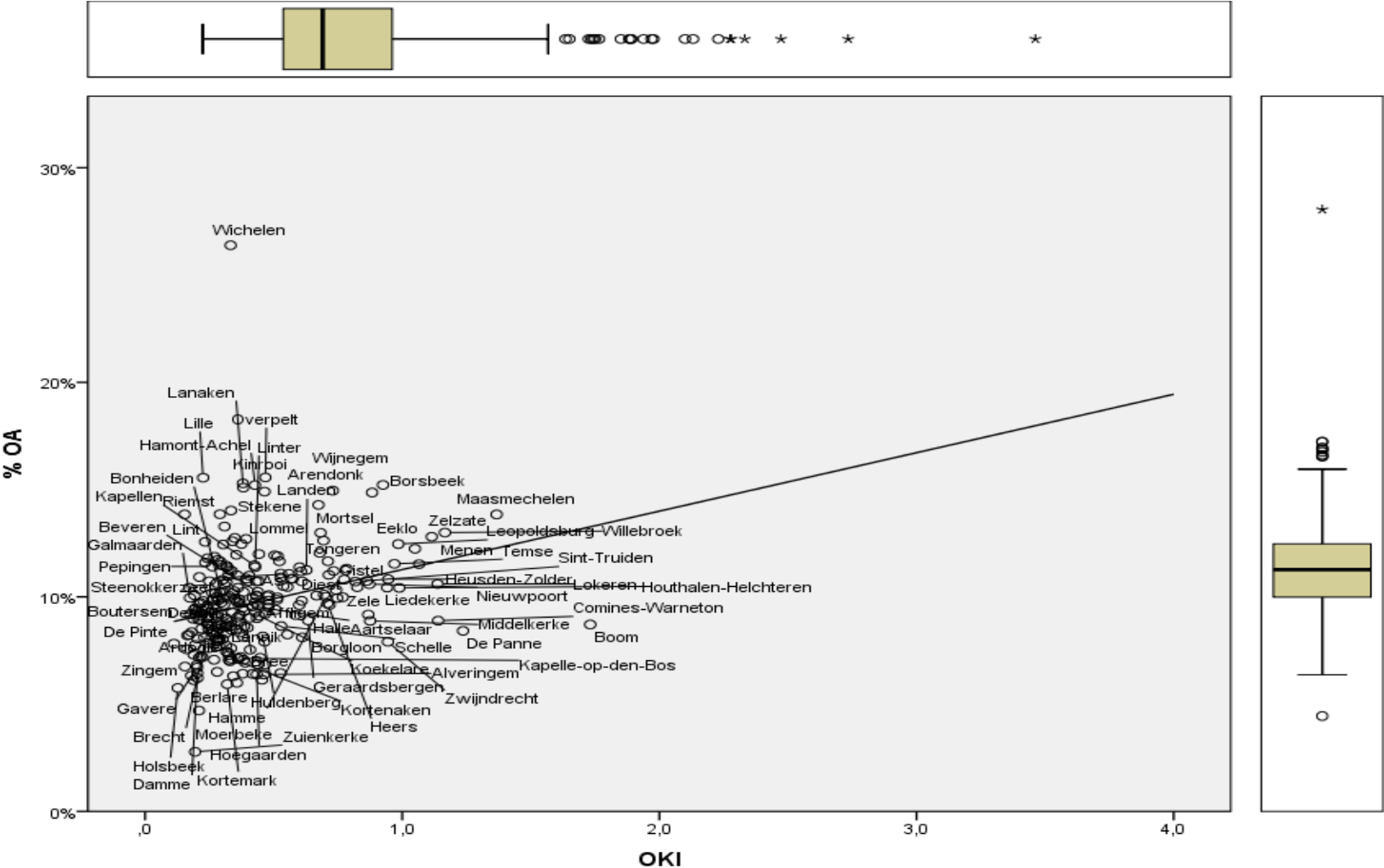

R&T

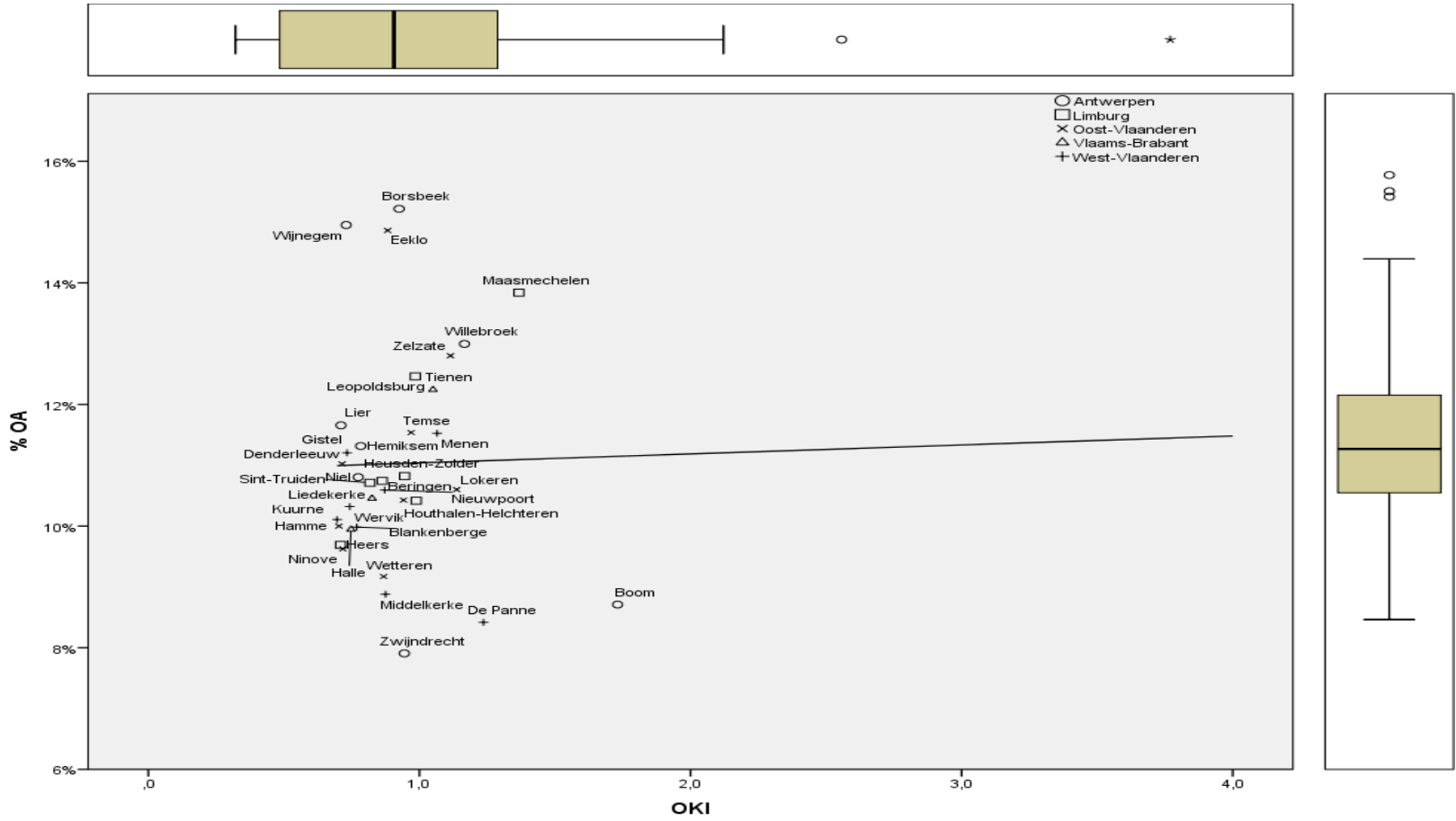

■ % totaal OA	8,9%	10,4%	10,9%	11,0%	12,4%	10,8%	18,8%	18,0%	10,4%	8,6%	8,2%	9,4%	9,3%	11,3%	11,2%	7,2%	7,6%	8,5%	8,3%	12,8%	12,5%	9,3%	17,2%	8,2%
■ OKI_%(OKI/4)	49,8%	47,6%	37,3%	34,3%	32,7%	28,6%	27,5%	24,8%	23,4%	22,5%	22,2%	20,5%	19,2%	19,0%	18,2%	18,0%	17,9%	16,6%	15,8%	14,8%	12,7%	11,5%	10,4%	9,5%

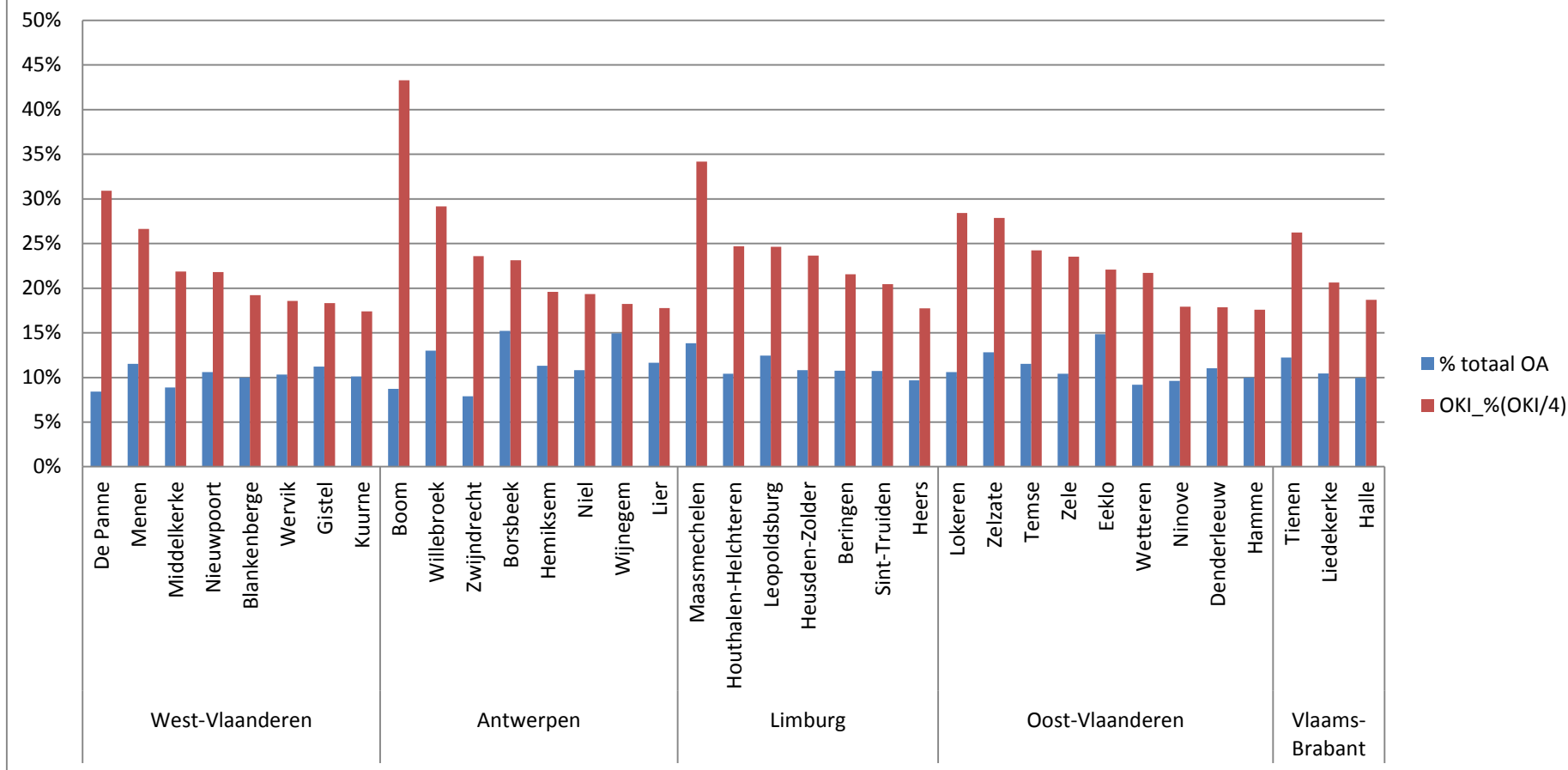
Plot: % onvoldoende aanwezig en OKI voor Andere gemeentes (pearson correlatie: 0,285 sign: 0,000)

Plot: % onvoldoende aanwezig en OKI voor selectie Percentiel 75 van alle gemeente uit de groep van 'andere gemeente' per provincie (pearson correlatie: 0,018; sign: 0,917)

selectie Percentiel 75 van alle gemeente uit de groep van 'andere gemeente' per provincie

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

2.1.2 Welke schoolgemeenschappen met hoge OKI doen het goed?

Scholengemeenschappen (SGEM) moeten een actief en geïntegreerd beleid uitwerken in het kader van kleuterparticipatie. Binnen de scholengemeenschap is er één aanspreekpunt (**zorgcoördinator**) rond dit thema. Deze persoon is tevens contactpersoon voor externe organisaties zoals K&G, het CLB, het LOP, het lokale bestuur, ... enz. Dit geïntegreerd beleid kan meerdere aspecten omvatten zoals:

- alert zijn voor (veelvuldige) afwezigheid van kleuters;
- acties plannen om kleuters die onregelmatig schoollopen beter te kunnen opvolgen en begeleiden;
- contacten leggen met ouders van (veelvuldig) afwezige kleuters;
- creatieve initiatieven ontwikkelen om de kleuterparticipatie te verhogen en de ouderbetrokkenheid te versterken;
- informatie verzamelen over de doelgroep;
- expertise uitwisselen binnen de scholengemeenschap en de leerkrachtenteams;
- contacten leggen met de ouders, het CLB en eventueel met het LOP en externe organisaties zoals het lokaal bestuur of K&G met het oog op een lokale samenwerking gericht op niet-ingeschreven kleuters; enz.

In het kader van onze speurtocht naar '**good practices**' is het daarom van belang om de SGEM in kaart te brengen die, ondanks hun leerlingenbestand met achterstandskenmerken (hoge OKI), goed scoren op het %OA.

In de **plot** zijn de SGEM geselecteerd die bestaan uit een leerlingebestand met een **hoge OKI** (percentiel > 75) die **beter** scoren dan **gemiddeld** m.b.t. %OA.

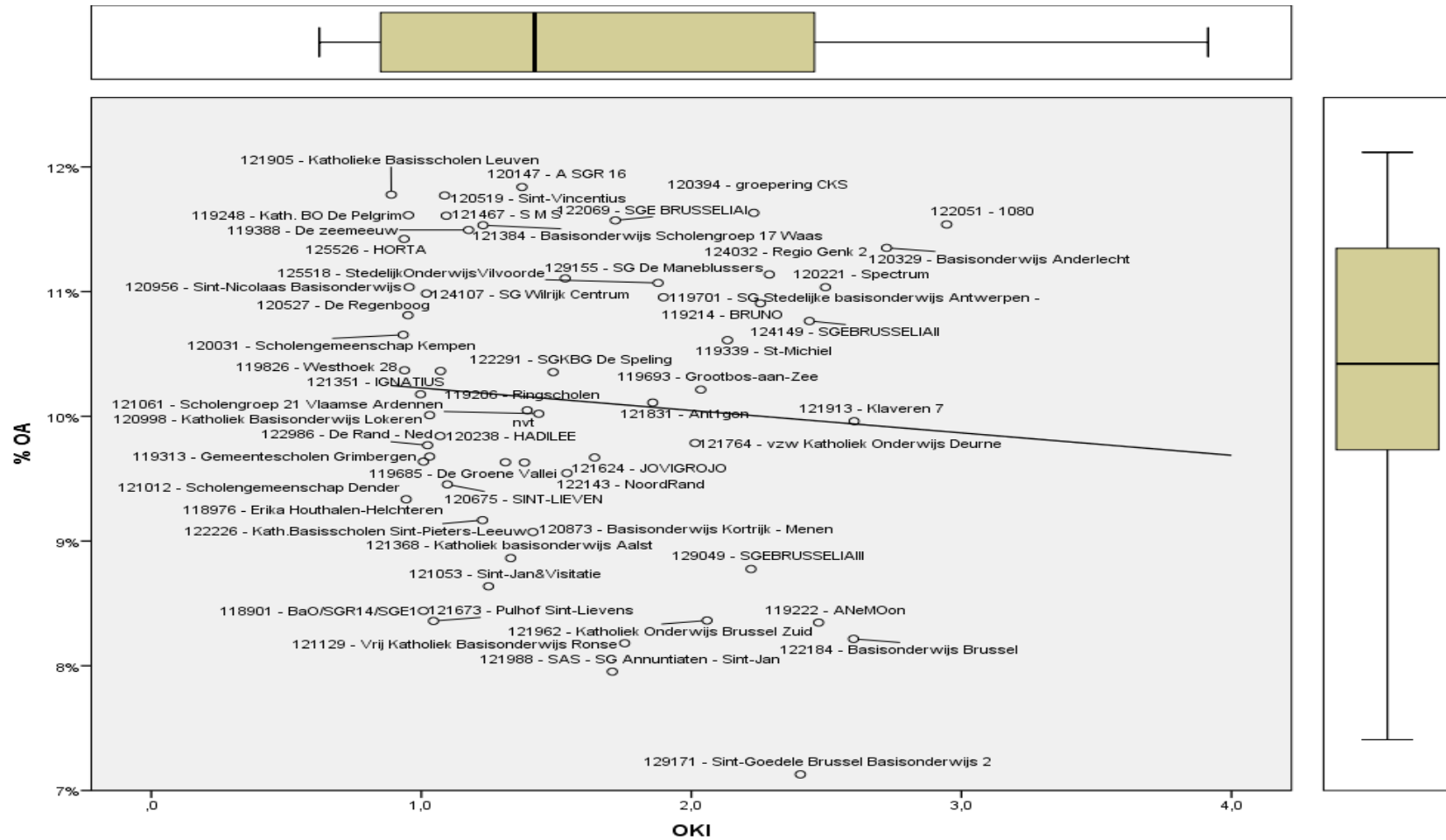
In de **grafieken** zijn de SGEM weergegeven die bij de 20 beste scores enerzijds in een eerste grafiek volgens het laagste %OA en in een tweede grafiek gerangschikt volgens de hoogste OKI.

Hieruit blijkt dat er behoorlijk wat 'Brusselse SGEM' goed scoren. De reden hiervoor is wellicht de combinatie van 'aantikken op buurt' (wat resulteert in een hogere OKI) en kleuters (ouders) die veel moeite hebben gedaan om een stoeltje te vinden in Brussels Nederlandstalig onderwijs.

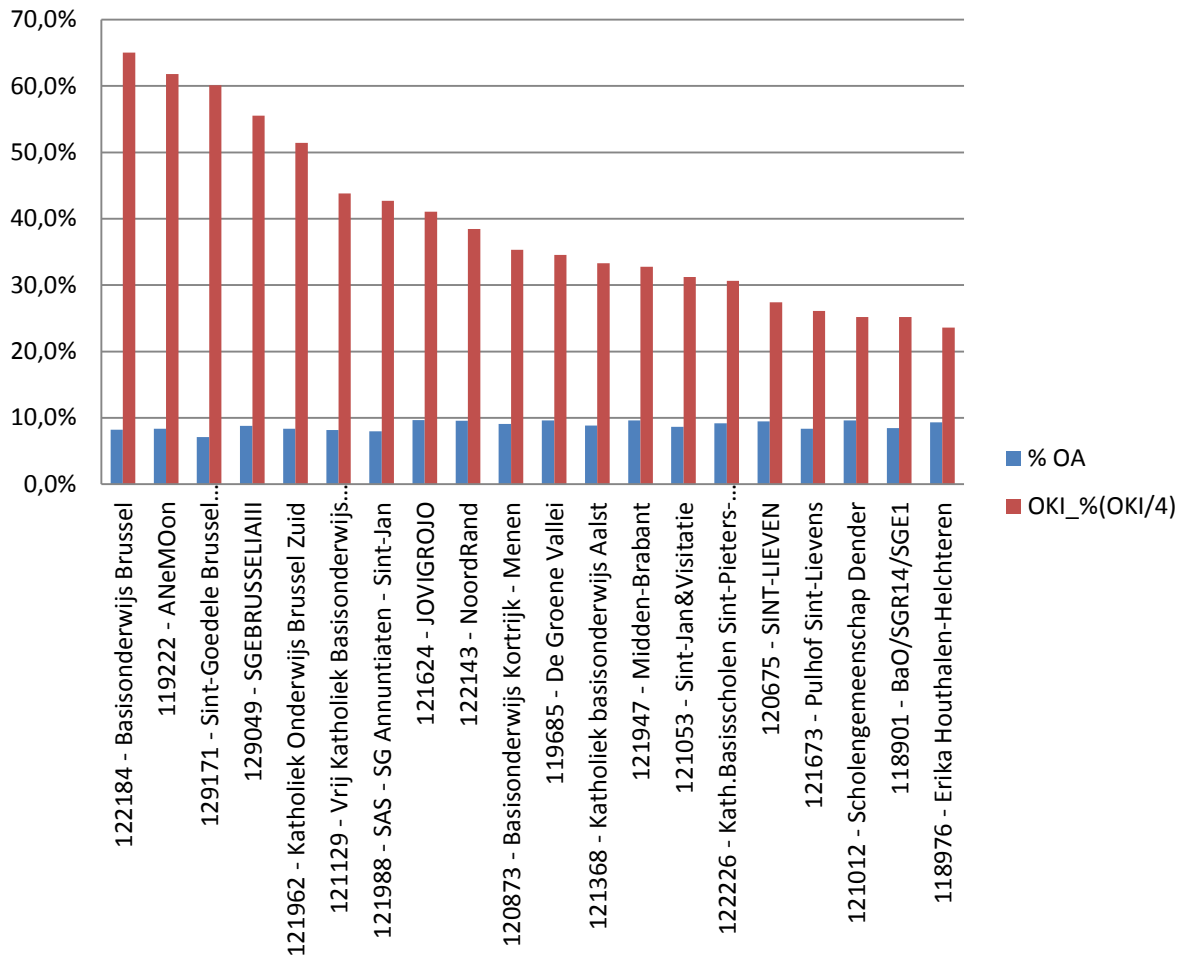
Bij wijze van voorbeeld enkele SGEM met én hoge OKI én laag %OA:

- 122184 – Basisonderwijs Brussel
- 119222 – AneMOon
- 129171 – Sint Goedele Brussel

Plot: % onvoldoende aanwezig en OKI voor SGEM binnen P75 die qua OA beter doen dan gemiddeld (<11,9%) (pearson correlatie: 0,089; sign: 0,506)

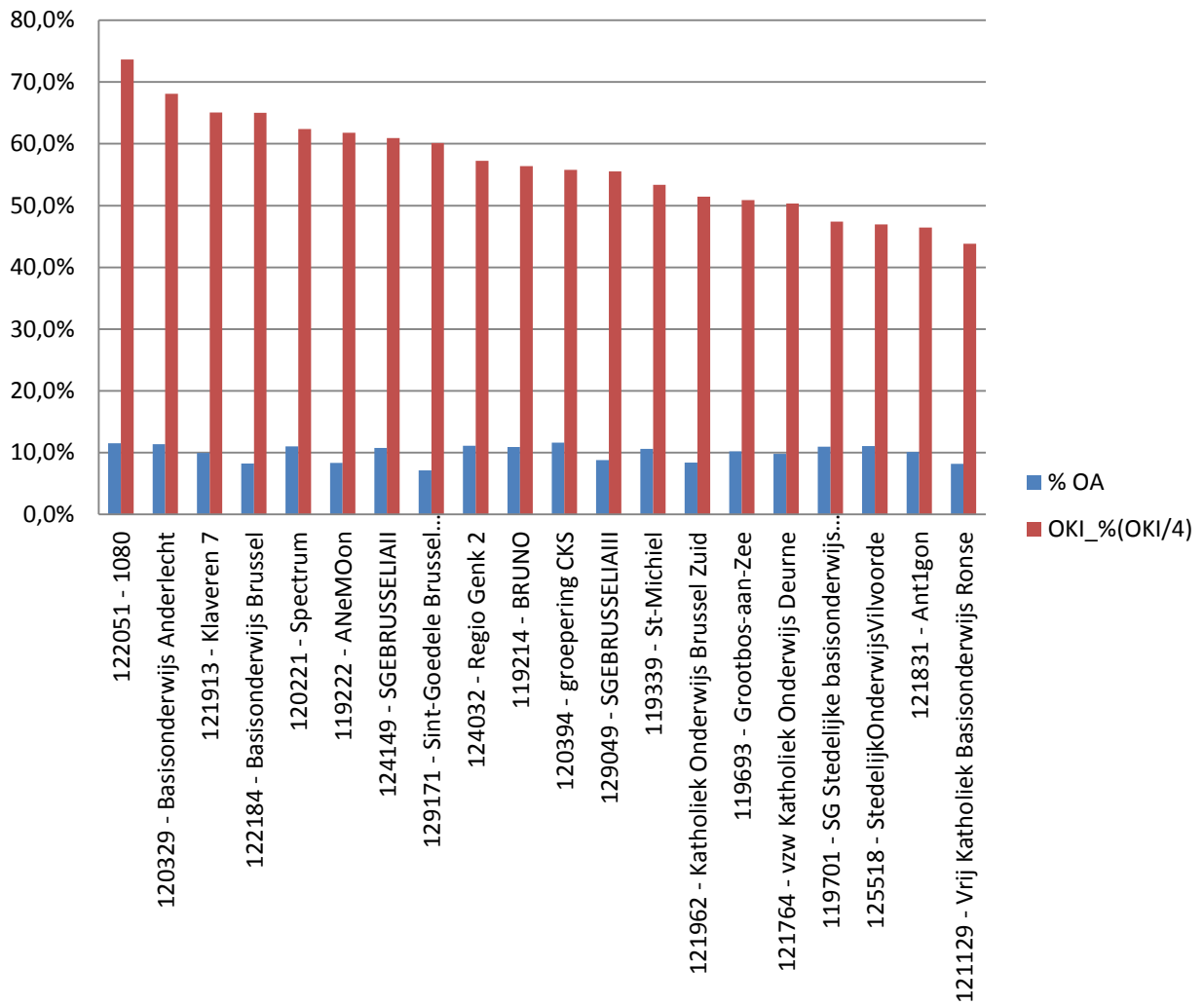

SGEM die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld (<11,9%) - 20 beste met laagste OA

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

SGEM die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld (<11,9%) - 20 beste met hoogste OKI

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

2.1.3 Welke scholen met hoge OKI doen het goed?

We maken een gelijkaardige oefening op schoolniveau, maar doen dit iets uitgebreider gezien het 'eerstelijns- verband er bestaat tussen enerzijds de kleuter die al dan niet "voldoende" aanwezig is en anderzijds de school met het gevoerde schoolbeleid omtrent kleuterparticipatie.

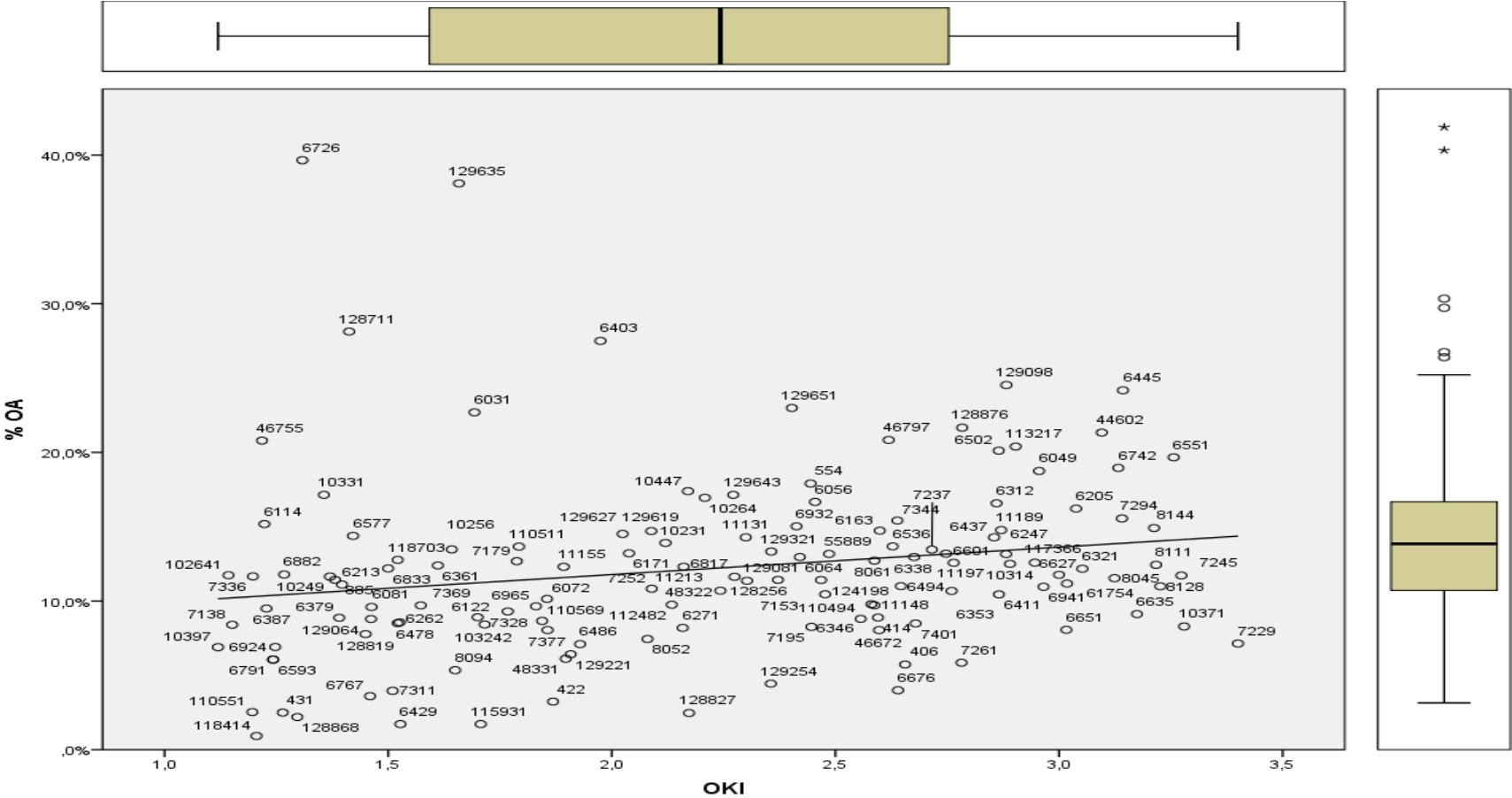
We onderscheiden hierbij het **soort van gemeente** waar de school gevestigd is, om zo Vlaanderenbreed een blik te krijgen op de scholen met een relatief hoge OKI die het goed doen m.b.t. OA.

Voor de **grootsteden plotten** we afzonderlijk de schoolnummers van de scholen van Antwerpen en Gent die vallen binnen het percentiel >75 (zgn. concentratiescholen). Wat hierbij opvalt is dat de curve voor de Gentse scholen steiler is dan deze voor de Antwerpse scholen (correlatie 0,635 vs. 0,157). Dit betekent dat bij toename van de OKI in Gentse scholen, deze scholen sterker onderhevig zijn aan een stijging van %OA dan de Antwerpse scholen.

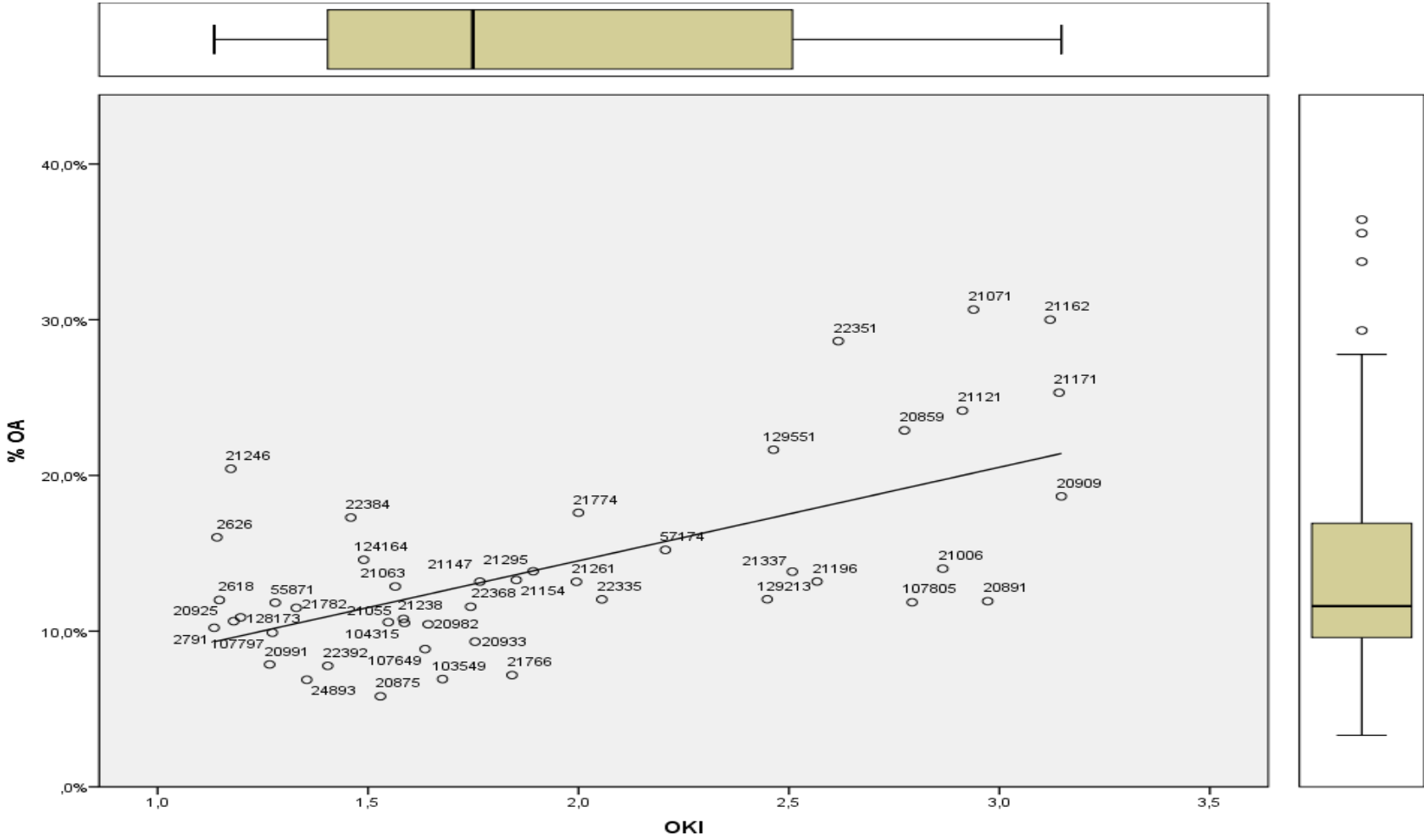
De **grafieken** geven vervolgens per **soort gemeente** andermaal enerzijds in een eerste grafiek volgens het laagste %OA en in een tweede grafiek gerangschikt volgens de hoogste OKI.

De laatste 2 grafieken geven de best scorende scholen met een hoge OKI (>P75) **Vlaanderenbreed**.

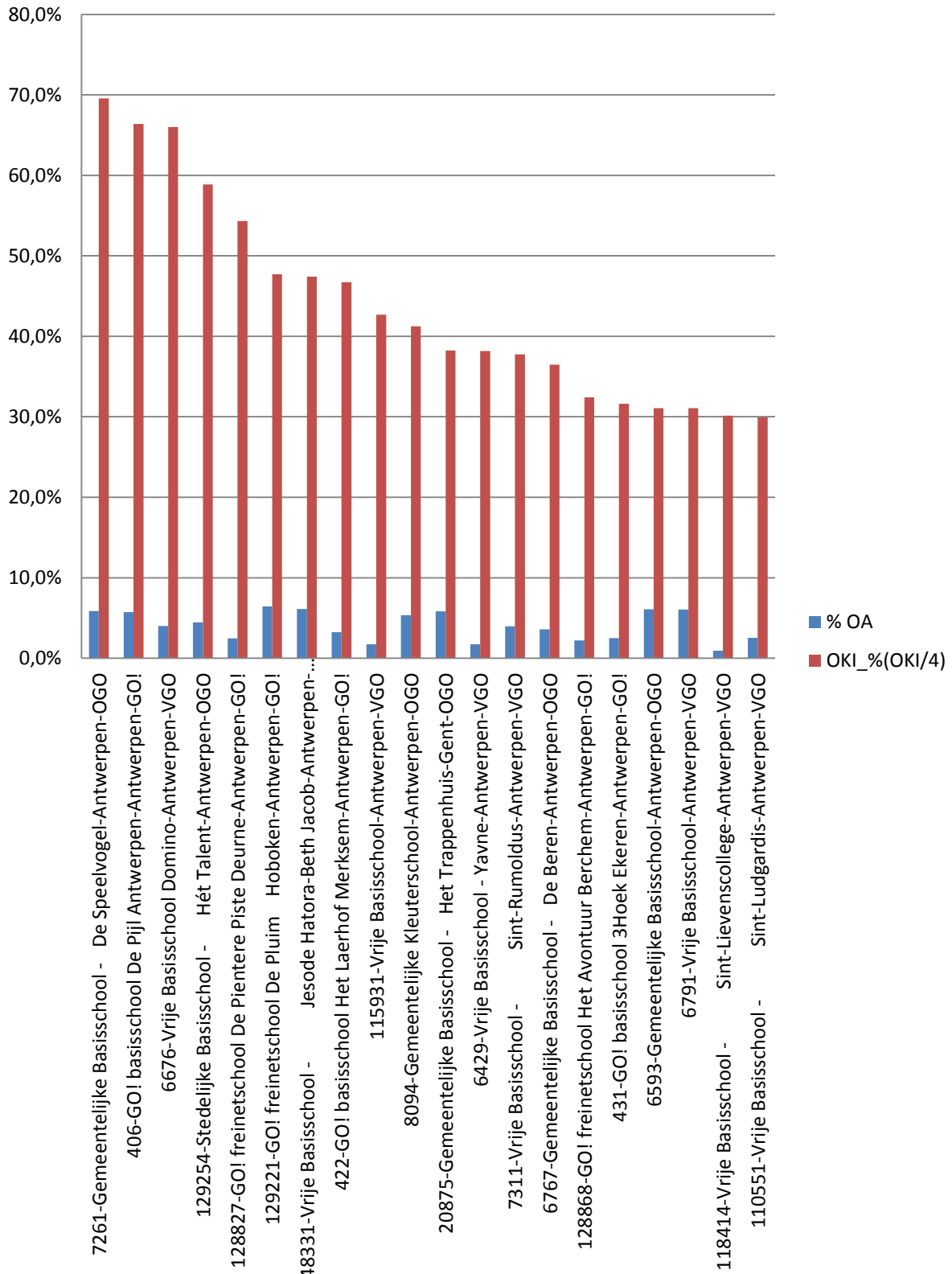
Plot: % onvoldoende aanwezig en OKI voor scholen binnen P75 in Antwerpen (pearson correlatie: 0,194; sign: 0,024)

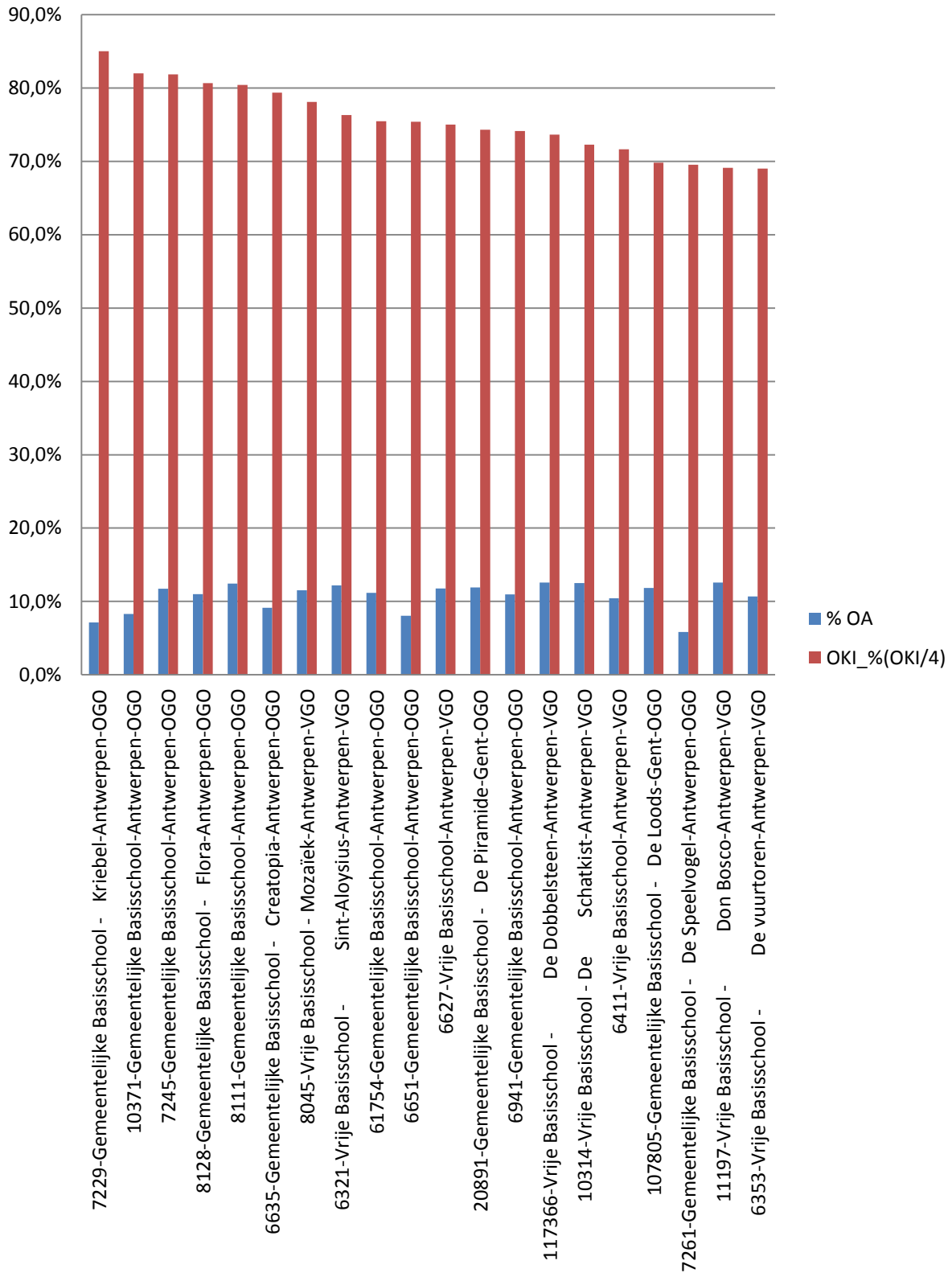
Plot: % onvoldoende aanwezig en OKI voor scholen binnen P75 in Gent (pearson correlatie: 0,635; sign: 0,000)

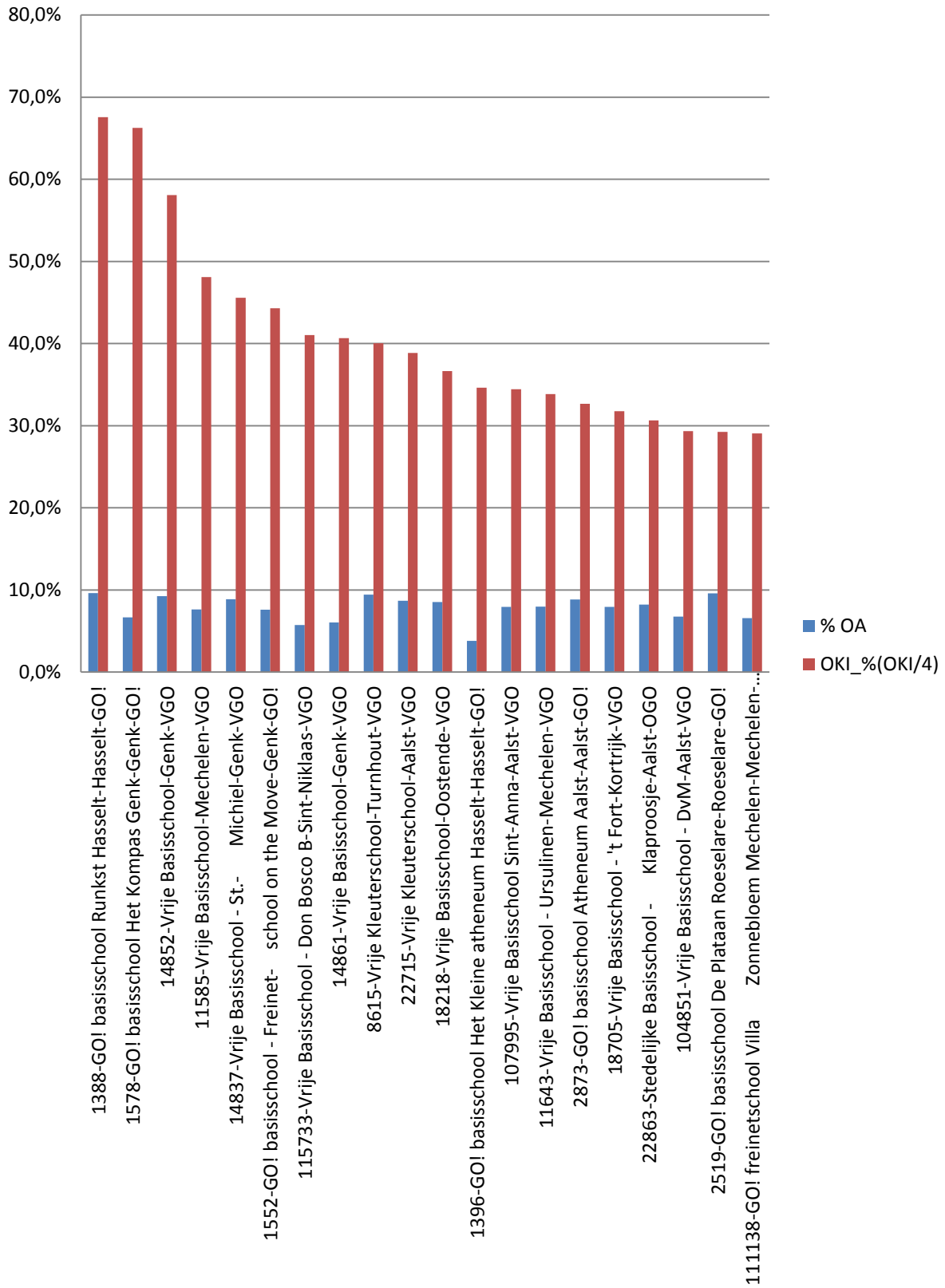
Grootsteden - scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld (12,7%) - 20 beste met laagste OA

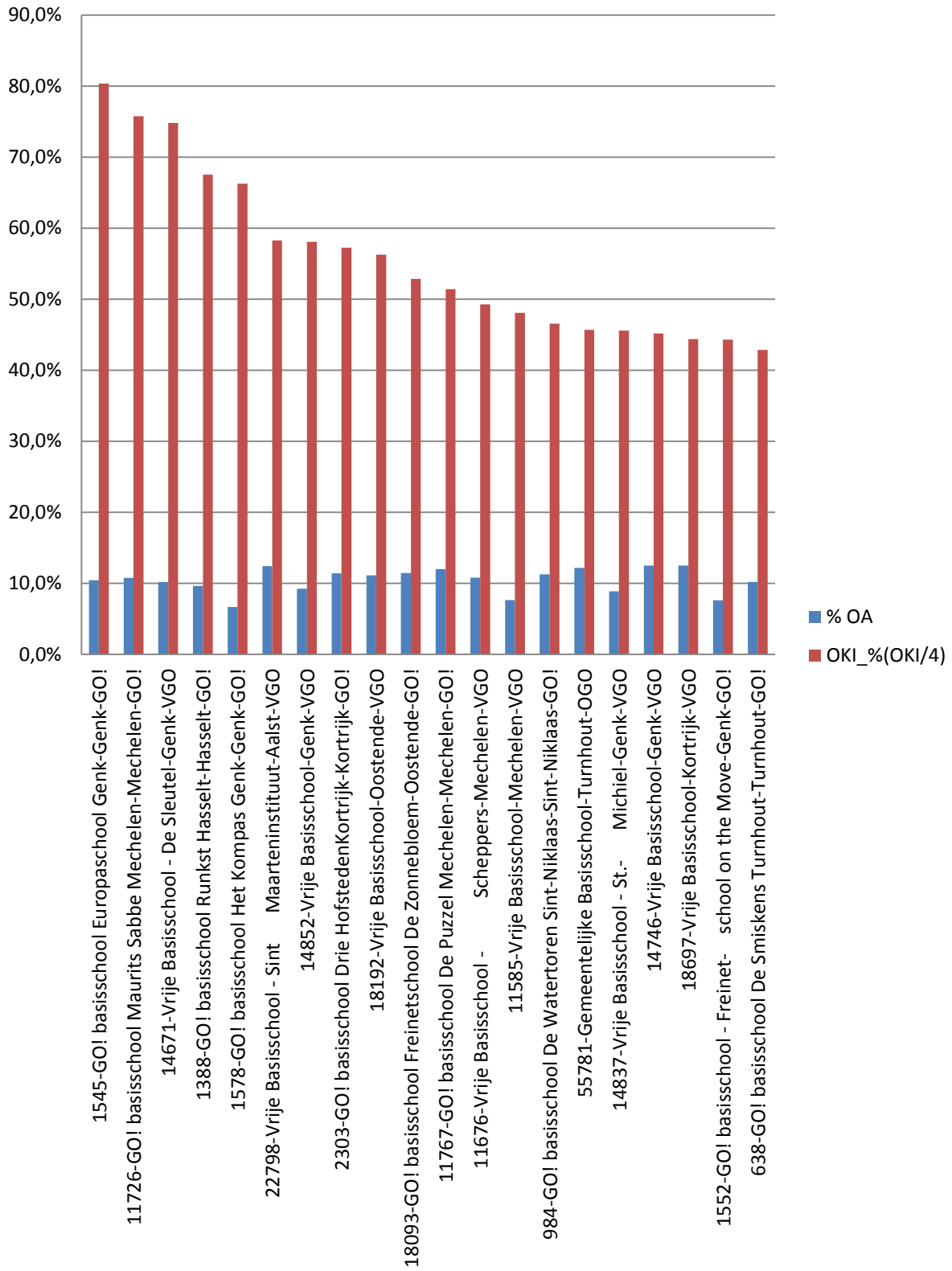
Grootsteden - scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld (12,7%) - 20 beste met hoogste OKI

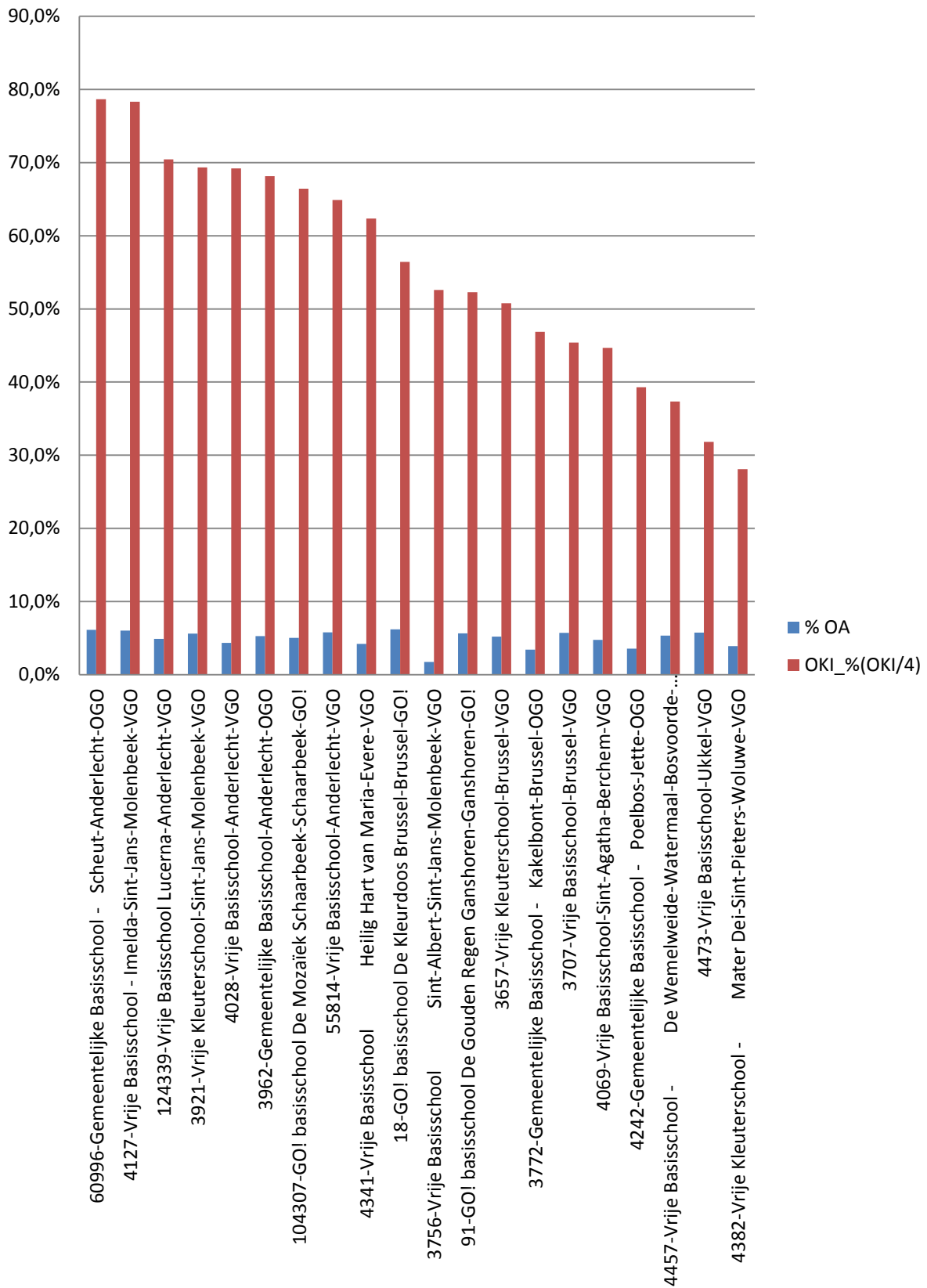
Centrumsteden - scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld (12,7%) - 20 beste met laagste OA

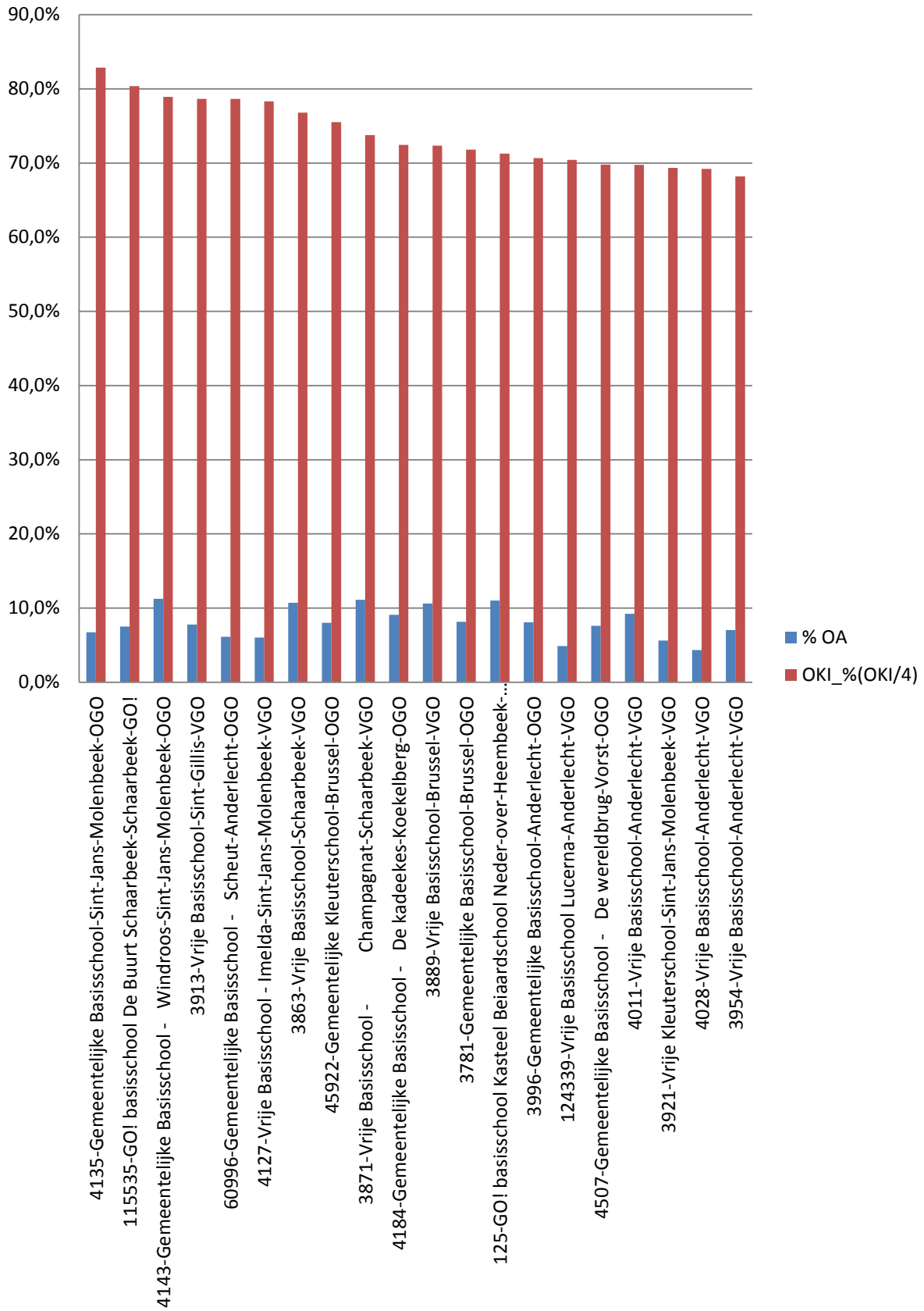
Centrumsteden - scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld (12,7%) - 20 beste met hoogste OKI

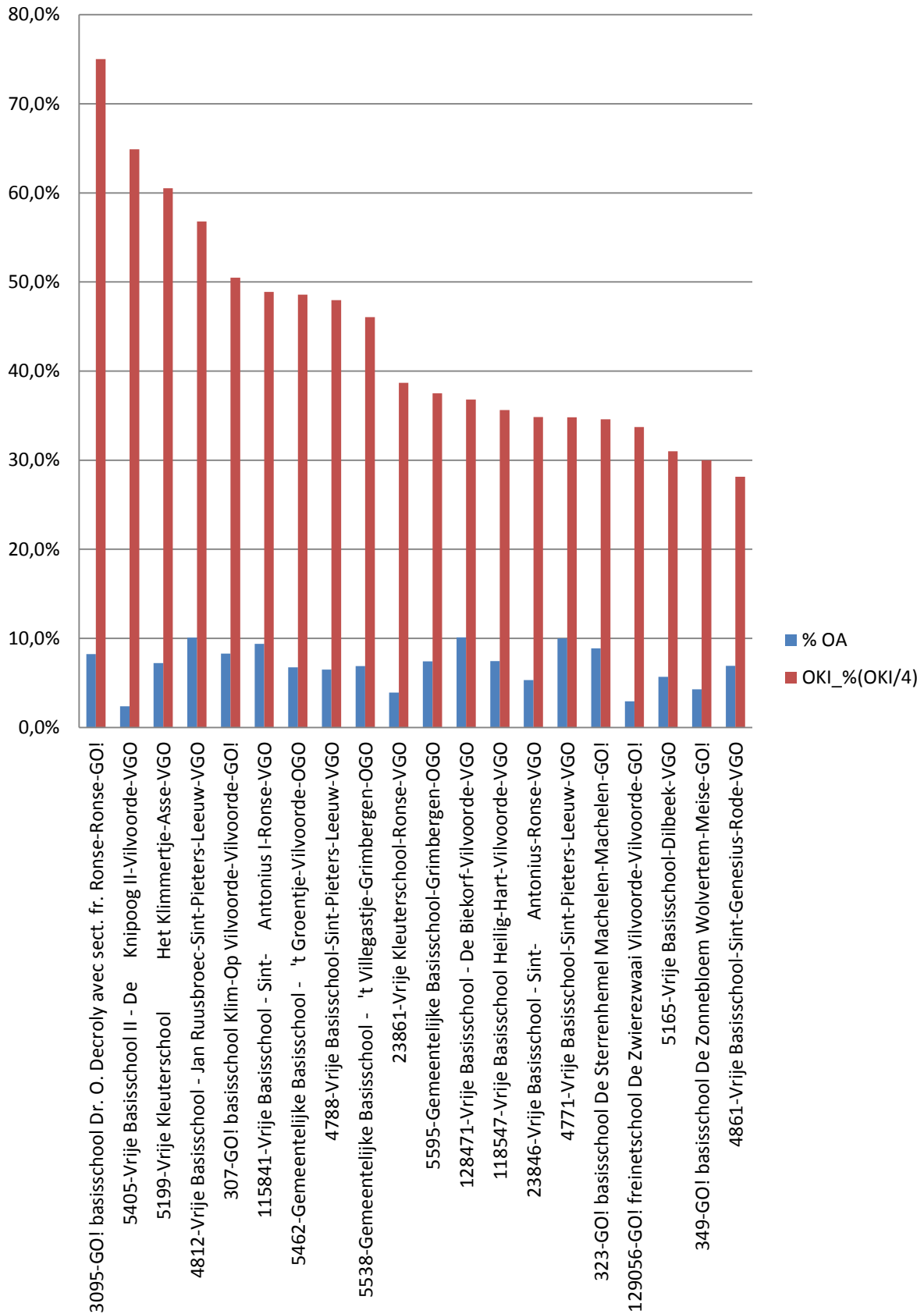
**BHG - scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld
(12,7%) - 20 beste met laagste OA**

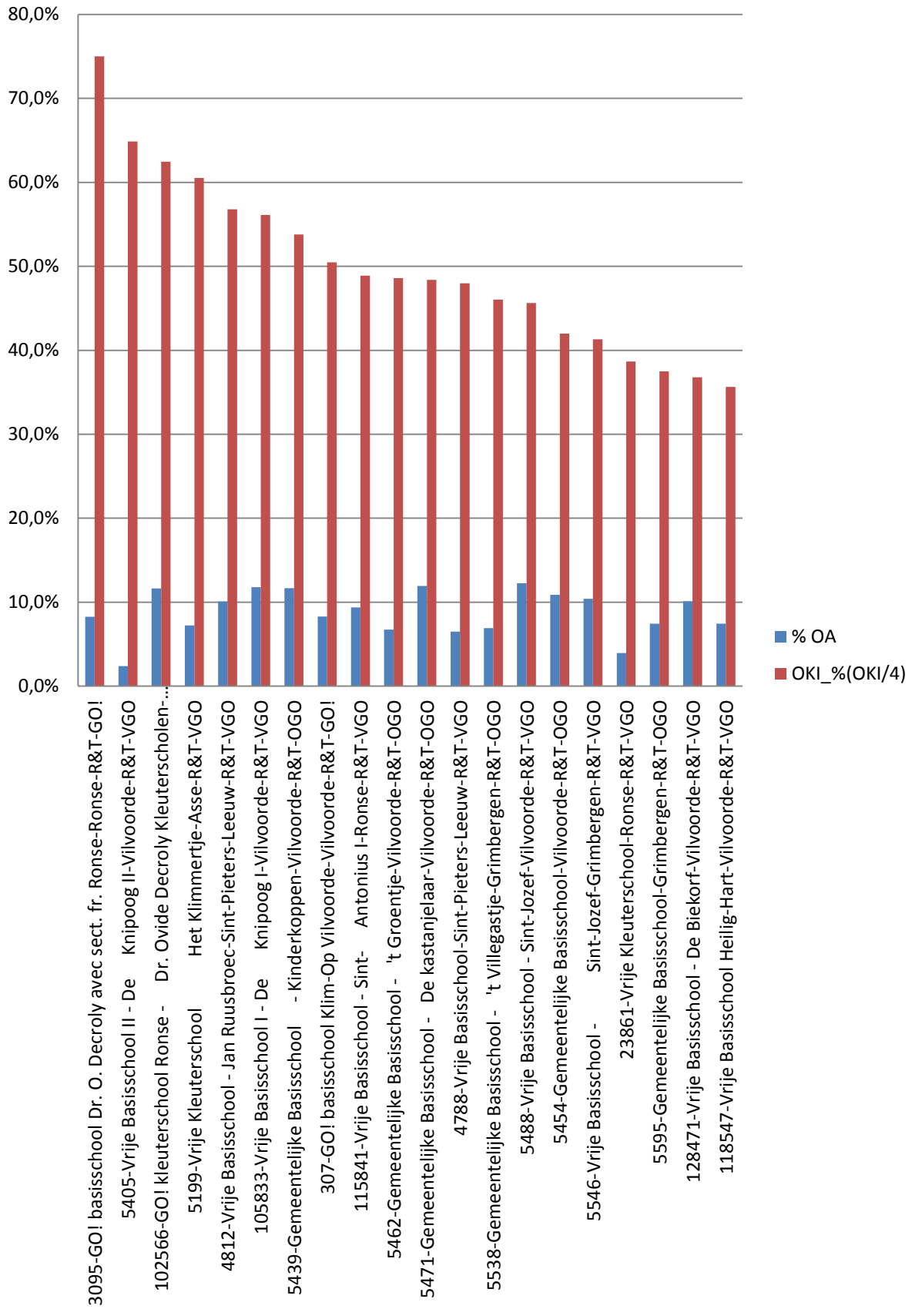
**BHG - scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld
(12,7%) - 20 beste met hoogste OKI**

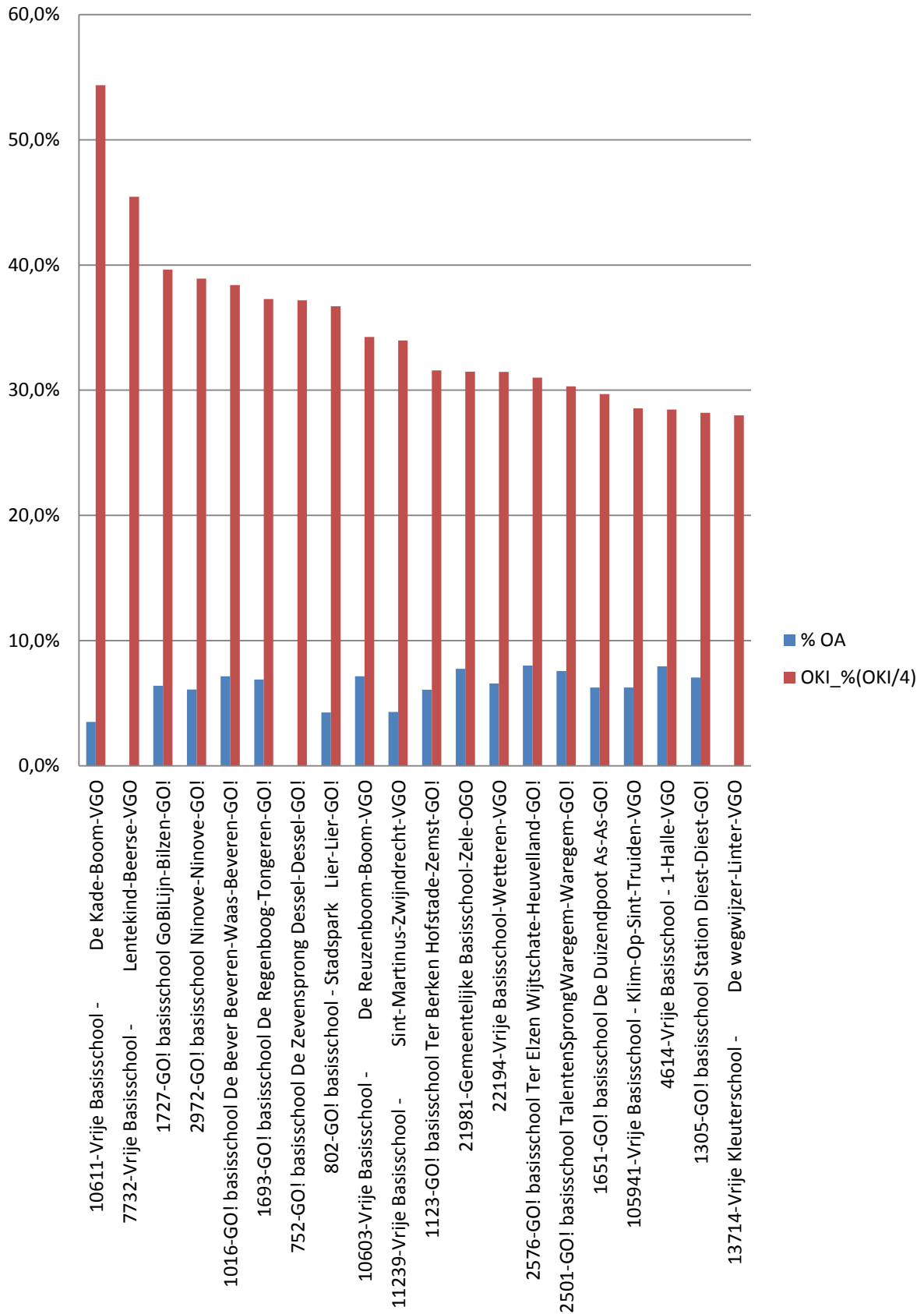
**R&T - scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld
(12,7%) - 20 beste met laagste OA**

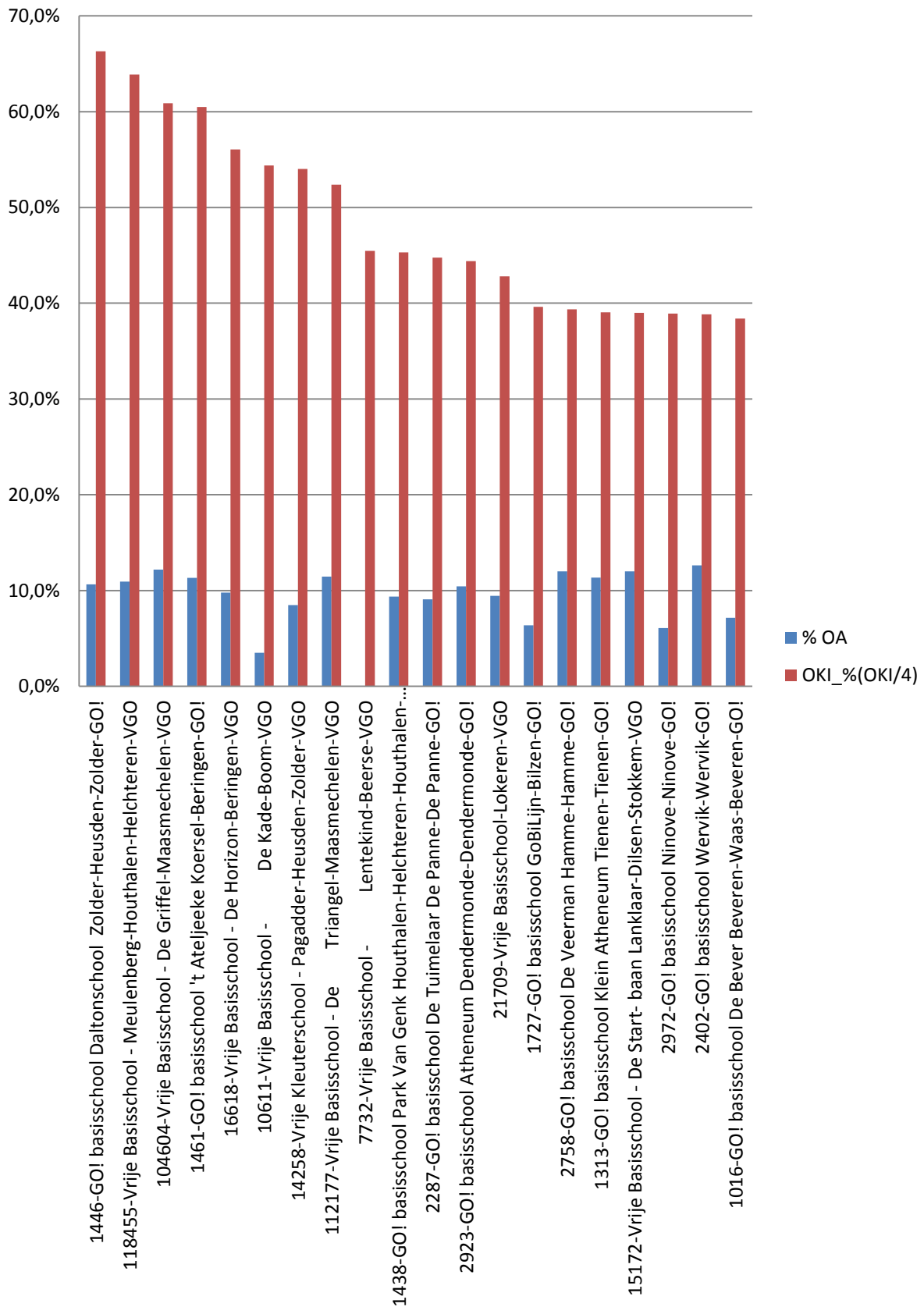
**R&T - scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld
(12,7%) - 20 beste met hoogste OKI**

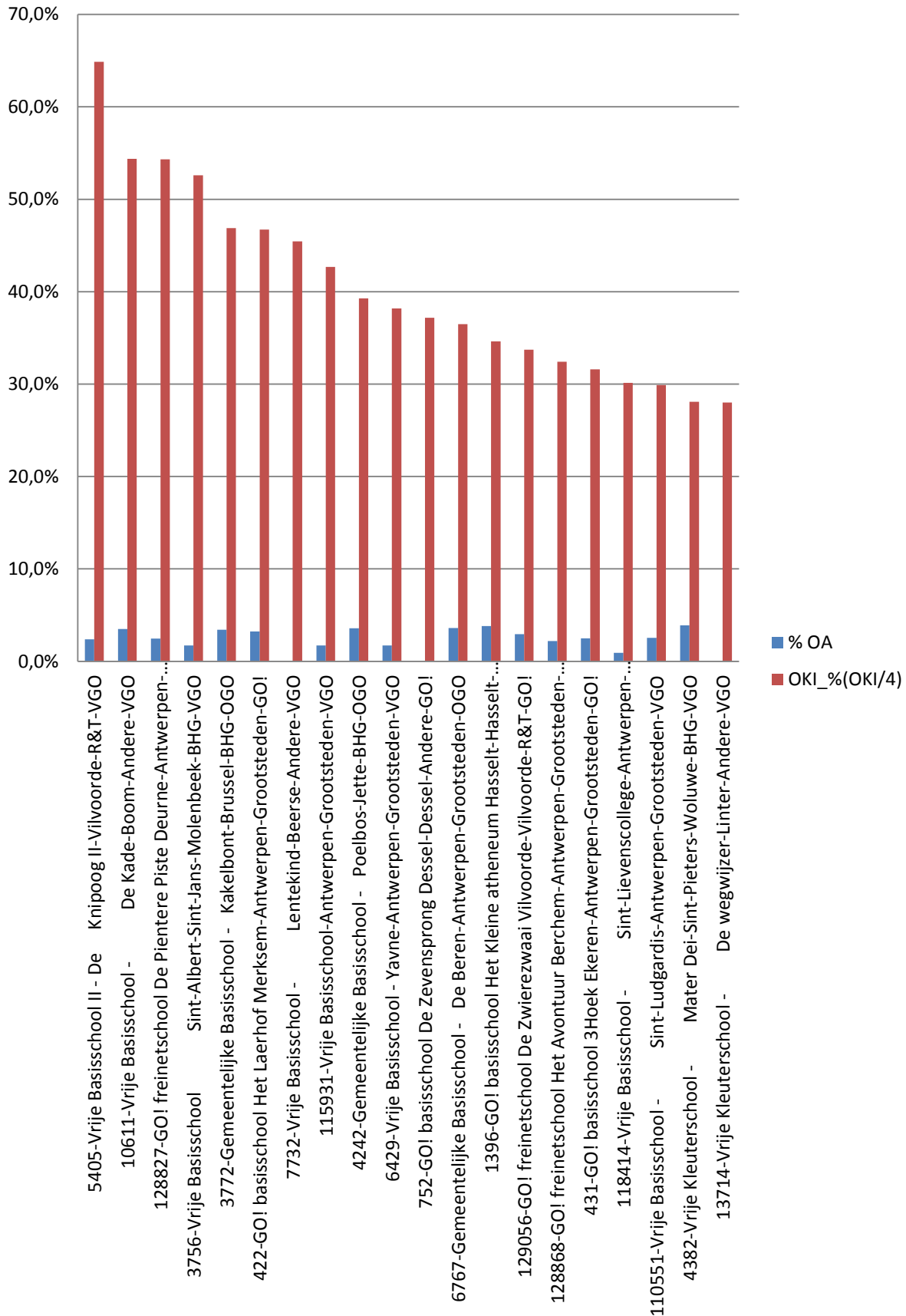
**Andere - Scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld
(12,7%) - 20 beste met laagste OA**

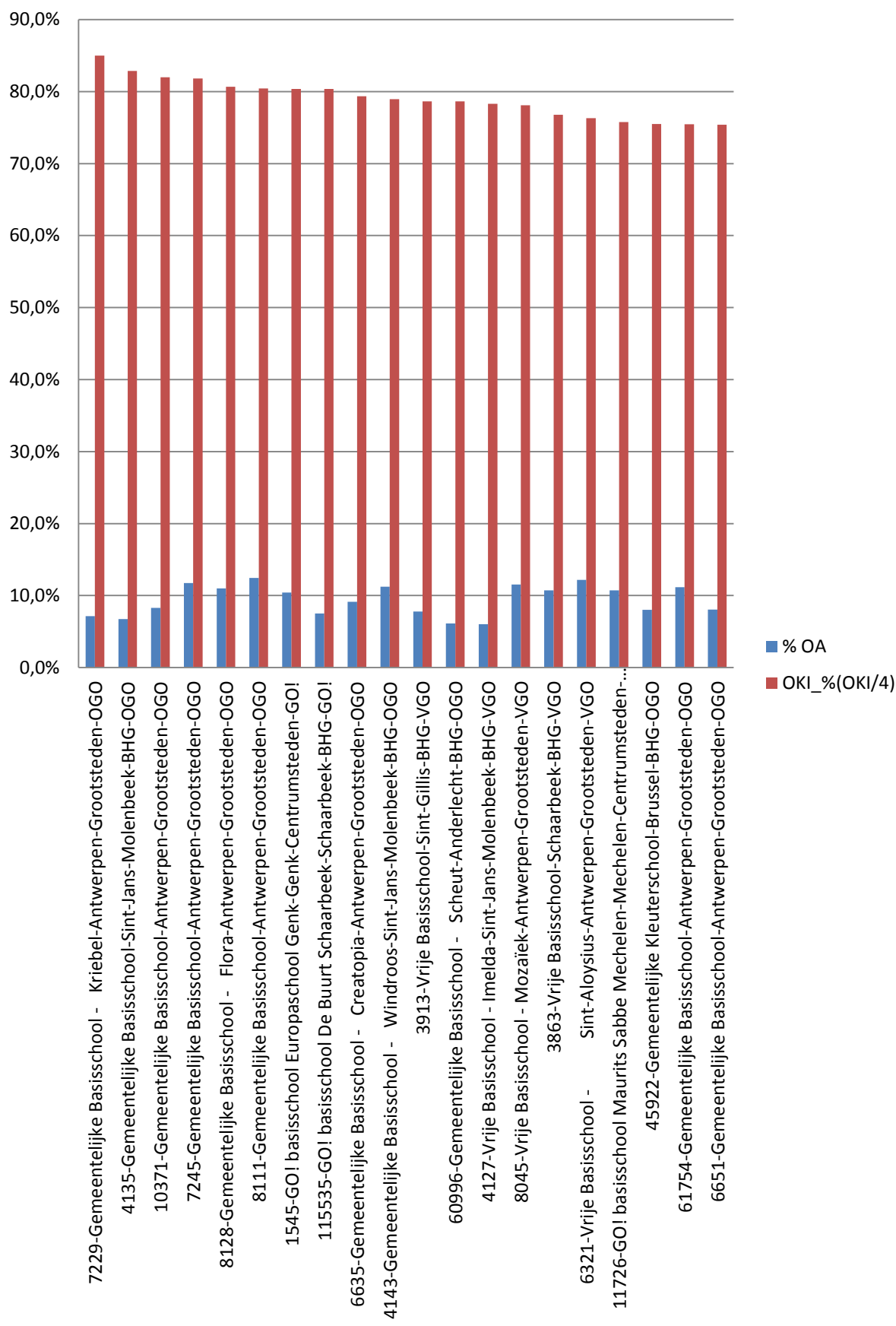
**Andere - scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld
(12,7%) - 20 beste met hoogste OKI**

Grafiek: scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld (12,7%) - 20 beste met laagste OA

Grafiek: scholen die binnen P75 qua OA beter doen dan gemiddeld (12,7%) - 20 beste met hoogste OKI

Bijlage

1.1 Belang van kleuterparticipatie vanuit de Vlaamse datagegevens

1.1.1 Kleutertraject

Tabel: Kleutertraject van lln. met geboortjaar 2006 die op 01/02/2015 in Vl. Onderwijs zijn terug te vinden

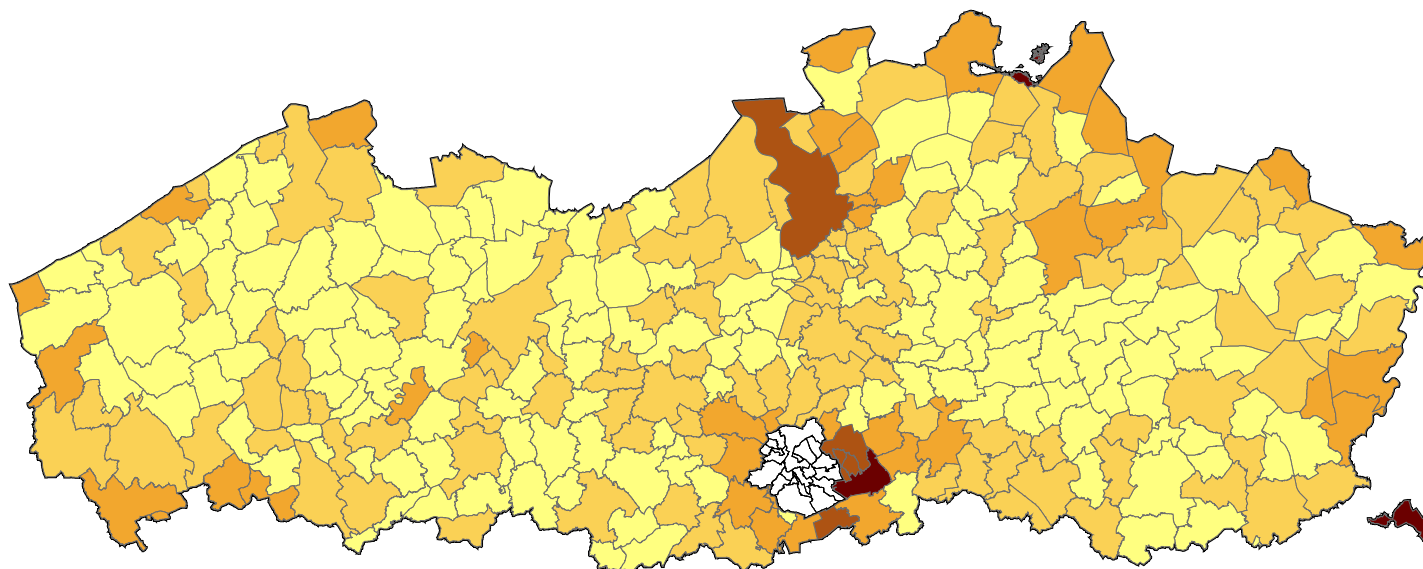
Traject	Aantal	%	Cumulatief %
0.VaVaVaVa	33056	50,895%	50,895%
1.OaVaVaVa	18709	28,805%	79,700%
1.NiVaVaVa	8594	13,232%	92,931%
2.NiOaVaVa	576	0,887%	93,818%
2.NiNiVaVa	567	0,873%	94,691%
2.OaOaVaVa	515	0,793%	95,484%
3.NiNiNiVa	498	0,767%	96,251%
1.VaVaVaNi	479	0,737%	96,988%
3.NiNiOaVa	270	0,416%	97,404%
4.NiNiNiOa	219	0,337%	97,741%
2.OaVaOaVa	131	0,202%	97,943%
3.OaOaOaVa	127	0,196%	98,139%
1.VaOaVaVa	123	0,189%	98,328%
3.NiOaOaVa	108	0,166%	98,494%
1.VaVaVaOa	102	0,157%	98,651%
1.VaVaOaVa	91	0,140%	98,791%
2.OaVaVaOa	83	0,128%	98,919%
4.OaOaOaOa	77	0,119%	99,038%
4.NiOaOaOa	62	0,095%	99,133%
2.NiVaOaVa	59	0,091%	99,224%
4.NiNiOaOa	48	0,074%	99,298%
2.NiVaVaOa	37	0,057%	99,355%
2.OaVaVaNi	35	0,054%	99,409%
2.VaOaOaVa	23	0,035%	99,444%
2.VaVaOaOa	22	0,034%	99,478%
3.OaVaOaOa	22	0,034%	99,512%
3.NiOaVaOa	19	0,029%	99,541%
2.NiVaVaNi	18	0,028%	99,569%
3.OaOaVaOa	17	0,026%	99,595%
4.OaNiNiNi	16	0,025%	99,620%
2.OaVaNiVa	15	0,023%	99,643%
2.VaVaNiNi	15	0,023%	99,666%
3.NiNiVaOa	15	0,023%	99,689%

Traject	Aantal	%	Cumulatief %
1.VaVaNiVa	14	0,022%	99,711%
3.NiVaOaOa	14	0,022%	99,732%
3.VaNiNiNi	13	0,020%	99,752%
2.OaNiVaVa	11	0,017%	99,769%
3.VaOaOaOa	11	0,017%	99,786%
1.VaNiVaVa	10	0,015%	99,801%
4.NiNiOaNi	10	0,015%	99,817%
2.VaVaOaNi	9	0,014%	99,831%
3.NiVaNiNi	7	0,011%	99,841%
3.OaVaOaNi	7	0,011%	99,852%
4.NiOaOaNi	7	0,011%	99,863%
2.NiVaNiVa	6	0,009%	99,872%
4.NiOaNiNi	6	0,009%	99,881%
3.NiNiVaNi	5	0,008%	99,889%
3.NiOaVaNi	5	0,008%	99,897%
3.NiVaOaNi	5	0,008%	99,905%
3.OaVaNiOa	5	0,008%	99,912%
2.VaOaVaOa	4	0,006%	99,918%
3.OaNiNiVa	4	0,006%	99,925%
3.OaOaNiVa	4	0,006%	99,931%
3.OaVaNiNi	4	0,006%	99,937%
3.VaOaNiNi	4	0,006%	99,943%
4.NiOaNiOa	4	0,006%	99,949%
4.OaNiOaOa	4	0,006%	99,955%
2.VaNiOaVa	3	0,005%	99,960%
2.VaOaNiVa	3	0,005%	99,965%
2.VaVaNiOa	3	0,005%	99,969%
4.OaNiNiOa	3	0,005%	99,974%
4.OaOaNiNi	3	0,005%	99,978%
4.OaOaNiOa	3	0,005%	99,983%
2.VaNiNiVa	2	0,003%	99,986%
3.OaOaVaNi	2	0,003%	99,989%
3.NiOaNiVa	1	0,002%	99,991%
3.NiVaNiOa	1	0,002%	99,992%
3.OaNiOaVa	1	0,002%	99,994%
3.OaNiVaOa	1	0,002%	99,995%
3.VaNiNiOa	1	0,002%	99,997%
3.VaNiOaNi	1	0,002%	99,998%
3.VaOaNiOa	1	0,002%	100%
Eindtotaal	64950	100%	

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

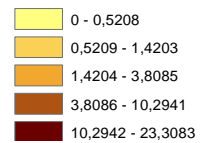
1.2 Wie participeert (voldoende) en wie niet

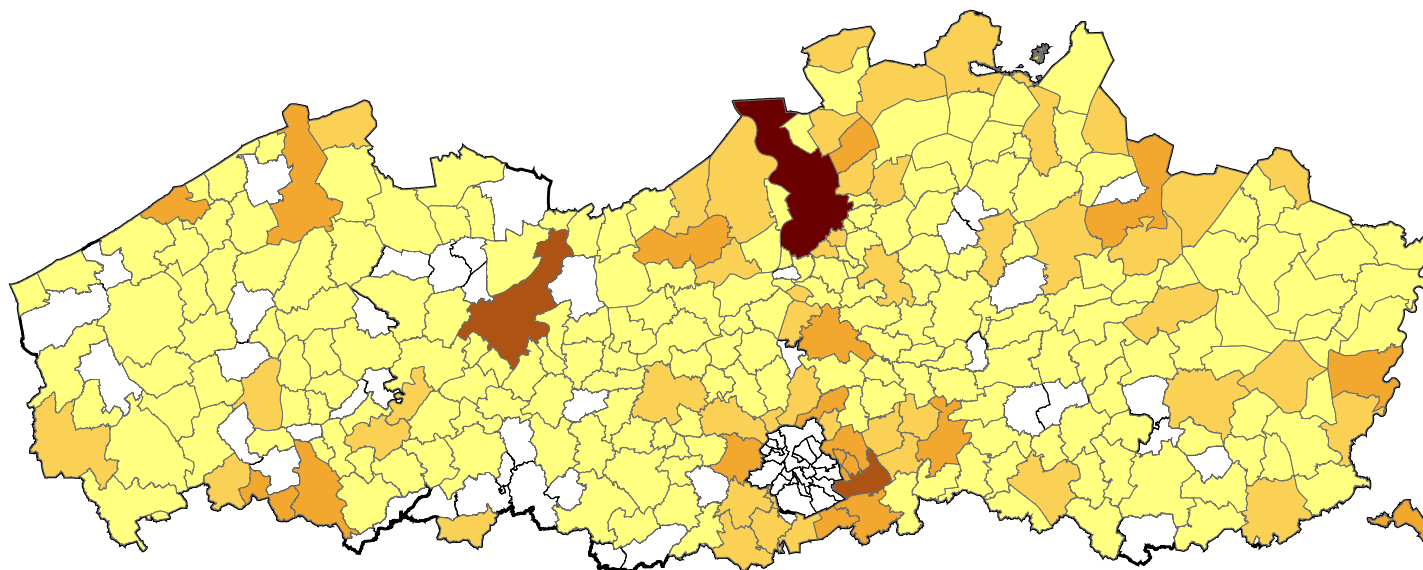
1.2.1 Volgens gemeente - kaartjes 'niet-ingeschreven' & 'onvoldoende aanwezig'

Niet Ingeschreven (2014)

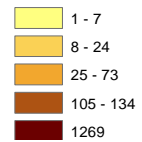
%

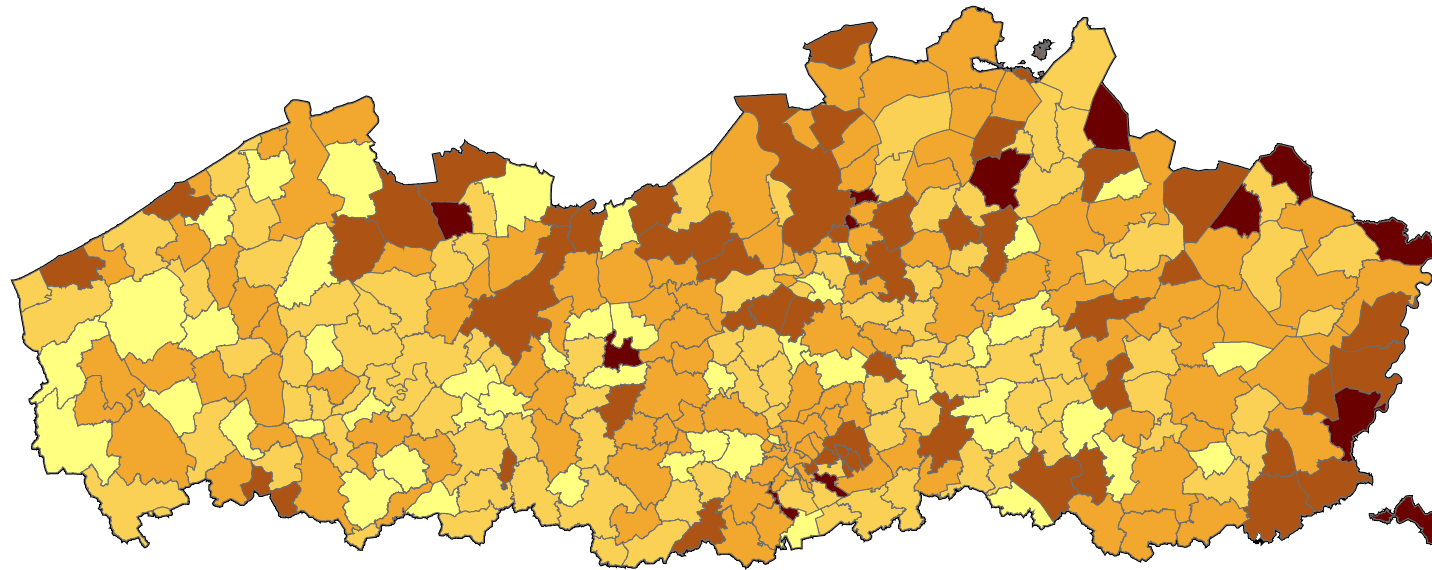

Niet Ingeschreven (2014)

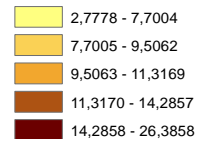
Aantal

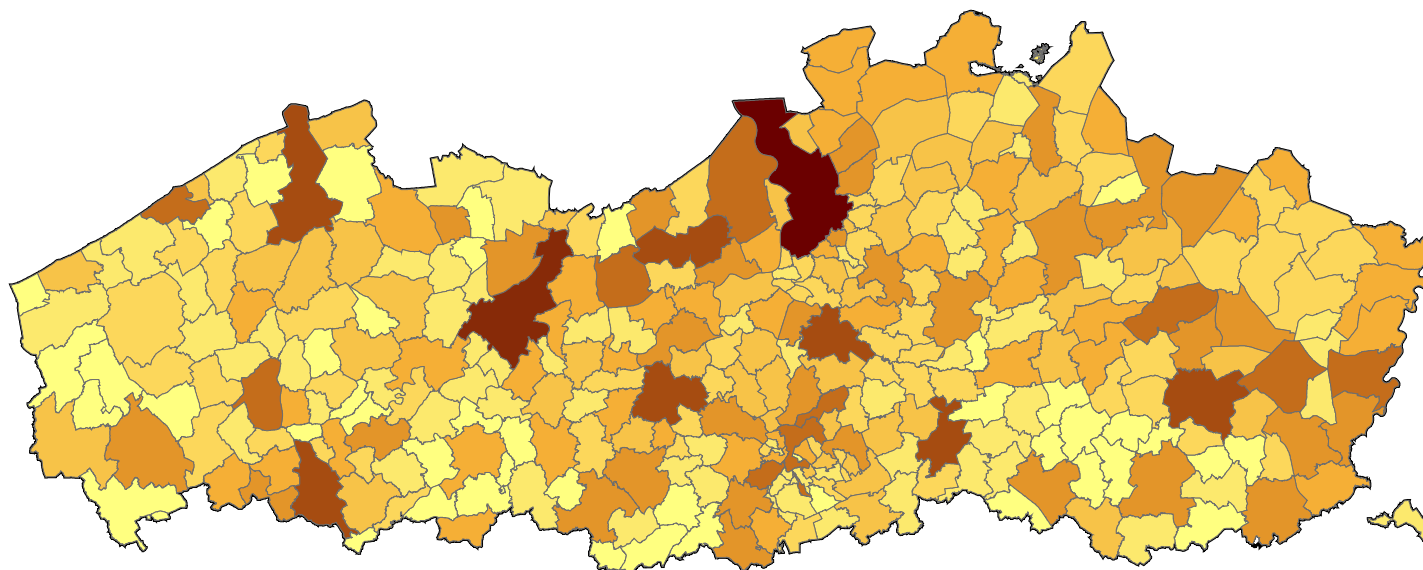

Onvoldoende aanwezig (2012)

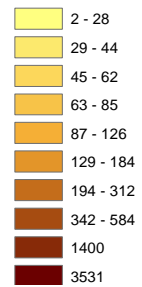
%

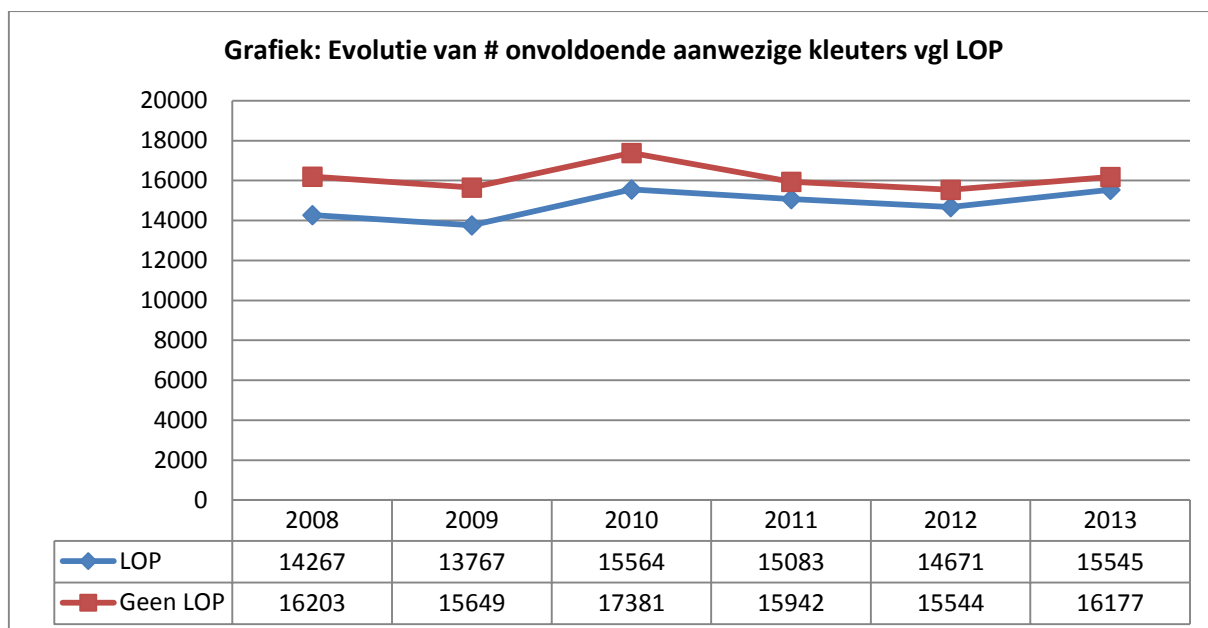
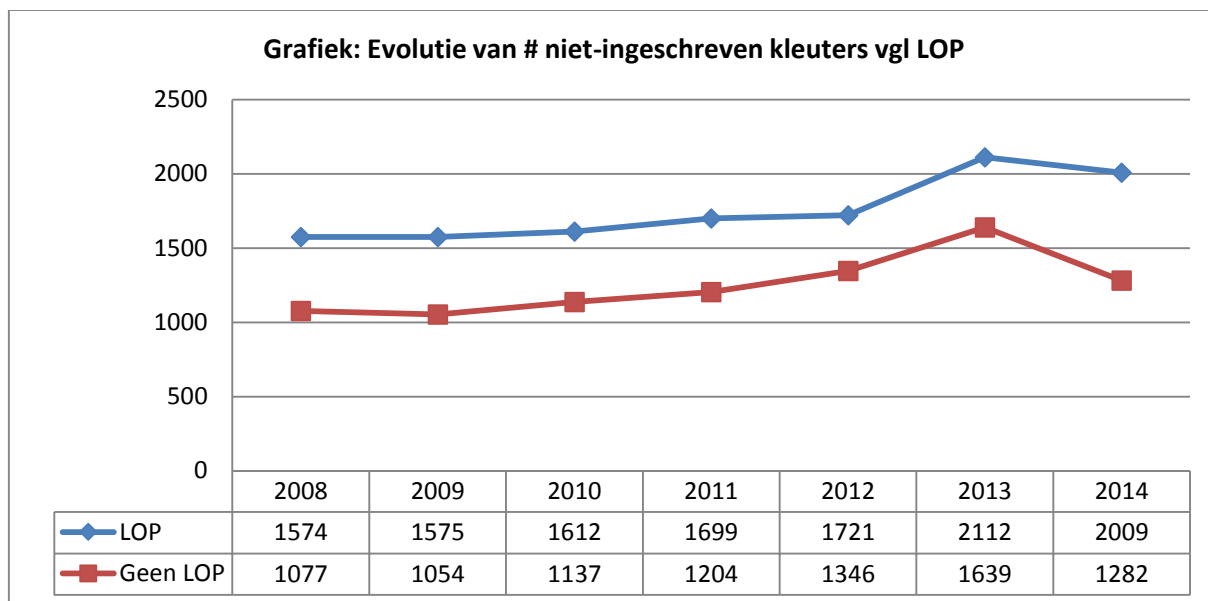
Onvoldoende aanwezig (2012)

Aantal

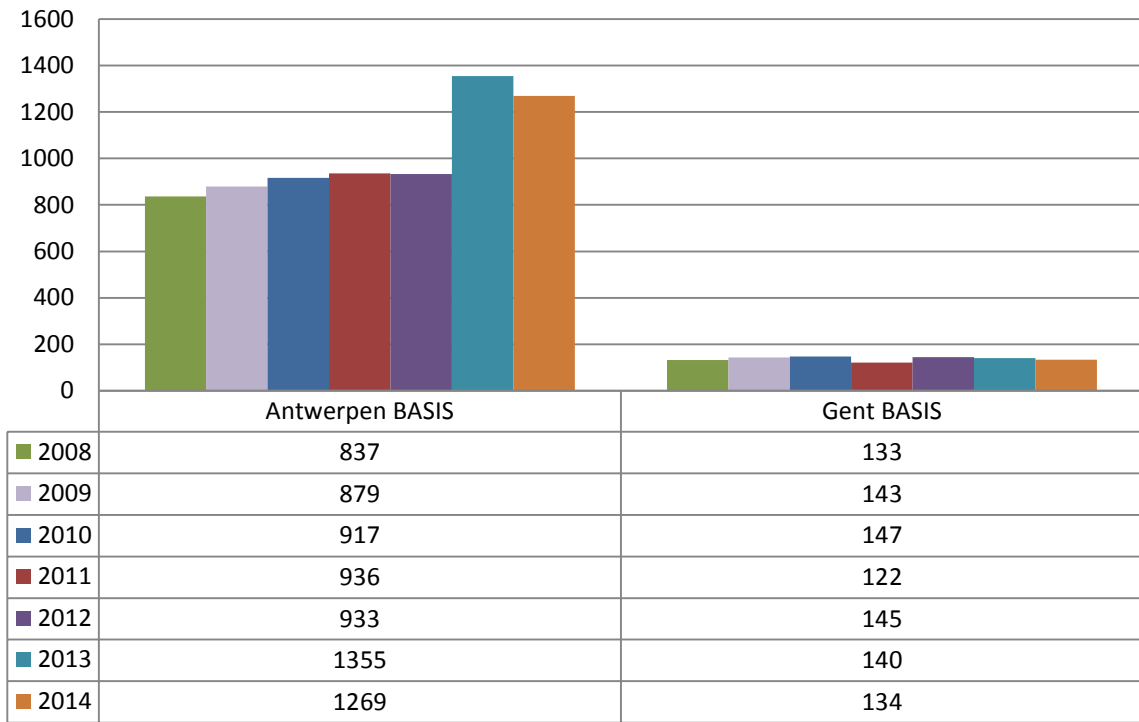

1.2.2 Volgens LOP

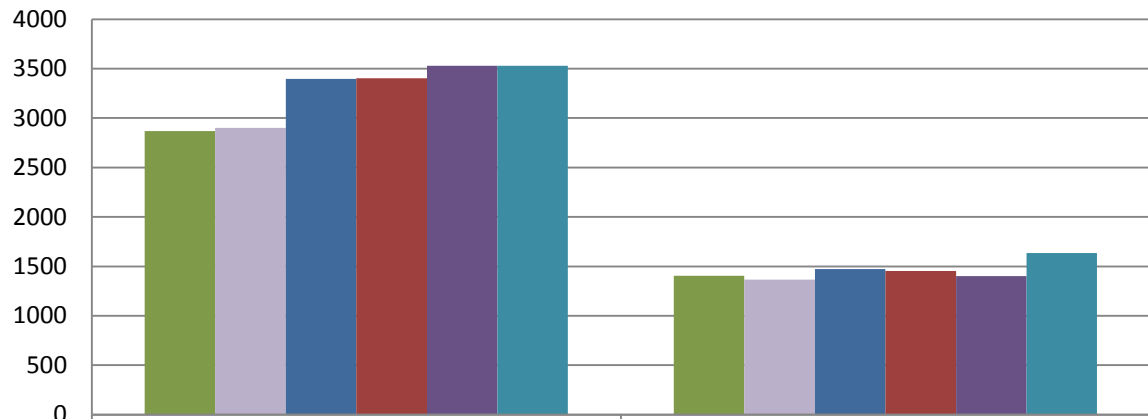

Grafiek: Evolutie van # niet-ingeschreven kleuters vgl LOP-regio Antwerpen & Gent

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

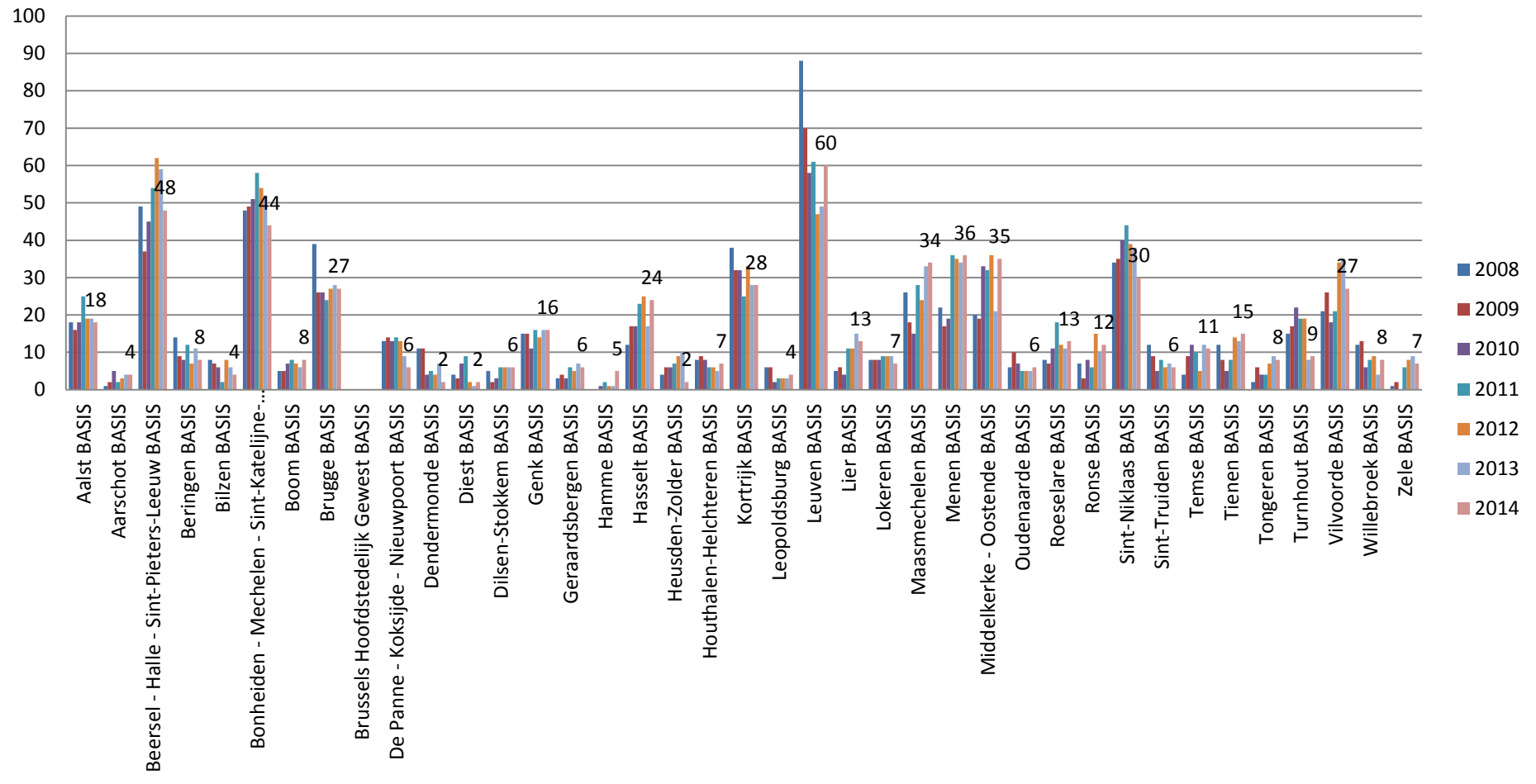
**Grafiek: Evolutie van # onvoldoende aanwezige kleuters vgl LOP-regio
Antwerpen & Gent**

	Antwerpen BASIS	Gent BASIS
■ 2008	2868	1405
■ 2009	2900	1366
■ 2010	3396	1473
■ 2011	3404	1454
■ 2012	3531	1400
■ 2013	3528	1635

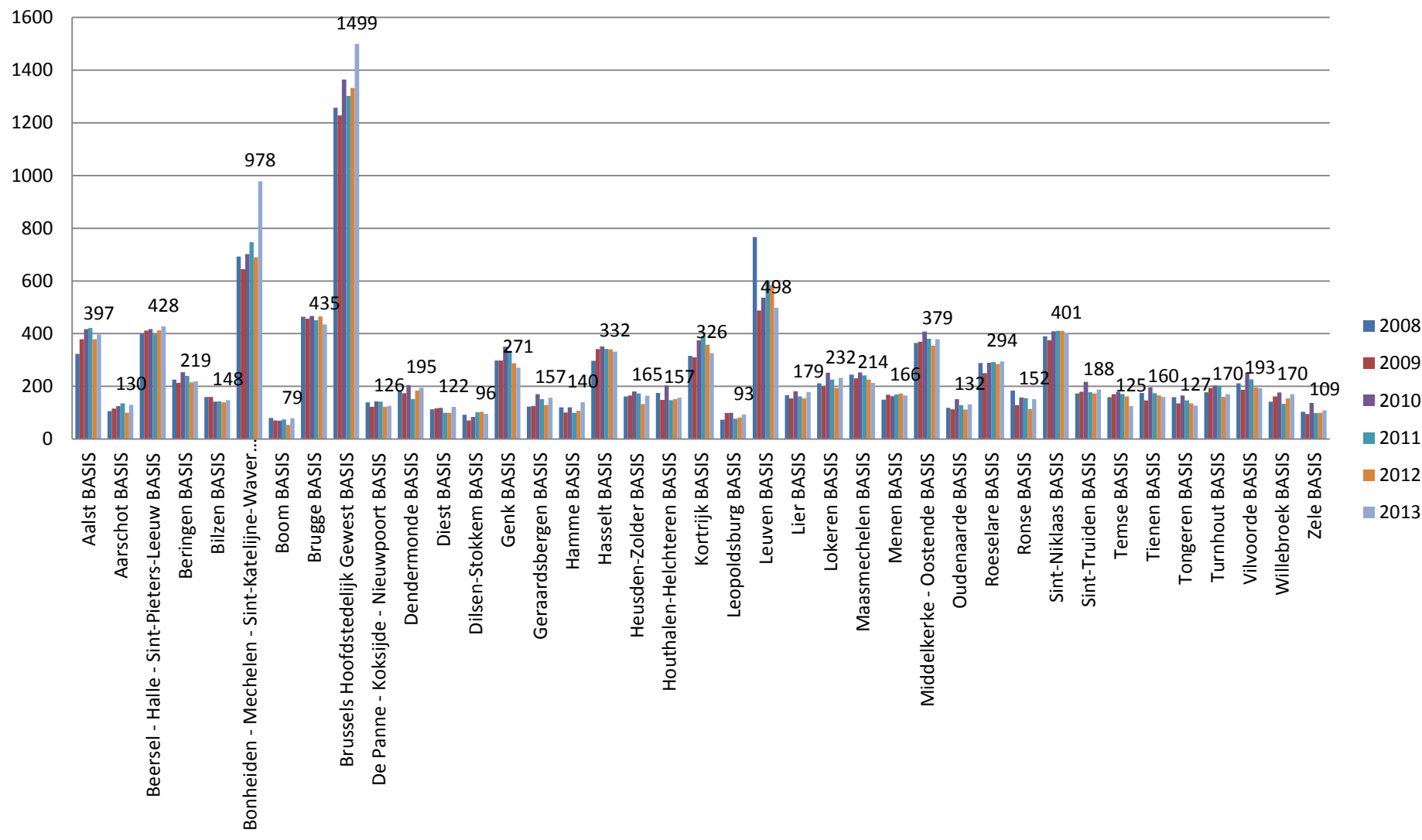
Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Grafiek: Evolutie van # niet-ingeschreven kleuters vgl LOP (excl. Antwerpen & Gent)

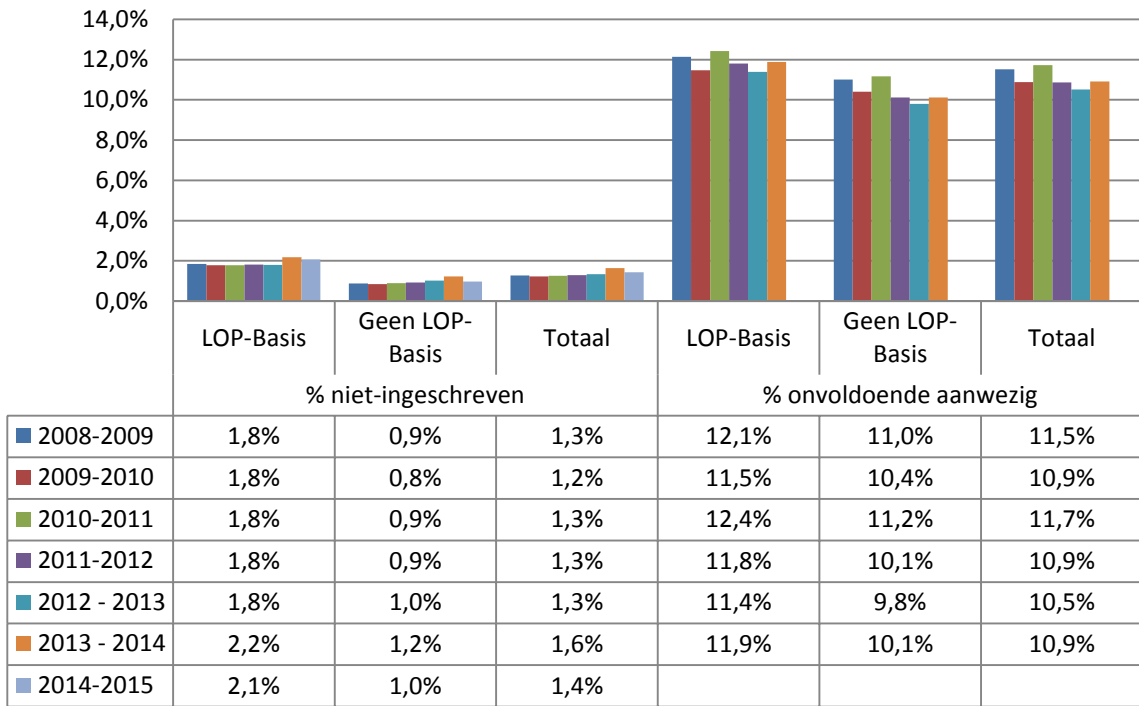

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Grafiek: Evolutie van # onvoldoende aanwezige kleuters vgl LOP-regio (excl. Antwerpen & Gent)

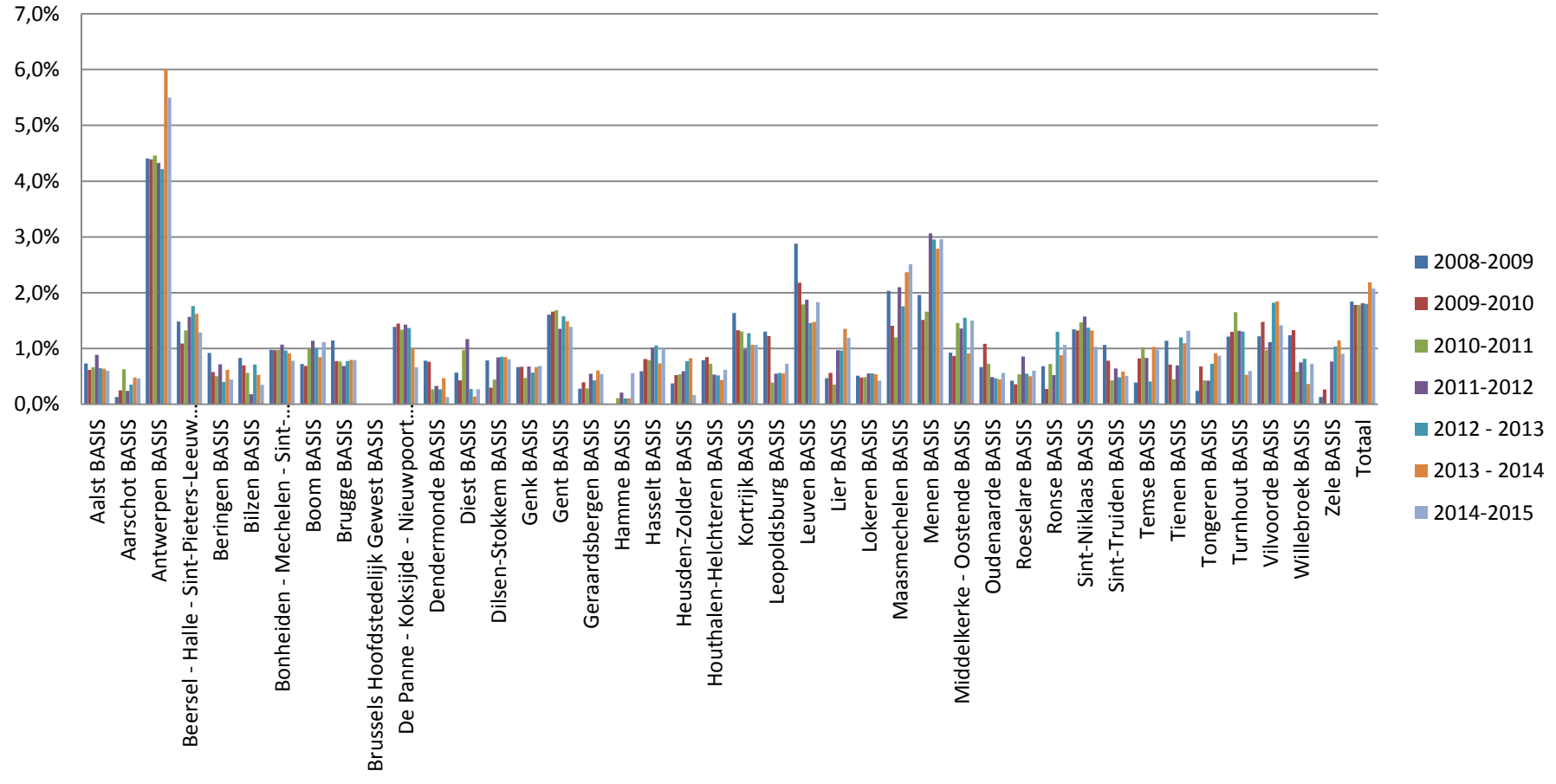

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving en aanwezigheid vgl LOP

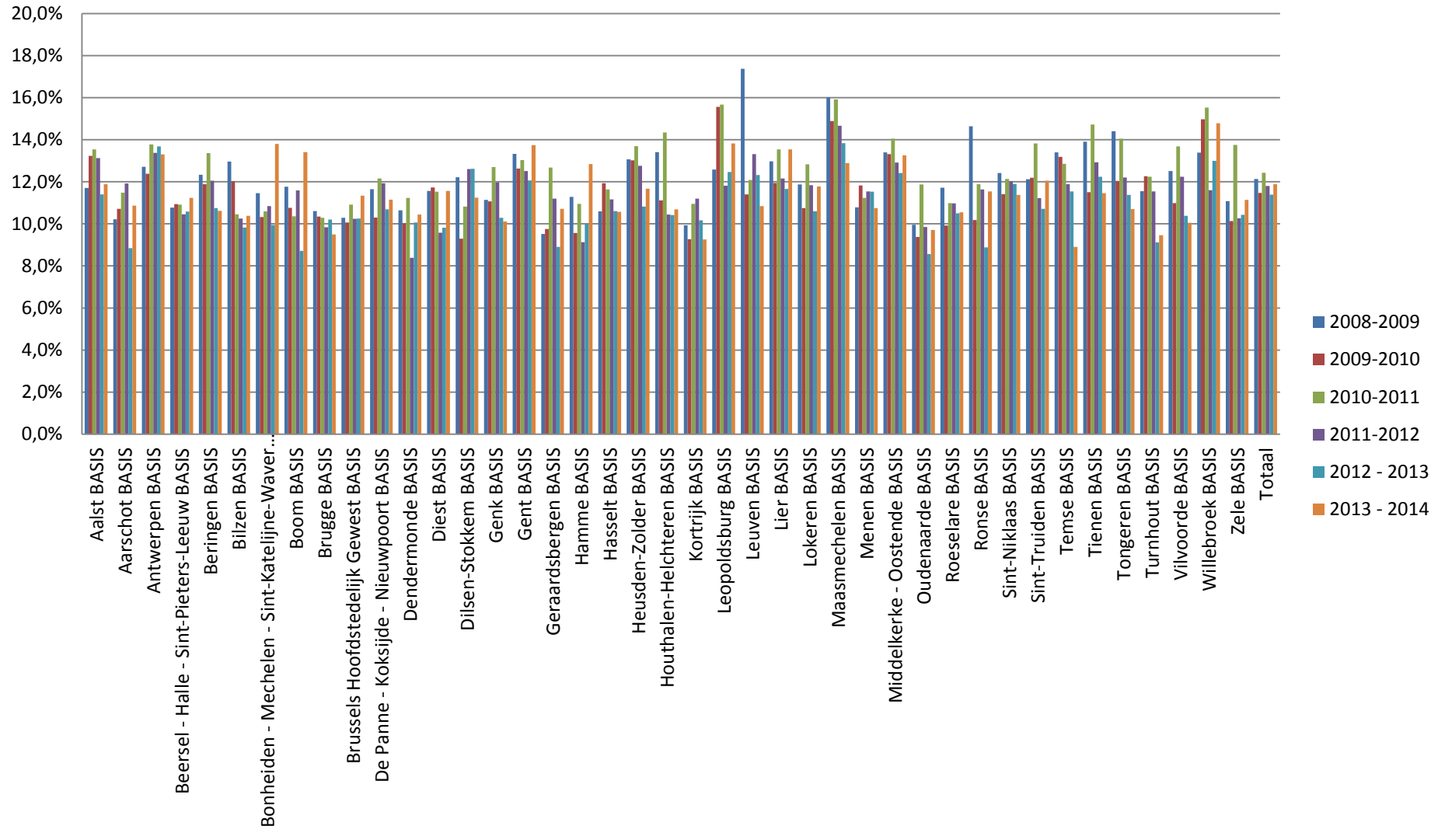
Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving vgl LOP-regio

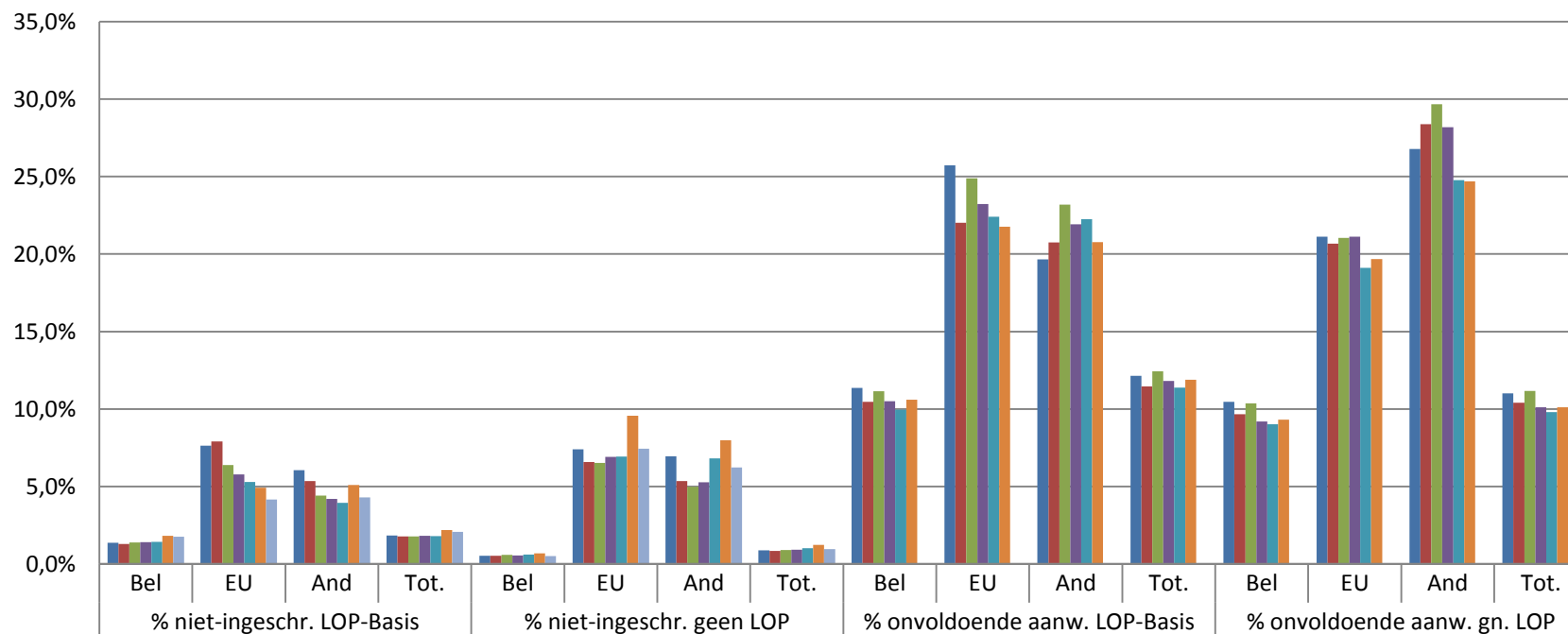

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl LOP-regio

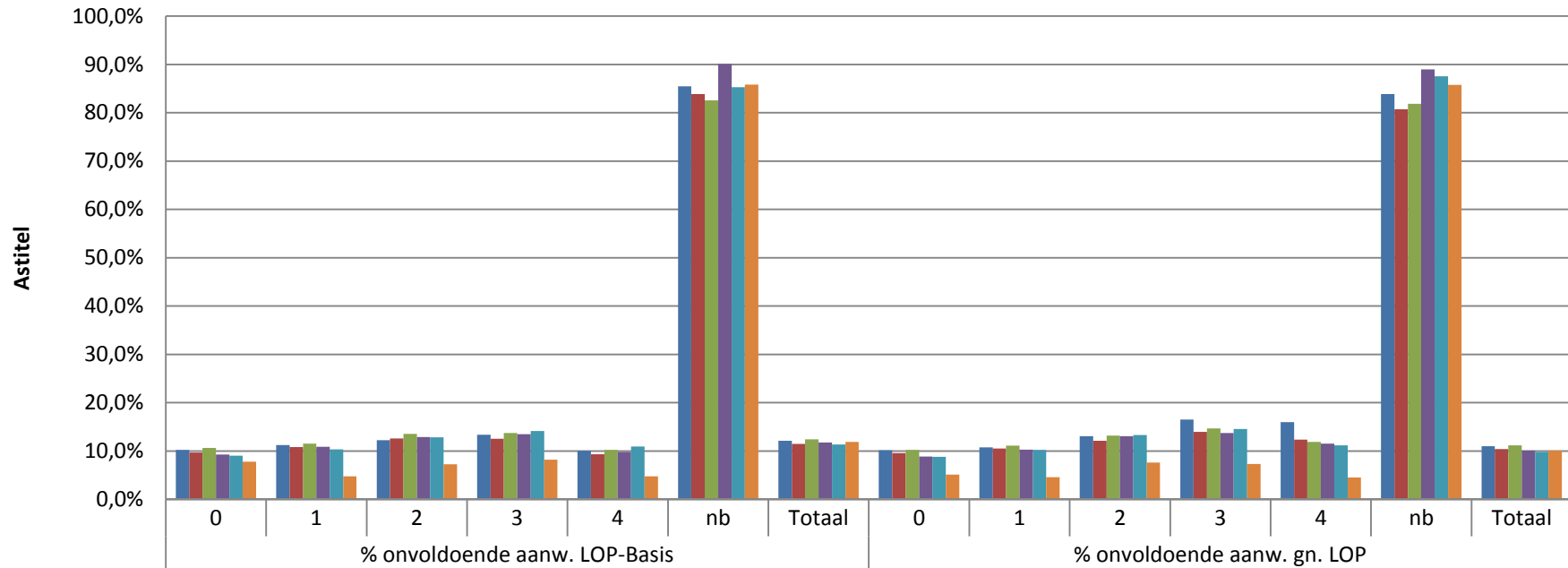

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. inschrijving en aanwezigheid vgl LOP en nationaliteit

	Bel	EU	And	Tot.	Bel	EU	And	Tot.	Bel	EU	And	Tot.	Bel	EU	And	Tot.
	% niet-ingeschr. LOP-Basis				% niet-ingeschr. geen LOP				% onvoldoende aanw. LOP-Basis				% onvoldoende aanw. gn. LOP			
■ 2008-2009	1,4%	7,6%	6,1%	1,8%	0,5%	7,4%	7,0%	0,9%	11,4%	25,7%	19,7%	12,1%	10,5%	21,1%	26,8%	11,0%
■ 2009-2010	1,3%	7,9%	5,4%	1,8%	0,5%	6,6%	5,3%	0,8%	10,5%	22,0%	20,7%	11,5%	9,7%	20,7%	28,4%	10,4%
■ 2010-2011	1,4%	6,4%	4,4%	1,8%	0,6%	6,5%	5,0%	0,9%	11,2%	24,9%	23,2%	12,4%	10,4%	21,0%	29,7%	11,2%
■ 2011-2012	1,4%	5,8%	4,2%	1,8%	0,6%	6,9%	5,3%	0,9%	10,5%	23,2%	21,9%	11,8%	9,2%	21,1%	28,2%	10,1%
■ 2012 - 2013	1,4%	5,3%	3,9%	1,8%	0,6%	6,9%	6,8%	1,0%	10,0%	22,4%	22,3%	11,4%	9,0%	19,1%	24,8%	9,8%
■ 2013 - 2014	1,8%	4,9%	5,1%	2,2%	0,7%	9,6%	8,0%	1,2%	10,6%	21,8%	20,8%	11,9%	9,3%	19,7%	24,7%	10,1%
■ 2014-2015	1,8%	4,2%	4,3%	2,1%	0,5%	7,4%	6,2%	1,0%								

Grafiek: Evolutie van % kleuters m.b.t. aanwezigheid vgl LOP en aantal aantickers

	% onvoldoende aanw. LOP-Basis							% onvoldoende aanw. gn. LOP						
	0	1	2	3	4	nb	Totaal	0	1	2	3	4	nb	Totaal
■ 2008-2009	10,2%	11,2%	12,2%	13,4%	10,1%	85,5%	12,1%	10,2%	10,8%	13,1%	16,5%	16,0%	83,8%	11,0%
■ 2009-2010	9,7%	10,8%	12,6%	12,6%	9,4%	83,9%	11,5%	9,6%	10,6%	12,1%	14,0%	12,4%	80,7%	10,4%
■ 2010-2011	10,6%	11,6%	13,5%	13,8%	10,3%	82,5%	12,4%	10,2%	11,1%	13,2%	14,7%	11,9%	81,8%	11,2%
■ 2011-2012	9,3%	10,9%	12,9%	13,5%	9,8%	90,1%	11,8%	8,9%	10,3%	13,1%	13,7%	11,6%	89,0%	10,1%
■ 2012 - 2013	9,1%	10,3%	12,8%	14,2%	10,9%	85,3%	11,4%	8,8%	10,3%	13,3%	14,6%	11,2%	87,6%	9,8%
■ 2013 - 2014	7,8%	4,8%	7,3%	8,2%	4,8%	85,8%	11,9%	5,1%	4,6%	7,6%	7,3%	4,6%	85,8%	10,1%

Bron: AgODi; Bewerking: Departement

Tabel : Evolutie van % niet-ingeschreven kleuters volgens LOP-regio

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012 - 2013	2013 - 2014	2014-2015
Aalst BASIS	0,7%	0,6%	0,7%	0,9%	0,6%	0,6%	0,6%
Aarschot BASIS	0,1%	0,3%	0,6%	0,2%	0,4%	0,5%	0,5%
Antwerpen BASIS	4,4%	4,4%	4,5%	4,3%	4,2%	6,0%	5,5%
Beersel - Halle - Sint-Pieters-Leeuw BASIS	1,5%	1,1%	1,3%	1,6%	1,8%	1,6%	1,3%
Beringen BASIS	0,9%	0,6%	0,5%	0,7%	0,4%	0,6%	0,4%
Bilzen BASIS	0,8%	0,7%	0,6%	0,2%	0,7%	0,5%	0,4%
Bonheiden - Mechelen - Sint-Katelijne-Waver - Zemst BASIS	1,0%	1,0%	1,0%	1,1%	1,0%	0,9%	0,8%
Boom BASIS	0,7%	0,7%	1,0%	1,1%	1,0%	0,8%	1,1%
Brugge BASIS	1,1%	0,8%	0,8%	0,7%	0,8%	0,8%	0,8%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest BASIS	nb	nb	nb	nb	nb	nb	nb
De Panne - Koksijde - Nieuwpoort BASIS	1,4%	1,4%	1,3%	1,4%	1,4%	1,0%	0,7%
Dendermonde BASIS	0,8%	0,8%	0,3%	0,3%	0,3%	0,5%	0,1%
Diest BASIS	0,6%	0,4%	1,0%	1,2%	0,3%	0,1%	0,3%
Dilsen-Stokkem BASIS	0,8%	0,3%	0,4%	0,8%	0,9%	0,8%	0,8%
Genk BASIS	0,7%	0,7%	0,5%	0,7%	0,6%	0,7%	0,7%
Gent BASIS	1,6%	1,7%	1,7%	1,4%	1,6%	1,5%	1,4%
Geraardsbergen BASIS	0,3%	0,4%	0,3%	0,5%	0,4%	0,6%	0,5%
Hamme BASIS	0,0%	0,0%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,6%
Hasselt BASIS	0,6%	0,8%	0,8%	1,0%	1,1%	0,7%	1,0%
Heusden-Zolder BASIS	0,4%	0,5%	0,5%	0,6%	0,8%	0,8%	0,2%
Houthalen-Helchteren BASIS	0,8%	0,8%	0,7%	0,5%	0,5%	0,4%	0,6%
Kortrijk BASIS	1,6%	1,3%	1,3%	1,0%	1,3%	1,1%	1,1%
Leopoldsburg BASIS	1,3%	1,2%	0,4%	0,6%	0,6%	0,6%	0,7%
Leuven BASIS	2,9%	2,2%	1,8%	1,9%	1,5%	1,5%	1,8%
Lier BASIS	0,5%	0,6%	0,4%	1,0%	1,0%	1,4%	1,2%
Lokeren BASIS	0,5%	0,5%	0,5%	0,6%	0,6%	0,5%	0,4%
Maasmechelen BASIS	2,0%	1,4%	1,2%	2,1%	1,8%	2,4%	2,5%
Menen BASIS	2,0%	1,5%	1,7%	3,1%	3,0%	2,8%	3,0%
Middelkerke - Oostende BASIS	0,9%	0,9%	1,5%	1,4%	1,6%	0,9%	1,5%
Oudenaarde BASIS	0,7%	1,1%	0,7%	0,5%	0,5%	0,5%	0,6%
Roeselare BASIS	0,4%	0,4%	0,5%	0,9%	0,5%	0,5%	0,6%
Ronse BASIS	0,7%	0,3%	0,7%	0,5%	1,3%	0,9%	1,1%
Sint-Niklaas BASIS	1,3%	1,3%	1,5%	1,6%	1,4%	1,3%	1,0%
Sint-Truiden BASIS	1,1%	0,8%	0,4%	0,6%	0,5%	0,6%	0,5%
Temse BASIS	0,4%	0,8%	1,0%	0,8%	0,4%	1,0%	1,0%
Tienen BASIS	1,1%	0,7%	0,5%	0,7%	1,2%	1,1%	1,3%
Tongeren BASIS	0,2%	0,7%	0,4%	0,4%	0,7%	0,9%	0,9%
Turnhout BASIS	1,2%	1,3%	1,7%	1,3%	1,3%	0,5%	0,6%
Vilvoorde BASIS	1,2%	1,5%	1,0%	1,1%	1,8%	1,8%	1,4%

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012 - 2013	2013 - 2014	2014-2015
Willebroek BASIS	1,2%	1,3%	0,6%	0,7%	0,8%	0,4%	0,7%
Zele BASIS	0,1%	0,3%	0,0%	0,8%	1,0%	1,1%	0,9%
Totaal	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%	2,2%	2,1%

Bron: AgOD; Bewerking: Departement

Tabel: Evolutie van % onvoldoende aanwezige kleuters volgens LOP-regio

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012 - 2013	2013 - 2014
Aalst BASIS	11,7%	13,2%	13,5%	13,1%	11,4%	11,9%
Aarschot BASIS	10,2%	10,7%	11,5%	11,9%	8,8%	10,9%
Antwerpen BASIS	12,7%	12,4%	13,8%	13,4%	13,7%	13,3%
Beersel - Halle - Sint-Pieters-Leeuw BASIS	10,8%	10,9%	10,9%	10,5%	10,6%	11,2%
Beringen BASIS	12,3%	11,9%	13,4%	12,1%	10,7%	10,6%
Bilzen BASIS	13,0%	12,0%	10,4%	10,3%	9,8%	10,4%
Bonheiden - Mechelen - Sint-Katelijne-Waver - Zemst BASIS	11,5%	10,3%	10,6%	10,8%	9,9%	13,8%
Boom BASIS	11,8%	10,8%	10,4%	11,6%	8,7%	13,4%
Brugge BASIS	10,6%	10,3%	10,3%	9,8%	10,2%	9,5%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest BASIS	10,3%	10,1%	10,9%	10,2%	10,3%	11,3%
De Panne - Koksijde - Nieuwpoort BASIS	11,7%	10,3%	12,2%	11,9%	10,7%	11,2%
Dendermonde BASIS	10,6%	10,0%	11,2%	8,4%	10,1%	10,4%
Diest BASIS	11,6%	11,7%	11,5%	9,6%	9,8%	11,6%
Dilsen-Stokkem BASIS	12,2%	9,3%	10,8%	12,6%	12,6%	11,2%
Genk BASIS	11,1%	11,1%	12,7%	12,0%	10,3%	10,1%
Gent BASIS	13,3%	12,6%	13,0%	12,5%	12,1%	13,7%
Geraardsbergen BASIS	9,5%	9,8%	12,7%	11,2%	8,9%	10,7%
Hamme BASIS	11,3%	9,6%	11,0%	9,1%	10,0%	12,8%
Hasselt BASIS	10,6%	11,9%	11,6%	11,2%	10,6%	10,6%
Heusden-Zolder BASIS	13,1%	13,0%	13,7%	12,8%	10,8%	11,7%
Houthalen-Helchteren BASIS	13,4%	11,1%	14,3%	10,4%	10,4%	10,7%
Kortrijk BASIS	9,9%	9,3%	11,0%	11,2%	10,2%	9,3%
Leopoldsburg BASIS	12,6%	15,6%	15,7%	11,8%	12,5%	13,8%
Leuven BASIS	17,4%	11,4%	12,1%	13,3%	12,3%	10,8%
Lier BASIS	13,0%	11,9%	13,5%	12,2%	11,7%	13,5%
Lokeren BASIS	11,9%	10,8%	12,8%	11,8%	10,6%	11,8%
Maasmechelen BASIS	16,0%	14,9%	15,9%	14,7%	13,8%	12,9%
Menen BASIS	10,8%	11,8%	11,2%	11,5%	11,5%	10,8%
Middelkerke - Oostende BASIS	13,4%	13,3%	14,0%	12,9%	12,4%	13,3%
Oudenaarde BASIS	10,0%	9,4%	11,9%	9,8%	8,6%	9,7%
Roeselare BASIS	11,7%	9,9%	11,0%	11,0%	10,5%	10,6%
Ronse BASIS	14,6%	10,2%	11,9%	11,6%	8,9%	11,5%
Sint-Niklaas BASIS	12,4%	11,4%	12,1%	12,0%	11,9%	11,4%
Sint-Truiden BASIS	12,1%	12,2%	13,8%	11,2%	10,7%	12,1%

	2008- 2009	2009- 2010	2010- 2011	2011- 2012	2012 - 2013	2013 - 2014
Temse BASIS	13,4%	13,2%	12,9%	11,9%	11,5%	8,9%
Tienen BASIS	13,9%	11,5%	14,7%	12,9%	12,2%	11,5%
Tongeren BASIS	14,4%	12,0%	14,0%	12,2%	11,4%	10,7%
Turnhout BASIS	11,6%	12,3%	12,2%	11,5%	9,1%	9,5%
Vilvoorde BASIS	12,5%	11,0%	13,7%	12,2%	10,4%	10,1%
Willebroek BASIS	13,4%	15,0%	15,5%	11,6%	13,0%	14,8%
Zelev BASIS	11,1%	10,1%	13,8%	10,3%	10,4%	11,1%
Totaal	12,1%	11,5%	12,4%	11,8%	11,4%	11,9%

Bron: AgOD; Bewerking: Departement